

C I T Y | L
F O R M | T

2023

ESAMOS BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas

Planavimo organizatorius	KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS Kodas juridinių asmenų registre - 188774975 Vytauto g. 2, LT-40115, Kupiškis Tel. (8 459) 35 500 El. p. paštas savivaldybe@kupiskis.lt www.kupiskis.lt
Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas	KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planuojama teritorija	Kupiškio rajono savivaldybės teritorija
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	Kompleksinis
Porūšis	Savivaldybės bendrasis planas
Lygmuo	Savivaldybės
Etapas	Rengimo
Stadija	Esamos būklės įvertinimas
TPDIRS TPD Nr.	K-RJ-57-22-432
Bylos žymuo	CF-22U-101
Tomas	I
Data	2023
Rengėjas	UAB CityForm LT Įmonės kodas: 304696907 S. Žukausko g. 4, LT-08244 Vilnius Tel.: +370 616 54100 / El. p.: info@cityform.lt / www.cityform.lt Kontaktinis asmuo: Projekto vadovė – Giedrė Ratkutė Skačkauskienė Tel.: +370 616 54100 / El. p.: info@cityform.lt

Atestato Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
	Direktorė	Gitana Mineikienė	
A1735	Projekto vadovė	Giedrė Ratkutė Skačkauskienė	

DARBŲ PARENGUSIŲ SPECIALISTŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Atlikta dalis	Vardas, pavardė / pozicija (kvalifikacijos atestato Nr.)	Parašas
1.	<i>Įvadas, 1-13 sk., GIS</i>	Giedrė Ratkutė Skačkauskienė / projekto vadovė (Nr. ATP 1735)	
2.	<i>12 sk.</i>	Jūratė Matuzienė / projekto koordinatore	
3.	<i>Įvadas, 1-13 sk., GIS</i>	Aistė Jakubauskienė / architektė	
4.	<i>4 sk.</i>	Marija Nemunienė / projekto dalies vadovė (Nr. A976)	
5.	<i>5 sk., 6sk., 7sk.</i>	Ričardas Skorupskas / projekto dalies vadovas	
6.	<i>5 sk., 6sk., 7sk., GIS</i>	Brigita Bedarfaitė	
7.	<i>11 sk.</i>	Dovilė Lazauskaitė / inžinierė	
8.	<i>12 sk.</i>	Gitana Mineikienė / projekto dalies vadovė (Nr. 0105)	
9.	<i>12 sk.</i>	Inga Valuntienė / projekto dalies vadovė (Nr. 0076)	

TURINYS

DARBĄ PARENGUSIŲ SPECIALISTŲ SĄRAŠAS	3
Įvadas.....	6
1. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA	11
1.1. Gyventojų skaičius ir jo dinamika	11
1.2. Gyventojų skaičiaus pokyčių priežastys	13
1.3. Išvados.....	15
2. Urbanistinė struktūra	16
2.1. Urbanistinė struktūra nustatyta kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose ..	16
2.2. Esamas gyvenamųjų vietovių tinklas	21
2.3. Urbanizuojamų teritorijų plėtros procesai	32
2.4. Išvados.....	33
3. Žemės naudojimas	35
3.1. Žemės fondas pagal naudmenas.....	35
3.2. Savivaldybės žemės sklypų struktūra pagal paskirtį	37
3.3. Išvados.....	40
4. Nekilnojamasis kultūros paveldas	41
4.1. Kultūros paveldo išteklių.....	41
4.1.1. KVR duomenys apie planuojamoje teritorijoje esančius kultūros paveldo objektus.....	41
4.1.2. Galiojančių Kupiškio rajono savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų apžvalga	44
4.2. Išvados.....	51
5. Kraštovaizdžio savitumo ir jo estetinio potencialo apžvalga	52
5.1. Kraštovaizdžio būklė	52
5.2. Gamtinis karkasas.....	54
5.3. Ekologinis tinklas.....	58
5.4. Išvados.....	59
6. Gamtinė aplinka.....	60
6.1. Geologinė sąranga	60
6.2. Dirvožemiai	60
6.3. Paviršiniai vandenys	62
6.4. Biologinė įvairovė.....	62
6.5. Saugomos teritorijos	64
6.6. Želdynai	69
6.7. Išvados.....	70
7. Aplinkos kokybė.....	72
7.1. Paviršinio vandens telkinių kokybė	72
7.2. Požeminio vandens kokybė	74
7.3. Dirvožemio tarša	76
7.4. Aplinkos oro tarša	77
7.5. Išvados.....	79
8. Socialinė aplinka	80
8.1. Socialinė aplinka ir gyventojų pajamos.....	80
8.2. Nedarbas.....	81

8.3.	Socialinė infrastruktūra	83
8.4.	Gyvenamasis būsto fondas.....	90
8.5.	Išvados.....	91
9.	Ekonominė aplinka.....	93
9.1.	BVP, pridėtinė vertė ir apyvarta.....	93
9.2.	Investicijos ir eksportas	93
9.3.	Verslas ir verslumas.....	94
9.4.	Darbo rinka, užimtumas ir darbo užmokestis	96
9.5.	Išvados.....	99
10.	Rekreacija ir turizmas	101
10.1.	Turizmo ir poilsio įstaigų tinklas	101
10.2.	Gamtiniai rekreaciniai ištekliai.....	115
10.3.	Išvados.....	115
11.	Susisiekimo infrastruktūra	117
11.1.	Kelių transporto infrastruktūra	119
11.2.	Automobilizacijos lygis	123
11.3.	Eismo intensyvumas rajono valstybinės reikšmės keliuose	125
11.4.	Avaringumas rajone.....	128
11.5.	Viešasis transportas	129
11.6.	Bevariklio transporto ir pėsčiųjų infrastruktūra	133
11.7.	Geležinkelių transportas.....	136
11.8.	Oro transportas.....	136
11.9.	Išvados.....	136
12.	Inžinerinė infrastruktūra	139
12.1.	Elektros tinkai	139
12.2.	Dujos	140
12.3.	Vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas.....	141
12.4.	Paviršinės nuotekos.....	142
12.5.	Atliekų tvarkymas.....	142
12.6.	Centralizuotas šilumos tiekimas.....	143
12.7.	Elektroniniai ryšiai.....	143
12.8.	Renovacija.....	144
12.9.	Atsinaujinančių energijos išteklių elektrinės.....	144
12.10.	Išvados.....	145
13.	Pagrindinės probleminės situacijos, vystymosi tendencijos.....	146

Grafinė dalis:

1. Esamos būklės įvertinimo brėžinys, M 1:50 000
2. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys, M 1:50 000
3. Kraštovaizdžio savitumo ir jo estetinio reprezentavimo brėžinys, M 1:50 000
4. Gamtinio karkaso brėžinys, M 1:50 000

Įvadas

Keičiamas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. spalio 24 d. sprendimu Nr. TS-220. „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“.

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas – Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. spalio 28 d. sprendimas Nr. TS-259 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“

Bendrasis planas rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu (toliau – Teritorijų planavimo įstatymas), Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės), patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais ir metodiniais nurodymais, reglamentuojančiais teritorijų planavimo dokumentų rengimą, derinimą, tikrinimą, viešinimą, strateginį pasekmių aplinkai vertinimą.

Bendrasis planas – kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas, kuriame pagal teritorijų planavimo lygmenį ir uždavinius nustatoma planuojamos teritorijos erdvinė struktūra ir teritorijos naudojimo privalomosios nuostatos ir reikalavimai bei apsaugos principai.

Planuojama teritorija

Kupiškio rajono savivaldybės teritorija

Planavimo tikslai

- Sudaryti sąlygas darniai Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, teritorijų sanglaudai, kompleksiškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius ir su klimato kaitos padariniais susijusius uždavinius.
- Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas.
- Sudaryti sąlygas racionaliam Savivaldybės gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui.
- Numatyti Savivaldybės gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą.

Planavimo uždaviniai

- Kurti sveiką, saugią, darnią, klimato kaitos padariniams atsparią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse.
 - Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas, skatinančioms alternatyvių energijos šaltinių ir technologijų plėtrą, didinančioms energijos vartojimo efektyvumą.
 - Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų.
 - Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.
-
- Suformuoti Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
 - Patikslinti esamas užstatytas teritorijas, naujos plėtros teritorijas ir jų naudojimo reglamentus, išskirti kompaktiškai užstatytas teritorijas;
 - Patikslinti teritorijų prie Kupiškio tvenkinio plėtros kryptis, pirmenybę teikiant rekreacijai; formuoti rekreacinės teritorijos branduolius gyvenvietėse, esančiose šalia Kupiškio tvenkinio – Kupiškio seniūnijos Aukštupėnų, Vėžionių, Bagdonių, Jutkonių, Virbališkių kaimuose, Alizavos seniūnijos Palėvenėlės kaime;
 - Numatyti Savivaldybei ir valstybei svarbių objektų išdėstymą;
 - Numatyti urbanistinių struktūrų formavimo ir (ar) pertvarkymo principus;
 - Numatyti teritorijas, kuriose architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingi objektai būtų planuojami ar projektuojami rengiant Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nurodytus architektūrinius konkursus;
 - Optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti jų atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemones;
 - Nustatyti savivaldybės ir jos urbanistinių centrų (socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus);
 - Nustatyti prioritetinės ir neprioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtros teritorijas ir tipus vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 5 straipsnio nuostatomis;
 - Nurodyti prioritetinę savivaldybės infrastruktūrą, kuri nepatenka į nustatytas prioritetinės plėtros teritorijas, ir teritorijas, kurių vystymui ši infrastruktūra skirta;
 - Įvertinti esamą civilinės aviacijos infrastruktūrą ir numatyti jos plėtros kryptis;
 - Atnaujinti ir integruoti Kupiškio rajono savivaldybės degalinių išdėstymo schemas sprendinius, atsižvelgiant į alternatyvomis

	energijos rūšimis varomų transporto priemonių parko plėtrą; ▪ Numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, klimato kaitos poveikio švelninimo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonės, optimalią kraštovaizdžio struktūrą; ▪ Nustatyti 30 m aukščio ir aukštesnių ypatingųjų inžinerinių statinių ir atsinaujinančių išteklių energetikos objektų (išskyrus saulės šviesos energijos elektrines ir kitus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatytus atvejus) išdėstymo reikalavimus; ▪ Nustatyti saulės šviesos energijos elektrinių įrengimo reikalavimus, prioritetą teikiant apleistai, mažo našumo žemės ūkio paskirties žemei; ▪ Nustatyti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo ir formavimo kryptis; ▪ Nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, vertingą kraštovaizdį reprezentuojančias apžvalgos vietas ir iš jų atsiveriančias panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą; ▪ Numatyti miško įveisimo ir naudojimo reikalavimus, miškų pritaikymą visuomenės poreikiams, esamų ir siūlomų apželdinti mišku teritorijų išdėstymą, miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis reikalavimus; ▪ Detalizuoti Lietuvos Respublikos bendrojo plano ir kitų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius; ▪ Patikslinti valstybės dalies bendrajame plane numatomų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymo poreikius.
Plano keitimo etapai	Parengiamasis, rengimo ir baigiamasis.
Kita informacija	Planuojamas laikotarpis – ne trumpesnis nei 10 metų. Bendrojo plano sprendiniai galioja neterminuotai arba tol kol bus parengtas ir patvirtintas jį keičiantis to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentas. Parengiama Bendrojo plano koncepcija. Koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas neatliekamas. Vyriausybės nustatyta tvarka atliekamos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros. Atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai atrinkti neorganizuojamas.
Plano keitimas atliekamas vadovaujantis:	▪ Kupiškio savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gegužės 13 d. sprendimu Nr. ADV-368. „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos patvirtinimo“;

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2022-05-30 teritorijų planavimo sąlygos REG226321;
- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2022-05-23 teritorijų planavimo sąlygos REG225249;
- Kultūros paveldo departamento 2022-05-24 teritorijų planavimo sąlygos REG225401;
- Biržų regioninio parko direkcijos 2022-05-19 teritorijų planavimo sąlygos REG224728;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2022-05-18 teritorijų planavimo sąlygos REG224654;
- Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2022-05-24 teritorijų planavimo sąlygos REG225435;
- Valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos 2022-05-25 teritorijų planavimo sąlygos REG225622;
- Lietuvos kariuomenės 2022-05-23 teritorijų planavimo sąlygos REG225165;
- Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros 2022-05-27 teritorijų planavimo sąlygos REG226049;
- Akcinės bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ 2022-05-23 teritorijų planavimo sąlygos REG225350;
- Telia Lietuva, AB 2022-05-23 teritorijų planavimo sąlygos REG225336;
- AB „Panevėžio energija“ 2022-05-20 teritorijų planavimo sąlygos REG224953;
- Viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ 2022-05-18 teritorijų planavimo sąlygos REG224479;
- LITGRID AB 2022-05-24 teritorijų planavimo sąlygos REG225448;
- AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2022-05-16 teritorijų planavimo sąlygos REG224164;
- AB „Amber Grid“ 2022-05-26 teritorijų planavimo sąlygos REG225715;
- Panevėžio rajono savivaldybės administracijos 2022-05-31 teritorijų planavimo sąlygos REG226697;
- Rokiškio rajono savivaldybės administracijos 2022-05-23 teritorijų planavimo sąlygos REG225310;
- Kupiškio rajono savivaldybės administracijos 2022-05-25 teritorijų planavimo sąlygos REG224582;
- Anykščių rajono savivaldybės administracijos 2022-05-26 teritorijų planavimo sąlygos REG225874;
- UAB „Kupiškio vandenys“ 2022-06-08 teritorijų planavimo sąlygos REG228066;
- Biržų rajono savivaldybės administracijos 2022-06-13 teritorijų planavimo sąlygos REG228659;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2022-06-13 teritorijų planavimo sąlygos REG228647;

**Teritorijų planavimo
sąlygų neišdavė:**

- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2022-07-27 teritorijų planavimo sąlygos REG234968;
- Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2022-10-10 teritorijų planavimo sąlygos REG245078.
- Lietuvos transporto saugos administracija.

Esamos būklės įvertinimo stadijoje naudojami paskutiniųjų 3 metų statistiniai ir kiti duomenys.

1. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

1.1. Gyventojų skaičius ir jo dinamika

Kupiškio rajono savivaldybė – Lietuvos Respublikos savivaldybė, įsteigta 1950 birželio 20 d. iš buvusios Kupiškio apskrities 32 apylinkių. Iki 1953 m. priklausė Šiaulių sričiai. 1959 m. prijungtos panaikinto Vabalninko rajono 3 apylinkės, 1962 m. – Rokiškio rajono 1 apylinkė. 1968 m. šiek tiek pakeistos rajono ribos.

Kupiškio rajono savivaldybėje, Registro centro duomenimis, 2022 m. pradžioje gyveno 16 049 gyventojai. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, gyventojų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje – lyginant su 2012 metų duomenimis - nuolat mažėjo, nuo 2012 metų nuolatinių gyventojų skaičius sumažėjo 3786 gyventojais, t.y. 19 %.

Kiek mažiau nei pusė visų savivaldybės gyventojų gyvena mieste, kaimo vietovėse – apie 56,5 % . Gyventojų pasiskirstymas yra labai panašus į kitų gretimų rajonų, o, palyginimui, visoje Panevėžio apskrityje miestuose gyvena apie 59,5 % gyventojų. Per pastarąjį dešimtmetį, gyventojų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje mažėjo greičiau nei visoje Lietuvoje (-23,6 %, palyginti su -7,4 % Lietuvoje. (žr. 1.1 lentelę)).

1.1. lentelė. Gyventojų skaičius metų pradžioje ir jo dinamika.

Eil. Nr.	Teritorinis vnt.	2022 m.	2012 m.	2022 m.		2012 m.	Pokytis 2022 m., palyginti su 2012 m.		
				Mieste	Mieste, %		Viso %	Miestas	Kaimas
1	Lietuvos Respublika	2794961	3003641	1904597	68,1	2005604	-7,4	-5,3	-10,8
2	Panevėžio r. sav.	35 105	38392	1 218	3,5	1560	-8,5	-21,9	-8
3	Kupiškio r. sav.	16 049	19835	6 993	43,5	8158	-19	-16,6	-23,1
4	Rokiškio s. r. sav.	28 035	34218	13 116	46,8	15896	-18	-17,5	-18,5
5	Anykščių r. sav.	22 697	28116	9 468	41,7	11490	-19,3	-17,6	-20,4
6	Biržų r. sav.	16 049	27632	6 993	43,5	13283	-41,9	-47,3	-36,9
7	Pasvalio r. sav.	22 461	27752	7 395	32,9	8557	-19	-13,6	-21,5

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, autoriaus skaičiavimai

Gyventojų amžiaus struktūra savivaldybėje keičiasi nepalankia kryptimi: vaikų iki 14 m. dalis mažėja: 2012 metais sudarė 13,5% visos savivaldybės gyventojų skaičiaus, 2022 metų duomenimis ši amžiaus grupė tesudaro 11,4%. Šiek tiek padaugėjo vyresnio amžiaus - 65 metų ir vyresnių asmenų (nuo 22,5 % 2012 m. iki 23,8 % 2022 m.). Medianinis Kupiškio rajono savivaldybės gyventojų amžius nuo 2018 metų svyruoja tarp 49.0 – 50.0.

Bendrasis gimstamumo rodiklis 1000-čiai gyventojų savivaldybėje nuo 2017 m. iki 2021 m. svyruoja tarp 6,9 – 8,3. Aukščiausias buvo 2018 metais, 2020 metais taip pat siekė 8,1.

Bendras išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas, rodantis kiek vaikų iki 14 metų amžiaus ir pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų savivaldybėje 2022 metais siekė 55. Pagal šį rodiklį savivaldybė kiek viršija bendrą Lietuvos rodiklį (visoje šalyje – 54), (žr. 1.2 lentelę).

1.2. lentelė. Gyventojų senėjimo rodikliai, metų pradžioje

Teritorinis vnt.	2018	2019	2020	2021	2022
Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje					
Lietuvos Respublika	131	131	132	134	134
Panevėžio r. sav.	143	145	147	139	139
Kupiškio r. sav.	193	192	197	202	208
Rokiškio r. sav.	199	202	208	216	218
Anykščių r. sav.	242	241	243	242	240
Biržų r. sav.	197	201	207	218	215
Pasvalio r. sav.	160	163	165	168	169
Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje					
Lietuvos Respublika	53	53	54	53	54
Panevėžio r. sav.	52	52	52	50	50
Kupiškio r. sav.	58	59	60	54	55
Rokiškio r. sav.	57	58	58	53	53
Anykščių r. sav.	60	61	61	55	55
Biržų r. sav.	60	61	61	57	57
Pasvalio r. sav.	57	57	58	53	53

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių gyventojų senėjimą, yra vidutinės gyvenimo trukmės ilgėjimas. Kadangi šiuo metu Statistikos departamentas teikia duomenis tik 2020 – 2021 metams todėl tendencijos būtent Kupiškio rajonui nėra galimybių nustatyti. Tad bendrom tendencijom įvertinti yra analizuojami Panevėžio apskrities rodikliai. Nuo 2017 m. iki 2021 m. Panevėžio apskrities gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė sumažėjo beveik metais nuo 75,18 m. 2017 m. iki 74,37m. 2021 m. tokios pat tendencijos atsispindi ir Lietuvos Respublikos rodikliuose. Pažymėtina yra ir tai, kad tikėtina gyvenimo trukmė asmenims virš 65 metų Panevėžio apskrityje yra labai panaši kaip ir bendrai šalyje (žr. 1.3 lentelę).

1.3. lentelė. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė gimus ir sukakus pensiniam amžiui, metų pradžioje.

Teritorinis vnt.	Vidutinė gyvenimo trukmė pagal amžiaus kategoriją pagal metus									
	0 m.					65 m.				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	75,69	75,91	76,43	75,11	74,28	17,29	17,45	17,76	16,78	16,11
Panevėžio apskritis	75,18	75,22	75,85	74,28	74,37	17,01	17,60	17,72	16,75	16,08

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

1.2. Gyventojų skaičiaus pokyčių priežastys

Kupiškio rajono savivaldybės gyventojai pasižymi gana aukštu mobilumu. Nemažą įtaką demografiniam Kupiškio rajono savivaldybės tvarumui daro tarptautinė ir vidinė migracija. Kupiškio rajono savivaldybėje migracijos saldo nuo 2017 metų yra neigiamas. Tačiau 2020 – 2021 metais atvykusiųjų gyventi į Kupiškio rajono savivaldybę kiek padaugėjo ir nors bendra tendencija yra neigiama. Lyginant 2021 metų duomenis su 2017 metais gyventojų skaičiaus mažėjimo dėl migracijos tendencija išlieka, tačiau sumažėjo beveik 7 kartus. (žr. 1.4 lentelę).

1.4. lentelė. Migracijos rodikliai Kupiškio rajono savivaldybėje, asmenys

Rodiklis	2017	2018	2019	2020	2021
Atvykusieji ir imigrantai	443	565	551	548	545
Imigrantai	62	136	147	168	155
Atvykusieji	381	429	404	380	390
Išvykusieji ir emigrantai	862	727	754	607	609
Emigrantai	324	174	176	113	151
Išvykusieji	538	553	578	494	458
Neto migracija	-419	-162	-203	-59	-64

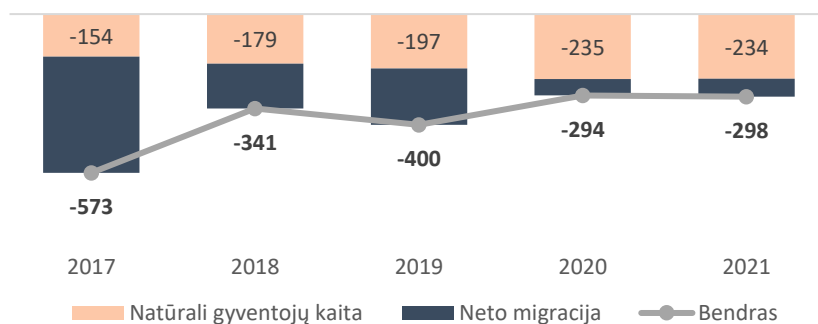
Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, autoriaus skaičiavimai

Bendrasis išvykimo rodiklis (išvykusių skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų) savivaldybėje 2021 m. siekė 23,8 % ir buvo panašus kaip Lietuvos Respublikoje (23,1%), lyginant su gretimų rajonų Panevėžio apskrityje rodikliais - panašus kaip Rokiškio ir Anykščių rajonų savivaldybėse, kiek aukštesnis nei Biržų ir Pasvalio rajonų savivaldybėse.

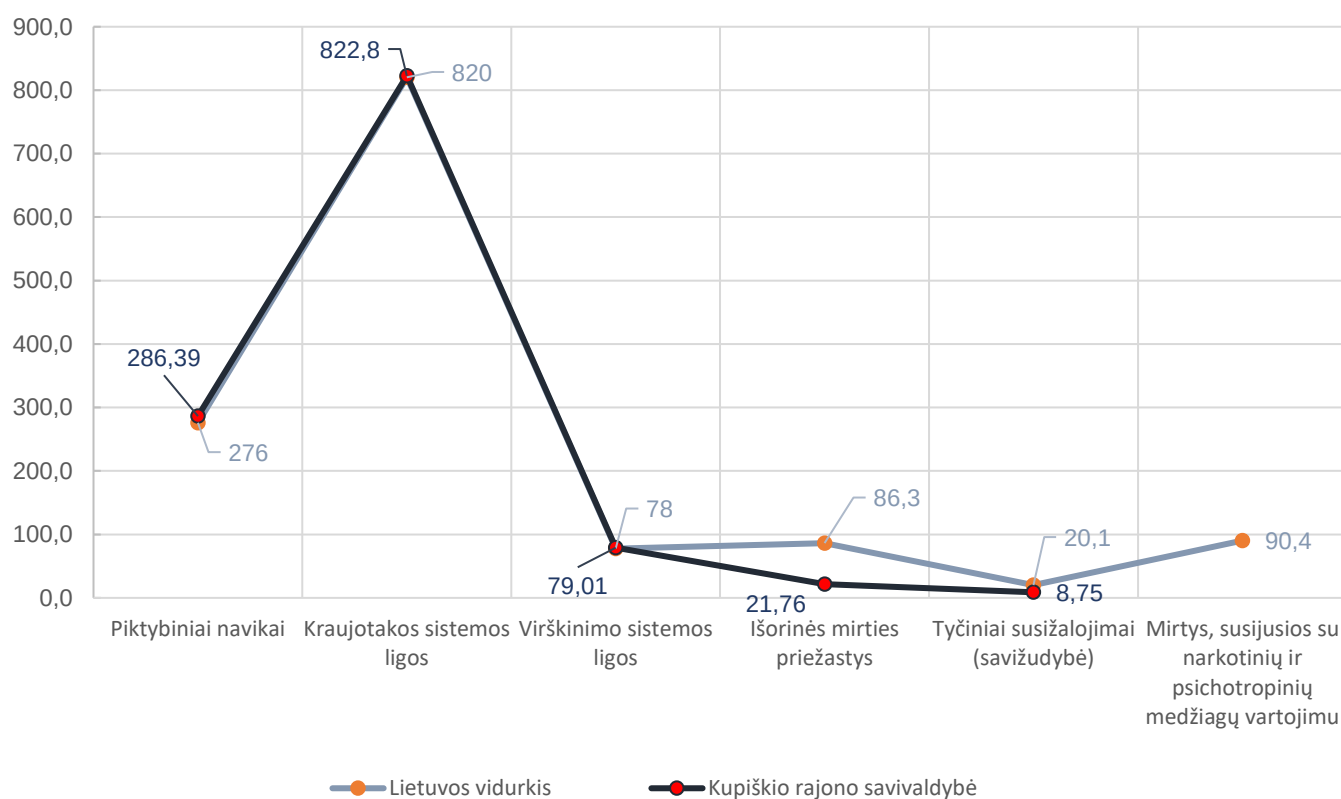
Jeigu per pastarąjį penkmetį, vidutiniškai per metus į savivaldybę atvykdavo gyventi apie 133 gyventojų iš užsienio, 2020 m. šis skaičius išaugo labiausiai ir siekė 168. Akivaizdu, kad pandemijos sąlygomis taip pat, gyventojai keičia požiūrį į gyvenamąją vietą: patrauklesni tapo priemiesčiai ir kaimo vietovės bei mažesni miestai. 2019-2020 m. imigrantai sudarė ketvirtadalį visų į savivaldybę atvykusių gyventi gyventojų, kai 2017 m. imigrantų dalis siekė tik 14 %.

Be to, migracijos duomenys rodo, kad bendrasis atvykimo ir imigracijos rodiklis tenkantis 1000 atitinkamo amžiaus gyventojų didžiausi rodikliai yra jaunimo iki 14 metų – 40,7 ir asmenų nuo 15 iki 64 metų – 38,4. Tai rodo, kad į savivaldybę daugiausiai atvyksta darbingo amžiaus asmenys, kas daro teigiamą įtaką demografiniai savivaldybės gyventojų struktūrai.

Kaip ir kitose Lietuvos regionuose svarbi gyventojų mažėjimo priežastis išlieka gimstamumo mažėjimas. Statistikos departamento duomenimis, bendrasis gimstamumo rodiklis tūkstančiui gyventojų Kupiškio rajono savivaldybėje 2017 m. buvo 7,9, kai visos šalies – 10,1. Nuo 2017 m. iki 2021 metų šis rodiklis sumažėjo 2 % punktais, t.y. dvigubai sparčiau nei visoje šalyje. Bendras mirtingumo rodiklis Kupiškio rajono savivaldybėje 1000 gyventojų nuo 2017 metų padidėjo 17%, paskutiniaisiais 2020 metų duomenimis siekia 20,1, o tai yra net 3,1 punkto aukštesnis nei bendras Lietuvos.

1.1. pav. Kupiškio rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaita, asmenys
Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, autoriaus skaičiavimai

1.2. pav. Kupiškio rajono savivaldybės standartizuotų mirtingumo rodiklių pagal mirties priežastį (tenkantis 100 tūkst. gyventojų) palyginimas su Lietuvos vidurkiu, 2021 m. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

Lyginant Kupiškio rajono savivaldybės ir Lietuvos Respublikos mirtingumo rodiklius pagal mirties priežastį, matome, jog kaip ir Lietuvos taip ir Kupiškio rajone, daugiausia gyventojų miršta nuo kraujotakos sistemos ligų. Kiti mirtingumo priežasčių rodikliai panašūs tiek Lietuvos, tiek Kupiškio rajono mastu, labiau išsiskiria mirčių, dėl išorinių priežasčių skaičius, kuris Kupiškio rajono savivaldybėje yra beveik 4 kartus mažesnis nei bendrai Lietuvoje.

1.3. Išvados

- Kupiškio rajono savivaldybėje gyventojų skaičius, apžvelgiant dešimties metų periodą, mažėjo 2,5 karto greičiau nei vidutiniškai šalyje. Panašūs demografiniai rodikliai vyrauja ir kitose Panevėžio apskrities rajonų savivaldybėse.
- Gyventojų amžiaus struktūra savivaldybėje keičiasi nepalankia kryptimi: vaikų iki 14 m. dalis mažėja, daugėjo vyresnio amžiaus - 65 metų ir vyresnių asmenų. Dėl augančios tikėtinos gyvenimo trukmės ir prastėjančių gimstamumo rodiklių ir tarptautinės bei vidinės migracijos, demografinė savivaldybės struktūra ateityje gali blogėti: senjorų dalis visame nuolatinių gyventojų skaičiuje nuosekliai auga.

2. Urbanistinė struktūra

2.1. Urbanistinė struktūra nustatyta kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose

Urbanistinė sistema – tai gyvenamųjų vietovių tinklas, kuris paremtas skirtingų sąveikų (funkciniais) ryšiais, veikiančių įvairiais lygmenimis.

Urbanistiniai centrai yra gyvenamosios vietovės koncentruojančios darbo vietas, paslaugas ir kitas aptarnavimo funkcijas.

Urbanistinė sistema išreiškiama per urbanistinio karkaso struktūrą, kuri yra suformuota šalies lygmenyje bei įtvirtinta Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (TPD registracijos Nr. T00087007) bei kituose žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose urbanistinis karkasas yra detalizuojamas išlaikant vystymosi kryptis, numatytas šalies teritorijos bendrajame plane.

Lietuvos Respublikos Bendrasis planas

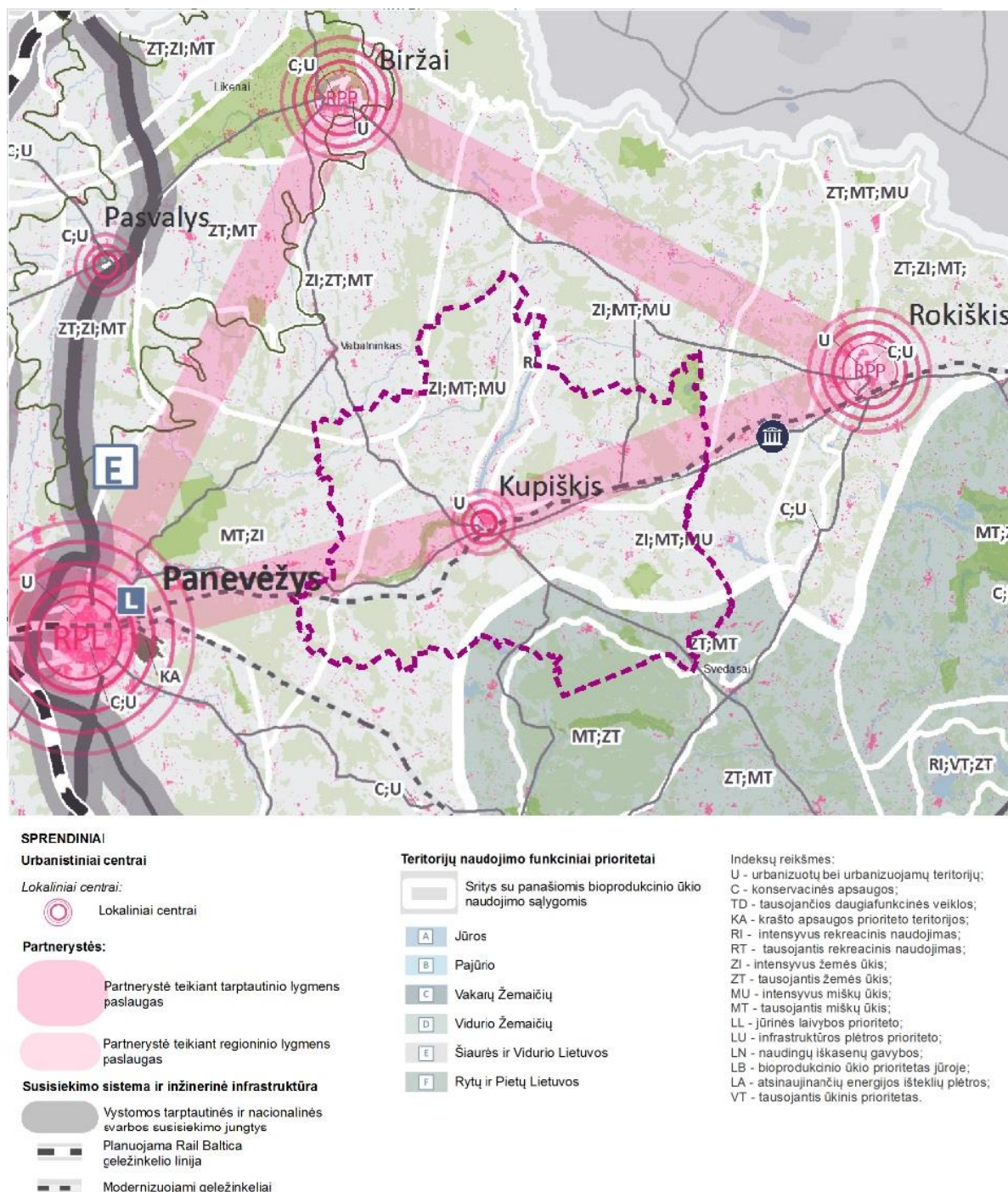
Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (toliau – LRBP) Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje yra išskirtas vienas lokalinis B kategorijos papildomojo tipo urbanistinis centras – Kupiškio miestas. LRBP nusako:

- Lokaliniai centrai – miestai, kurių prioritetinis tikslas – palaikyti regionų dalių gyvybingumą veikiant kartu su regioniniais centrais, teikiant būtinojo, santykinai dažno poreikio paslaugas. Juose plėtotina ekonominė veikla sietina su egzistuojančiu potencialu. Taikant partnerystės principą, paslaugas specializuojant ir papildant, lokaliuose centruose teikiama dalis santykinai vidutinio poreikio paslaugų. Lokalinius centrus skirstant į A (plėtojamojo tipo, stipraus potencialo), B (papildomojo tipo, pakankamo potencialo), C (palaikomojo tipo, nepakankamo potencialo, reikalingas esamo socialinio potencialo stiprinimas) kategorijas vertinti kriterijai: apskričių bendrųjų planų sprendinių tęstinumas, egzistuojančio potencialo įvertinimas remiantis gardeliniais teritoriniais socioekonominio efektyvumo ir mobilumo infrastruktūros rodikliais, demografinė situacija, geografinė lokacija, teritorinis bendrumas su kitais Lietuvos urbanistiniais centrais.
- B kategorijos urbanistinius centrus (taikoma Kupiškio miestui) stiprinti funkcinį ryšių su to paties ir aukštesnio lygmens urbanistiniais centrais pagrindu pagal turimą potencialą.
- Vietovės lygmens urbanistinės struktūros pagrindu laikyti vietovės lygmeniu veikiančius metropolinius, regioninius, lokalius ir žemiausio lygmens vietinius urbanistinius vienetų (miestus, miestelius, kaimus ir kitas gyvenamąsias vietoves), kurie turi optimizuoti paslaugų teikimo kokybei reikalingą infrastruktūrą, taikyti partnerystės principą jai išlaikyti / plėtoti.
- Vietovės lygmens urbanistinę struktūrą formuoti vadovaujantis LRBP sprendinių nuostatomis rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.
- Vietiniai centrai – miestai ir kaimo gyvenamosios vietovės, užtikrinantys būtino poreikio paslaugas ir aptarnaujantys mažiausius teritorinius vienetų.

LRBP Galimybių Lietuva 2030 dalyje Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje išskirta:

- Kupiškio miestas LRBP identifikuojamas kaip papildomojo tipo B kategorijos lokalinis urbanistinis centras;

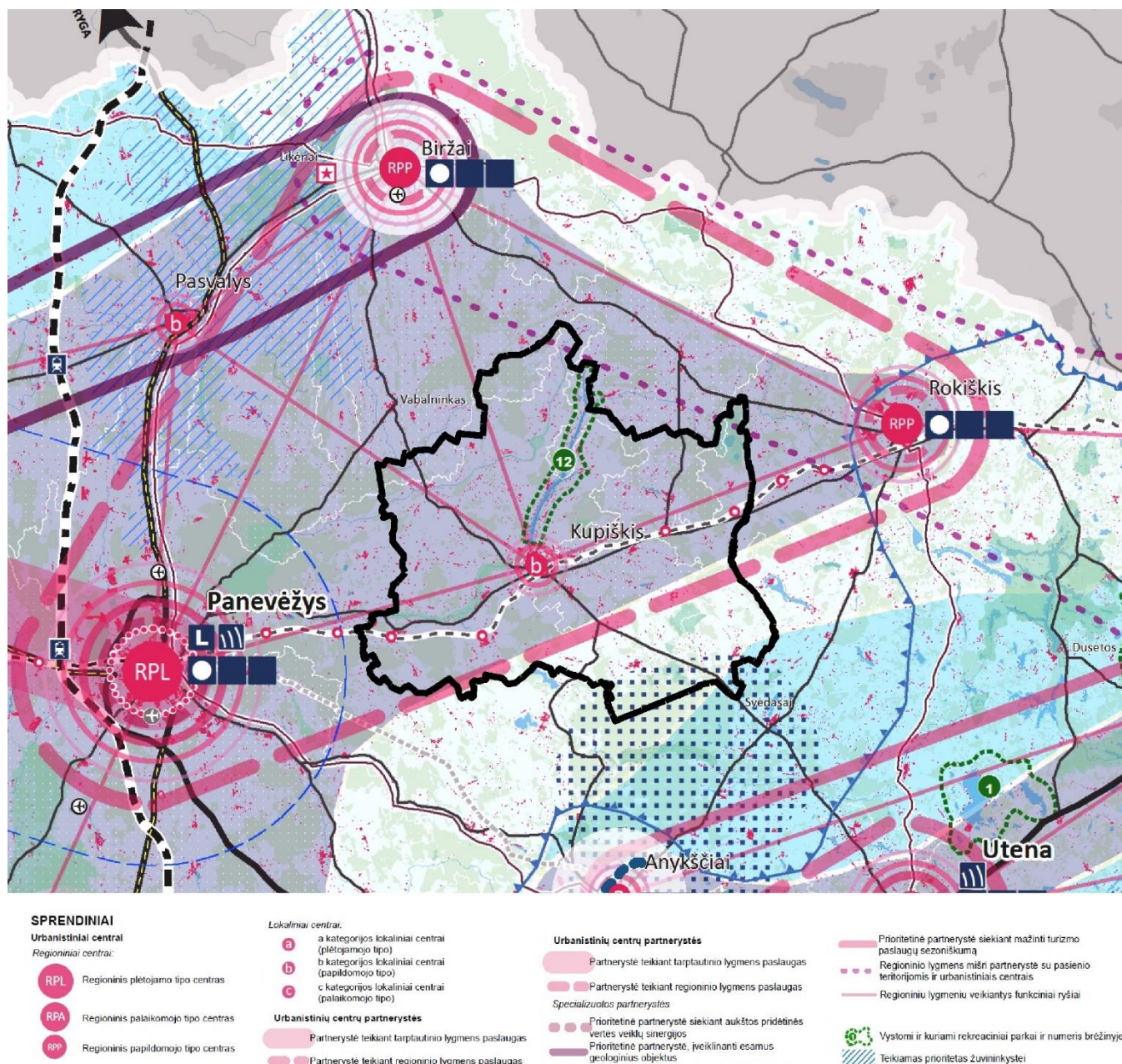
- Patenka į partnerysčių grupę, kurioje skatinamas Kupiškio rajono vystymas vykdant partnerystes su kitomis savivaldybėmis, ypač esančiomis Panevėžio apskrities areale, apimančiomis Panevėžio Kupiškio, Rokiškio, Biržų miestus.

2.1. pav. Iškarpa iš Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių brėžinio *Galimybės Lietuva 2030*.

- Kupiškio miestui, kaip B kategorijos papildomojo tipo lokaliniam urbanistiniam centrai priskirtas bendrųjų paslaugų teikimo poreikis: santykinai dažno poreikio paslaugos ir būtinojo poreikio paslaugos;

- Kupiškio, Rokiškio, Panevėžio ir Biržų miestai formuoja urbanistinių centrų prioritetinę partnerystės grupę, teikiant regioninio lygmens paslaugas;
- Beveik visas rajonas patenka į formuojamo aukšto lygmens mobilumo arealą, teritorija į pietus nuo Papilių gyvenvietės – patenka į arealą, kuriame mobilumas traktuojamas kaip teisė;
- Teritorijoje, apimančioje prieigas prie Kupiškio marių LRBP sprendiniais numatyta vystyti /kurti rekreacinį parką.

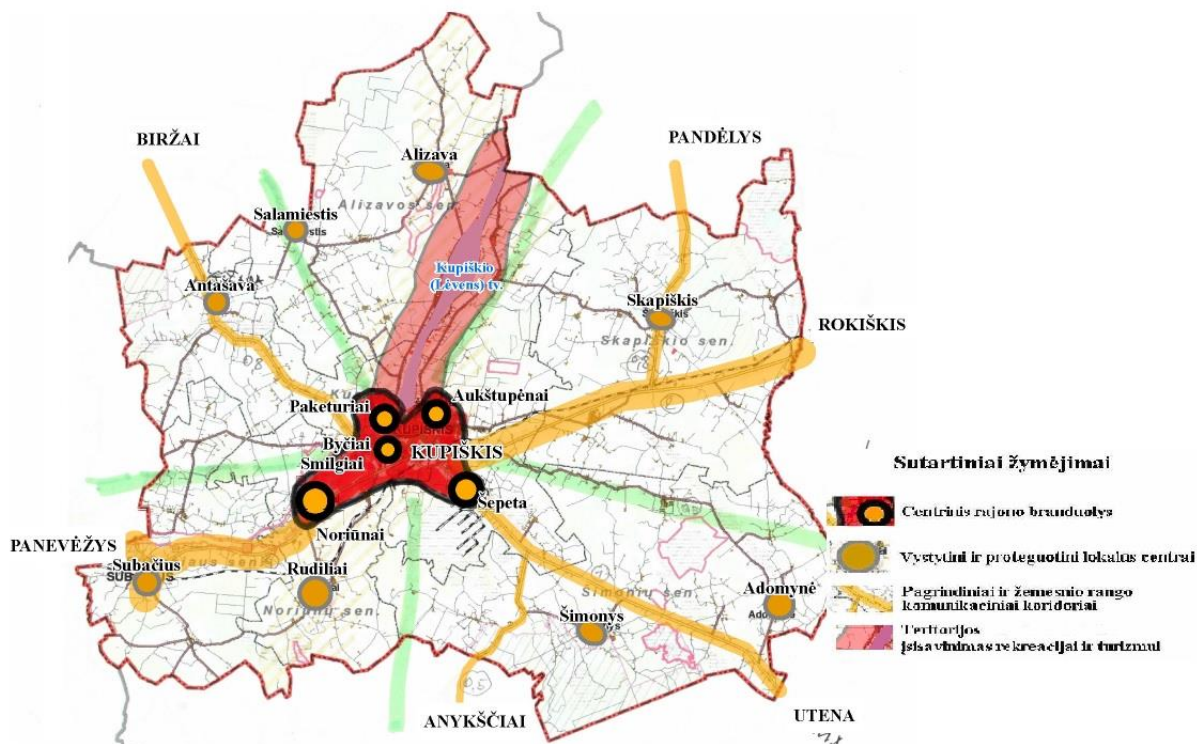
2.2. pav. Iškarpa iš Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių brėžinio Regionai 2030.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas

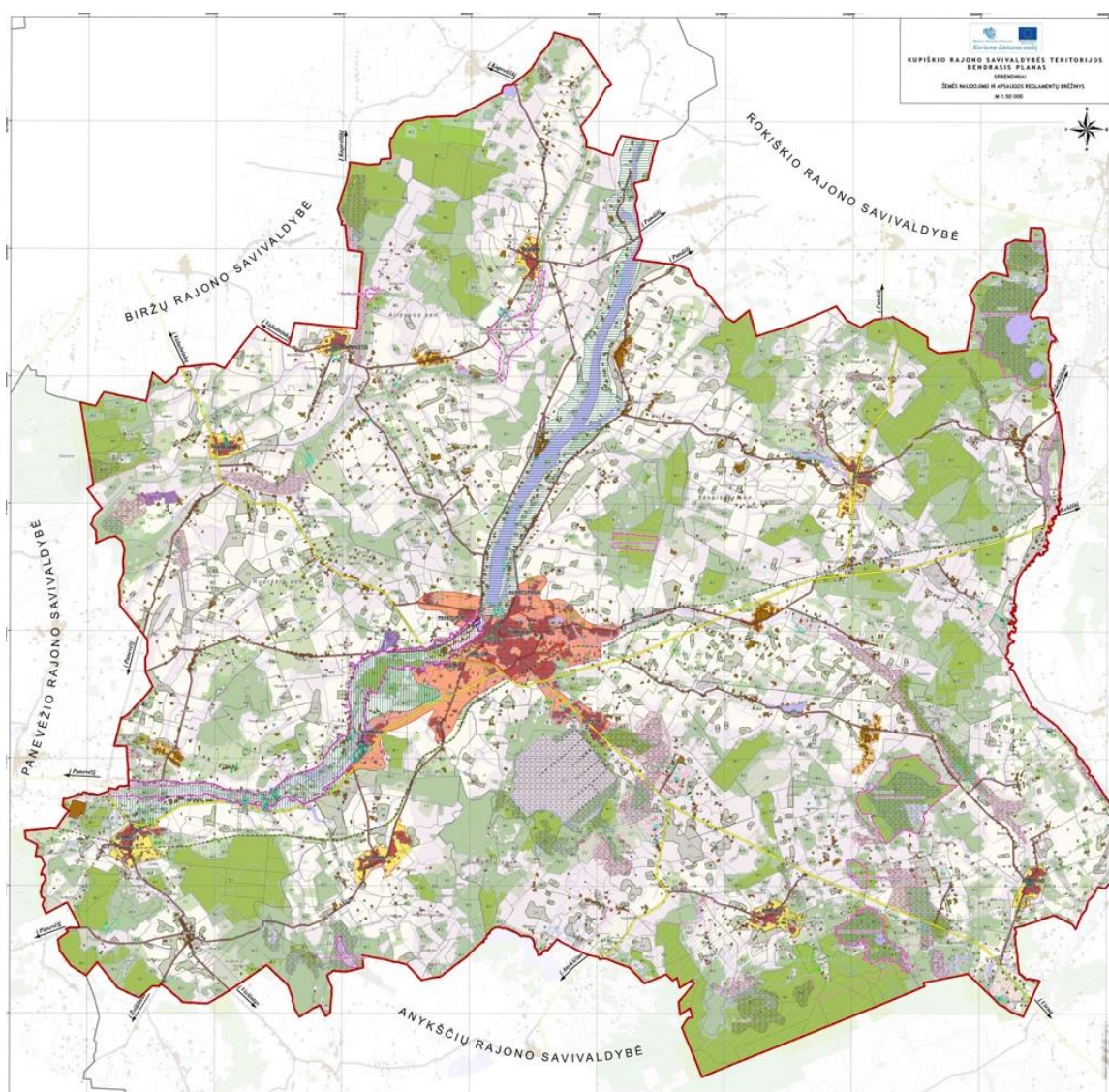
Galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, vadovaujantis prieš tai galiojusio Lietuvos Respublikos bendrojo plano sprendiniais, plėtoti urbanistinius centrus Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje nebuvo numatoma. Urbanistinė plėtra buvo numatoma tik didesnėse gyvenvietėse, kompaktiško užstatymo principu. Suformuotos „Galimos plėtros“ koncepcijos pagrindu, kuri rėmėsi galiojusio LR teritorijos bendrojo plano sprendiniais, statistine gyventojų skaičiaus prognoze, teritorijos įsisavinimo galimybių bei apribojimų analize, buvo siūloma ši **Kupiškio rajono gyvenviečių sistema**:

- **a kategorijos savivaldybės centras Kupiškio miestas ir jo aglomeracija (Noriūnai, Smilgiai, Byčiai, Paketuriai, Aukštupėnai, Šepeta) - Centrinis rajono branduolys**, Polifunkciškai vystytinas rajono reikšmės centras
- **b kategorijos savivaldybės pacentriai**: Alizava, Antašava, Subačius, Rudiliai, Šimonys, Adomynė, Skapiškis, Salamiestis. Vystytini ir proteguotini lokalūs centrai turintys bent minimalią socialinę ir ekonominę bazę jų gyventojams bei mažesnių kaimų gyventojams.
- **c kategorijos gyvenamosios vietovės** – kompaktiškai (kriterijus $R < 50$ m) užstatyti gatviniai ir kupetiniai kaimai. Pagal galimybes palaikoma jų raida;
- **nekatégorizuotos gyvenamosios vietovės** – didelės užstatymo sklaidos kaimai ir vienkiemiai.

Taip pat buvo išskirti **pagrindiniai komunikaciniai koridoriai**: Panevėžys – Kupiškis – Rokiškis, Biržai – Kupiškis – Utena, bei **žemesnio rango koridoriai**: Kupiškis – Šepeta – Anykščiai, Skapiškis – Pandėlys. Išskirta teritorija abipus **Lėvens tvenkinio ir Lėvens upės**, numatytas šios teritorijos įsisavinimas **rekreacijai ir turizmui**.

2.3. pav. Iškarpa iš galiojančio Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcijos – siūloma Kupiškio rajono gyvenviečių sistema

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Šimonių mstl. Gyvenvietės pavadinimas

- Kupiškio rajono riba
- Aplinkinių rajonų ribos
- Seniūnijų ribos
- Esama Kupiškio miesto riba
- Kupiškio miesto bendroju planu siūloma nauja miesto riba

Susisiekimo infrastruktūra**:

- Krašto kelias ir jo numeris
- Rajoninis kelias ir jo numeris
- Vietinis kelias, gatvė
- Geležinkelis

Kultūros paveldas:

- Kultūros paveldo objektas ir/ar teritorija, eilės numeris (žr. detaliau "Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinį")
- Vizualinis apsaugos pozonis

 Medžių savaiminukai ***

- Pelkė
- Kanalas
- Gamtinis karkasas (žr. detaliau "Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinį")

Kitais teritorijų planavimo dokumentais numatyti sprendiniai:

- Siūlomos Šimonių girios genetinio draustinio ribos (pagal "Šimonių girios pusės valstybinio genetinio draustinio ribų planą") *
- Siūlomos Levens kraštovaizdžio draustinio ribos (pagal "Lėvens valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planą") *

PASTABOS:

* Aukščiau paminėti teritorijų planavimo dokumentai yra rengimo stadijoje, todėl numatyti sprendiniai gali keistis. Nurodytose teritorijose laikyti teisingomis patvirtintose teritorijų planavimo dokumentuose numatytas ribas;

** Veikla kelio, geležinkelio apsaugos zonoje galima tik vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų (Žin., 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43) aktualia redakcija;

*** Nurodytoje teritorijoje atlikta medžių taksacija ir yra inicijuotos miško įteisinimui reikalingos procedūros. Jeigu teritorija nebus įtraukta į apskaitą kaip miškas, t.y. pažymėta Valstybinės reikšmės miškų plotų schemoje, teritorijoje turi būti taikomas N.2 reglamentas.

2.4. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinys

2.2. Esamas gyvenamųjų vietovių tinklas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu, Lietuvos Respublikos teritorija skirstoma į administracinius vienetus, kurie susideda iš gyvenamųjų vietovių. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinis vienetas yra teritorijos dalis, kurioje valdymą organizuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba savivaldybės institucijos. Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietovės skirstomos į miesto ir kaimo gyvenamąsias vietoves. Miesto gyvenamosioms vietovėms priskiriami miestai, kaimo gyvenamosioms vietovėms priskiriami miesteliai, kaimai ir viensėdžiai.

Miestai - kompaktiškai užstatytos gyvenamosios vietovės, turinčios daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų, kurių daugiau kaip 2/3 dirbančiųjų dirba pramonėje, verslo bei gamybinės ir socialinės infrastruktūros srityse. Mažiau kaip 3 tūkst. gyventojų turintys Lietuvos Respublikos miestai, rajonų miestai bei miesto tipo gyvenvietės, turėjusios miesto statusą, kaip gyvenamosios vietovės yra laikomi miestais ir įsigaliojus Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymui.

Miesteliai - kompaktiškai užstatytos gyvenamosios vietovės, turinčios nuo 500 iki 3000 gyventojų, kurių daugiau kaip pusė dirbančiųjų dirba pramonėje, verslo bei gamybinės ir socialinės infrastruktūros srityse, taip pat tradiciniai miesteliai.

Kaimai - gyvenamosios vietovės, neturinčios miesto, miestelio ir viensėdžio požymių.

Viensėdžiai - istoriškai susiformavusios gyvenamosios vietovės, paprastai sudarytos arba kilusios iš vienos sodybos ir turinčios ne daugiau kaip 20 objektų skirtingu adresu.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje 2022 metų pradžioje, vadovaujantis Kupiškio rajono seniūnijų pateiktais duomenimis, buvo 395 gyvenamosios vietovės. Jas sudarė:

- 2 miestai – Kupiškis ir Subačius;
- 7 miesteliai – Alizavos, Antašavos, Palėvenės, Salamiesčio, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių
- 354 kaimai
- 30 viensėdžių;
- 2 geležinkelio stoties kaimai.

Kupiškio rajono savivaldybėje gyvenamųjų vietovių skaičius 2011 – 2022 metų periodu keitėsi nežymiai, Alizavos, Kupiškio, Subačiaus seniūnijoje gyvenamųjų vietovių skaičius nesikeitė, Noriūnų seniūnijoje sumažėjo 1 gyvenamąją vietovę, Šimonių seniūnijoje 2022 metais buvo viena gyvenamąją vietovę daugiau. Didžiausias pokytis įvyko Skapiškio seniūnijoje, čia 2022 metais buvo 3 gyvenamosios vietovės daugiau nei 2011 metais. Kupiškio miestas nėra priskirtas nei vienai seniūnijai.

2.1 lentelė. Gyvenamųjų vietovių skaičiaus suvestinė tiriamaisiais metais

Eil. Nr.	Pavadinimas	2011 m.	2022 m.	Pokytis, vnt.
1.	Gyvenamųjų vietovių skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje	392	395	3
1.1	Alizavos sen.	64	64	0
1.2.	Kupiškio sen.	79	78	-1
1.3.	Noriūnų sen.	44	44	-1

Eil. Nr.	Pavadinimas	2011 m.	2022 m.	Pokytis, vnt.
1.4.	Subačiaus sen.	51	50	0
1.5.	Skapiškio sen.	66	69	3
1.6.	Šimonių sen.	88	89	1
1.7.	Kupiškio m. (nepriskirtas nei vienai seniūnijai)	1	1	0

Duomenų šaltinis: 2011 metų - Lietuvos statistikos departamentas, 2022 metų – Kupiškio rajono seniūnijų pateikti duomenys

Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. rugsėjo 12d. sprendimu Nr. TS-212 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijų plotų ir ribų nustatymo plano rengimo“ buvo pradėtas rengti Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijų plotų ir ribų nustatymo planas. 2015 m. liepos pirmą dieną minėtas planas buvo suderintas Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijos, rašto Nr. 2-2558(112); 2015 m. gegužės 27 - Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijos, rašto Nr. 2D-2523(12.145); 2015 m. gegužės 22 d. - Valstybės įmonės Registrų centro Adresų registro departamento viršininko. Šiuo metu Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijų plotų ir ribų nustatymo planas nėra patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Oficialiai pasikeitus gyvenamųjų vietovių riboms Kupiškio rajono savivaldybėje, informacija rengiant Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane taip pat bus aktualizuota.

Įvertinus duomenis galima konstatuoti, kad gyvenamųjų vietovių struktūra Kupiškio rajono savivaldybėje praktiškai nekito. Tačiau svarbu matyti vykusius pokyčius pačiose gyvenvietėse, koks jų gyvybingumas, kokios galimos jų vystymosi tendencijos. Dėl to, įvairiais pjūviais analizuojamas gyventojų skaičius bei jo pokytis gyvenamosiose vietovėse.

Vienas iš aspektų, kuris suponuoja urbanistinės struktūros gyvybingumą yra gyvenamųjų vietovių be gyventojų skaičiaus pokyčiai. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2011 metais gyvenamųjų vietovių, kuriose nebuvo nuolatinių gyventojų buvo 105, tai sudarė 26,8% visų rajono gyvenamųjų vietovių. 2022 metais sudarė 27,7% visų gyvenamųjų vietovių analizuojamais metais.

2.2 lentelė. Gyvenamųjų vietovių be gyventojų suvestinė tiriamaisiais metais

Eil. Nr.	Pavadinimas	2011 m.	2022 m.
1.	Gyvenamųjų vietovių skaičius Kupiškio r. savivaldybėje	392	395
2.	Gyvenamųjų vietovių, kuriose nebuvo gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų	105	110
2.1	Alizavos sen.	13	14
2.2.	Kupiškio sen.	18	15
2.3.	Noriūnų sen.	12	16
2.4.	Subačiaus sen.	6	9
2.5.	Skapiškio sen.	28	28
2.6.	Šimonių sen.	28	28

Duomenų šaltinis: 2011 metų - Lietuvos statistikos departamentas, 2022 metų – Kupiškio rajono seniūnijų pateikti duomenys

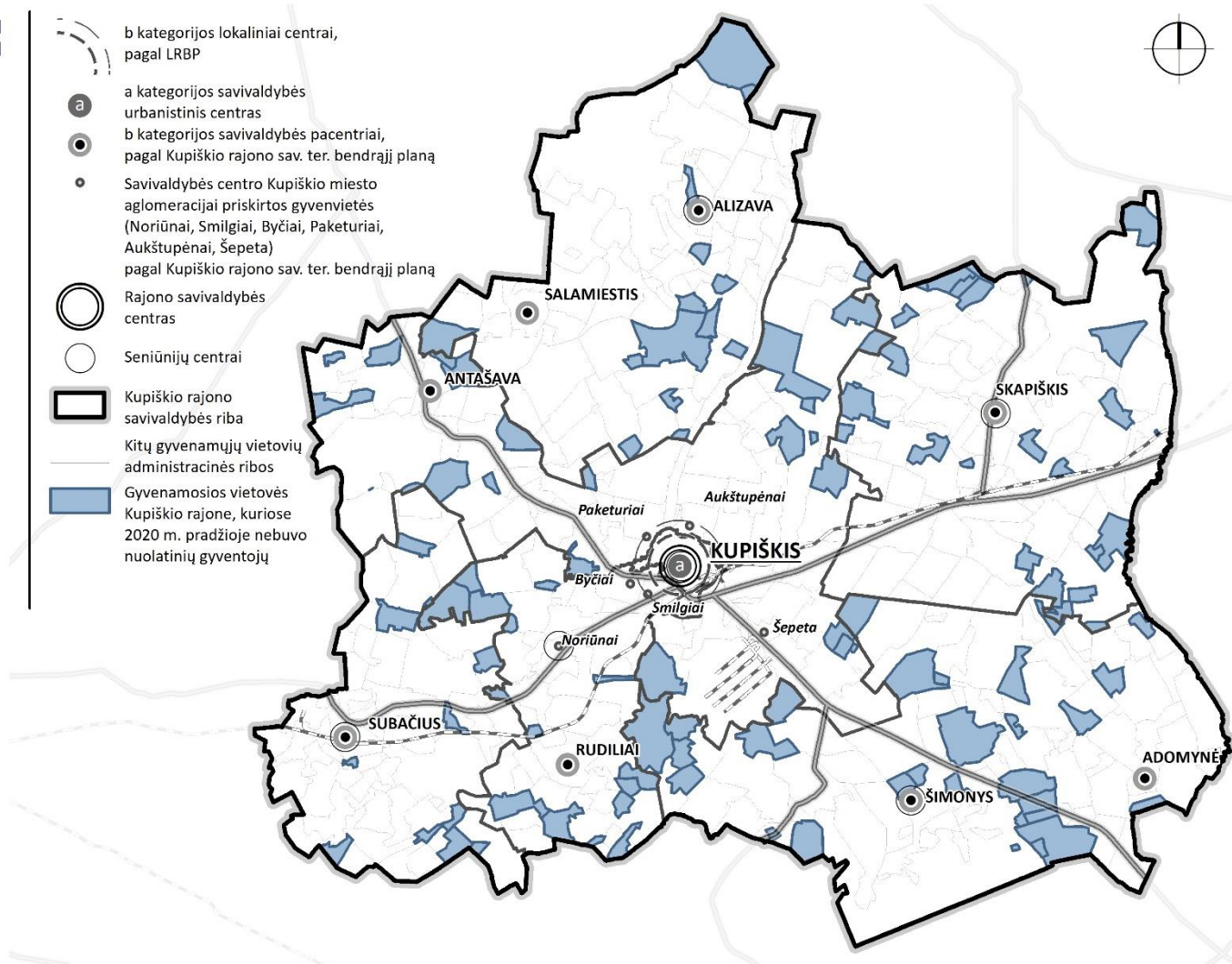
Gyvenamųjų vietovių tinklo būklė vertinama ir pagal gyventojų skaičių gyvenvietėse. Kupiškio rajono savivaldybės atveju, didesnę skaičių žmonių turi miesto statusą turinčios gyvenvietės – Kupiškis, Subačius.

Analizuojamu laikotarpiu Skapiškio ir Šimonių seniūnijose gyvenamųjų vietovių, kuriose nebūtų gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų, skaičius nesikeitė, Kupiškio seniūnijoje – 3 gyvenamosiomis vietovėmis, kuriose nebūtų gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų, skaičius sumažėjo. Alizavos, Noriūnų, Subačiaus seniūnijose tokių gyvenamųjų vietovių skaičius didėjo.

Vertinant gyventojų skaičiaus pasiskirstymą pagal Kupiškio rajono seniūnijas, matoma didesnė nuolatinių gyventojų koncentracija ties Kupiškio ir Subačiaus miestais, taip pat Noriūnų kaimu, kiek mažesnė, tačiau identifikuotina nuolatinių gyventojų koncentracija ties Alizavos, Skapiškio, Šimonių miesteliais, Rudilių kaimu. Minėti Kupiškio, Subačiaus miestai, Noriūnų kaimas, yra greta krašto reikšmės kelio Nr. 122, dėl patogaus susisiekimo, paprastesnio paslaugų, darbo vietų pasiekiamumo taip pat santykinai yra didesnė gyventojų koncentracija.

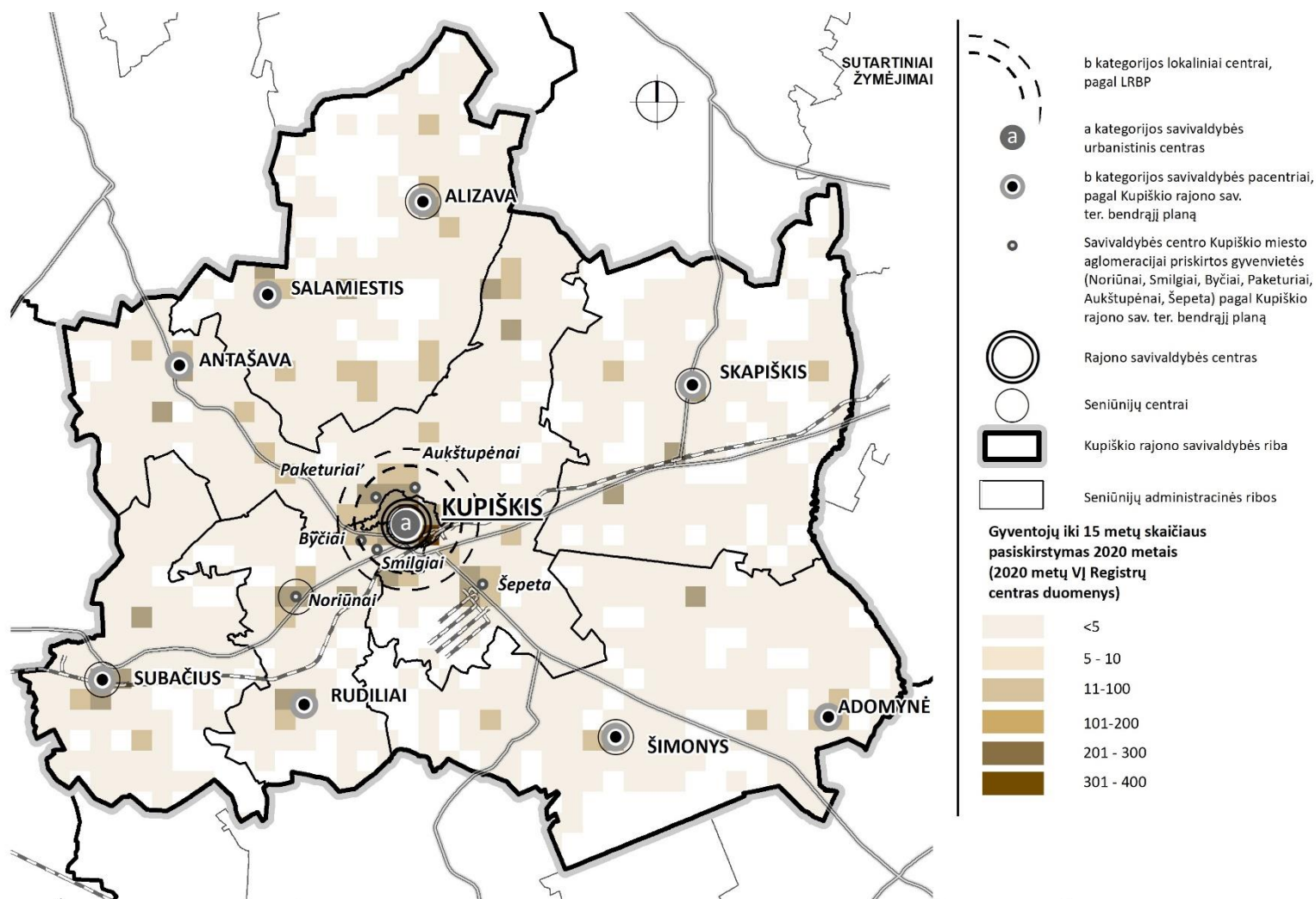
SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- b kategorijos lokaliniai centrai, pagal LRBP
- a kategorijos savivaldybės urbanistinis centras
- b kategorijos savivaldybės pacentriniai, pagal Kupiškio rajono sav. ter. bendrąjį planą
- Savivaldybės centro Kupiškio miesto aglomeracijai priskirtos gyvenvietės (Noriūnai, Smilgiai, Byčiai, Paketuriai, Aukštupėnai, Šepeta) pagal Kupiškio rajono sav. ter. bendrąjį planą
- Rajono savivaldybės centras
- Seniūnijų centrai
- Kupiškio rajono savivaldybės riba
- Kitų gyvenamųjų vietovių administracinės ribos
- Gyvenamosios vietovės Kupiškio rajone, kuriose 2020 m. pradžioje nebuvo nuolatinių gyventojų

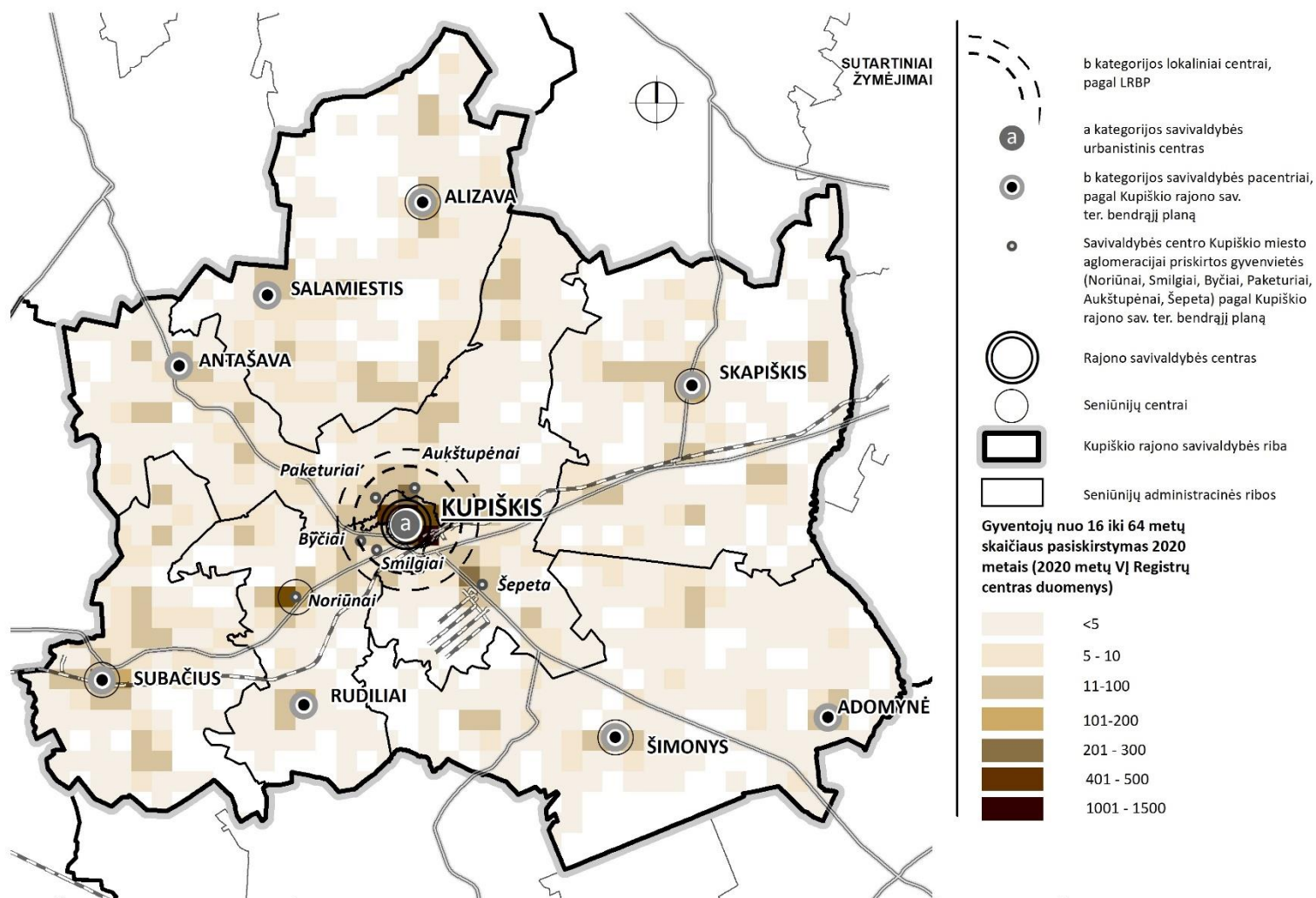
2.5. Gyvenamosios vietovės Kupiškio rajone, kuriose 2020 m. pradžioje nebuvo nuolatinių gyventojų (duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras).

Vertinant gyventojų pasiskirstymą gyvenamosiose vietovėse pagal amžiaus grupes, matoma, kad didžiausia gyventojų iki 15 m. amžiaus sklaida yra Kupiškio mieste ir jo prieigose (arealas kuriame didžiausia sklaida 201-300 asm./1000 kv. m), taip pat kitose gyvenamosiose vietovėse, kuriose yra didesnis skaičius nuolatinių gyventojų: Subačiuje, Noriūnuose, Alizavoje, Skapiškyje, Šimonyse, Rudiliuose, čia didžiausia sklaida 100 asm./1000 kv. m. Likusioje savivaldybės dalyje dominuoja tolygus analizuojamos amžiaus grupės gyventojų pasiskirstymas (iki 5 analizuojamo amžiaus asmenų/1000 kv. m).

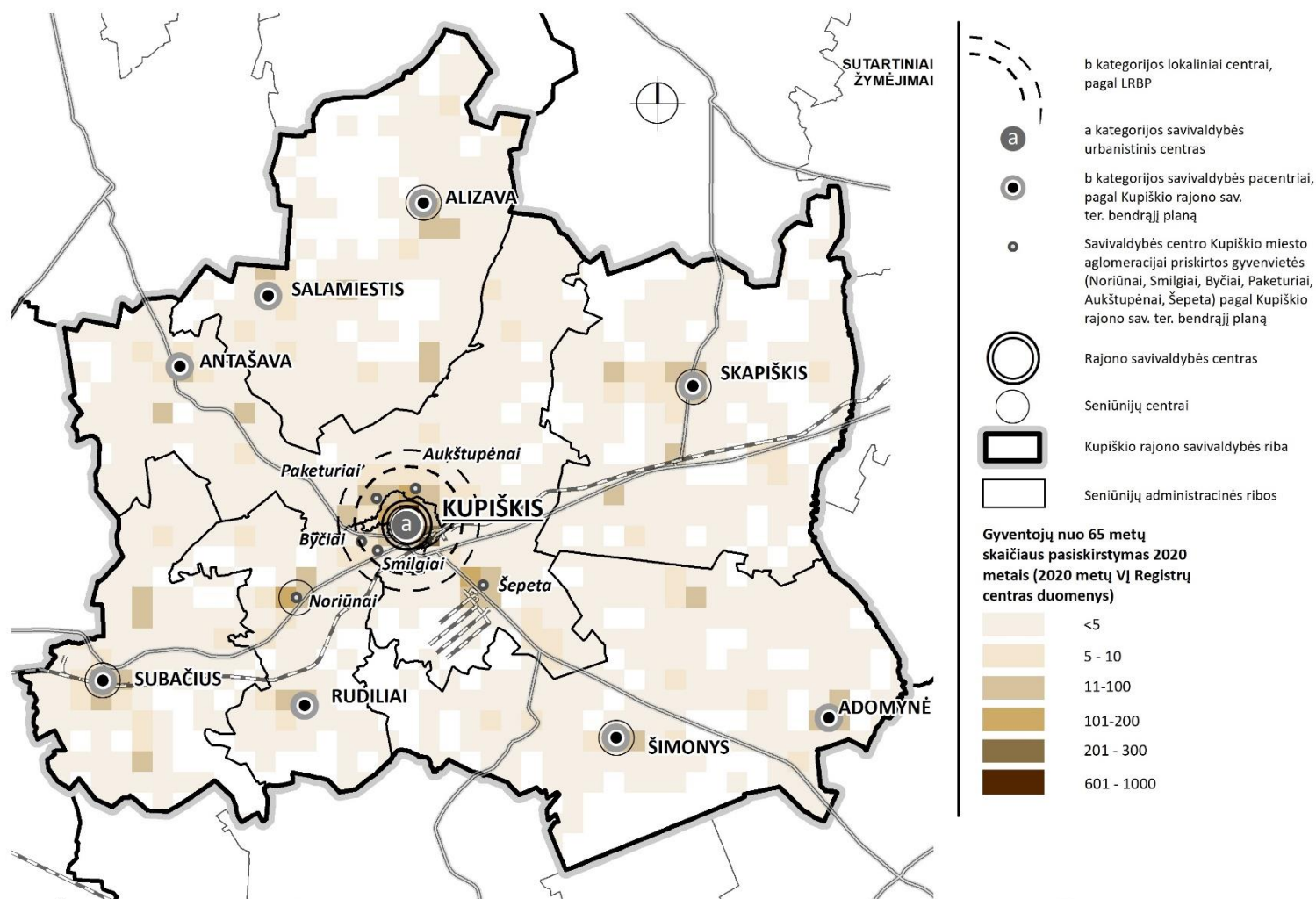
2.6. pav. Gyventojų iki 15 metų pasiskirstymas Kupiškio rajono savivaldybėje, 2020 m. pradžioje (duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras).

Vertinant darbingo amžiaus (nuo 16 iki 64 metų amžiaus) gyventojų pasiskirstymą Kupiškio rajono savivaldybėje, taip pat pastebima, jog daugiausia analizuojamo amžiaus gyventojų yra Kupiškio mieste ir jo prieigose (arealas kuriame didžiausia sklaida iki 1500 asm./1000kv.m), Subačiuje ir Noriūnuose (arealas kuriame didžiausia sklaida iki 400 asm./1000kv.m) gyvenamosiose vietovėse. Taip pat išskirtini Alizava, Skapiškis, Šimonys, Rudiliai (arealas kuriame didžiausia sklaida iki 200 asm./1000kv.m). Likusioje savivaldybės dalyje dominuoja tolygus analizuojamos amžiaus grupės gyventojų pasiskirstymas (iki 10 analizuojamo amžiaus asmenų/1000 kv. m).

2.7. pav. Gyventojų nuo 16 iki 64 metų pasiskirstymas Kupiškio rajono savivaldybėje, 2020m. pradžioje (duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras).

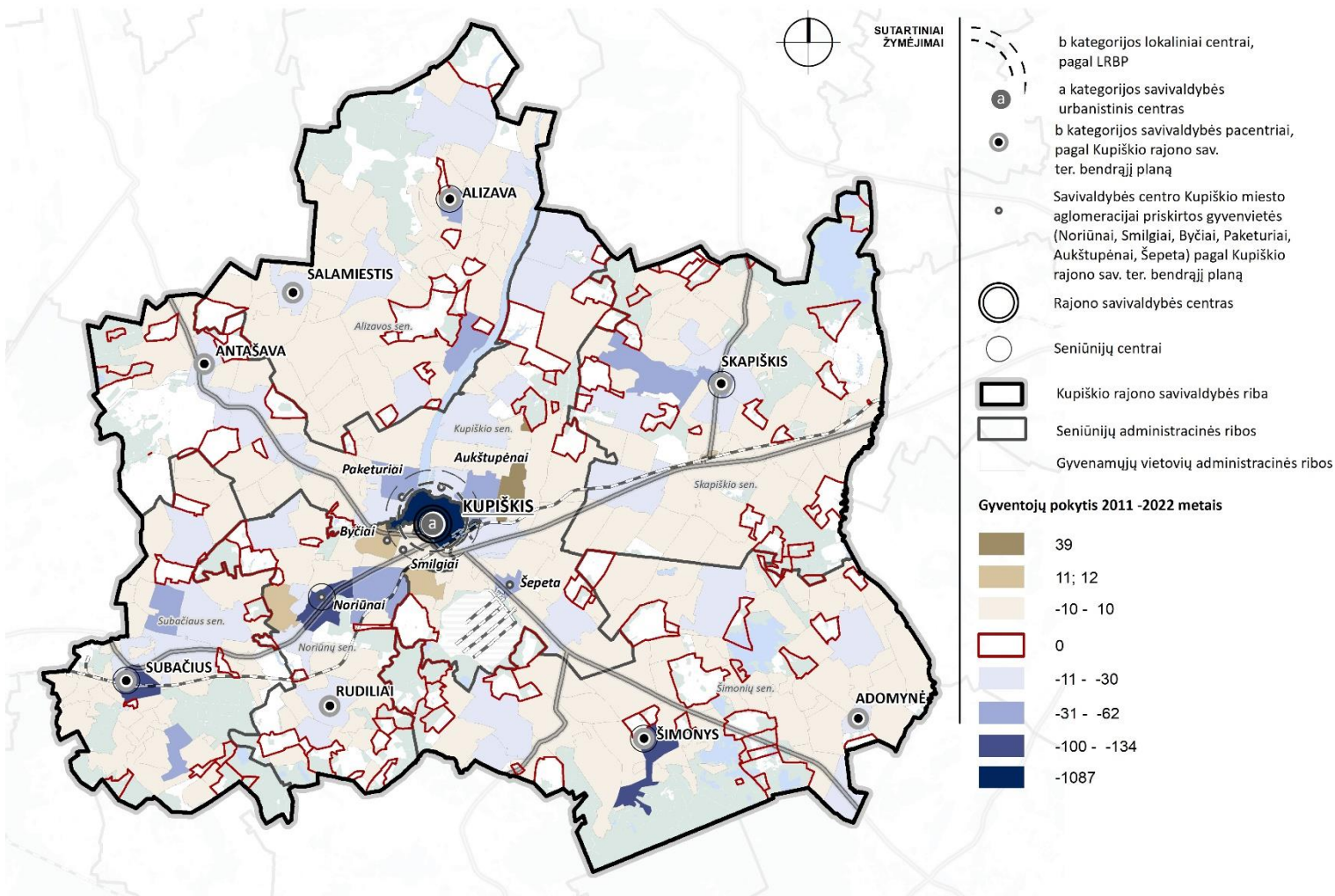
Kaip ir kitų amžiaus grupių, taip ir gyventojų nuo 65 metų ir vyresnių didžiausia koncentracija yra Kupiškio mieste (arealas kuriame didžiausia sklaida iki 1500 asm./1000kv.m), Subačiuje, Šepetoje ir Noriūnuose (arealas kuriame didžiausia sklaida iki 200 asm./1000kv.m). Taip pat išskirtini kiti seniūnijų centrai: Alizava, Skapiškis, Šimonys, bei intensyviau apgyvendintos gyvenamosios vietovės (šiuose arealuose didžiausia analizuojamo amžiaus gyventojų sklaida iki 100 asm./1000kv.m). Likusioje savivaldybės dalyje dominuoja tolygus analizuojamos amžiaus grupės gyventojų pasiskirstymas (iki 5 analizuojamo amžiaus asmenų/1000 kv. m).

2.8. pav. Gyventojų nuo 65 metų ir vyresnių pasiskirstymas Kupiškio rajono savivaldybėje, 2020m. pradžioje (duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras).

Gyventojų skaičiaus gyvenamosiose vietovėse pokyčio analizė parodo kelias pagrindines problemas:

- Didžiojoje rajono savivaldybės dalyje yra gyvenvietės, kur gyventojų skaičius ženkliai nekito (santykinai skaičiuojant nuo -9 iki +9 gyv.).
- Didžiausia neigiama tendencija matoma Kupiškio ir Subačiaus miestuose, Kupiškio mieste gyventojų skaičius nuo 2011 iki 2022 metų sumažėjo 988, Subačiaus mieste - 182, Noriūnų kaime – 142. Didžiausias teigiamas pokytis – Kupiškio miesto periferijoje, Pyragiuose ir Šnipeliškyje.

2.9. pav. Gyventojų skaičiaus gyvenamosiose vietovėse pokytis 2011- 2022 m. (duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras)

Esamos būklės įvertinime detaliau analizuojamos Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamosios vietovės, kurios formuoja atraminę urbanistinę struktūrą. Tyrimui pasirenkama nuostata, kad analizuojamos gyvenvietės turinčios 50 ir daugiau gyventojų. Toks gyventojų skaičiaus dydis siejamas ir su galimu infrastruktūros formavimu (pvz. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 straipsnio „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo planavimas“ 4 punktas nurodo – „Į savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją įtraukiama savivaldybės teritorija (gyvenamosios vietovės, pavieniai gyvenamieji namai, kiti pastatai), kurioje: 1) geriamuoju vandeniu aprūpinama ne mažiau kaip 50 asmenų, deklaravusių gyvenamąją vietą šioje vietovėje“).

Numatant urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymą, siekiant užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę gyvenvietėse, būtina išnagrinėti ir jose turimą savivaldybės infrastruktūrą. Su šia tematika taip pat yra

glaudžiai susijusios Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo nuostatos. Dėl to, kartu prie atraminių gyvenamųjų vietovių duomenų pateikiama informacija ir apie savivaldybės infrastruktūrą¹.

Kupiškio rajono savivaldybėje identifikuotos 47 gyvenamosios vietovės, turinčios 50 ir daugiau gyventojų. Didžioji dalis socialinės infrastruktūros paslaugų yra teikiamos Kupiškio rajono miestuose – Kupiškyje ir Subačiuje. Dauguma gyvenamųjų vietovių turi bent vieną ar kelias (išskyrus kelius ir gatves) inžinerines sistemas, bet yra visiškai be jokių socialinės savivaldybės infrastruktūros objektų. Žinoma, savivaldybės socialinei infrastruktūrai, priklausomai nuo jos specifikos, reikalingi santykinai didesni vartotojų skaičiai nei inžinerinei, ji gali būti paskirstyta naudotis grupei gyvenamųjų vietovių, todėl labai svarbu matyti socialinės infrastruktūros pasiskirstymą teritoriškai:

- **Alizavos seniūnijoje** yra 6 gyvenamosios vietovės – Alizavos mstl., Bakšėnų k., Gyvakarų k., Palėvenėlės k., Salamiesčio mstl., Žaidelių k. – kuriose gyventojų skaičius yra didesnis nei 50. Seniūnijos centras – Alizava, galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane pozicionuojamas kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame gyvena 282 gyventojų, miestelyje dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia mokykla, ikimokylinio ugdymo įstaiga, socialines paslaugas teikianti įstaiga, kultūros įstaigos/centrai, medicinos punktas. Alizavos mstl. aprūpintas vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais. Taip pat seniūnijoje yra Salamiesčio mstl., kuris yra pozicionuojamas, kai B kategorijos urbanistinis pacentris, nors jame socialinė infrastruktūra nėra išvystyta pakankamai - veikia kultūros įstaiga ir medicinos punktas. Salamiesčio mstl. aprūpintas nuotekų surinkimo tinklais. Medicinos punktas taip pat veikia ir Palėvenėlės kaime.
- **Kupiškio seniūnijoje** yra 15 gyvenamųjų vietovių – Drūlėnų k., Plundakų k., Didžprūdžių k., Jutkonių k., Aleksandrijos k., Vėžionių k., Pyragių k., Uoginių k., Svidenių k., Šnipeliškio k., Virbališkių k., Antašavos mstl., Paketurių k., Aukštupėnų k., Šepetos k. – kuriose gyventojų skaičius yra didesnis nei 50. Nors Kupiškio miestas ir nepatenka į Kupiškio seniūniją, tačiau yra Kupiškio seniūnijos centras, jame gyvena 6119 gyventojų. Kupiškio miestas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane pozicionuojamas kaip A kategorijos urbanistinis centras. Mieste pilnai išvystyta tiek socialinė tiek inžinerinė infrastruktūra, veikia: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, mokykla "Varpelis", vaikų lopšelis-darželis "Obelėlė", "Saulutė", Kupiškio r. kūno kultūros ir sporto centras, Kupiškio meno mokykla, švietimo pagalbos tarnyba, Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Kupiškio etnografijos muziejus, socialines paslaugas teikiančios įstaigos ir kt. Taip pat seniūnijoje yra Antašavos mstl., kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas, kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia mokykla, ikimokylinio ugdymo grupė, kultūros įstaigos/centrai, medicinos punktas. Antašavos mstl. aprūpintas vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais. Kupiškio miesto aglomeracijai priklausantis Šepetos kaimas, kuriame gyvena 241 gyventojų taip pat dalinai yra aprūpintas tiek socialine, tiek inžinerine infrastruktūra: veikia ikimokylinio ugdymo grupė, kultūros įstaiga/centras, medicinos punktas gyvenvietė aprūpinta centralizuotu šilumos tiekimu, vandentiekiu. Virbališkių kaime taip pat yra medicinos punktas.

¹ Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatyme pateiktos sąvokos: Savivaldybės infrastruktūra – socialinė savivaldybės infrastruktūra ir inžinerinė savivaldybės infrastruktūra. Inžinerinė savivaldybės infrastruktūra – šilumos perdavimo tinklai, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų, įskaitant paviršines nuotekas, tvarkymo inžineriniai statiniai, vietinės reikšmės keliai, kiti transporto statiniai, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas. Socialinė savivaldybės infrastruktūra – kultūros, švietimo ir mokslo, sveikatos, sporto paskirties statiniai ir (arba) savivaldybės funkcijoms atlikti skirti objektai, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas.

- **Noriūnų seniūnijoje** yra 7 gyvenamosios vietovės – Byčių k., Rudilių k., Puponių k., Siaurių k., Smilgių m., Noriūnų k., Palėvenės mstl. – kuriose gyventojų skaičius yra didesnis nei 50. Seniūnijos centras – Noriūnų k., kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas, kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame gyvena 805 gyventojų. Seniūnijos centre dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia mokykla, ikimokyklinio ugdymo grupė, socialines paslaugas teikianti įstaiga, kultūros įstaigos, kitos įstaigos/centrai, Noriūnų medicinos punktas. Noriūnai dalinai aprūpinti vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais. Vadovaujantis galiojančiu Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo planu Noriūnų kaimas priskiriamas Kupiškio miesto aglomeracijai. Taip pat seniūnijoje yra Rudilių kaimas, kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame veikia daugiafunkcinis centras, ikimokyklinio ugdymo grupė, kitos įstaigos/centrai, medicinos punktas. Rudiliai yra dalinai aprūpinti inžinerine infrastruktūra - vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais.
- **Skapiškio seniūnijoje** 6 gyvenamosios vietovės, kuriose yra daugiau nei 50 gyventojų – Dailiūnų k., Skapiškio glž. st., Kreipšių k., Skapiškio mstl., Biliūnų k., Naivių k. Seniūnijos centras – Skapiškio miestelis, kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas, kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, turi daugiausia – 403 gyventojus. Seniūnijos centre dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia ikimokyklinio ugdymo grupė, mokykla, socialines paslaugas teikianti įstaiga, kitos įstaigos/centrai, medicinos punktas. Seniūnijos centras dalinai aprūpintas vandens tiekimo tinklais.
- **Subačiaus seniūnijoje** yra 6 gyvenamosios vietovės – Valakų k., Skverbų k., Miliūnų k., Subačiaus mstl., Lukonių k., Subačiaus m. – kuriose gyventojų skaičius yra didesnis nei 50. Seniūnijos centras – Subačiaus m., kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas, kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame gyvena 917 gyventojų. Seniūnijos centre dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia mokykla, ikimokyklinio ugdymo įstaiga, socialines paslaugas teikianti įstaiga, kitos įstaigos/centrai. Subačiaus miestas, aprūpintas vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais, šilumos tiekimo tinklais. Lukonių kaime veikia medicinos punktas.
- **Šimonių seniūnijoje** yra 5 gyvenamosios vietovės – Keginių k., Migonių k., Juodpėnų k., Adomynės k., Šimonių mstl. – kuriose gyventojų skaičius yra didesnis nei 50. Seniūnijos centras – Šimonių miestelis, kuris Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra pozicionuojamas, kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, jame gyvena 341 gyventojų. Seniūnijos centre dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra, veikia ikimokyklinio ugdymo grupė, mokykla, socialines paslaugas teikianti įstaiga, sveikatos priežiūros įstaigos, kultūros įstaigos/centrai. Šimonių seniūnijai priklausančiame Adomynės kaime, kuris galiojančiame bendrajame plane pozicionuojamas kaip B kategorijos urbanistinis pacentris, taip pat yra dalinai išvystyta socialinė infrastruktūra: veikia mokykla, ikimokyklinio ugdymo įstaiga, socialines paslaugas teikianti įstaiga, kultūros įstaigos/centrai, medicinos punktas. Medicinos punktas taip pat veikia ir Juodpėnų kaime, Adomynė aprūpinta vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklais.

Įvertinus aptartą savivaldybės infrastruktūros pasiskirstymą gyvenamosiose vietovėse, turinčiose 50 ir daugiau gyventojų, daromos šios išvados:

- Savivaldybės infrastruktūra nėra pakankamai subalansuota atraminių gyvenamųjų vietovių atžvilgiu. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo nuostatas, kartu su Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais dėl savivaldybės infrastruktūros bei kitais savivaldybės strateginiais dokumentais vienoje ideologinėje plotmėje, tikslinga suformuoti savivaldybės infrastruktūros vystymo principus, nuoseklų jų įgyvendinimą.
- Įvertinus atliktą gyvenamųjų vietovių, taip pat atraminių gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros jose tinklo analizę, atsižvelgiant į centrinę Kupiškio miesto – pagrindinio urbanistinio centro – lokaciją

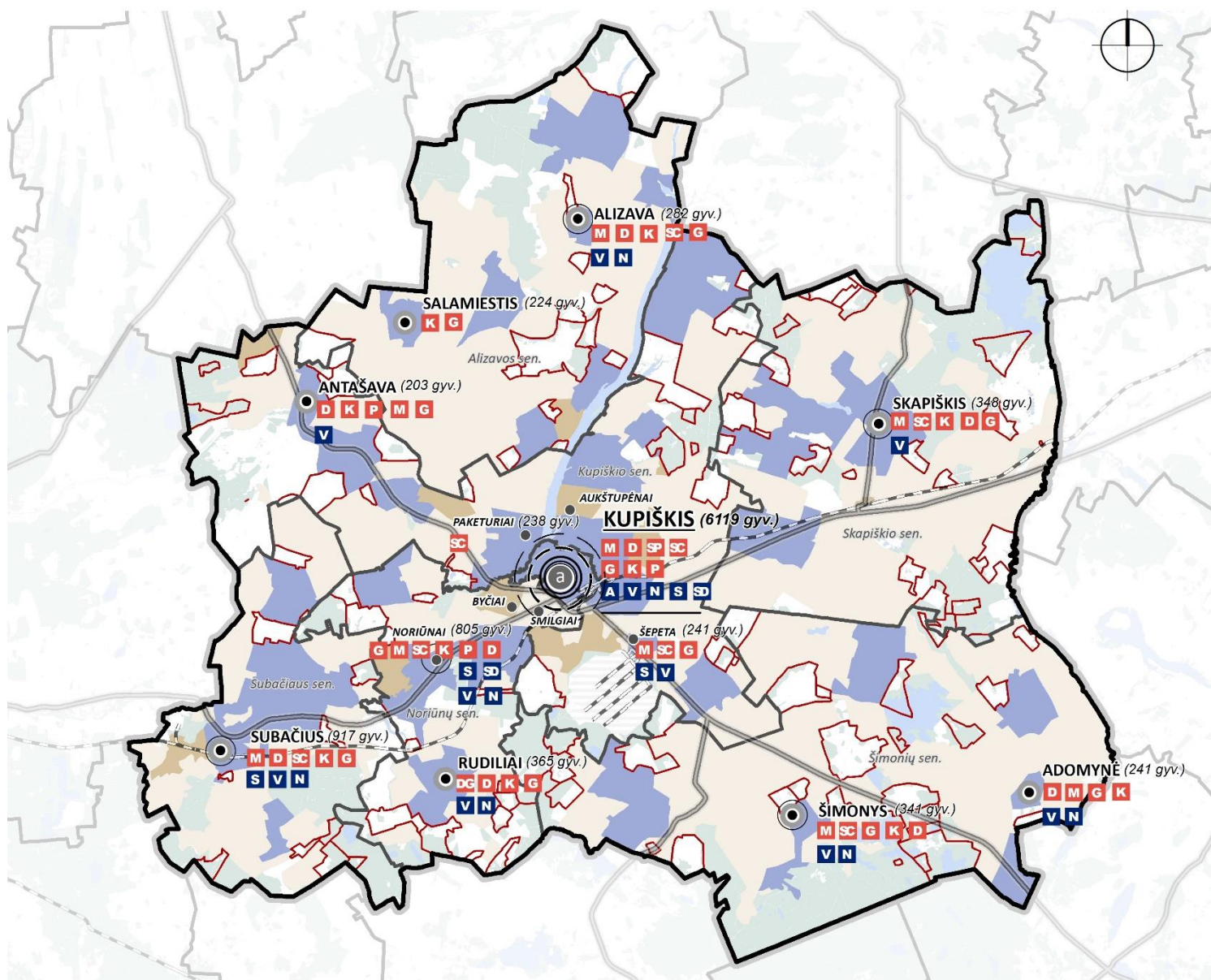

intensyviausiai apgyvendintų gyvenamųjų vietovių atžvilgiu bei demografinės tendencijas, darytina išvada, kad šiai dienai, dabartinė urbanistinių centrų sistema yra perteklinė. Ne visi nustatyti urbanistiniai pacentriai atlieka savo funkcijas.

Pažymėtina, kad Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje iki 2030 m., įvardinta siekiamybė, kad visi Lietuvos gyventojai, nepaisant to, kur jie įsikūrę, turi turėti galimybių gyventi kokybiškoje aplinkoje ir gauti pakankamos kokybės viešąsias paslaugas. Pagal Baltosios knygos nuostatas, visų bazinių viešųjų paslaugų tinklas turėtų būti pertvarkomas taip, kad viešosios paslaugos būtų mažiausiomis sąnaudomis pasiekiamos kiekvienam Lietuvos gyventojui per nustatytą laiką:

- ne daugiau kaip per 30 minučių viešuoju transportu arba pėsčiomis turi būti pasiekiamos bibliotekos ir viešosios interneto prieigos taškai, ikimokyklinio ugdymo, pradinio mokymo ir būtiniausios pirminės sveikatos priežiūros paslaugos (bendruomenės slaugytojo, bendrosios praktikos gydytojo) specializuotuose arba daugiafunkcėse paslaugų teikimo vietose;
- per ne daugiau kaip 30 minučių automobiliu turi būti pasiekiamos bendrojo lavinimo, neformaliojo švietimo ir gydytojų specialistų paslaugos, dienos centruose teikiamos socialinės paslaugos, sporto, kultūros ir laisvalaikio renginių vietos; visai atvejais šios paslaugų teikimo vietos turi būti lengvai pasiekiamos ir viešuoju transportu arba užtikrinama pavėžėjimo paslauga;
- per ne daugiau kaip 60 minučių automobiliu turi būti pasiekiamos regioniniu lygiu konsoliduotos paslaugos – profesinės mokyklos ir kolegijos, valstybės institucijų administracinių paslaugų centrai, verslo inkubatoriai ir infrastruktūra, ligoninių, regioninių bibliotekų ir kultūros centrų paslaugos;
- 100 proc. gyventojų turi būti pasiekiami mobilių, socialines paslaugas gatvėje ar į namus teikiančių specialistų komandų.

Vertinant minėtas Baltosios knygos nuostatas, Kupiškio rajono savivaldybės atveju praktiškai nuo bet kurios gyvenamosios vietovės mažiau nei per pusvalandį yra pasiekiamas rajono centras – Kupiškio miestas, kuriame yra pagrindinė socialinė infrastruktūra. Iki Panevėžio miesto, Anykščių miesto, Utenos miesto – apie 50 min. kelio, iki Rokiškio miesto – apie 40 min. kelio.

SUTARTINIAI
ŽYMĖJIMAI

- b kategorijos lokaliniai centrai, pagal LRBP
- a kategorijos savivaldybės urbanistinis centras
- b kategorijos savivaldybės pacentriniai, pagal Kupiškio rajono sav. ter. bendrąjį planą
- Savivaldybės centro Kupiškio miesto aglomeracijai priskirtos gyvenvietės (Noriūnai, Smilgiai, Byčiai, Paketuriai, Aukštupėnai, Šepeta) pagal Kupiškio rajono sav. ter. bendrąjį planą
- Rajono savivaldybės centras
- Seniūnijų centrai

Gyventojų skaičius gyvenamosiose vietovėse pakyti
2011-2022 metais (2022 Savivaldybės duomenys)

- Gyvenamosios vietovės, kuriose 2011-2022 metais gyventojų skaičius pakyti yra teigiamas
- Gyvenamosios vietovės, kuriose 2011-2022 metais gyventojų skaičius pakyti yra neigiamas
- Gyventojų skaičius gyvenamosiose vietovėse nekito/kito neženkliai (nuo -10 iki 10)
- Gyvenamosios vietovės, kuriose nėra gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų

Socialinė savivaldybės infrastruktūra

- M Bendrojo lavinimo (gimnazijos, mokyklos, pradinės mokyklos) ar jų skyriai
- D Ikmokyklinio ugdymo įstaigos/grupės
- G Sveikatos priežiūros įstaigos
- DG Daugiafunkciniai centrai

- SC Socialines paslaugas teikiančios įstaigos
- SP Sporto įstaigos
- K Kultūros įstaigos
- P Kita infrastruktūra

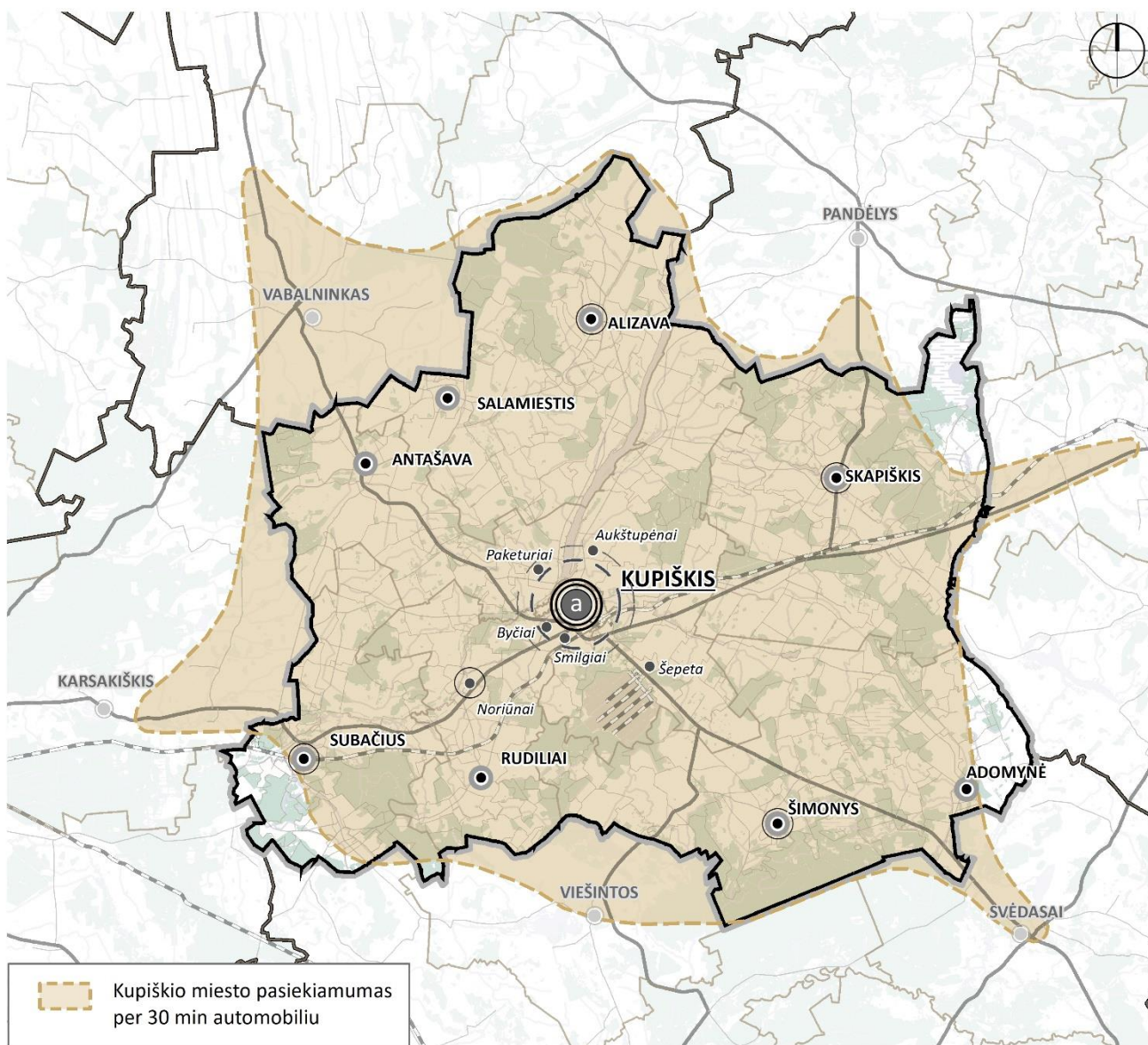
Inžinerinė savivaldybės infrastruktūra

- V Geriamojo vandens tiekimo tinklai
- N Nuotekų tinklai
- S Šilumos perdavimo tinklai
- SD Suskystintų naftos dujų požeminiai grupiniai tinklai

Susisiekimo savivaldybės infrastruktūra

- A Autobusų stotis

2.10. pav. Savivaldybės infrastruktūros pasiskirstymas gyvenamosiose vietovėse, 2022 m. pradžioje (Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybė).

2.11. pav. Kupiškio miesto pasiekiamumas per 30 min. automobiliu

2.3. Urbanizuojamų teritorijų plėtros procesai

Įsigaliojus Teritorijų planavimo įstatymo 2014-01-01 redakcijai, susidarė palankesnės sąlygos spartesnei urbanistinei plėtrai. Atsirado galimybės žemės naudojimo paskirtį pakeisti ne tik rengiant teritorijų planavimo dokumentus bet ir žemės valdos projektais, administracijos direktoriaus sprendimu (pagal savivaldybės teritorijos bendrąjį planą).

2.3 lentelė. Gyvenamųjų vietovių be gyventojų suvestinė tiriamaisiais metais

	2017	2018	2019	2020	2021
Naujų gyvenamųjų pastatų statybą leidžiančių dokumentų skaičius vnt. 1	6**	6**	3**	2**	3
Naujų negyvenamųjų pastatų statybą leidžiančių dokumentų skaičius vnt. 1	4**	2**	2**	5**	2

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas (** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys)

Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, statybą leidžiančių dokumentų, naujų gyvenamųjų namų statybai Kupiškio rajono savivaldybėje 2021 metais buvo išduota 3, tai yra du kartus mažiau nei 2017 metais. Naujų negyvenamųjų pastatų statybą leidžiančių dokumentų skaičius buvo dar mažesnis – 2, o lyginant su 2017 metais, taip pat dvigubai mažiau.

Vadovaujantis Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos skaitmeniniais duomenimis, nurodančią, detaliųjų ir žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų teritorinę lokalizaciją bei erdvinių duomenų rinkiniais (registruotų teritorijų planavimo dokumentų ribos, registruotų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai) konstatuojama:

- Naujų objektų statybos veiklos mastai didžiąja dalimi koncentruojasi aplink Kupiškio miestą ir jo periferijoje;
- Pavieniai naujos statybos objektai yra planuojami, Subačiaus, Noriūnų, Alizavos seniūnijose.

Kadangi tikslingai statistinė informacija sodų urbanizacijai vertinti nėra kaupiama, šiai dienai nėra galimybės konstatuoti, kad statybos procesai sodininkų bendrijų teritorijose vyksta. Tačiau tikėtina, kad naudojamosi Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatyme suteikta teise sodo sklype, Statybos įstatymo nustatyta tvarka, statyti vieną vienbutį gyvenamąjį namą ir jo priklausinius. Tokie procesai suponuoja, kad realiai gali formuotis gyvenamieji kvartalai sodininkų bendrijų infrastruktūros sąlygomis, o tai tikrai nėra siekiamybė.

2.4. Išvados

- LRBP sprendiniais Kupiškio rajone yra išskiriamas vienas urbanistinis centras - Kupiškio miestas - kuris pozicionuojamas kaip lokalinis papildomojo tipo urbanistinis centras. Tuo tarpu šiuo metu galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane Kupiškio miestas išskirtas kaip a kategorijos savivaldybės centras taip pat nustatyti kiti, žemesnės b kategorijos, savivaldybės pacentriai - Alizava, Antašava, Subačius, Rudiliai, Šimonys, Adomynė, Skapiškis, Salamiestis, bei c kategorijos gyvenamosios vietovės, kitos neklasifikuojamos gyvenamosios vietovės. Šiuo metu galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, nustatyta Kupiškio miesto aglomeracija, kuri apima Noriūnų, Byčių, Smilgių, Šepetos, Auštupėnų ir Paketurių gyvenamąsias vietoves.
- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių struktūra kito neženkiai, pagrinde keitėsi ne gyvenamųjų vietovių skaičius, bet mažėjo gyventojų skaičius jose: daugėjo gyvenamųjų vietovių kuriose nėra asmenų, ten deklaravusių gyvenamąją vietą.

- Kupiškio rajono savivaldybės atveju, didesnį skaičių žmonių turi miesto statusą turinčios gyvenvietės – Kupiškis ir Subačius. Nors vertinant gyventojų pasiskirstymą rajone pagal amžiaus grupes, galima teigti, kad vyrauja tos pačios tendencijos – tiek gyventojų iki 14 metų, tiek nuo 15 iki 64 metų, tiek gyventojų, kurių amžius yra 65 metai ir vyresni – daugiausia yra Kupiškio mieste, taip pat koncentruotesni arealai formuojasi ties b kategorijos savivaldybės pacentriais: Alizava, Antašava, Subačiumi, Rudiliais, Šimonymis, Adomyne, Skapiškiu, Salamiesčiu, bei Noriūnų kaimu, kuris priklauso Kupiškio aglomeracijai, bet taip pat yra seniūnijos centras.
- Didžiojoje rajono dalyje yra gyvenvietės, kur gyventojų skaičius ženkliai nekito (santykinai skaičiuojant nuo -9 iki +9 gyv.). Didžiausia neigiama tendencija matoma Kupiškio ir Subačiaus miestuose, Kupiškio mieste gyventojų skaičius nuo 2011 iki 2022 metų sumažėjo 988, Subačiaus mieste - 182, Noriūnų kaime – 142. Nors vertinant gyventojų skaičiaus pokytį matome, kad didžiosios Kupiškio rajono gyvenvietės yra sparčiausiai besitraukiančios, tačiau pažymima, kad Kupiškio miesto periferinėse zonose, pietinėje ir šiaurės rytų dalyse, yra stebimi didžiausi rajone teigiami demografiniai pokyčiai (Pyragiuose ir Šnipeliškyje).
- Įvertinus atliktą gyvenamųjų vietovių, taip pat atraminių gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros jose tinklo analizę, atsižvelgiant į centrinę Kupiškio miesto – pagrindinio urbanistinio centro – lokaciją intensyviausiai apgyvendintų gyvenamųjų vietovių atžvilgiu bei demografines tendencijas, darytina išvada, kad šiai dienai, dabartinė urbanistinių centrų sistema yra perteklinė. Ne visi nustatyti urbanistiniai pacentriai atlieka savo kaip urbanistinių centrų funkcijas.

3. Žemės naudojimas

3.1. Žemės fondas pagal naudmenas

Lietuvos Respublikos žemės fondas – visa Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti privati, valstybinė ir savivaldybių žemė. Informaciją apie žemės fondą administruoja Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos. Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM žemės fondo duomenys pagal žemės naudmenas dėl apskaitos metodikos pokyčių 2014 m., išskiriami į dvi laiko imtis, kurios tarpusavyje negali būti lyginamos:

- nuo 2009 m. iki 2014 m.;
- nuo 2015 m. iki 2022 m.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje 2009-2014 metų laikotarpyje duomenys pagal žemės naudmenas rodo, kad neženkliai mažėjo – žemės ūkio ir miškų naudmenos (po -0,004%), neženkliai mažėjo ir kitos žemės naudmenų (-0,3%), bei kelių naudmenų (-0,3%), didesnis neigiamas pokytis įvyko vertinant užstatytų teritorijų naudmenas (-1,4%), padaugėjo žemės, užimtos vandens telkinių plotas (+2,57%).

2015-2022 metų laikotarpyje vertinant žemės naudmenų pasiskirstymą matoma, kad ženkliai didėjo kitos žemės naudmenų plotai (+22 %). Šioje žemės naudmenos grupėje didžiausia kaita įvyko Pažeistos žemės kategorijoje (2015 m. – 844,05 ha, 2021 m. – 1091,47 ha). Likusiose žemės naudmenos kategorijose pokyčiai taip pat vyko: didėjo - kelių, žemės užimtos vandens telkiniais plotai, mažėjo Žemės ūkio, miškų, užstatytų teritorijų naudmenų plotai.

Vertinant žemės naudmenų parametrus atskirais laiko tarpsniais, svarbu paminėti kelis aspektus:

- Kupiškio rajono savivaldybėje abiem nagrinėjamais laikotarpiais mažėjo užstatytų teritorijų plotai, tokia tendencija atsispindi ir gyventojų skaičiaus kaitoje 2012 – 2022 metais, kada gyventojų skaičius sumažėjo 19 proc. Tačiau galiojančio bendrojo plano sprendiniais yra suformuota pagrindinio a kategorijos ir b kategorijos pacentrių urbanistinė struktūra, kuri pagal dabartines realijas nėra racionali bei sudaro prielaidas teritorijų regresijai, padrikai urbanistinei plėtrai neįsisavinant esamų resursų.
- Daugėja kitos žemės naudmenos (plotų, kuriuos sudaro medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė). Tikėtina, kad šis rodiklis tiesiogiai koreliuoja su mažėjančiu užstatytų teritorijų plotu. Deja, nėra teritorinių duomenų, kad įvertinti kur yra kitos žemės naudmenos plotų teritorinis pasiskirstymas – ar sudaromos sąlygos ekosistemos atsigauti ir plėtotis, ar lieka potencialiai neišnaudota žemė.

3.1 lentelė. Žemės naudmenų plotai ir jų pokytis savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	Žemės naudmena	Plotas, ha 2009 m.	Plotas, ha 2014 m.	Pokytis, %	Plotas, ha 2015 m.	Plotas, ha 2022 m.	Pokytis, %
Kupiškio rajono savivaldybės teritorija							
1.	Žemės ūkio	62334,01	62305,60	-0,04%	62839,56	62558,49	-0,4%
2.	Miškai	30304,70	30314,56	+0,04%	32835,95	31872,71	-9%
3.	Keliai	1705,93	1700,55	-0,3%	1407,22	1430,82	+1,6%
4.	Užstatyta teritorija	2521,60	2486,69	-1,4%	3270,43	3066,81	-6,2%
5.	Žemė užimta vandens telkinių	2602,59	2671,28	+2,57	2696,73	2715,50	+0,7%
6.	Kita žemė	8543,88	8534,03	-0,01	4959,56	6363,34	+22%
	Viso:	108012,71	108012,71	0	108009,45	108007,67	-0,001%

Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM, 2009 m., 2014 m., 2015 m., 2022 m. Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaitos.

Žemės naudmenų sąvokos:

- *Žemės ūkio naudmenos – plotai, kuriuos sudaro ariamoji žemė, sodai, pievos ir natūralios ganyklos.*
- *Miškas (miško žemė) – ne mažesni kaip 0,1 hektaro apaugę mišku žemės plotai – medynai, taip pat neapaugę mišku žemės plotai, nurodyti Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje.*
- *Keliai – žemės plotai, užimti inžinerinių statinių, skirtų transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui. Kelio užimtą plotą sudaro sankasa, važiuojamoji dalis, kelkraščiai, skiriamoji juosta, kelio grioviai, sankryžos, autobusų sustojimo aikštelės, pėsčiųjų ir dviračių takai, želdynai, esantys kelio juostoje, kelio statiniai – tiltai, viadukai, automobilių sustojimo ir stovėjimo vietos, vandens pralaidos, nubėgimo latakai, eismo reguliavimo priemonės ir kt. Miestuose ir kaimo vietovėse gatvės priskiriamos prie kelių. Kaimo vietovėse prie kelių taip pat priskiriami žemės plotai, nuolat naudojami mechaninėms ir kinkomojo transporto priemonėms, žemės ūkio technikai privažiuoti prie sodybų, statinių, žemės sklypų, miškų, vandens telkinių ar gyvuliams ginti, nors juose neįrengtos sankasos, grioviai, kiti kelio įrengimai ir važiuojamoji kelio dalis neužpilta smėliu ar žvyru (lauko keliai). Miškuose prie kelių priskiriami ir prie atskirų sklypų, kitų objektų privažiuoti ar medienai išvežti skirti 5 metrų ir platesni keliai. Geležinkelio užimtas žemės plotas, kurį sudaro sankasa, iškasa, važiuojamoji dalis (bėgiai), grioviai, traukinių eismo reguliavimo priemonės, kiti geležinkelio įrenginiai ir jų apsauginė zona, priskiriamas prie kelio. Geležinkelio juostoje esanti kita žemė priskiriama pagal faktiškai esamas žemės naudmenas. Geležinkelio stočių teritorijose esanti žemė priskiriama prie užstatytos teritorijos arba, atsižvelgiant į esamą situaciją, priskiriama pagal faktiškai esamas naudmenas.*
- *Užstatyta teritorija – statiniais, išskyrus kelius, užstatyta ir kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama (kiemų, aikštelių, priklausomųjų želdynų ir pan.) žemė; aikštės, stadionai, aerodromai; veikiančios ir uždarytos kapinės bei joms įrengti ar išplėsti perduoti žemės plotai, namų valdų žemės sklypai ir šių žemės plotų dalys bei gamybinės teritorijos.*
- *Vandenys – paviršinio vandens telkiniai (žemės reljefo įdubos, nuolat arba periodiškai užpildytos tekančio ar stovinčio vandens) bei tarpiniai vandenys (Kuršių marios). Prie paviršinio vandens telkinių priskiriami ežerai, upės, upeliai, žuvininkystei ir kitiems tikslams įrengti tvenkiniai, kanalai, didesnės kaip 0,04 ha kūdros. Apskaičiuojant vandens telkinio plotą, kanalo plotis matuojamas nuo šlaito krašto, pridodant 1 m pakrantės juostos plotį. Ežerų, upių, tvenkinių kranto linija atitinka daugiametį vidutinį vandens horizonto lygį. Kastingės kūdros ribos sutampa su jos šlaito kraštu.*
- *Kita žemė – plotai, kuriuos sudaro medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė.*

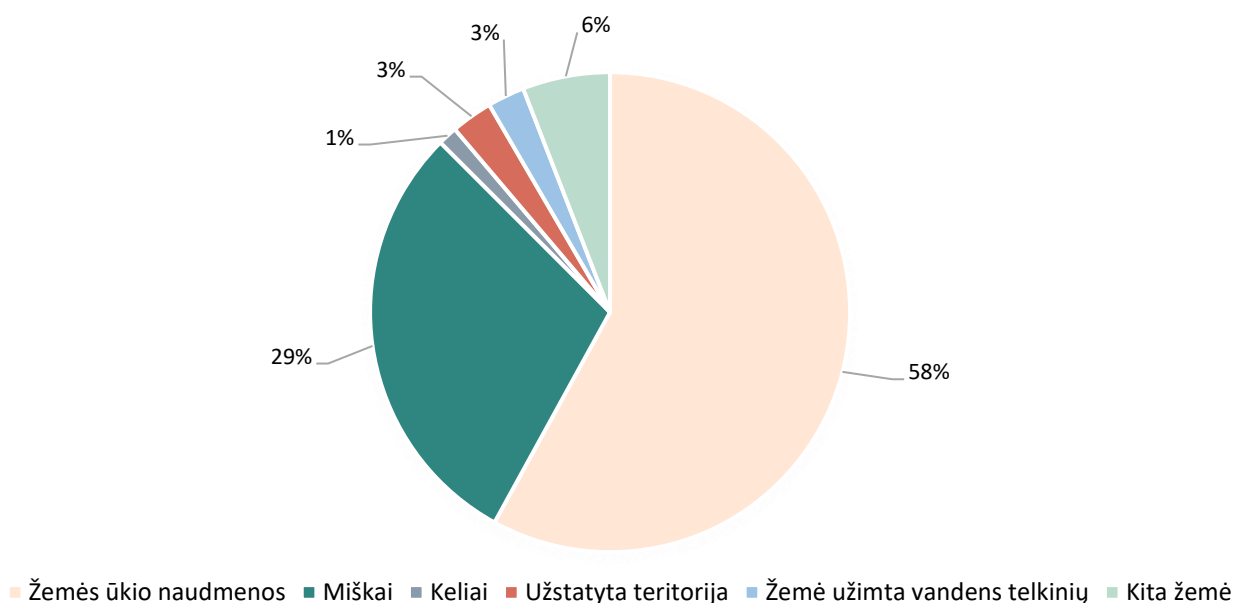
Nagrinėjant 2022 metų Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos žemės naudmenų ploto pasiskirstymą šalies kontekste (žemės fondo pasiskirstymą valstybėje pagal žemės naudmenų plotą procentais), Kupiškio savivaldybėje yra kiek daugiau žemės ūkio naudmenų (Lietuvos Respublika - 51,87%, Kupiškio rajonas – 57,92%), miško naudmenų žemės yra neženkliai mažiau (Lietuvos Respublika – 32,93%, Kupiškio rajonas – 29,51%), kelių ir kitų naudmenų žemės dalis tiek Kupiškio rajono savivaldybėje, tiek Lietuvos Respublikoje yra labai panašios. Užstatytos teritorijos naudmenų Lietuvos Respublikoje dalis yra neženkliai didesnė nei analizuojamame rajone (Lietuvos Respublika - 3,71%, Kupiškio rajonas – 2,84%), žemės užimtos vandens telkiniais Lietuvos Respublikoje yra 5,75%, o tai yra 1,6 karto daugiau nei Kupiškio rajone.

3.2. lentelė. Savivaldybės teritorijos žemės naudmenų plotai ir jų pokytis Lietuvos Respublikos kontekste, 2022 m.

Eil. Nr.	Žemės naudmena	Teritorija (plotas, ha)			
		Lietuvos Respublika		Kupiškio r. sav.	
		Plotas, ha	Dalis, %	Plotas, ha	Dalis, %
1.	Žemės ūkio naudmenos	3386189,17	51,87	62558,49	57,92
2.	Mišakai	2149878,28	32,93	31872,71	29,51

3.	Keliai	106680,03	1,63	1430,82	1,32
4.	Užstatyta teritorija	242510,97	3,71	3066,81	2,84
5.	Žemė užimta vandens telkinių	268179,10	4,11	2715,50	2,51
6.	Kita žemė	375210,75	5,75	6363,34	5,9
	Viso:	6528648,30	100	108007,67	100

Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM, 2022 m. Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaitos

3.1.pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos žemės naudmenų procentinis pasiskirstymas. (Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM, VĮ Valstybės žemės fondas Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaita 2022 m. sausio 1 d.)

3.2. Savivaldybės žemės sklypų struktūra pagal paskirtį

Kupiškio rajono savivaldybėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės fondo 2022m. sausio 1 d. ataskaita, iki 2022 m. sausio 1 d. Nekilnojamojo turto registre įregistruota 33289 sklypų, užimančių 98004,59 ha plotą – 90,7 % viso savivaldybės ploto (kai savivaldybės plotas – 108000 ha). 30499 sklypai (78041,1570 ha) yra privačioje nuosavybėje ir užima 72,26% viso savivaldybės ploto. Juridinių asmenų privačios nuosavybės teise yra 1 796 sklypai, užimantys 7 795,5778 ha – 7,2% viso savivaldybės ploto. Kupiškio rajono savivaldybėje valstybės nuosavybės teise įregistruotų žemės sklypų nekilnojamojo turto registre yra 2785, jie užima 19961,8644 ha – 18,48 % viso savivaldybės ploto. Taip pat yra 5 žemės sklypai savivaldybės nuosavybės teise, jie užima 1,5686 ha. Patikėjimo teise perduoti 1215 valstybinės žemės sklypai, jie sudaro 16097,9618 ha teritorijos. Valstybinės žemės panaudos sutartys taikomos 99 žemės sklypams, užimantiems 294,9288 ha ploto, o valstybinės žemės nuomos sutartys – 1453 žemės sklypams, užimantiems 3417,9331 ha.

Kupiškio rajono savivaldybėje laisvos žemės fondo žemė – 6388,1130 ha, 5,9 % viso savivaldybės ploto. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos patikėjimo teise valdoma valstybinė žemė, neįregistruota Nekilnojamojo turto registre – 10003,4200 ha, 9,26 % viso savivaldybės ploto.

Kupiškio rajono savivaldybėje per paskutinius šešerius metus didėjo tiek sklypų skaičius, tiek sklypų plotas – atitinkamai skaičius 6,8 %, plotas – 8,06 %. Valstybės interesų atžvilgiu, sklypų užimamo ploto didėjimo tendencija vertinama palankiai – kuomet daugiau nuosavybės teise valdomų sklypų, tuo surenkama daugiau mokesčių, yra kam priskirti atsakomybę už teritorijų nepriežiūrą. Visose žemės paskirčių kategorijose didėjo tiek sklypų skaičius, tiek jų užimamas plotas. Ženklesniu pokyčiu išsiskyrė miškų ūkio, vandens ūkio, konservacinės paskirčių žemės kategorija (plotas didėjo: miškų ūkio paskirties žemės - 20,75%, vandens ūkio paskirties žemės plotas didėjo 64,77%, konservacinės paskirties žemė - 53,18%).

4.1. lentelė. Žemės sklypai pagal naudojimo paskirtį

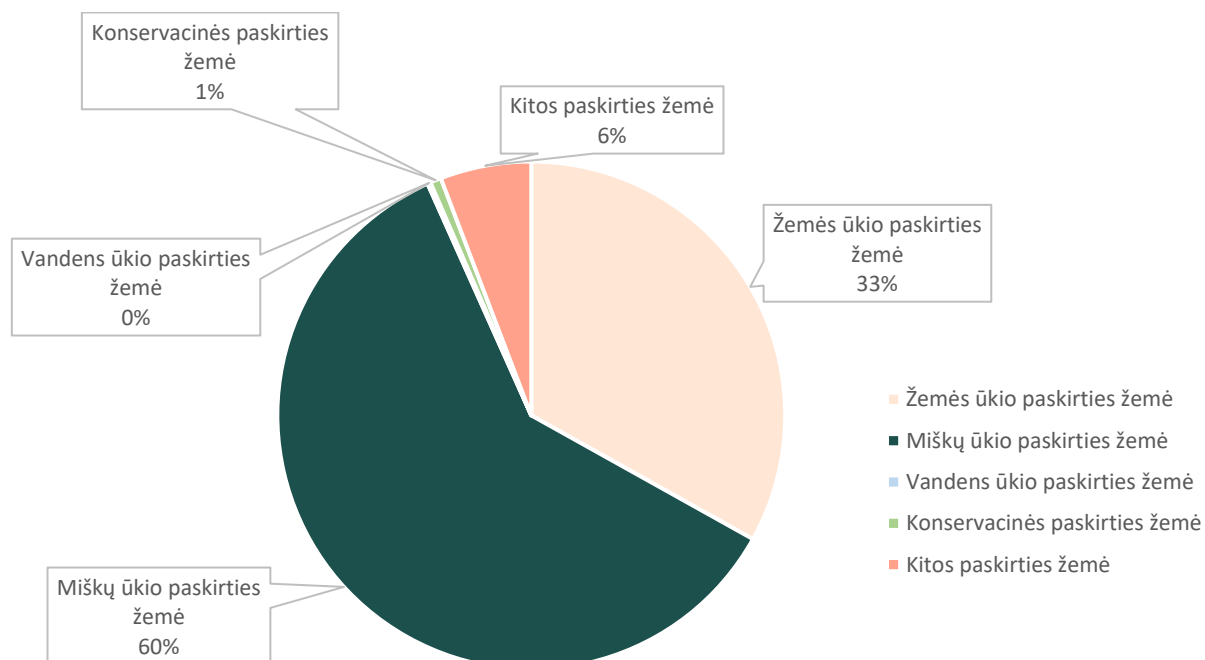
Eil. Nr.	Žemės naudmena	Sklypų skaičius, 2015 m.	Plotas, ha 2015 m.	Sklypų skaičius, 2022 m.	Plotas, ha 2022 m.	Sklypų skaičiaus pokytis, %	Ploto pokytis, %
1.	Žemės ūkio paskirties žemė	21793	65001,25	23180	66736,44	+5,98%	+2,6%
1.1.	iš jos sodininkų bendrijų ir jų narių žemė	1082	79,82	1096	80,82	+1,3%	+1,2%
2.	Miškų ūkio paskirties žemė	4157	21406,75	4559	27012,43	+8,8%	+20,75%
3.	Vandens ūkio paskirties žemė	3	6,02	6	17,09	+50%	+64,77%
4.	Konservacinės paskirties žemė	1	0,81	3	1,73	+33,33%	+53,18%
5.	Kitos paskirties žemė	5065	3693,3	5541	4236,90	+8,6%	+12,83%
5.1.	iš jos namų valda	4567	1406,54	4858	1519,74	+6%	+7,45%
	Viso savivaldybės teritorijoje	31019	90108,13	33289	98004,59	+6,8%	+8,06%

Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM 2015 m., 2022 m. Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaitos.

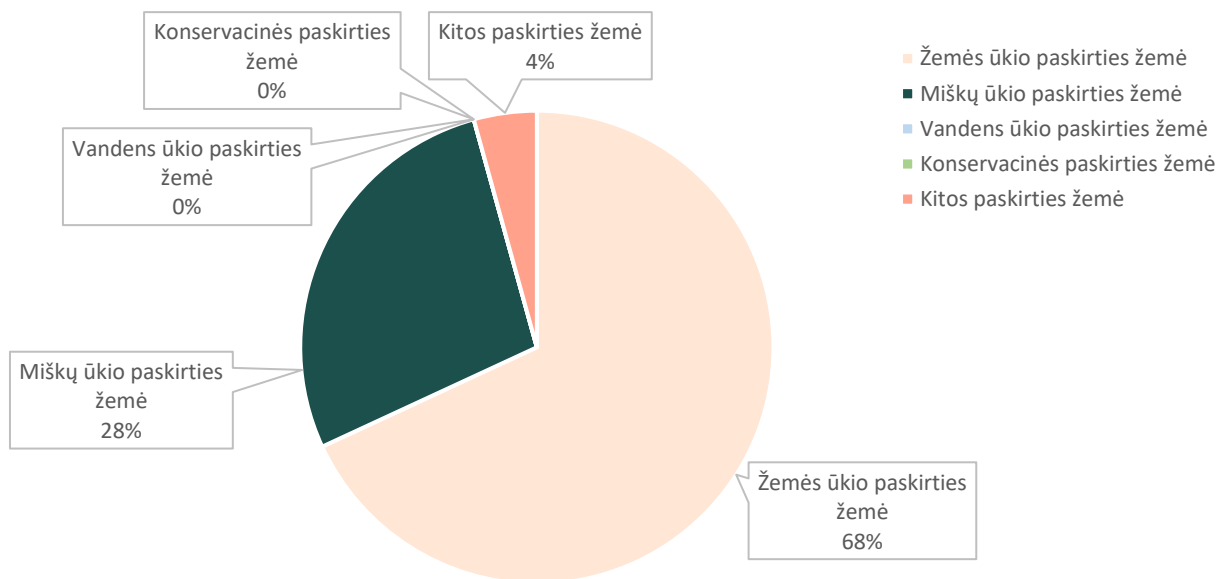
Sąvokos:

- Žemės ūkio paskirties žemė – žemė naudojama arba tinkama naudoti žemės ūkio produktų gamybai, įskaitant žemės naudotojui priklausančiais gyvenamaisiais namais ir ūkiniais statiniais užstatytus plotus, taip pat žemės sklype esančius miško plotus ir vandens telkinius.
- Miškų ūkio paskirties žemė – žemė, kurią užima mišku apaugęs plotas (medynai), taip pat kirtavietės, žuvę medynai, miško aikštės, medelynai, miško keliai, kvartalai, technologinės ir priešgaisrinės linijos, medienos sandėliai, poilsio ir žvėrių pašarų aikštelės, miškui įveisti skirta žemė, miško valdose įsiterpusios žemės ūkio ir kitos naudmenos.
- Vandens ūkio paskirties žemė* – žemė, kuriai priskiriami Kuršių marių, upių, ežerų, tvenkinių, taip pat prieplaukų, elingų, kitų vandens ūkio objektų, pakrančių ir salų užimti plotai.
- Konservacinės paskirties žemė – saugomų teritorijų žemė, kuriai priskiriami rezervatai, rezervatinės apyrbės ir kultūros paveldo objektais užimti žemės sklypai.
- Kitos paskirties žemė – žemė, pagal teritorijų planavimo dokumentus skirta gyvenamosioms, visuomeninės paskirties, bendro naudojimo, pramonės ir sandėliavimo, komercinių objektų, inžinerinės infrastruktūros teritorijomis bei naudojama naudingųjų iškasenų, atliekų saugojimo, krašto apsaugos ir kitiems tikslams.

- *Laisvos valstybinės žemės fondas – neperduota naudotis ir neišnuomota valstybinė žemė, kuri pagal įstatymus, reglamentuojančius piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimą, negrąžintina natūra.*

4.2. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos žemės sklypų procentinis pasiskirstymas (pagal sklypų skaičių).
(Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM, VĮ Valstybės žemės fondas Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaita 2022 m. sausio 1 d.)

4.3. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos žemės sklypų procentinis pasiskirstymas (pagal sklypų plotą) (Duomenų šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM, VĮ Valstybės žemės fondas Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaita 2022 m. sausio 1 d.)

3.3. Išvados

- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje didžiausią plotą užima žemės ūkio naudmenos (58%) ir miškų naudmenos (29%), vadovaujantis LRBP sprendimais Kupiškio rajonas taip pat patenka į arealus, kuriuose yra skatinami intensyvus žemės ūkis, intensyvus ir tausojantis žemės ūkis.
- Kupiškio rajono savivaldybėje abiem nagrinėjamais laikotarpiais mažėjo užstatytų teritorijų plotai, tokia tendencija atsispindi ir gyventojų skaičiaus kaitoje 2012 – 2022 metais, kada gyventojų skaičius sumažėjo 19 proc. Tačiau galiojančio bendrojo plano sprendimais yra suformuota pagrindinio a kategorijos ir b kategorijos pacentrių urbanistinė struktūra, kuri pagal dabartines realijas nėra racionali bei sudaro prielaidas teritorijų regresijai, padrikai urbanistinei plėtrai neįsisavinant esamų resursų.
- Daugėja kitos žemės naudmenos (plotų, kuriuos sudaro medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė). Tikėtina, kad šis rodiklis tiesiogiai koreliuoja su mažėjančiu užstatytų teritorijų plotu. Deja, nėra teritorinių duomenų, kad įvertinti kur yra kitos žemės naudmenos plotų teritorinis pasiskirstymas – ar sudaromos sąlygos ekosistėms atsigauti ir plėtotis, ar lieka potencialiai neišnaudota žemė.
- Kupiškio rajono savivaldybėje per paskutinius šešerius metus didėjo tiek sklypų skaičius, tiek sklypų plotas – atitinkamai skaičius 6,8 %, plotas – 8,06 %. Valstybės interesų atžvilgiu, sklypų užimamo ploto didėjimo tendencija vertinama palankiai. Visose žemės paskirčių kategorijose didėjo tiek sklypų skaičius, tiek jų užimamas plotas.

4. Nekilnojamasis kultūros paveldas

4.1. Kultūros paveldo išteklių

4.1.1. KVR duomenys apie planuojamoje teritorijoje esančius kultūros paveldo objektus

Kultūros paveldo išteklių tai Kultūros vertybių registre (toliau - KVR) registruotos vertybės, suvokiamos kaip bendri kultūros paveldo resursai.

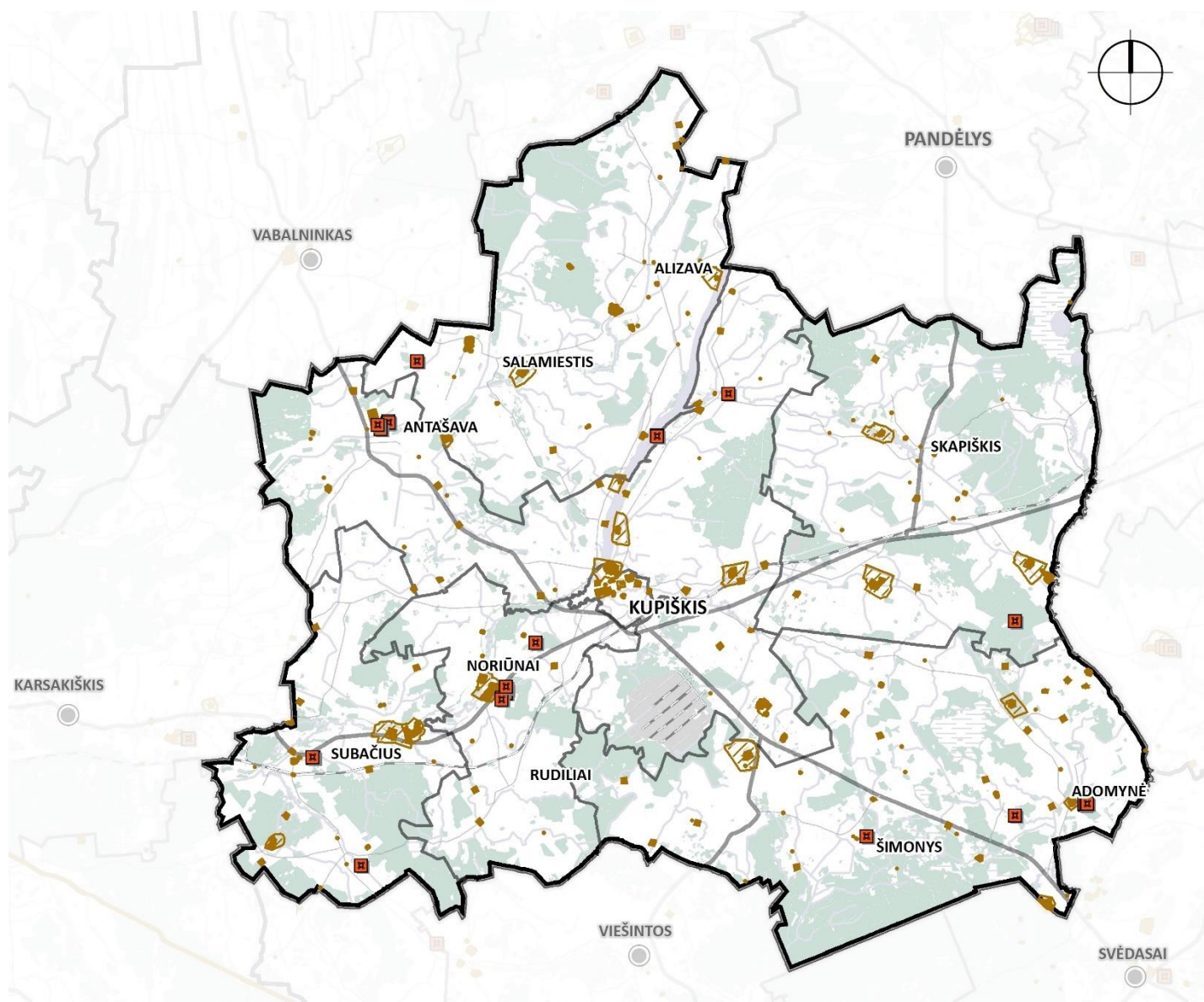
Vadovaujantis KVR duomenimis Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje yra registruota 296 nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės.

Nekilnojamasis kultūros paveldas skirstomas pagal sandarą ir pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas). Iš jų pagal objekto reikšmingumo lygmenį analizuojamo rajono teritorijoje yra 26 kompleksai (iš kurių yra 5 – nacionalinio reikšmingumo lygmens, 8 – regioninio, 4 vietinio, 9 kompleksams – reikšmingumo lygmuo nenustatytas), 78 į kompleksą įeinantys objektai (iš kurių yra 12 – nacionalinio reikšmingumo lygmens, 39 – regioninio, 12 vietinio, 15 į kompleksus įeinančių objektų – reikšmingumo lygmuo nenustatytas), 192 pavieniai kultūros paveldo objektai (iš kurių yra 24 – nacionalinio reikšmingumo lygmens, 120 – regioninio, 30 vietinio, 18 pavienių objektų reikšmingumo lygmuo nenustatytas) (kultūros vertybių registro duomenys <https://kvr.kpd.lt/#/> yra 2023-01-16 dienos).

Viso Kupiškio rajono savivaldybėje yra 41 nacionalinio reikšmingumo objektas, 167 – regioninio reikšmingumo, 46 – vietinio, 42 objektams reikšmingumo lygmuo nenustatytas. Vadovaujantis LRBP (*Kultūros paveldo apsaugos ir teritorinių prioritetų brėžinys*), Kupiškio rajono savivaldybės teritorija patenka į memorialinio paveldo ir architektūrinio paveldo – statinių ir statinių kompleksų arealus.

Vertinant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus Kupiškio rajono savivaldybėje pagal statusą, išskirtina, kad šioje teritorijoje dominuoja valstybės saugomi objektai, jų savivaldybėje yra 165 (daugiausia jų – 124 – pavieniai, 34 – į kompleksus įeinantys, 7 – kompleksai), taip pat rajone gausu registrinių – 101 (kuriuos sudaro 59 – pavieniai objektai, 30 – į kompleksus įeinantys, 12 – kompleksų), viso 30 nekilnojamojo kultūros paveldo objektų yra paskelbti paminklais (iš kurių 7 kompleksai, 14 – į kompleksus įeinantys, 9 – pavieniai objektai).

Vertinant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus Kupiškio rajono savivaldybėje pagal vertingųjų savybių pobūdį, reiktų akcentuoti, jog dauguma jų yra mišraus pobūdžio. Dominuojantys homogeniški pagal vertingųjų savybių pobūdį yra memorialinio pobūdžio (64 vnt.), taip pat architektūrinio pobūdžio (38 vnt.) homogeniškų vertybių, yra istorinio, dailės pobūdžių homogeniškų kultūros paveldo vertybių, tačiau daugiau nei pusė objektų yra mišrūs – turi įvairius reikšmingumą lemiančius vertingųjų savybių pobūdžių derinius. Visi Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje registruotų kultūros paveldo objektų KVR duomenys pateikti Priede Nr.1.

4.1. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje registruotų kultūros vertybių žemėlapis.
Duomenys: www.geoportal.lt (sudaryta autoriaus)

Daliai Kupiškio rajono savivaldybėje esančių nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių yra apibrėžtos teritorijų ribos bei nustatytos apsaugos zonos bei pozoniai. Saugomiems objektams bei vietovėms nustatoma žmogaus veiklos neigiamą poveikį švelninanti tarpinė apsaugos zona. Ši zona gali turėti vieną arba abu šiuos skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozoneis:

1) apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, taip pat miško ir vandens plotai, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms;

2) vizualinės apsaugos pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią trukdyti apžvelgti kultūros paveldo objektą.

Apsaugos zonų paveldosaugos reikalavimus nustato NKPAĮ ir SŽNSĮ. Jų reikalavimus būtina integruoti į jas patenkančių miesto teritorijų urbanistinius reglamentus.

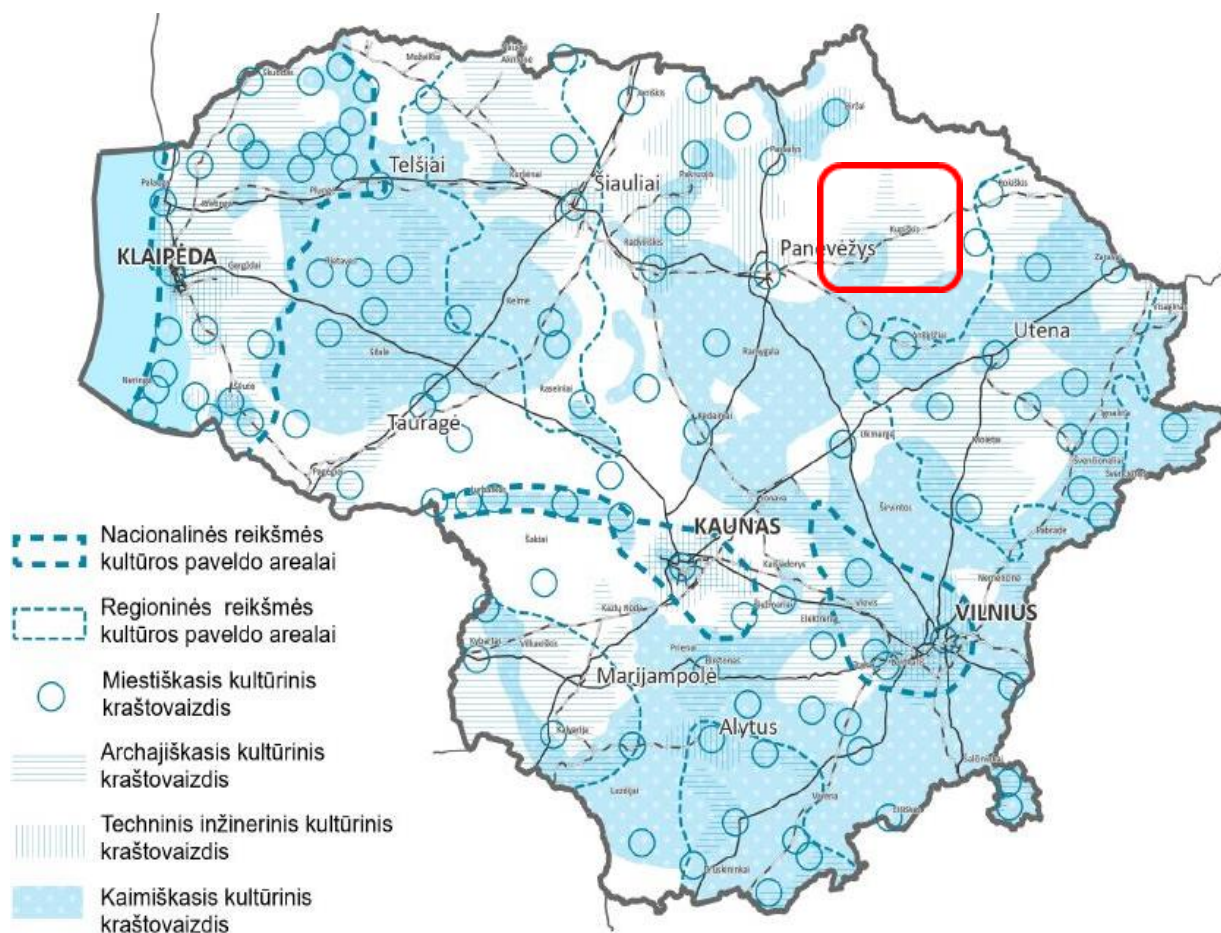
KVR registruotų vertybių apskaitos duomenų vertinimas:

- Kupiškio rajono savivaldybėje yra registruotos 296 kultūros paveldo vertybės, iš jų 40 nėra nustatytos vertingosios savybės.
- Nagrinėjamoje savivaldybėje identifikuoti 2 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (U.k. KVR 12235, 17305), kurie nėra lokalizuoti KVR, nustatytos jų vertingosios savybės, objektui unikaliu kodu KVR 12235 nėra apibrėžtos teritorijos ribos, nustatyta apsaugos zona.
- Paminklo statusą turi 30 objektų iš jų - 9 pavieniai objektai, 7 kompleksai ir 14 į kompleksus įeinančių objektų; valstybės saugomo objekto statusą turi 7 kompleksai, 34 įeinantys į kompleksą objektai ir 124 pavieniai objektai, registrinį statusą turi 12 kompleksai, 30 į kompleksą įeinantys ir 59 pavieniai objektai. Tik paminklams ir valstybės saugomiems objektams BP sprendiniais bus nustatoma tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis.

4.1.2. Galiojančių Kupiškio rajono savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų apžvalga

Aktualūs LRBP sprendiniai

Vadovaujantis LRBP sprendiniais Kupiškio rajonas (išskirtinai Kupiškio ir Subačiaus miestai) priskirtinas Vidurio Lietuvos partnerysčių grupei. Kaip nurodyta LRBP ši partnerysčių grupė apima Panevėžio–Biržų–Rokiškio regioninės plėtros arealą, numatant kitų regioninio lygmens centrų tarp jų (įskaitant ir Kupiškio miesto) įtraukimą, kuriant ilgalaikius funkcinius ryšius, sukurti veiksmingus regioninės plėtros modelius, gebančius generuoti didesnę kultūros paveldo išteklių potencialą. Vidurio Lietuvos partnerysčių grupės paveldo išteklius formuoja kilnojamas ir nekilnojamas kultūros paveldas (pavieniai objektai, kompleksai, vietovės), taip pat visa tai integruojantis kultūrinis kraštovaizdis, kultūros keliai bei nematerialusis kultūros paveldas. Kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių komponentų visuma generuoja rekreacinį ir kultūrinį potencialus, pasižyminčius dvarų sodybų, architektūrinio paveldo gausa - Kupiškio rajone - ties Subačiumi ir Kupiškiumi. LRBP taip pat akcentuojama kaimiškojo dvarų sodybų miestovaizdžio aplink Subačių svarba. LRBP sprendiniais planuojama įveikinti šių kultūrinių kraštovaizdžių, kultūros kelių bei nematerialaus kultūros paveldo generuojamus išteklius.

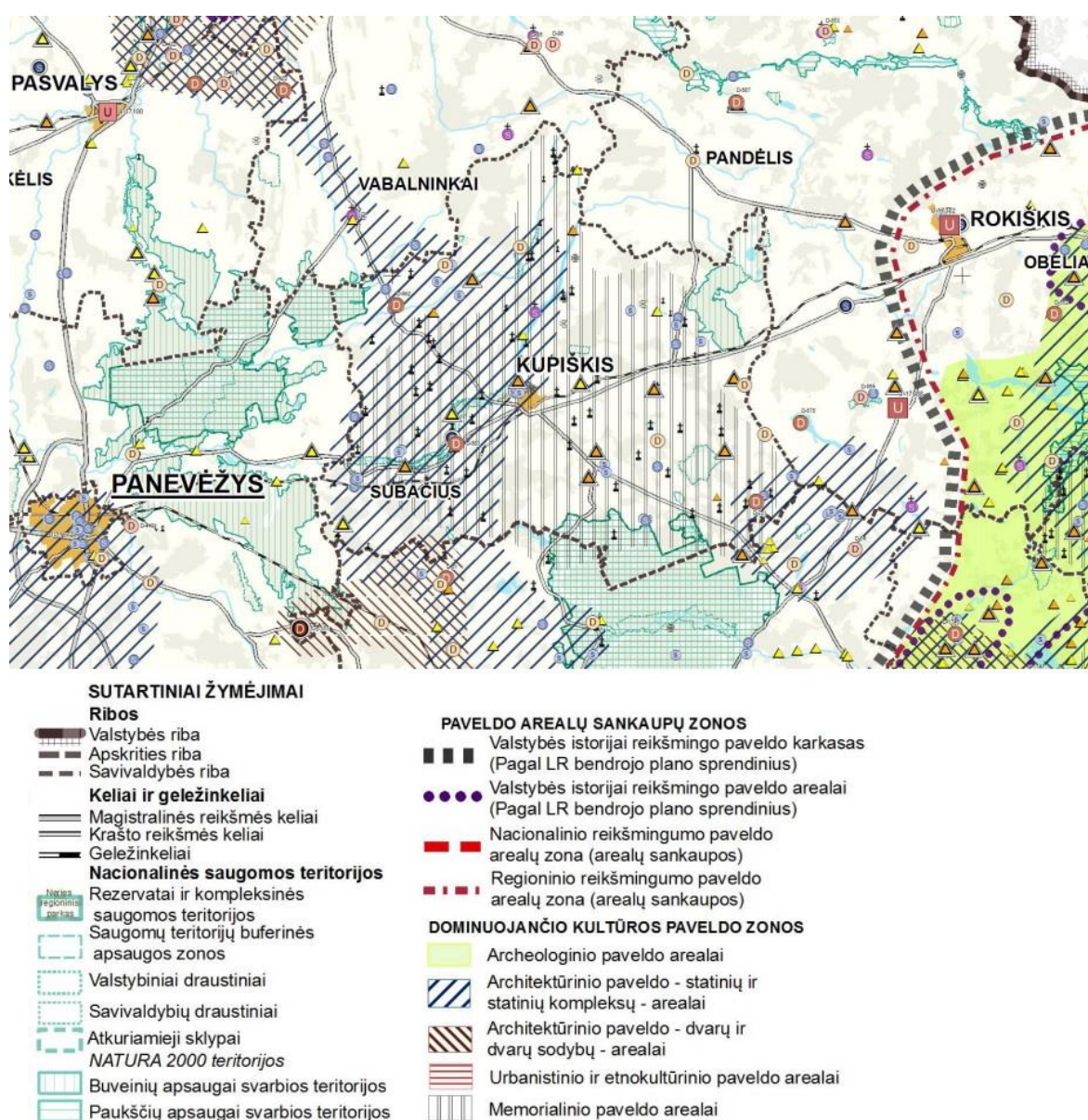

4.2. Saugomų kultūrinių kraštovaizdžių hierarchijos ir tipų schema. Duomenų šaltinis: LRBP

Vadovaujantis LRBP, kurio apimtyje yra integruoti Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano sprendiniai, beveik visa Kupiškio rajono teritorija priskirta archajiškajam kultūriniam kraštovaizdžiui. Archajiškuosius

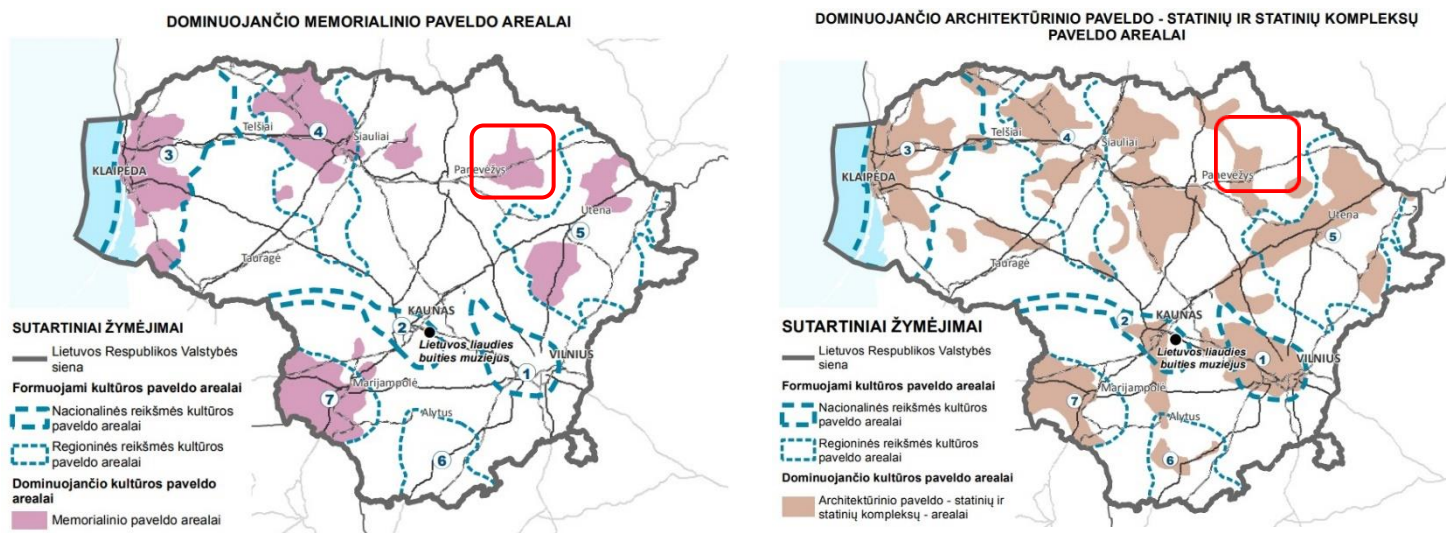
kraštovaizdžius formuoja archeologinio ir memorialinio kultūros paveldo objektai, vietovės. Dalis jų patenka į saugomas teritorijas ar praturtina kaimiškuosius kraštovaizdžius bei miestovaizdžius. Jų apsaugai taikomos rezervinis saugojimo režimas, dažnai nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis draudžianti ūkinę veiklą. Archajiškuosius kultūrinius kraštovaizdžius LRBP siūloma naudoti rekreacijai, nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių. Prioritetas teikiamas turizmui ir rekreacijai apžiūrint archeologinius ir memorialinius objektus per atstumą.

Vakarinė Kupiškio rajono dalis, apimanti Subačiaus, Kupiškio miestus, Noriūnų, Rudilių kaimus LRBP sprendiniais priskirta kaimiškajam kraštovaizdžiui, kurį formuoja urbanistinio paveldo – kaimai, jų dalys ir etnografiniai kaimai – objektai bei architektūrinio paveldo – dvarai, dvarų sodybos, palivarkai, dvarvietės ir kt. objektai, vietovės. Dvarai ir kaimai yra agrarinio kraštovaizdžio relikvai, todėl didžioji jų dalis patenka į agrarinę struktūrą, nors kai kurie dvarai praturtina miestelių kraštovaizdžius, ar net miestovaizdžius (Noriūnų dvaro sodyba). Jų apsaugai taikomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo saugojimo režimai.

4.3. pav. Iškarpa iš LRBP sprendinių brėžinio Kultūros paveldo apsaugos teritoriniai prioritetai

Kultūros vertybių teritorijų tvarkymo prioritetinės kryptys regioninės reikšmės kultūros paveldo arealuose, apima: konservavimą, restauravimą ir pritaikymą istoriškai susiklosčiusioms ir (ar) joms artimoms funkcijoms vykdyti, rekreacijai, turizmui plėtoti, išsaugant paveldo vertes, siekiant gyvenimo kokybės ir darnos.

4.4. Ištrauka iš LRBP - Formuojami saugomi skirtingų kultūros paveldo, pagal reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdį, dominuojančio paveldo arealai schemos: Dominuojančio memorialinio paveldo arealai ir Dominuojančio architektūrinio paveldo - statinių ir statinių kompleksų paveldo arealai

LRBP grafinėje dalyje - Formuojami saugomi skirtingų kultūros paveldo, pagal reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdį, dominuojančio paveldo arealai schemose Kupiškio rajono savivaldybėje išskirti memorialinio paveldo – apima praktiškai visą rajono teritoriją - ir architektūrinio paveldo (statinių ir statinių kompleksų) – apima pietvakarinę rajono dalį arealai. LRBP pateikiama apibendrinanti rekomenduojamų kultūros paveldo arealų prioritetinių tvarkymo nuostatų suvestinė:

KULTŪROS PAVELDO AREALO PAVADINIMAS	SAUGOMO KULTŪRINIO KRAŠTOVAIZDŽIO TIPAI IR TVARKYMO PRIORITETA	VERTYBIŲ APSAUGOS ZONŲ FORMAVIMO PRINCIPAI
Dominuojančio archeologinio paveldo arealai	Archajiškasis kraštovaizdis: archeologinio paveldo vertybių atskleidimas, paveldo ekspozicinių priemonių vystymas	Atvirų erdvių formavimas, išryškinant archeologinio paveldo vertes; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas
Dominuojančio architektūrinio paveldo (statinių ir statinių kompleksų) arealai	Kaimiškasis kraštovaizdis ir miestovaizdis: architektūrinio paveldo išsaugojimas, vertingųjų savybių atskleidimas, darnus kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių	Architektūrinio paveldo verčių išryškinimas; vertybių aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas

Dominuojančio architektūrinio paveldo (dvarų sodybų kompleksų) arealai	Kaimiškas kraštovaizdis: dvarų sodybų paveldo atgaivinimas, kaimiško kraštovaizdžio pobūdžio, istorinės žemėnaudos formavimo dėsnų palaikymas	Dvarų sodybų aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas, agrarinės aplinkos išsaugojimas
Dominuojančio techninio inžinerinio paveldo arealai	Miestovaizdis ir kaimiškas kraštovaizdis: darnus skirtingų antropogeninės veiklos kraštovaizdžių vystymas, technogeninės veiklos tąsa.	Techninio inžinerinio paveldo apsauga, darnus jo integravimas ir vystymas urbanizuotoje aplinkoje
Dominuojančio urbanistinio miestų paveldo (istorinių miestų, jų dalių) arealai	Miestovaizdis: istorinių miestų kraštovaizdžio išryškinimas, darnus urbanizuoto kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių, vietos savitumo išsaugojimas	Istorinių miestų aplinkos pobūdžio palaikymas, siluetų, panoramų apžvalgos galimybių didinimas, vizualinių ryšių išsaugojimas ir atskleidimas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas
Dominuojančio urbanistinio kaimų paveldo (etnografinių kaimų) arealai	Kaimiškas kraštovaizdis: istorinio kraštovaizdžio išryškinimas, tradicinio užstatymo ir gamtos santykio palaikymas, vietos savitumo išsaugojimas	Etnografinių kaimų aplinkos pobūdžio palaikymas, agrarinės aplinkos išsaugojimas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas
Dominuojančio memorialinio paveldo arealai	Archajiškas kraštovaizdis: memorialinio paveldo išsaugojimas, susiformavusio kraštovaizdžio modelio vystymas	Atvirų erdvių formavimas, vertybių apžvalgos, pažinimo galimybių didinimas, memorialinio paveldo verčių išryškinimo; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.

Galiojančio Kupiškio rajono savivaldybės BP sprendinių analizė

Galiojančiame teritorijų planavimo dokumente yra identifikuota nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorinė sklaida, kultūros paveldo teritorijų apsaugos tikslai:

- užtikrinti kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
- numatyti veiksmingas kultūros paveldo objektų teritorijų tvarkybos ir naudojimo kryptis ir prioritetus;
- nustatyti kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes atitinkančias naudojimo kryptis ir prioritetus;
- apibrėžti kitas kultūros paveldo objektų išsaugojimo priemones, savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, 83-3029; 2006, 145-5559; 2007, 62-2384) nustatytus sprendinių konkretizavimo stadijos reikalavimus.

Taip pat nustatyti kultūros paveldo rūšių teritoriniai prioritetai ir tvarkymo kryptys, kurias įgyvendinus buvo tikimasis, kad bus sudarytos palankesnės sąlygos kultūros paveldo objektų išsaugojimo užtikrinimui ir integravimui į visuomenės gyvenimą; užtikrintas efektyvesnis ES fondų ir kitos tarptautinės paramos panaudojimas; sudaromos palankesnės sąlygos pristatyti Europoje Lietuvos kultūros paveldą; sudaromos palankesnės sąlygos valstybės ekonominei, socialinei ir kultūrinei raidai, geresniems kultūrinės tapatybės elementų, tradicijų ir gyvenimo būdo ryšiams nacionaliniu, regioniniu bei vietiniu lygiais.

Galiojančio Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano *Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir naudojimas* poskyryje yra išdėstomi pagrindiniai *Archeologijos paveldo objektų; Statinių kompleksų ir*

statinių; Laidojimo, įvykių vietų, monumentų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai, nustatomos kultūros paveldo apsaugos skatinimo priemonės:

- Nustatytuose 3 kultūros paveldo vertybių sankaupos arealuose: Grigonių–Astravų, Palėvenėlės–Kupiškio–Mirabelio, Buivėnų–Noriūnų bendrojo plano sprendiniais buvo skatintina tradicinė žemdirbystė, padedanti išsaugoti istorinį kultūrinį kraštovaizdį;
- Svarbiausių kultūros paveldo objektų tvarkybai siūlyta kooperuoti rajono biudžeto, nacionalinio biudžeto, ES paramos ir privačias lėšas.
- Siūlyta tikslingai numatyti mokesčių lengvatas ir kitas skatinimo priemones pritaikant kaimo turizmui sodybas, įsikūrusias vaizdingumu pasižyminčiose kaimo vietovėse, pasižyminčias etnoarchitektūrine verte ir autentiškumu bei puoselėjančias gyvąsias etnokultūros tradicijas.
- Siūlyta tikslingai rengti specialias programas, skirtas šiam regionui būdingos tradicinės medžio statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūriniu turizmu ir kultūros paveldo objektų atgaivinimu, plėtotei.
- Siūlyta tikslingai numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemonės, skirtas išlaikyti ir stiprinti vietos bendruomenes, aktyviau jas įtraukti į teritorijų planavimo ir kultūros paveldo išsaugojimo procesus.
- Kupiškio rajono savivaldybės kultūrinio turizmo programas siūlyta tikslingai ruošti ir įgyvendinti kartu su kaimyninių rajonų savivaldybėmis.
- Pabrėžta, kad Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turėtų būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.
- Pažymima, kad planuojant urbanistinę plėtrą, kiekvienu atveju, būtina atsižvelgti į kultūros paveldo objektų sklaidą bei objektų vertingąsias savybes. Saugomi vertingus istorinės urbanistinės erdvės struktūros bruožai, architektūros paveldo objektai, gamtinės aplinkos kontekstas. Rengiant miestelių bendruosius planus ir kaimų detaliuosius planus, privaloma saugoti planuojamo miestelio ar kaimo savitumo bruožus: planinę struktūrą, vertingą gamtos kultūros elementų dermę.

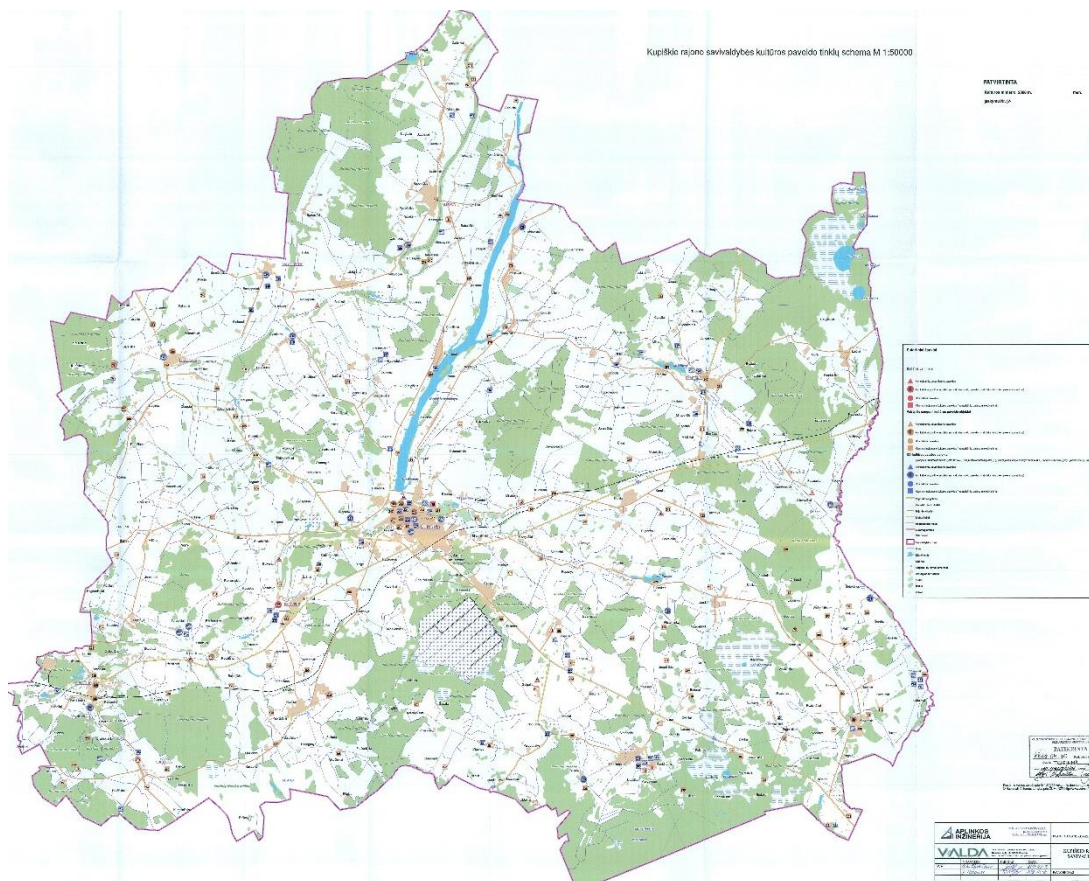

4.5. Ištrauka iš Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano: Kultūros paveldo teritorijos Kupiškio rajone

Kiti aktualūs dokumentai

Rengiant Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą yra vadovaujama kitais galiojančiais specialiuoju planų sprendimais: **Kupiškio rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema (patvirtinta 2009-05-05 LR kultūros ministro įsakymu Nr. JV-212) LR kultūros ministro 2009 m. gegužės mėn. 5 d. įsakymu Nr. JV-212 „Dėl Kauno ir Panevėžio apskričių ir jų teritorijas sudarančių savivaldybių teritorijų nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schemų patvirtinimo“.**

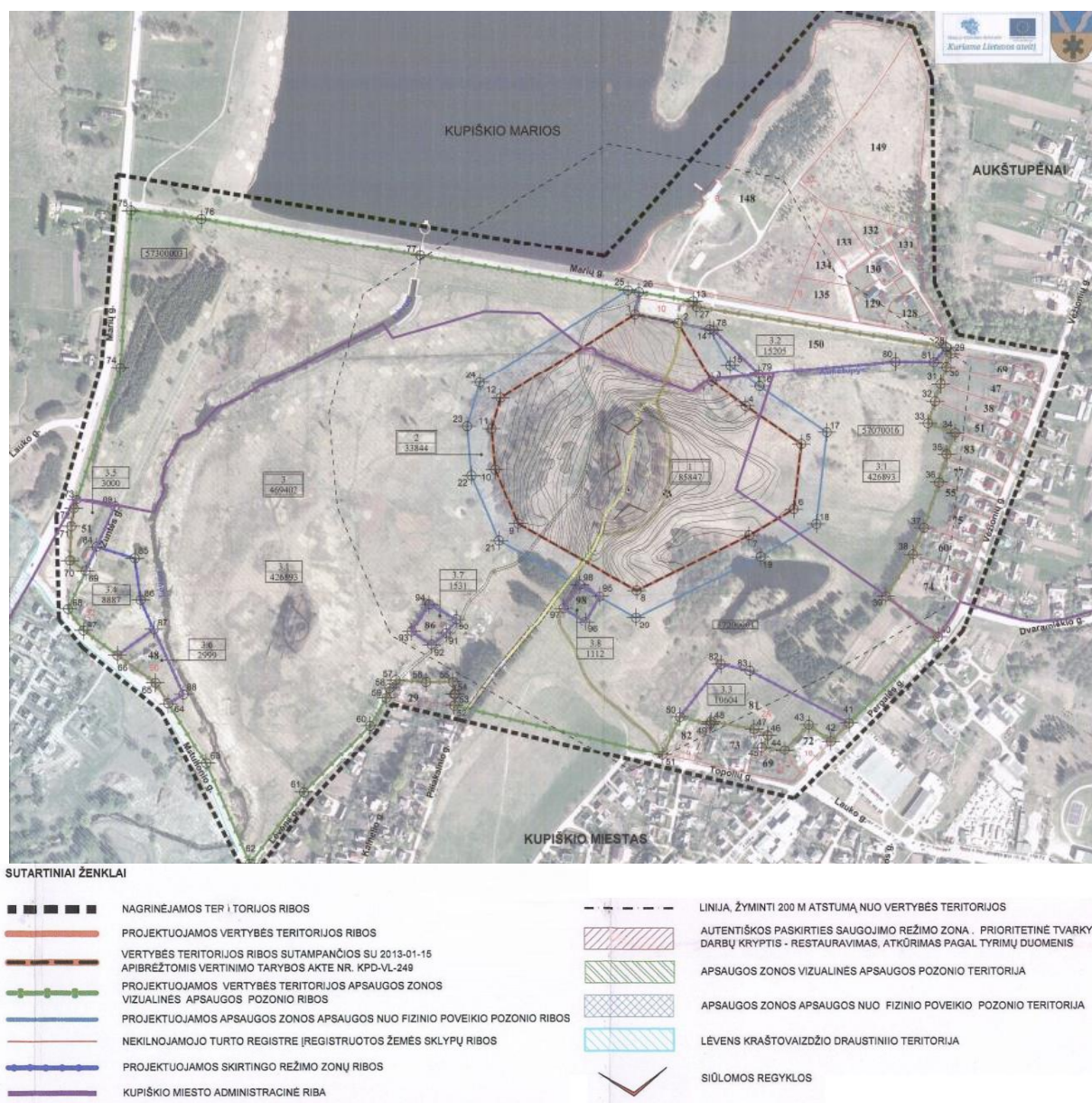
Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schemos yra svarbios nes jose yra pateikiama kultūros paveldo objektų ir (ar) vietovių trumpas apibūdinimas pagal reikšmingumą, lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį; projektinėje dalyje – esamų ir rekomenduojamų kultūros paveldo objektų, jų teritorijų, jų apsaugos zonų, vietovių, jų apsaugos zonų (priklausomai nuo tikslų ir uždavinių) teritorinė sklaida bei numatomų kultūros paveldo objektų, vietovių tinklo galimas plėtojimas, nustatomi rekomenduojamų kultūros paveldo objektų, vietovių paveldosaugos reikalavimai, priemonės, užtikrinančios kultūros paveldo atgaivinimą, atkūrimą bei panaudojimą kultūriniam bei pažintiniam turizmui, ir kiti šiais planavimo dokumentais nustatyti sprendiniai. Didžioji dalis šio specialaus plano sprendinių yra perkelti į KVR ir integruoti galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės BP.

4.6. pav. Kupiškio rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema

Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete (u.k. 23819) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas, patvirtintas LR Kultūros ministro įsakymu 2014-02-07 Nr. JV-82. Specialiojo plano sprendimais užtikrinama Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete ir jo teritorijos išsaugojimas bei vertybės teritorijoje ir apsaugos zonoje taikomų paveldosaugos reikalavimų įteisinimas. Specialiojo plano

sprendiniais buvo nustatytos ar pakeistos Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete teritorijos bei apsaugos zonos ribos ir plotai (koreguojamas vizualinės apsaugos pozonis (jo teritoriją mažinant šiaurinėje dalyje, kiek praplėčiant pietrytinėje ir pietinėje dalyse, vakarinėje paliekant tapačią buvusiai); nustatyti ar pakeisti paveldosaugos reikalavimai ir konkreti tvarkymo priemonių sistema Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete teritorijoje bei apsaugos zonoje (nustatomi paveldosaugos reikalavimai, teritorijos tvarkymo priemonės – reikalavimai teritorijos užstatymo formavimui, reikalavimai teritorijos tvarkymui, reikalavimai žemės darbams). Specialiojo plano apimtyje taip pat buvo nustatytos siūlomos regyklos.

4.7. Ištrauka iš Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete (u.k. 23819) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano

Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyrius vykdo nuolatinę nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų, įtrauktų į KVR, stebėseną, kurią sudaro:

- kultūros paveldo objektų periodinė apžiūra, stebint būklę, jos kitimą ir kitimą lemiančias priežastis;
- kultūros paveldo objektų periodinis būklės ir jos kitimo fiksavimas;
- kultūros paveldo objektų ir jų teritorijų vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių bei kitaip objektų būklę įtakančių poveikių vertinimas;
- kultūros paveldo objektų būklės, jos kitimo, poveikių vertinimo apibendrinimas ir prognozavimas.

Fiksavimo metu nustatomas kultūros paveldo objekto būklės kitimas (objekto fizinė būklė, objekto nustatytųjų vertingųjų savybių būklė ir objekto aplinkos būklė lyginamos su ankstesnių apžiūrų metu bei nekilnojamosios kultūros vertybės pase užfiksuotomis būklėmis).

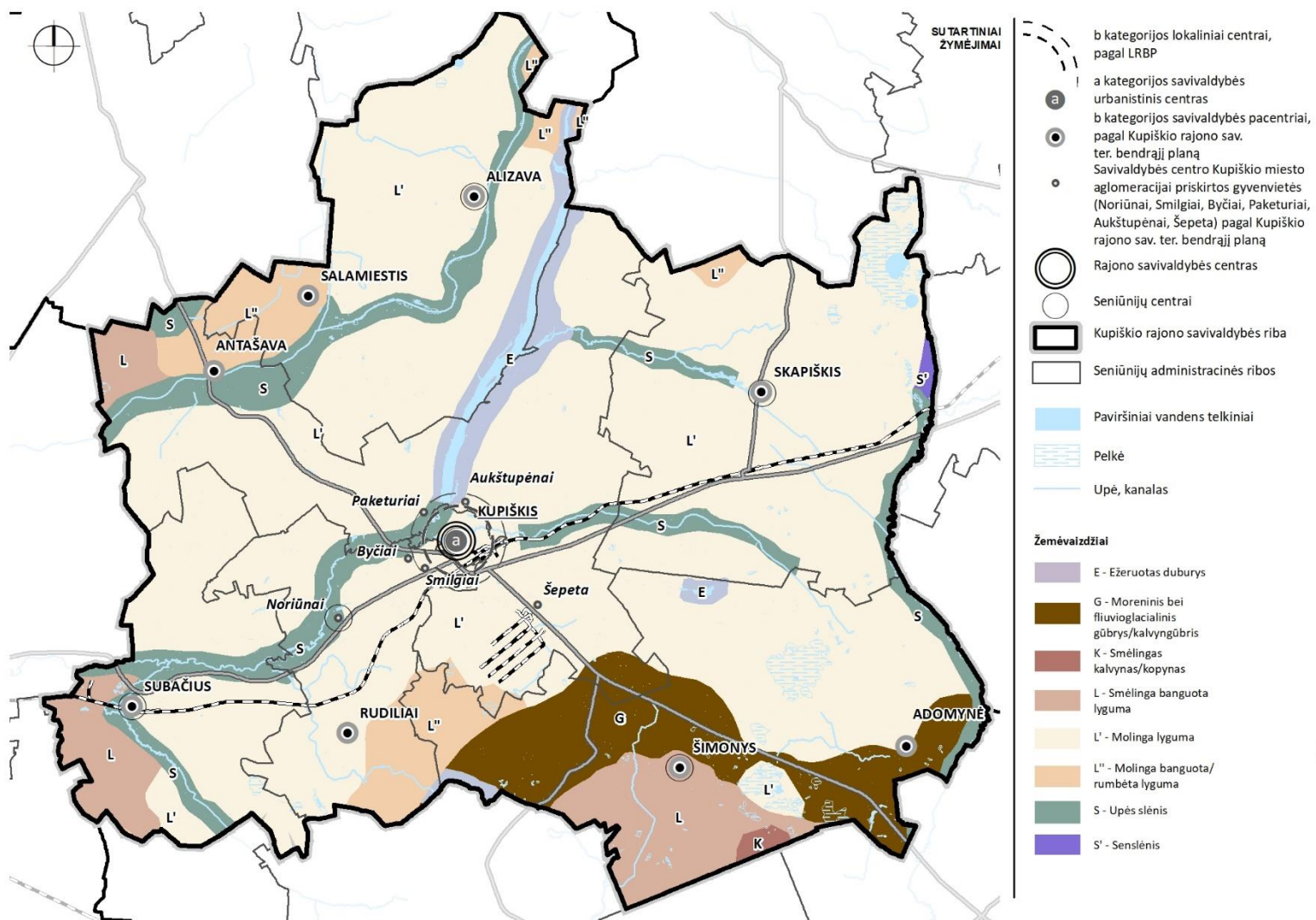
4.2. Išvados

- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje iš viso yra 296 KVR registruotų kultūros paveldo objektų. Iš jų pagal sandarą rajono teritorijoje yra 26 kompleksai, 78 į kompleksą įeinantys objektai, 192 pavieniai kultūros paveldo objektas.
- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje dominuoja valstybės saugomi objektai – 165 – tai sudaro apie 56 proc. visų nekilnojamųjų kultūros vertybių rajone, paminklai sudaro apie 10 proc. visų objektų, registriniai – 34proc. Turimą rajono potencialą svarbu įsisavinti vadovaujantis NKPAJ nurodytais apsaugos tikslais, pritaikyti turizmo ir rekreacijos tikslams;
- Kupiškio rajono savivaldybėje identifikuoti 2 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (U.k. 12235, U.k. 17305), kurie nėra lokalizuoti KVR, nustatytos jų vertingosios savybės. Objektui unikaliu kodu KVR 12235 nėra apibrėžtos teritorijos ribos, nustatyta apsaugos zona. Nenustačius šio objekto (U.k. 12235) teritorijos ir vertingųjų savybių – jos gali būti pažeistos ar sunaikintos.
- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje dominuoja regioninio pagal reikšmingumo lygmenis objektai - 167, antroje vietoje yra vietinio reikšmingumo objektai – 46. Nacionalinio reikšmingumo lygmens objektų Kupiškio rajone yra 41 – daugiausia jų – pavieniai objektai, dominuojančio memorialinio vertingųjų savybių pobūdžio. Kupiškio rajono savivaldybės teritorija patenka į dominuojančio memorialinio paveldo arealą, reglamentuojamą LRBP 2030 sprendiniais.
- 40 registruotoms KVR kultūros paveldo vertybėms iš 296 nėra nustatytos vertingosios savybės. Nustačius registrinių objektų vertingąsias savybes, būtų galima tiksliai apibrėžti šių objektų paveldosaugos reikalavimus, kurie nėra nustatyti NKPAJ ir SŽNSJ, tokiu būdu būtų sudaromos sąlygos tinkamai nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugai, bei jų įveiklinimui, nepažeidžiant jų vertingųjų savybių.
- Būtina ne tik nustatyti, bet ir peržiūrėti (esant poreikiui tikslinti) jau nustatytas vertingąsias savybes KVR registruotiems nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, kurie itin reikšmingi ir respektuojantys Kupiškio kraštą.
- Reikalinga peržiūrėti ir įvertinti kitus, KVR neregistruotus, bet galimai turinčius vertingųjų savybių požymių objektus dėl savo istorinės, kultūrinės ar architektūrinės svarbos.

5. Kraštovaizdžio savitumo ir jo estetinio potencialo apžvalga

5.1. Kraštovaizdžio būklė

Kupiškio rajono savivaldybės kraštovaizdžio pamatą ir pagrindinius orografinius bruožus formavo Vidurio Lietuvos ledyno fazė prieš 14 – 13 tūkst. metų. Ledyninis liežuvis Vidurio Lietuvoje atsitraukinėjo lėtai, o tirpsmo vandenys galėjo nutekėti netrukdomai. Taip išledėjusi morena nesikaupė į kalvas, o nugulė kaip dugninė morena, palikdama molingų nuosėdų dangą ir sukurdamą lygumų kraštovaizdį. Žiemgalos (Nevėžio) ledyno plaštaka pakraščiuose paliko kalvagūbrius, Kupiškio rajono teritorijoje toks ryškesnis kalvagūbris yra Viešintų. Teritorijos šiaurės vakarinė dalis patenka į Mūšos – Nemunėlio žemumą, kurioje ledynas tirpo ritmiškai, periodiškai stabtelėjant pakraščiu ir sudarė gūbriškų bangų grandines atskirtos apie 1 km pločio tarpubangių, kuriais tekėdamas vanduo į pietus paliko smėlėtą dugną.

5.1. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos žemėvaizdžiai (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, 2015)

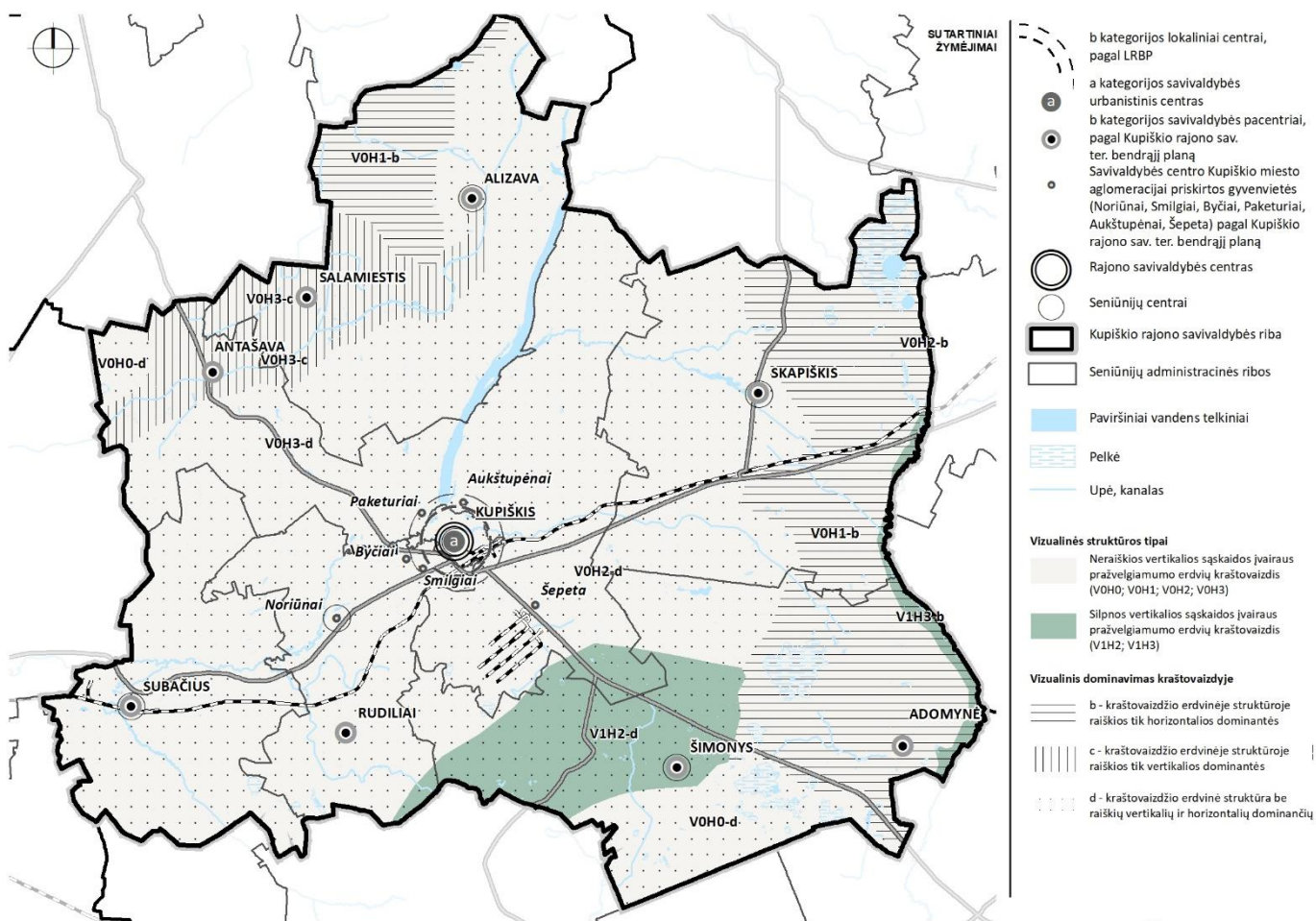
Reljefas, sudarytas ledyno arba jo tirpimo vandenų vėliau buvo performuotas kitų geomorfologinių procesų, sukūrusių jaunesnio reljefo tipus. Tai eilės skirtingų geomorfologinių procesų suformuoti paviršiaus plotai skiriasi kraštovaizdžio komponentais – litologiniu pamatu, reljefu, vidaus vandenimis, pažemio oru, dirvožemiu, augalija, gyvūnija. Jie yra vadinami žemėvaizdžiais. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje išskiriami 8 žemėvaizdžių tipai.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorija patenka į trijų Lietuvos fizinių geografinių sričių teritorijas: rytinė dalis į Vakarų aukštaičių plynaukštės ruožą. Rajono šiaurės vakarinė dalis patenka į Mūšos – Nemunėlio žemumos ruožą, o pietvakarinėje savivaldybės dalyje išskiriamas Nevėžio žemumos ruožas. Šios trys orografinės teritorijos susikerta savivaldybės teritorijoje, čia nėra sutinkama didelė žemėvaizdžių įvairovė. Pagrindė vyrauja molingos lygumos (L'), smėlingos banguotos lygumos (L) ir molingos banguotos/rumbėtos lygumos (L'') išraižytos upių slėnių (S), senslėnių (S') bei ežeringų duburių (E). Pietrytinėje šalies dalyje yra nedidelė teritorija su moreniniu bei fluvioglacialiniu gūbriu/kalvyngūbriu (G) ir smėlingu kalvynu/kopynu (K).

Kiekvienas iš paminėtų žemėvaizdžio tipų turi individualias – vyraujančias tik jam būdingas savybes: granulometrinį pagrindą, hidroklimatinį režimą, kurie sąlygoja vienokios ar kitokios augalijos vystymąsi, o tuo pačiu ir pastarojo žemėvaizdžio pritaikomumą įvairioms ūkio šakoms, rekreacijai. Pastarieji du veiksniai sąlygoja teritorijos naudojimo kryptis, bei tvarkymo pobūdį, lemia apgyvendinimo ir infrastruktūros sistemų išsidėstymą.

Savivaldybės teritorijoje yra maža gamtinio kraštovaizdžio įvairovė, kadangi ji išsidėsčiusi gana tolygiuose gamtinio kraštovaizdžio arealuose - lygumose, kurios išraižytos negilių upių slėnių bei ežeringų duburių, o čia vyrauja neraiškos vertikalios sąskaidos įvairaus pražvelgiamumo erdvių kraštovaizdis. Nedidelė teritorija pietuose, kuri apima Viešintų kalvagūbrį patenka į silpnos vertikalios sąskaidos kraštovaizdį.

Itin vertingų ir saugotinių kraštovaizdžio teritorijų Kupiškio rajono savivaldybėje nėra.

5.2. pav. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos vizualinės struktūros tipai (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, 2015)

Jautriausia kraštovaizdžio kaitai yra gyvoji gamta, o didžiausią antropogeninio poveikio mastą atspindi ir yra labiausiai pastebima besikeičianti kraštovaizdžio dalis – žemėnaudų struktūra/žemės danga.

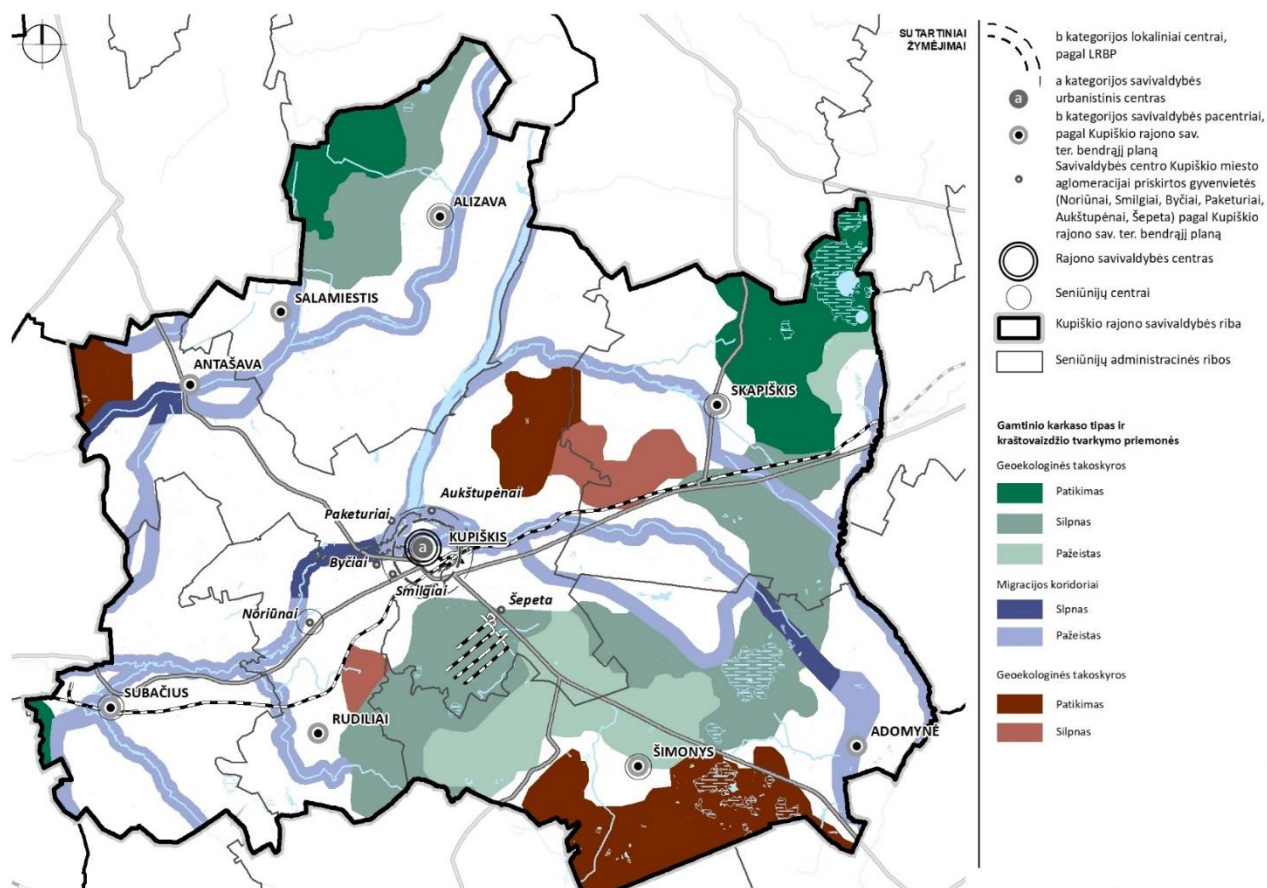
Savivaldybės kraštovaizdyje vyrauja dirbama žemė, miškai. Mažesnę dalį užima užstatytos teritorijos, vandenys, pelkėtos vietovės. Nors miškai, vandenys, medžiai ir krūmynai, pelkės, pievos ir ganyklos sudaro natūralias ir pusiau natūralias teritorijas, kurios užima 37,6% savivaldybės ploto, o urbanizuotos teritorijos ir dirbama žemė užima 62,4% teritorijos.

5.2. Gamtinis karkasas

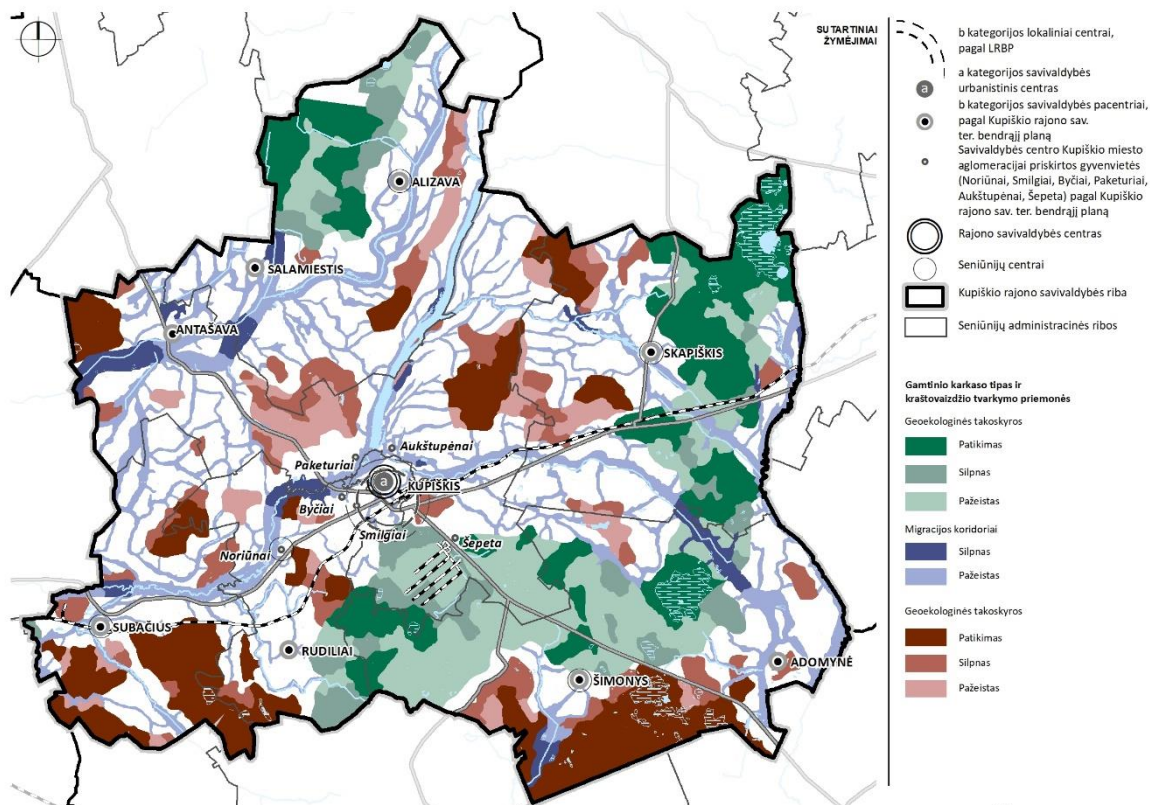
Pagrindinė Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio, kaip teritorinės sistemos stabilumo garantija yra pilnavertis gamtinis karkasas - kompensacinė ekologinė sistema su atitinkama reglamentų sistema. Šiuo metu rajono teritorijoje gamtinis karkasas susideda iš šių metafunkcinių dalių:

- geoekologinės takoskyros;
- geosistemų stabilizavimo arealai;
- migracijos koridoriai.

Visas šias geokologiškai aktyvias teritorijas sujungus į vientisą sistemą – gamtinį karkasą, galima valdyti kompensacines kraštovaizdžio funkcijas bei garantuoti struktūros stabilumą. Gamtinis karkasas Kupiškio rajono savivaldybėje jungia gana įvairios paskirties teritorijas – gamtinius draustinius, biosferos poligonus, Natura 2000 teritorijas, įvairias rekreacines bei miškų ūkio teritorijas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo planu (toliau LRBP), rekomenduotos išskirti gamtinio karkaso teritorijos sudaro 60% Respublikos teritorijos. Skirtinguose rajonuose ir savivaldybėse jo užimamas plotas svyruoja, priklausomai nuo gamtinių sąlygų ir žemės naudojimo pobūdžio nuo 35-40% iki 75-80%. Vadovaujantis LRBP, Kupiškio rajono savivaldybėje, yra išskiriama 31,2 gamtinio karkaso teritorijų. Pagal Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, gamtinio karkaso struktūros išplėtos ypatingai plačiai ir šis statusas taikytinas 65 % Kupiškio rajono teritorijos, kas sąlygoja aplinkos apsaugos interesų prioritetą ir darnios plėtros principų įgyvendinimą. Gamtiniame karkase patikimas geokologinis potencialas sudaro 21,4% silpnas – 13,4% ir pažeistas geokologinis potencialas sudaro 30,3%.

5.3. pav. Gamtinis karkasas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje pagal LRBP

5.4. pav. Gamtinis karkasas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje pagal Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą

Kupiškio rajono savivaldybėje gamtinį karkasą sudaro:

1) geoeologinės takoskyros – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąjį gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;

2) migracijos koridoriai – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija;

3) geosistemų vidinio stabilizavimo arealai – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

1. Geoeologinėms takoskyroms Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijų juostos:

- Regioninės svarbos – pietrytiniame ruože *Notigalės pelkė, Skapagirio miškas, Kepurinės pelkė, Sakonių bala (Kadrėnų k., – Kinderių k., – Migonių k.)* ir vakarinėje savivaldybės dalyje *Žalioji giria*.
- Rajoninės svarbos šiaurinėje teritorijos dalyje *Beržynės, Uogbalės, Salamiesčio, Skrostinių, Zasinyčių, Bakšėnų pievos miškai* ir *Buožių kaimo apylinkės*.

2. Migracijos koridoriai Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos gamtiniame karkase priskiriami šie slėnių teritorijų ruožai:

- Rajoninės svarbos migracinio koridoriaus ruožas į kurį patenka *Pyvesos upės slėnis ir Vijūnytės upė, Kupiškio tvenkinys, Lėvens upės slėnis, Jaros-Šetekšnos slėnis*.
- Rajoninę (vietinę) svarbą turintys – *Viešintos upės, Vašuokos upės, Suosos upės, Voškilio upės, Kupos upės ir Mituvos upės slėniai*.

3. Vidinio stabilizavimo arealai Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

- Regioninę svarbą turintys *Šimonių girios* ir *Žaliosios girios* vidinio stabilizavimo arealai.
- Rajoninės (vietinės) svarbos vidinio stabilizavimo arealai: *Mirabelio, Vainišio, Kuosėnų, Laukelių ir Medinos miškai*.

Pagal svarbą gali būti skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.

Pagal galiojančio savivaldybės bendrojo plano sprendinius gamtinio karkaso elementams nustatytos kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys:

- 1) išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (T1, M1, S1);
- 2) palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (T2, M2, S2);
- 3) grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (T3, M3, S3).

5.1 lentelė. *Gamtinio karkaso teritorijos (ha / %) Kupiškio rajone, vadovaujantis Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniais*

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys ir jų tvarkymo kryptys	Kupiškio r. savivaldybė (ha / %)
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS	27591,6 / 25,5
T1	11340,8 / 10,5
T2	5186 / 4,8
T3	111064,7 / 10,2
VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI	22886,9 / 21,2
S1	11781,2 / 10,9
S2	6609 / 6,1
S3	4496,8 / 4,2
MIGRACIJOS KORIDORIAI	19828,9 / 18,4
M2	2652 / 2,5
M3	17176,8 / 15,9
VISAS GAMTINIS KARKASAS	70307,4 / 65,1

Pirmasis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipas lokalizuotas ištisiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Tokios teritorijos – tai turimas rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindas, kurio perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.

Antrasis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipas lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos

gamtinės struktūros miškuose. Tokių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.

Trečiasis kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipas taikytas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško nesubalansuoto žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tokiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo vystymu.

5.3. Ekologinis tinklas

2000 metais Lietuvoje sukurta Europos standartus atitinkanti nacionalinio ekologinio tinklo (ECONET) koncepcija ir jo įgyvendinimo strategija. Ekologinio tinklo įgyvendinimas svarbus regiono subalansuotai plėtrai, natūralaus kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui, ES Buveinių ir Paukščių Direktyvų (Natura 2000 teritorijos), agroaplinkosauginių programų įgyvendinimui, taip pat ir Biologinės įvairovės bei Berno konvencijų (EMERALD tinklas) įgyvendinimui.

Ekologinis tinklas susideda iš trijų hierarchinių lygmenų: europinio, regioninio ir vietinio. Europinis lygmuo apima didelio ploto ir ilgio branduolius ir koridorius, kurie svarbūs europiniu mastu ir gali išsaugoti Europos biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę. Regioninis lygmuo skirtas išsaugoti biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę tam tikro regiono lygmenyje, t.y. šalies, apskrities ar kelių rajonų mastu. Vietiniai tinklai sudaromi siekiant išsaugoti vietines gamtines vertybes ir paprastai formuojami rajono, miesto, seniūnijos ar kitos teritorijos mastu.

Lietuvos ekologinis tinklas yra priemonė, padedanti nustatyti biologinės įvairovės apsaugos prioritetus mūsų šalyje, pradedanti tarpsektorinę integraciją, taikant Europos bei regioninių ekologinių tinklų koncepcijas. Nacionalinis ekologinis tinklas sudarytas minėtų Europos ekologinių tinklų (Emerald ir Natura 2000) pagrindu ir maksimaliai pritaikytas Lietuvos sąlygoms: derinasi su gamtiniu karkasu, saugomų teritorijų sistema, kraštovaizdžio planavimo principais.

Į Kupiškio teritoriją patenka Europos Bendrijos svarbos Buveinių apsaugai svarbios teritorijos - Šimonių girios biosferos poligonas ir nedidelė dalis Žaliosios girios biosferos poligono. Šie poligonai yra sudėtinė nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistemos bei Europos ekologinio tinklo Natura 2000 dalis.

Kupiškio rajono savivaldybės ekologiniame tinkle, pagal Panevėžio apskrities teritorijos bendrąjį (generalinį) planą, išskirti šie bioekologiniai branduoliai:

- 1.1. europinės svarbos Žaliosios girios branduolys, išskirtas Žaliosios girios biosferos poligono, Žaliosios girios botaninio-zoologinio draustinio, kaip buveinių ir paukščių apsaugai svarbių „Natura 2000“ teritorijų bei kertinių miško buveinių apsaugai svarbių teritorijų komplekso, pagrindu;
- 1.2. europinės svarbos Šimonių branduolys (dalis Panevėžio apskrityje), išskirtas Šimonių girios biosferos poligono, Iženo telmologinio draustinio, kaip buveinių ir paukščių apsaugai svarbių „Natura 2000“ teritorijų komplekso, pagrindu;
- 1.3. europinės svarbos Notigalės–Skapagirio branduolys, išskirtas Notigalės telmologinio draustinio ir Skapagirio miško, kaip buveinių apsaugai svarbių „Natura 2000“ teritorijų, pagrindu;

- 1.4. nacionalinę svarbą turintys Mūšos, Lėvens, Nevėžio, Šaltojos, Audros, Kriaunos slėnių bei segmentuotos struktūros Šiaurės Lietuvos geoekologinės takoskyros (Saknių balos telmologinio draustinio – Kepuriškio ir Notigalės telmologinio draustinio – Čekių ruožuose) ir juos jungiančių miškingų ruožų ekologiniai koridoriai;

5.4. Išvados

- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje vyrauja agrarinės teritorijos, jos užima 62,4%, kraštovaizdžio struktūroje gamtinių teritorijų nedaug – 37,6% ploto. Gamtinėms teritorijoms sunku užtikrinti ekosistemų vientisumą ir atlikti svarbią ekologinio kompensavimo funkciją.
- Vadovaujantis galiojančiu Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniais, gamtinio karkaso sistema Kupiškio rajono savivaldybėje užima 65,1% teritorijos. Šis rodiklis kiek didesnis už LRBP nustatomą vidurkį (60%), tačiau vertinant LRBP priskiriamą gamtinio karkaso dalį Kupiškio rajonui (31,2) – rodiklis yra dvigubai mažesnis už rekomenduotiną. Įvertinus efektyvaus gamtinio karkaso dalį rajone, galima konstatuoti, kad silpnas ir pažeistas geoekologinis potencialas yra apie 43,7 %. Žinant, kad agrariškai įsavitose arba gamtiškai nuskurdintose teritorijose gamtinio karkaso plotų geoekologinis potencialas yra pažeistas, svarbiausiu uždaviniu išlieka jo natūralumo sustiprinimas ar atkūrimas.

6. Gamtinė aplinka

6.1. Geologinė sąranga

Lietuvos paviršius, su žemumomis, aukštumomis, ežerais ir upių slėniais, buvo labai nevienodo amžiaus; devono nuogulomis padengta Šiaurės Rytinė dalis egzogeninių procesų buvo veikiamą kelis šimtus tūkstančių metų, o kreidos, paleogeno nuogulomis nuklota Pietvakarinė - vos kelesdešimt ar keliolika šimtų tūkstančių metų senumo. Aukščiausia prekarterinio paviršiaus pakiluma yra po dabartine šiaurės rytine Aukštaičių aukštumos dalimi. Į rytus nuo Obelių, Šapeliuose, aptikta aukščiausia viršūnė – 119 m virš jūros lygio (Kudaba, 1983). Nuo Žuvinto ežero atsišakojęs duburys – 176 m žemiau jūros lygio – yra giliausia ligi šiol aptikta prekarterinio paviršiaus vieta. Būdingiausias prekarterinio paviršiaus reljefo bruožas – palaidoti slėniai. Tai neogene ir ankstesniais periodais vykusios intensyvios upinės erozijos reliktas. Dalis šių įrėžių sutampa su tektoniniais lūžiais ir galbūt susidarė apledėjimo metu po ledo danga kaip rinos. Santykinis giliųjų įrėžių gylis siekia apie 100–150 m, vyrauja 30–70 m, o sekiausi randami Šiaurės Lietuvoje.

Nemuno ledynas Lietuvos teritoriją padengė maždaug prieš 25 tūkstančius metų. Teritoriją formuoja Vakarų Aukštaičių plynaukštė – tai Aukštaičių aukštumos šlaitas, besileidžiantis į Vidurio Lietuvos lygumas. Kuriose ilgesnis fazijinis ledyno postovis buvo prieš 14 tūkstančių m., palikęs Vidurio Lietuvos pakraštinius darinius. Visi šios fazės dariniai išsiskiria atokesne nuo aukštumų padėtimi.

Išledėjus Žemaičių aukštumai ledyno pakraštys pasidalino į dvi atskiras plaštakas: Baltijos (Nemuno žemupio) ir Žiemgalos (Nevėžio), pastarasis ir formavo analizuojamą teritoriją. Ledyno pakraštys Kupiškio teritorijoje paliko ryškesnį Viešintų kalvagūbrį. Ledyniniam liežuviui tirpstant, vandens nutekėjimas Šiaurės rytinėje pusėje vyko koncentruotais srautais, taip išplaudamas Jaros – Šetekšnos senslėnį. Ledyno tirpsmo vandenys kaupėsi Šventosios (kilpos) – Vyžuonos ledyniniame ežere, kuris pasitvenkė ledyno pakraščiu atsirėmus ties Anykščiais į Storių (Rubikių) kalvyną, šiose dubumų vietose buvo suneštos smulkaus smėlio fluvio-glacialinės nuogulos. Nevėžio ledyninis liežuvis Vidurio Lietuvoje atsitraukė lėtai, apie 120 – 140 metrų per metus, tirpsmo vandenims nutekant laisvai. Taip išledėjusi morena nesuformuodavo kalvų, o nugulė pasiskirstydama lygiai kaip dugninė morena, kurioje vyrauja priemolis ir priesmėlis. Toliau ledynui tirpstant ypač daug vandens atitekėjo nuo šiaurės rytinio pakraščio, kur fluvio-glacialiniai srautai suformavo Lėvens ir Pyvesos slėnius, suformuodami smėlingą deltą, kurioje dabar auga Žalioji giria. Čia paviršius perpustytas vėjo, kopų aukštis svyruoja nuo 2 – 12 metrų, o ilgis nuo 10 metrų.

Mušos – Nemunėlio atkarpoje ledyno tirpimas įgavo ritmišką pobūdį – periodiškai stabtelėjant jo pakraščiu. Tokio traukimosi eigoje susidarė lygiagrečios gūbriškų bangų, gūbrių grandinės, atskirtos plačių, apie 1 km pločio tarpubangių (Basalykas, 1965). Tirpsmo vandenys rytinėje pusėje tvenkėsi taip aplygindami ir pažemindami gūbrius.

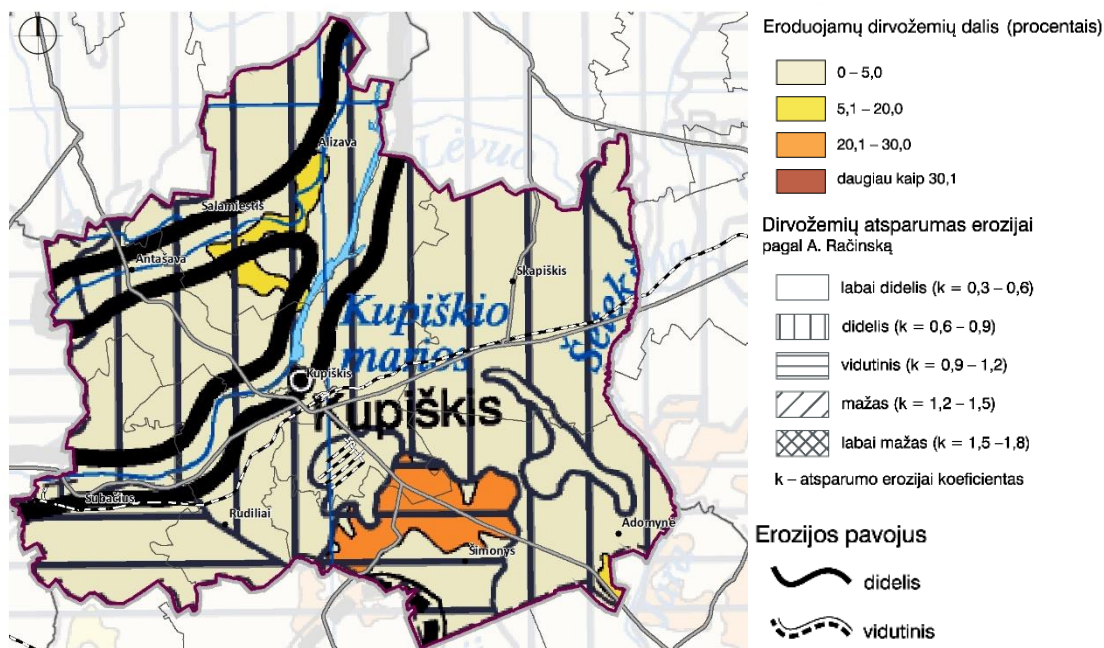
6.2. Dirvožemiai

Geologinė teritorijos raida nulėmė, kad Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, kaip vienas iš labiausiai Lietuvoje paplitusių dirvožemio tipologinių vienetų, plačiai sutinkamas plynaukščių teritorijose (Šiaurės žemaičių plynaukštėje – Rytų žemaičių plynaukštėje – Vilkijos – Čekiškės kalvagūbryje – Vakarų Aukštaičių plynaukštėje) yra išplautžemių (Luvisols) dirvožemiai. Jie formuojasi priemolingose giliai karbonatingose nuogulose

Savivaldybės teritorijos vakarinėje ir šiaurinėje dalyje sutinkami ir rudžemiai (Cambisols), juose vyksta humuso susidarymas ir kaupimasis paviršiniuose dirvožemio horizontuose formuojantis miško paklotei arba humusingam A horizontui. Tai jauni dirvožemiai, todėl jiems būdingas karbonatingas profilis. Rudžemiuose vyksta intensyvus pirminių mineralų dūlėjimas. Tokie dirvožemiai yra paplitę moreninėse Lietuvos vidurio žemumose, sutinkami Nevėžio, Mūšos – Nemunėlio žemumose.

Durpžemių (Histosols) storemės paplitusios nedideliais ploteliais Kupiškio pietrytinėje ir šiaurės vakarinėje dalyje. Tai organinės kilmės nuogulos. Pietrytinėje dalyje vyrauja aukštapelkės, šiaurės vakarų dalyje žemapelkės. Plynaukštėse ir žemumose vyrauja didelės pelkės, o tuo tarpu kalvotosioms aukštumoms labiau būdingos nedidelės pelkės.

Pagal Lietuvos dirvožemių rajonavimą Kupiškio rajono savivaldybė patenka į tris intrazoninius vienetus. Pirmasis šiaurinėje teritorijos dalyje Lėvens – Pyvesos aukštupys, kuriame vyrauja rudžemiai ir išplautžemiai. Čia buvusio lokalaus limnoglacialinio baseino vietoje susiklojo karbonatingos limnoglacialinės nuogulos suformuodamos velėninių glėjiškų pajaurėjusių (VG_1^1) bei velėninių jaurinių glėjiškųjų (J^1P_1) dirvožemių kompleksas. Jis pagal LTK-99 klasifikaciją atitinka pasotintųjų rudžemių (RDb) bei paprastųjų išplautžemių (IDj) tipus. Antrojo intrazoninio vieneto teritorijos dalis patenka į vakarinę teritorijos dalį – Žaliosios girios jaurazemių zoną. Šis teritorinis vienetas išskirtas senovinės fluvio-glacialinės deltos sąnašose. Jam būdinga vyraujantys velėniniai jauriniai glėjiški (J^1P_1) dirvožemiai, kurie pagal LTK-99 klasifikaciją atitinka glėjiškuosius jaurazemius (JDg). Trečiojo intrazoninio vieneto dalis patenka į Kupiškio teritorijos pietinę dalį, tai Šventosios – Neries paslėnių smėlžemių ir jaurazemių zona. Ji apima Neries bei Šventosios apslėnius bei senovines šių upių deltas. Čia vyrauja velėniniai jauriniai menkai pajaurėję (J^1_1) bei glėjiškieji (J^1P_1) dirvožemiai, atitinkantys pagal LTK-99 klasifikaciją paprastuosius smėlžemius (SDp) bei glėjiškuosius jaurazemius (JDg).

6.1. pav. Eroduojami dirvožemiai Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje (Lietuvos Nacionalinis atlasas I tomas, 2015)

Kupiškio rajono teritorijoje dirvožemių atsparumas erozijai yra didelis arba vidutinis. Tačiau yra arealų, kurie ne tokie atsparūs vykstančiai erozijai, ypač Viešintų kalvagūbrio fragmentas pietinėje teritorijos dalyje ir

Pyvesos upės slėnis piečiau Alizavos. Didžiausi erozijos pavojai kyla Pyvesos ir Lėvens upės slėniams, o vidutinis erozijos pavojus dalyje Šimonių girioje.

6.3. Paviršiniai vandenys

Kupiškio rajonas nepasižymi ežerų gausa, jame telkšo tik 24 ežerai, bendras jų plotas užima 258,3 ha. Didžiausi ežerai – Notigalė (91,5 ha) bei Mituva (38,2 ha). 75 % visų ežerų sudaro nedideli, iki 10 ha ploto ežerai (18 ežerų), 25 % – nuo 10 iki 100 ha (6 ežerai). Kupiškio rajone didžiausias dirbtinis vandens telkinys yra – Kupiškio tvenkinys, kurio plotas 816,1 ha.

Per Kupiškio rajono teritoriją eina Mūšos pabaseinis, Nemunėlio pabaseinis ir Šventosios pabaseinis, jie priklauso dviejų upių baseinams – Lielupės ir Nemuno.

Rytiniu Kupiškio rajono pakraščiu teka Jara – Šetekšna, kuri įteka į Šventosios upę ir priklauso Šventosios pabaseiniui, Nemuno upės baseino rajonui. Rajone teka Lėvuo, upė žemupyje užtvėnkta ir sudaro Kupiškio tvenkinį, Lėvuo yra Mūšos dešinysis intakas. Lėvens intakai yra Kupa, Mituva, Viešinta, Gorpys, Suosa ir Marnaka. Šiauriau Lėvens teka Pyvesos upė, kuri taip pat yra Mūšos dešinysis intakas. Į Pyvesos upę įteka Vyjūnytė ir Zasinytė. Šios upės priklauso Mūšos pabaseiniui – Lielupės upės baseino rajonui. Mūšos pabaseinis upės pasižymi negiliais šlaitais, ir mažu vandens debitu. Taip pat nedidelėje Kupiškio teritorijoje, į kurią patenka šiaurinė ir rytinė dalis priklauso Nemunėlio pabaseiniui.

Pagal „Kupiškio rajono (Lietuva) ir Rezeknės rajono (Latvija) vandens turizmo plėtros strategiją“ Kupiškio rajono vandenyse gyvena virš 20 žuvų rūšių. Reikšmingiausias vandens telkinys žvejybos požiūriu Kupiškio rajone – Kupiškio marios. Tai – vienas produktyviausių vandens telkinių šiaurės rytinėje Lietuvos dalyje. Jo bendras žuvingumas siekia daugiau kaip 20 kg iš 1 ha, o pagrindė vyraujančios 4 rūšys yra karšiai, starkiai, kuojos ir ešeriai. Upių vandens kokybę įvertinama pagal ištirpusio deguonies, biocheminio deguonies suvartojimą, amonio azoto jonų, nejonizuoto amoniako koncentracijas, vandens temperatūrą ir pH. Lėvens upės vandens kokybė netenkina karpiniams vandens telkiniams keliamus reikalavimus, ypačingai pagal ištirpusio deguonies kiekį. Galimos pagrindinės vandens kokybės normų viršijimo priežastys – Kupiškio nutekamųjų vandenų įtaka bei visom Mūšos (Lielupės) baseino upėms būdinga tarša, patenkanti iš intensyvios žemdirbystės teritorijų.

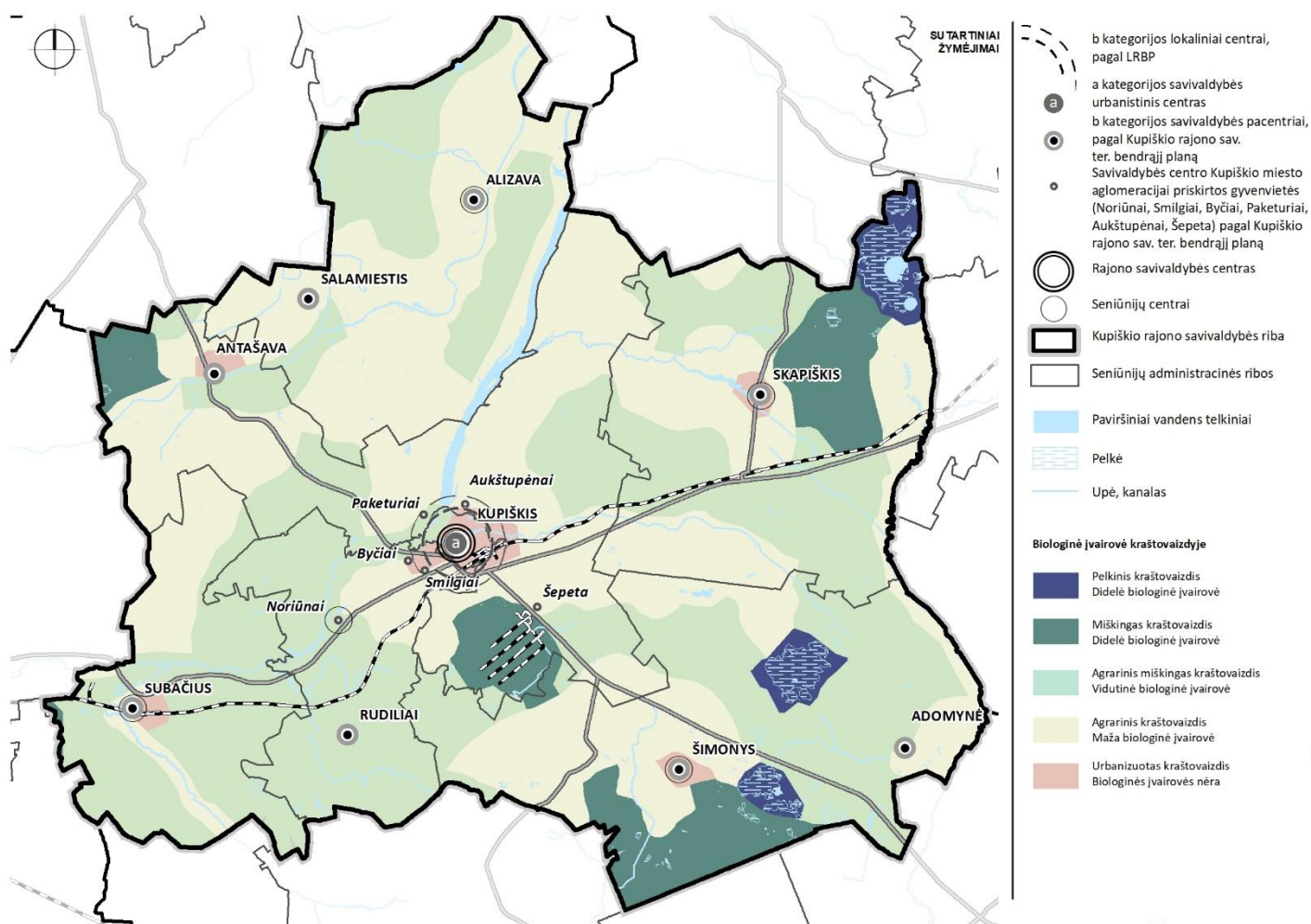
Mūšos pabaseinyje yra gana didelis kiekis pelkių, Kupiškio rajone vienos didžiausių yra Notigalės pelkė (8 km²), kuri įtraukta į saugomas teritorijas, o kita Šepetos pelkė (16,5 km²), kurios didžiausias durpių klodo storis susidaręs apie 7 metrus, tačiau jai ne taip pasisekė ir ji buvo pradėta eksploatuoti. Taip pat yra Kepurinės aukštapelkė, ši pelkė turi Kepurinio ežerėlį, o durpių klodas siekia net iki 9m.

6.4. Biologinė įvairovė

Miškai Kupiškio rajono savivaldybės kraštovaizdyje užima 30 % teritorijos. Rajono miškingumas yra kiek mažesnis nei visos Lietuvos vidurkis – 33,8 %, tačiau didesnis nei Panevėžio apskrities vidurkis – 28,8%.

Dirvožemio įvairovė tiesiogiai nulemia miško augimviečių tipus, medynų sudėtį ir struktūrą, miškingų masynų išsidėstymą. Tad nenuostabu, kad sausesniuose ir mažiau derlinguose dirvožemiuose auga spygliuočiai arba mišrus miškas, o drėgnesnėse ir derliose dirvose klesti lapuočiai.

Į Kupiškio miškų urėdijos administruojamą teritoriją patenka – Šimonių giria ir nedidelė dalis Žaliosios girios. Kupiškio rajone, Šimonių girioje, valstybinės reikšmės miškų medynuose vyrauja pušynai užimdami 1057 ha, eglynai 788 ha bei beržynai 541 ha plotą. Iženo telmologinis draustinis, taip pat priklauso Šimonių giriai. Čia vyrauja vertingos miškų, pievų ir pelkių buveinės. Kitas miškų masyvas yra Žalioji giria, tai vienas didžiausių Šiaurės Lietuvos miškų, jos bendras plotas 3915 ha. Kupiškio rajono teritorijoje tik nedidelė jos dalis - 9 ha, o valstybinių reikšmės miškų visai nepatenka. Biosferos poligone dar yra Vosniūnų miškas (Panevėžio rajono savivaldybė) ir Kiaulėdžių miškas (Kupiškio rajono savivaldybė). Didžioji dalis miškų yra stipriai nusiausinti, su išlygintomis upelių vagomis. Per miškus teka dešinieji Mūšos intakai – Pyvesa ir Lėvuo, taip pat gausu pelkėtų vietovių. Šie miškai yra svarbūs dėl į Lietuvos Raudonąją knygą įtraktų gyvūnų – juodojo gandro (*Ciconia nigra*), mažojo erelio rėksnio (*Aquila pomarina*), žvirblinės pelėdos (*Glaucidium passerinum*), lūšies (*Lynx lynx*) ir kitų gyvūnų.

6.2. pav. Biologinė įvairovė Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje (LRBP)

Pagrindiniai veiksniai, kurie neigiamai veikia gyvūnijos įvairovę ir gausumą – intensyvios žemdirbystės vystymas ir miškų ūkinis naudojimas, pelkių eksploatavimas ir durpių gavyba, vandens telkinių eksploatacija.

6.5. Saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų paskirtis yra garantuoti gamtinių ir kultūros paveldo kompleksų bei objektų apsaugą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, biologinę įvairovę ir genetinį fondą, gamtos išteklių atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintinei rekreacijai, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos paveldo ir kultūros paveldo vertybių apsaugą Saugomų teritorijų sistemą, remiantis LR Saugomų teritorijų įstatymu, sudaro šie saugomų teritorijų tipai: konservacinės apsaugos prioriteto teritorijos – rezervatai, draustiniai ir paveldo objektai; atkuriamosios apsaugos prioriteto teritorijos – atkuriamieji sklypai, genetiniai sklypai; ekologinės apsaugos prioriteto teritorijos – ekologinės apsaugos zonos; kompleksinės saugomos teritorijos – valstybiniai parkai (nacionaliniai ir regioniniai), biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos (biosferos rezervatai ir biosferos poligonai). Gamtinio pobūdžio saugomas teritorijas ir kitas ekologiškai svarbias teritorijas, užtikrinančias kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, į krašto tvarkymą subalansuojančią bendrą sistemą jungia gamtinis karkasas. Konkrečių gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama lentelėje.

Saugomos teritorijos Kupiškio rajono savivaldybėje sudaro apie 14.1 % savivaldybės ploto (šalyje apie 18,1%) ir tuo pačiu integruoja gamtos ir kultūros paveldo teritorijų ir objektų apsaugą.

6.1. lentelė. Saugomos teritorijos Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
<i>K r a š t o v a i z d ž i o d r a u s t i n i a i</i>				
1.	Lėvens kraštovaizdžio draustinis	1279.4 (1278.1)	Kupiškio raj. savivaldybė, Panevėžio raj. savivaldybė	išsaugoti raiškų Lėvens upės fluvioiglacialinio senslėnio kraštovaizdį
<i>G e o m o r f o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
2.	Prūsagalės geomorfologinis draustinis	274.7 (274.7)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti Pyvesos upės senslėnio fragmentą su raiškia fluvioiglacialinių protakų sistema
<i>P e d o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
3.	Vainiskio pedologinis draustinis	98.1 (98.1)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti Nemunėlio-Nevėžio aukštupių lygumos velėninių jaurinių glėjinių priemolio dirvožemių etaloną
<i>G e o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
4.	Buožių geologinis draustinis	14.1 (14.1)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti ledyno paliktą riedulyną
<i>G e n e t i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
5.	Šimonių girios pušies genetinis draustinis	50.7 (50.7)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti Šimonių girios paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
<i>T e l m o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				

6.	Alojos telmologinis draustinis	39.5 (39.5)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti natūralią Alojos pelkę
7.	Iženo telmologinis draustinis	318.1 (318.1)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti Vakarų Aukštaičių prieškalvėms būdingą Iženo pelkinį kompleksą
8.	Kepurnės telmologinis draustinis	700.3 (700.3)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti Vakarų Aukštaičių prieškalvėms būdingą aukštapelkės kompleksą, turintį didelę botaninę ir zoologinę vertę saugomų augalų augavietėmis, paukščių perimvietėmis
9.	Notigalės telmologinis draustinis	1391 (1273.7)	Kupiškio raj. ir Rokiškio raj. savivaldybės	išsaugoti stambų pelkėtų masių kompleksą Vidurio Lietuvos žemumoje
10.	Sakonių balos telmologinis draustinis	60.8 (60.8)	Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti natūralią Užuraisčio pelkę
<i>B i o s f e r o s p o l i g o n a i</i>				
11.	Šimonių girios biosferos poligonas	23265 (4058.4)	Anykščių raj. savivaldybė, Kupiškio raj. savivaldybė	išsaugoti girios su joje esančiomis vertingomis miškų, pievų, pelkių bei kitomis natūraliomis buveinėmis ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti juodojo gandro, mažojo erelio rėksnio, lėlio, žalvarnio, juodosios meletos, ligutės populiacijas teritorijoje
12.	Žaliosios girios biosferos poligonas	14174.4 (770.2)	Panevėžio raj. ir Kupiškio raj. savivaldybės	išsaugoti Žaliosios girios ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti juodojo gandro (<i>Ciconia nigra</i>), vapsvaėdžio (<i>Pernis apivorus</i>), žvirblinės pelėdos (<i>Glaucidium passerinum</i>) populiacijas teritorijoje

Duomenų šaltinis: Valstybinis saugomų teritorijų kadastras

Bendrąją Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali, aukščiau paminėtų valstybinių saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC79/409) ir buveinių (EEC 92/43) direktyvas formuojamas europinę biologinę svarbą turinčių Natura 2000 teritorijų tinklas.

Kupiškio rajono savivaldybėje biologinės įvairovės apsaugos sistemai bei jau paminėtų biosferos poligonų ir valstybinių draustinių priklauso nacionalinę ST sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo Natura 2000 teritorijos – buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) ir Paukščių apsaugai svarbių teritorijos (PAST).

Aukščiau minėta, konkreti biologinės įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymų nustatytas nacionalinių saugomų teritorijų grupes bei pagal Natura 2000 kategorijas pateikiama 6.2. – 6.3. lentelėse. Reikiamas apsaugos statusas bus nustatomas ir kitoms europiniu buveinių bei paukščių apsaugai svarbioms Natura 2000 teritorijoms, kurios savo ruožtu yra svarbios ir gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos aspektu.

6.2. lentelė. Natura 2000 buveinių apsaugai svarbios teritorijos Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Vietovės pavadinimas	Plotas, ha	Savivaldybė	Pastabos	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė
1.	Alojos apylinkės	39.5 (39.5)	Kupiškio raj. savivaldybė		7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 91D0 Pelkiniai miškai
2.	Buožių kaimo apylinkės	14.1 (14.1)	Kupiškio raj. savivaldybė	Ribos sutampa su Buožių geologinio draustinio ribomis	6270 Rūšių turtingi smilgynai
3.	Kepurinės pelkė	700.3 (700.3)	Kupiškio raj. savivaldybė	Ribos sutampa su Kepurinės valstybinio telmologinio draustinio ribomis	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai; Ūdra; Auksuotoji šaškytė
4.	Lėvens upės slėnis	909.4 (844.2)	Kupiškio raj. ir Panevėžio raj. savivaldybės	Teritorija patenka į Lėvens valstybinį kraštovaizdžio draustinį (dalis draustinio)	6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 91E0, Aliuviniai miškai; 91F0, Paupių guobynai; Ūdra
5.	Mirabelio miškas	98.1 (98.1)	Kupiškio raj. savivaldybė	Ribos sutampa su Vainiškio pedologinio draustinio ribomis	9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 6410 Melvenynai
6.	Notigalės pelkė	1391 (1273.7)	Kupiškio raj. ir Rokiškio raj. savivaldybės	Ribos sutampa su Notigalės valstybinio telmologinio draustinio ribomis	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai; Ūdra
7.	Sakonių bala	60.8 (60.8)	Kupiškio raj. savivaldybė	Ribos sutampa su Sakonių balos valstybinio telmologinio draustinio ribomis	91D0 Pelkiniai miškai
8.	Skapagirio miškas	2161.1 (2161.1)	Kupiškio raj. savivaldybė		Baltamargė šaškytė; Didysis auksinukas
9.	Šimonių giria	23266.1 (4058.4)	Anykščių raj. ir Kupiškio raj. savivaldybės	Ribos sutampa su Šimonių giros biosferos poligono ribomis	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 6530 Miškapievės; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 9070 Medžiais apaugusios ganyklos; 91D0 Pelkiniai miškai; Lūšis; Didysis auksinukas; Šneiderio kirmvabalys; Plikažiedis linlapis

10.	Žalioji giria	33869.6 (826)	Anykščių raj., Panevėžio raj., Pasvalio raj., Biržų raj. ir Kupiškio raj. savivaldybės	Į šią teritoriją patenka Žaliosios girios biosferos poligonas ir Žaliosios valstybinis botaninis-zoologinis draustinis, bei dalis Pyvesos valstybinio hidrografinio draustinio.	Didysis auksinukas; Lūšis; Vėjalandė šilagėlė; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 6230, Rūšių turtingi briedgaurnai; 6270, Rūšių turtingi smilgynai; 6410, Melvenynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7120, Degradavusios aukštapelkės; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 9010, Vakarų taiga; 9020, Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9070, Medžiais apaugusios ganyklos; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; 91E0, Aliuviniai miškai
-----	---------------	---------------	--	---	--

Duomenų šaltinis: Saugomų teritorijų kadastras

6.3. lentelė. Natura 2000 paukščių apsaugai svarbios teritorijos Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Lietuvos Respublikos saugomos teritorijos arba jų dalys	Paukščių apsaugai svarbi teritorija	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių; teritorijos svarba migruojantiems paukščiams	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Šimonių giria	LTANYB001 Šimonių giria	Juodųjų gandrų (<i>Ciconia nigra</i>), mažųjų erelių rėksnių (<i>Aquila pomarina</i>), lėlių (<i>Caprimulgus europaeus</i>), žalvarnių (<i>Coracias garrulus</i>), juodųjų meletų (<i>Dryocopus martius</i>), ligutės (<i>Lullula arborea</i>) apsaugai	Ribos sutampa su Šimonių girios biosferos poligono ribomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629
2.	Žalioji giria	LTPANB001 Žalioji giria	Juodųjų gandrų (<i>Ciconia nigra</i>), vapsvaėdžių (<i>Pernis apivorus</i>), žvirblinės pelėdos (<i>Glaucidium passerinum</i>) apsaugai	Ribos sutampa su Žaliosios girios biosferos poligono ribomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629

Duomenų šaltinis: Saugomų teritorijų kadastras

Kupiškio rajono savivaldybėje gausu gamtos paveldo objektų (6.4. lentelė). Pagal tipą išskiriami 4 botaniniai ir 2 geologiniai.

6.4. lentelė. Gamtos paveldo objektai Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
Botaniniai objektai		
1.	Alizavos ąžuolas	Kupiškio r. sav. Alizavos sen., Alizavos mstl.
2.	Buivėnų ąžuolas	Kupiškio r. sav. Noriūnų sen., Buivėnų k.
3.	Stirniškių kurilinis maumedis	Kupiškio r. sav., Subačiaus sen., Stirniškių k.
4.	Žvėrių vinkšna	Kupiškio r. sav. Noriūnų sen., Žvėrių k.
Geologiniai objektai		

5.	Salamiesčio akmuo	Kupiškio r. sav. Alizavos sen., Nodiejiškių k.
6.	Stirniškių atodanga	Kupiškio r. sav. Subačiaus sen., Stirniškių k., Kupiškio miškų urėdijos Subačiaus g-jos (387 kv., 6 skl.) teritorija, Lėvens valstybinis kraštovaizdžio draustinis

Duomenų šaltinis: Saugomų teritorijų kadastras

Lietuvos geologijos tarnyba taip pat kaupia informaciją apie Lietuvos teritorijos geotopus. Geotopais yra vadinami saugomi ar saugotini, etaloniniai (tipiški) ar unikalūs geologinės, geomorfologinės ar hidrogeologinės svarbos erdviniai objektai geologinėje aplinkoje (geosferoje), pavieniai ar sudarantys kompaktiškas grupes, vertingi mokslui ir pažinimui. Šie objektai gali būti svarbūs turizmo maršrutų planavimui, visuomenės gamtamoksliniam švietimui ar rekreacinių teritorijų estetinės vertės didinimui. Kupiškio r. sav. ribose yra 16 geotopų, iš jų 1 Valstybės saugomas gamtos paveldo objektas (VSGPO), tarp kurių 2 Gamtos paminklai (GP). Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Gamtos paminklai: Stirniškių atodanga. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai: Akmenytės šaltinis ir Stirniškių atodanga. (6.5. lentelė).

6.5. lentelė. *Geotopai*

Eil. Nr.	Skiltis	Eil. Nr.	Skiltis
1.	Akmenytės šaltinis	9.	Kupos slėnis su atodangomis
2.	Akmuo buvusiame Mielašių kaime	10.	Pauliankos karjeras
3.	Anatašavos akmuo	11.	Stirniškių atodanga
4.	Buožių geologinis draustinis	12.	Suosa
5.	Gyvakarų akmenynas	13.	Tauro ragų radimvietė
6.	Gyvakarų akmuo	14.	Visgiūnų šaltinis
7.	Gyvakarų akmuo su "Velnio pėda"	15.	Visgiūnų šaltinis naujasis
8.	Kupiškio dolomito laužyklos akmuo	16.	Žaidelių akmuo

Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba, <https://www.lgt.lt/epaslaugos/pages/trees/geolis.xhtml>

Europos Komisija 2020 m. gegužės mėn. pristatė ES biologinės įvairovės strategiją iki 2030-ųjų metų, skirtą kovoti su biologinės įvairovės nykimo veiksniais ją saugant ir atkuriant, skatinant aplinkos, ekonomikos ir socialinių sričių pokyčius.

ES biologinės įvairovės strategija siekiama, kad Europos biologinė įvairovė iki 2030 metų pradėtų atsigausti ir kovoti su pagrindiniais biologinės įvairovės nykimo veiksniais, pvz., netausiu sausumos ir jūros naudojimu, gamtos išteklių pereinamumu, tarša, klimato kaita. Joje siūloma nustatyti privalomus tikslus, padėsiančius atkurti pažeistas ekosistemas ir upes, gerinti saugomų ES buveinių ir rūšių būklę, mažinti taršą, žalinti miestus, stiprinti ekologinį ūkininkavimą bei kitą biologinei įvairovei palankią ūkininkavimo praktiką, gerinti miškų būklę.

Naujoje Biologinės įvairovės strategijoje yra numatyta saugomų teritorijų plėtra visoje ES – iki tam tikro laiko 30 proc. žemės (t.y. sausumos) ir 30 proc. vandenų teritorijos turi būti saugoma. Šiuo metu ES vidutiniškai saugoma 26 proc., tačiau numatyta, kad augimas turėtų padidėti mažiausiai dar 4 procentais. Kiek mažesnis skaičius numatytas Lietuvos bendrajame plane – kalbama apie 2 proc.

Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijoje rašoma, kad 10 procentų saugomų teritorijų turėtų būti griežtai saugomos. Tai reiškia, kad Lietuvoje aukščiausio lygio saugos teritorijų turėtų būti 10 procentų ir tai turėtų būti rezervatai. Apytiksliai skaičiuojant šiandien Lietuvoje jie sudaro apie 1 proc., o pagal Europos Sąjungos ambiciją reikėtų 10 procentų.

Siekiant Biologinės įvairovės strategijoje ir Lietuvos Respublikos bendrajame plane nustatytų tikslų tokio lygio saugomų teritorijų plotas turėtų didėti. Tačiau šio tikslo įgyvendinimas nėra savivaldybės kompleksinio teritorijų planavimo uždavinys ir turėtų būti sprendžiamas rengiant specialiuosius saugomų teritorijų dokumentus.

6.6. Želdynai

LR Želdynų įstatymas numato, kad siekiant išsaugoti kraštovaizdžio struktūrą, biologinę įvairovę ir istorinę vertę, palaikyti teritorijos ekologinį stabilumą, gerinti žmonių gyvenamosios ir darbo aplinkos sąlygas, yra formuojama želdynų sistema, kurią sudaro atskirieji želdynai – parkai, skverai, miesto ar miestelio sodai, žaliosios jungtys ir priklausomieji želdynai. Želdynų sistema yra savivaldybės teritorijos ar jos dalių gamtinio karkaso dalis, plėtojama kaip funkciškai tikslinga ir kompozicijos požiūriu vientisa struktūra ir turi atspindėti būdingus gamtinius ir kultūrinius kraštovaizdžio struktūros elementus, užtikrinti gyventojų rekreacinius poreikius.

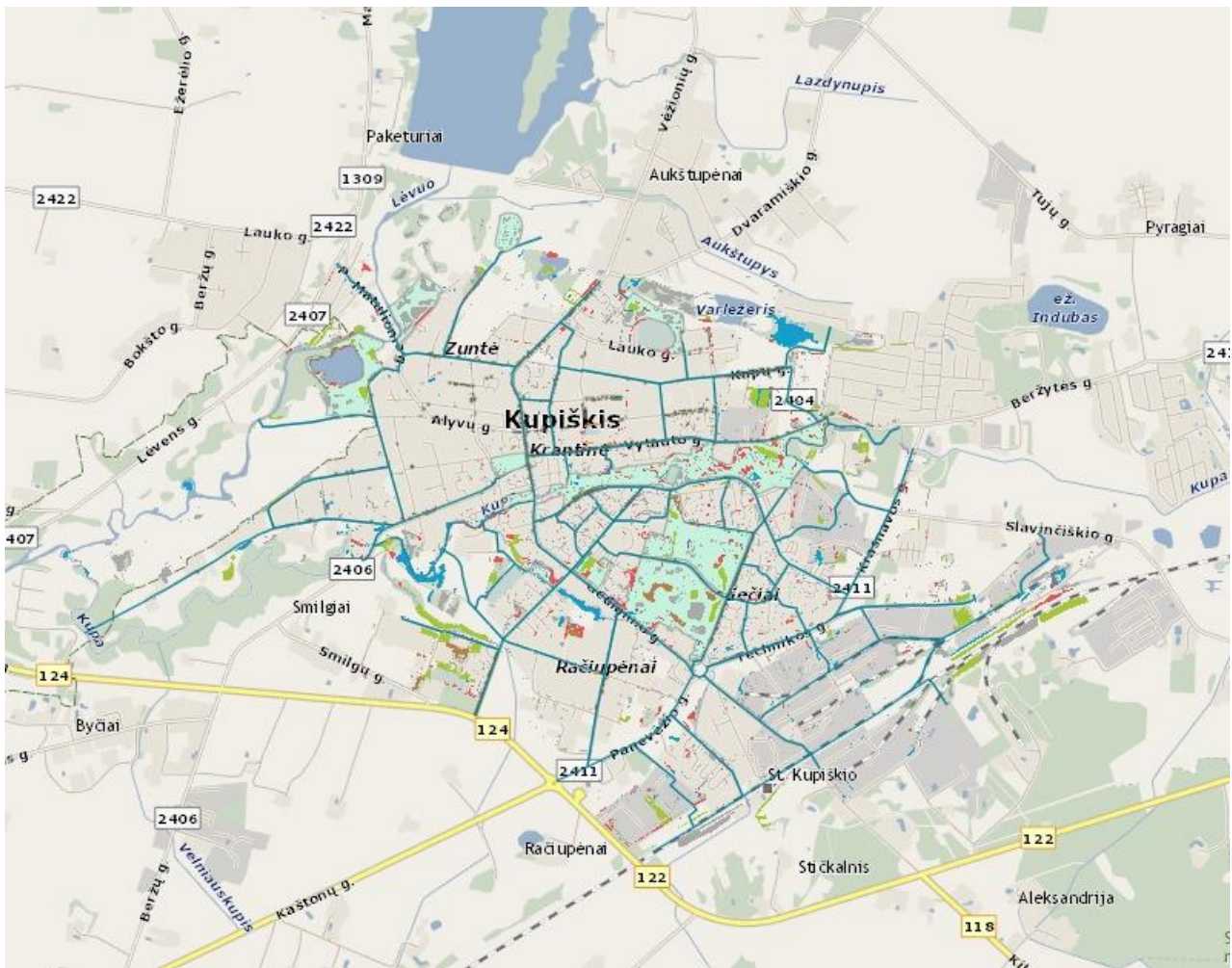
Atskirieji želdynai pagal Žemės įstatyme nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį priskiriami kitos paskirties žemei, o pagal naudojimo būdą – atskirųjų želdynų teritorijoms, išskyrus želdynus – kultūros paveldo objektus, kurie priskirti konservacinės paskirties žemei. Želdynų žemės sklypai, atlikus jų kadastrinius matavimus, nustatyta tvarka įrašomi į Nekilnojamojo turto kadastrą.

2018 metais Kupiškio mieste buvo parengtas „Želdynų ir želdinių Kupiškio mieste inventorizavimas ir jų tvarkymo projektas“, kurio metu buvo atliekami Kupiškio miesto želdinių inventorizavimo darbai, vadovaujantis, kiek patikslintomis „Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėmis (2008 m. sausio 8 d. Nr. D1-5). Inventorizavimo autoriai Kupiškio mieste išskiria 7 parkus, 2 skverus ir 2 aikštes, kurie užim

a apie 47,97 ha plotą, kurių vidutinis padengimas želdiniais svyruoja nuo 9,8 iki 41,4 %. 2018 metais inventorizuotų Kupiškio miesto želdinių (neskaitant bet kurios būklės sumedėjusių augalų augančių medynėliuose ir gatvėse) būklė palyginus gera - labai blogos ir blogos būklės medžių ir krūmų čia buvo apie 3,9 %, patenkinamos – apie 7,0 % nuo bendro medžių ir krūmų kiekio. Bendrai paėmus vidutinė Kupiškio (be gatvių) medžių būklė yra apie 1,4 balo (t. y. tarp geros ir vidutinės).

Norint želdynų sistemą formuoti kaip funkciškai tikslingą ir kompozicijos požiūriu vientisą struktūrą, būtina formuoti atskirųjų želdynų sistemą.

Į atskirųjų želdynų sistemą turi būti svarstyta įtraukti ir valstybinės reikšmės miškų miško parko ir miesto miškų teritorijas žemės paskirtį keičiant į kitą ir nustatant atskirųjų želdynų žemės naudojimo būdą. Šis sprendimas dėl intensyvaus tokių teritorijų naudojimo palengvintų jų tvarkymą ir pritaikymą intensyvesniam naudojimui.

6.3. pav. Kupiškio miesto želdynai (ištrauka iš „Želdynų ir želdinių Kupiškio mieste inventorizavimo ir jų tvarkymo projekto“)

6.7. Išvados

- Savivaldybės teritorijoje, lyguminiame paviršiuje vyrauja sunkus dirvožemis – priemolis ir priesmėlis. Dėl nedidelio upių nuotėkio ir debito vandens telkiniai nėra vandeningi, todėl visom Mūšos (Lielupės) baseino upėms būdinga tarša, patenkanti iš intensyvios žemdirbystės teritorijų.
- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje dirvožemio atsparumas erozijai yra gana didelis, tačiau jautresnėse kalvotose vietovėse ir upių slėniuose vyksta stiprūs erozijos procesai. Be to didelė dalis teritorijos, kurioje vykdoma žemės ūkio veikla yra jautri mechaninei, vandens ir vėjo erozijai. Dėl to būtina prevenciškai mažinti dirvožemio erozijos ir sutankinimo galimybes bei stabilizuoti jo būklę.
- Teritorijoje nėra didelė biologinė įvairovė. Šimonių ir Žalioji giria Kupiškio rajono savivaldybę dengia tik pakraščiu, pelkėtos vietovės sudaro tik fragmentus. Taip pat saugomų teritorijų tinklas savivaldybėje nėra tankus ir sudaro 14,1% savivaldybės teritorijos. Siekiant Biologinės įvairovės strategijoje ir Lietuvos Respublikos bendrajame plane nustatytų tikslų tokio lygio saugomų teritorijų

plotas turėtų didėti. Tačiau šio tikslo įgyvendinimas sprendžiamas rengiant specialiuosius saugomų teritorijų dokumentus.

- Pagal Kupiškio rajono savivaldybės inventorizaciją, bendrai paėmus vidutinė Kupiškio (be gatvių) medžių būklė yra apie 1,4 balo (t. y. tarp geros ir vidutinės). Norint želdynų sistemą formuoti kaip funkciškai tikslingą ir kompozicijos požiūriu vientisą struktūrą, būtina plėsti atskirųjų želdynų sistemą.

7. Aplinkos kokybė

7.1. Paviršinio vandens telkinių kokybė

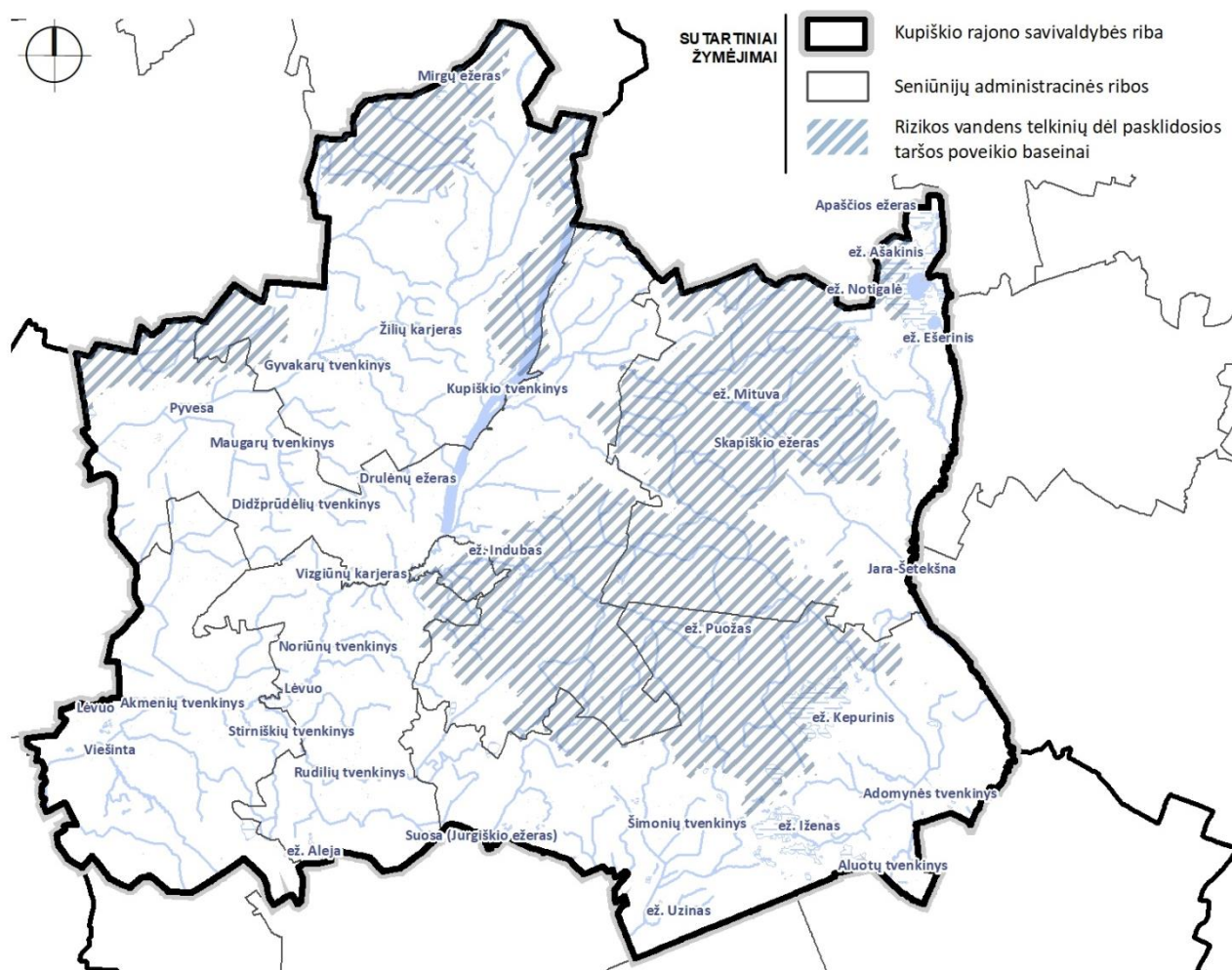
Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje tikslas vandens apsaugos srityje – užtikrinti, kad požeminio vandens, paviršinių vidaus vandens telkinių, Kuršių marių ir Baltijos jūros būklė būtų gera, paviršiniai vandens telkiniai tiktų rekreacijos reikmėms tenkinti, o gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį.

Paviršinių vandens telkinių būklę labiausiai neigiamai veikia pasklidoji tarša, daugiausia iš žemės ūkio veiklos; hidromorfologiniai paviršinių vandens telkinių pokyčiai, atsiradę dėl žemių sausinimo (melioracijos), hidroelektrinių ir upių tvenkimo; antrinė tarša, atsirandanti dėl ilgalaikės praeities taršos; sutelktoji tarša (miestų ir gyvenviečių nuotekų valymo įrenginių tarša, tarša pavojingomis medžiagomis); tarptautinė tarša – iš kaimyninių šalių patenkantys teršalai.

Upės baseinu (pagal Bendrąją vandens politikos direktyvą) vadinama ta teritorija, iš kurios paviršinis vanduo upėmis ir ežerais nuteka į jūrą vienos upės žiotimis. Lietuvos teritorijoje išskiriami 7 upių baseinai (Nemuno, Lielupės, Dauguvos, Ventos, Bartuvos, Šventosios, Priegliaus). Mažų, tiesiogiai į Baltijos jūrą ir Kuršių marias įtekančių upelių baseinai yra apjungti į vieną, Lietuvos pajūrio upių baseiną. Kupiškio rajono savivaldybė patenka į Lielupės upių baseinų rajoną, Mūšos pabaseinį (16%) ir Nemunėlio pabaseinį (2%). Taip pat dalis teritorijos priklauso Nemuno upių baseinų rajoną, Šventosios pabaseiniui (18%).

Geros ekologinės būklės kriterijų neatitinka Nemuno UBR – 57 proc. upių ir 63 proc. ežerų kategorijų vandens telkinių, atitinkamai Lielupės UBR – 94 proc. upių ir 95 proc. ežerų. Dirbama žemės ūkio paskirties žemė Mūšos pabaseinyje sudaro apie 53 proc., Nemunėlio pabaseinyje – apie 48 proc. viso pabaseinio ploto. Visuose pabaseiniuose didesnę žemės ūkio paskirties žemės ploto dalį sudaro ariama žemė. Nemunėlio pabaseinyje ariamos žemės dalis sudaro apie 60 proc. deklaruotos žemės ūkio paskirties žemės, Mūšos pabaseinyje – 73 proc.

7.1.1. paveiksle pavaizduoti reikšmingą žemės ūkio taršos poveikį patiriančių vandens telkinių baseinai Kupiškio rajono savivaldybėje, kuriuose reikalingos papildomos taršos mažinimo priemonės. Ši teritorija sudaro apie 65% savivaldybės teritorijos.

7.1. pav. Pasklidusios taršos šaltinių poveikį turinčių vandens telkinių baseinai (šaltinis: <https://aaa.lrv.lt/>, 2017)

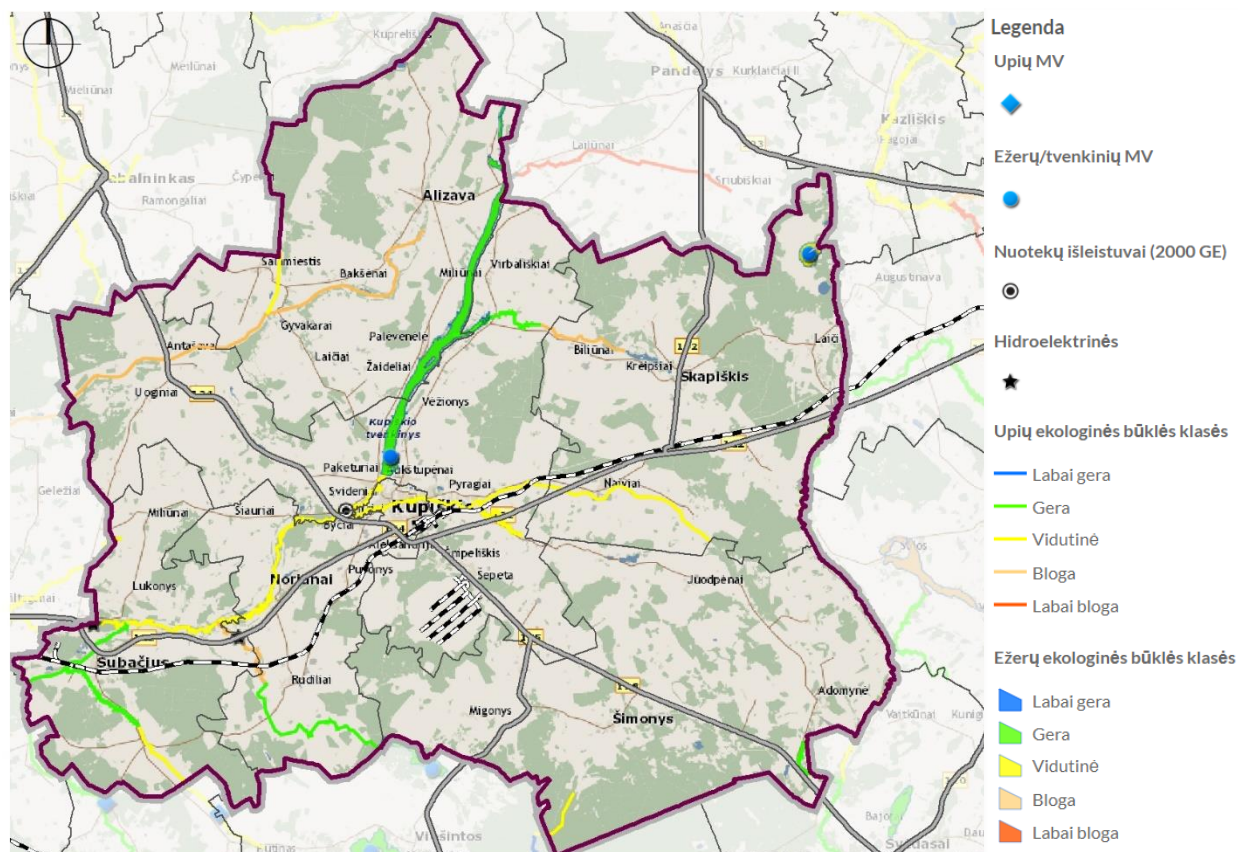
Didžiausią sutelktosios taršos poveikį savivaldybėje patiria Kupos, Lėvens, Mituvos ir Svalios upės bei Mituvos, Puožo ir Mirgo ežerai bei dalis Kupiškio tvenkinio.

Suregulius vagas, sunyksta specifinės vandens organizmų buveinės, drauge sumažėja ir pačių vandens organizmų rūšinė įvairovė ir gausa. Drenažu sausintoje žemėje būdinga didesnė tirpių azoto ir fosforo junginių prietaka į paviršinius vandens telkinius. Lielupės UBR išskirta 40 labai pakeistų paviršinio vandens telkinių, iš kurių 6 tvenkiniai, 1 ežeras ir 33 upių vandens telkiniai. Kupiškio rajono savivaldybėje didžiausias neigiamas poveikis dėl ištiesinimo nustatytas Kupos, Mituvos, ir Pelyšos upėms.

7.1. lentelė. Pasklidusios taršos šaltinių poveikį turinčių vandens telkinių baseinai (šaltinis: <https://aaa.lrv.lt/>, 2023)

MV pavadinimas	Vandens telkinio pobūdis	Būklė pagal O ₂	Būklė pagal BDS7	Būklė pagal NH ₄ -N	Būklė pagal NO ₃ -N	Būklė pagal N	Būklė pagal PO ₄ -P	Būklė pagal P
Suosa ties Rudiliais	Natūralus	Gera	Labai gera	Labai gera	Bloga	Bloga	Labai gera	Labai gera
Kupa ties Mirabeliu	Labai pakeistas	Gera	Labai gera	Labai gera	Vidutinė	Vidutinė	Gera	Labai gera

Skodinytis ties Čiovydžiais	Natūralus	Gera	Labai gera	Labai gera	Bloga	Bloga	Gera	Labai gera
Lėvuo aukščiau Stirniškio	Natūralus	Labai gera	Labai gera	Labai gera	Vidutinė	Vidutinė	Labai gera	Labai gera

7.2. pav. Pasklidusios taršos šaltinių poveikį turinčių vandens telkinių baseinai (šaltinis: <https://aaa.lrv.lt/>, 2023)

7.2. Požeminio vandens kokybė

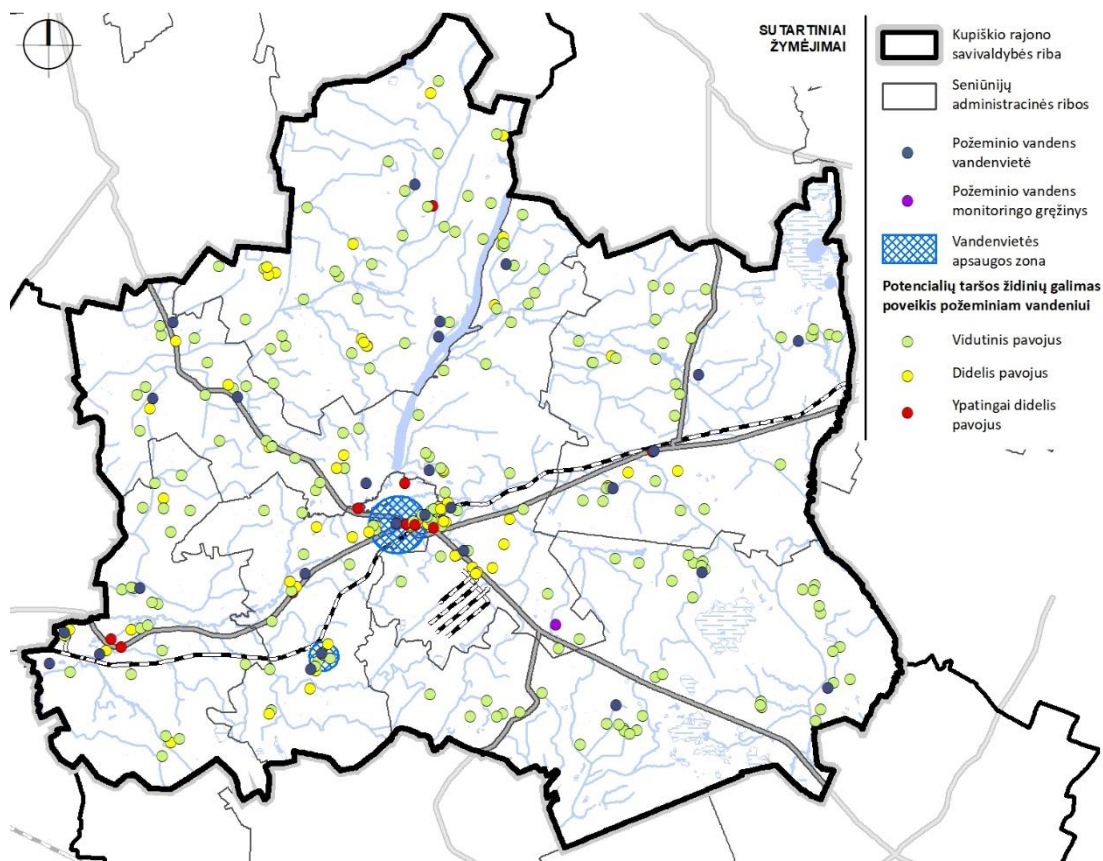
Požeminiam vandeniui apibūdinti šalies teritorija buvo suskirstyta pagal hidrodinamines (balansines) sistemas, kurios vandens ūkio valdymo tikslu pavadintos požeminio vandens baseiniais. Baseinai išskirti pagal geostruktūrinius, hidrogeodinaminius ir kitus požymius atsižvelgiant į tikslinę hidrogeologinio rajonavimo paskirtį. Baseino terminas vartojamas hidrogeologinės sistemos daliai, iš kurios išgaunamas geriamasis vanduo. Todėl požeminio vandens baseinai išskirti pravedant ribas vandeningųjų sluoksnių išsipleišėjimo ar gėlo ir mineralinio vandens sandūros kontūrais, o vertikaliame pjūvyje aiškiai identifikuojamomis vandensparomis. Išskirti baseinai yra aktyvios požeminio vandens apykaitos zonoje, todėl juose aktualu požeminį vandenį apsaugoti nuo taršos.

Remiantis šiais principais, Lietuvos teritorijoje buvo išskirti 6 pagrindiniai požeminio vandens baseinai (PVB): kvartero vakarinis, kvartero rytinis, viršutinės-apatinės kreidos, permio-viršutinio devono, viršutinio devono Stipinių ir viršutinio vidurinio devono. Šie PVB buvo susieti su Nemuno, Ventos, Mūšos (Lielupės)

ir Dauguvos upių baseinų rajonais (2000/60/EB direktyvos nuostata), tačiau tai padaryta taikant geometrinį principą, nes hidrodinamiškai susieti paviršinių ir požeminių baseinų ribas praktiškai neįmanoma. Požeminio vandens baseinuose kaip atskiri rajonavimo antros eilės vienetai buvo išskirti pabaseiniai, kur požeminio vandens gavyba gali turėti įtakos paviršiniam vandeniui ir ekosistemoms ir kur dėl įvairių priežasčių yra grėsmė požeminio vandens kokybei.

Pagal vykdomą Kupiškio rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 – 2026 metų programą, savivaldybės teritorija patenka į viršutinio-vidurinio devono (Lielupės) baseiną. Požeminio vandens valstybinio monitoringo tinklą Kupiškio rajono savivaldybėje sudaro Kinderių pavienis gręžinys. Vadovaujantis Lietuvos higienos normoje geriamam vandeniui nustatytomis rodiklių vertėmis gruntinio vandens kokybė pagal vandens kokybės rodiklius apibūdinama kaip vidutinė.

Požeminių vandenų kokybei daro įtaką galimi geologinės taršos židiniai. Tai daugiausia gyvulininkystės objektai, pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai bei teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo objektai. Gyvulininkystės objektai dažniausiai įrengiami neurbanizuotose savivaldybės teritorijose. Tuo tarpu pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų (degalinės, gamybos cechai, naftos bazės, plovyklos, technikos kiemai) bei teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo (sandėlių, autoūkio teritorijos) išsidėstę arčiau urbanizuotų teritorijų arba pačiose gyvenamose vietovėse. Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis Kupiškio rajono savivaldybėje užfiksuoti 263 potencialūs taršos židiniai, galintys turėti neigiamą poveikį požeminiam vandeniui. Iš jų 193 kelia vidutinį pavojų, 60 – didelį pavojų, ir 10 – ypatingai didelį pavojų. Didžiausią grėsmę kelia teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo objektai (valymo įrenginiai, sandėliai) ir pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai, tokie kaip naftos bazės, degalinės

7.3. pav. Potencialūs taršos židiniai ir galimas jų poveikis požeminiam vandeniui (šaltinis: Igt.lt. 2022 m.)

Vandenviečių apsaugos zonos. Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-912 nustatomi reikalavimai, kuriais vadovaujantis nustatomos požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos ir jų sudėtinės dalys:

- požeminio vandens vandenvietės apsaugos zona (toliau – VAZ) – požeminio vandens vandenvietės apsaugai skirta teritorija, kuriai nustatytos ūkinę veiklą ribojančios sąlygos;
- požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juosta – atsižvelgiant į planuojamo paimti požeminio vandens kiekį ir jo naudojimo paskirtį nustatyto pločio juosta apie kaptažo įrenginius, kurioje draudžiama mikrobiologinę ir (arba) cheminę taršą galinti sukelti ūkinė veikla.
- VAZ, atsižvelgiant į požeminio vandens naudojimo paskirtį ir paimamą jo kiekį, gali būti sudaryta iš trijų apsaugos juostų:
 - požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos 1-oji juosta – atsižvelgiant į požeminio vandens vandenvietės grupę nustatyto pločio arčiausiai kaptažo įrenginių esanti juosta, kurios paskirtis – apsaugoti vandenvietę nuo tyčinės ar atsitiktinės taršos ir kurioje draudžiama ūkinė ir kita veikla, nesusijusi su vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu;
 - požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos 2-oji juosta – už požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos 1-osios juostos esanti matematiškai ar analitiškai apskaičiuoto pločio juosta, kurioje ribojama mikrobiologinę ir cheminę taršą galinti sukelti ūkinė veikla;
 - požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos 3-ioji juosta – už požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos 2-osios juostos esanti matematiškai ar analitiškai apskaičiuoto pločio juosta, kurioje ribojama cheminę taršą galinti sukelti ūkinė veikla.

Požeminio vandens VAZ juostų dydžiai nustatomi vadovaujantis Tvarkos aprašo reikalavimais. Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose taikomos specialiosios sąlygos, kurias nustato Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas. Keičiantis teisės aktams, šiuo metu specialiosios žemės naudojimo sąlygos numato ūkinės veiklos apribojimus požeminių vandens telkinių (vandenviečių) apsaugos zonų, bet ne sanitarinių apsaugos zonų ribose. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2022 m sausio mėn. duomenimis Kupiškio rajono savivaldybėje buvo įregistruota 27 vandenvietės, iš jų sanitarinės apsaugos zonas turi tik 18. Likusioms sanitarinės apsaugos zonos nėra nustatytos.

7.3. Dirvožemio tarša

Taršos židinis - žemės paviršiuje ar gilesniuose sluoksniuose esanti teršiančių medžiagų sanakaupa, iš kurios vyksta šių medžiagų migracija į dirvožemį, gruntą ar požeminį vandenį.

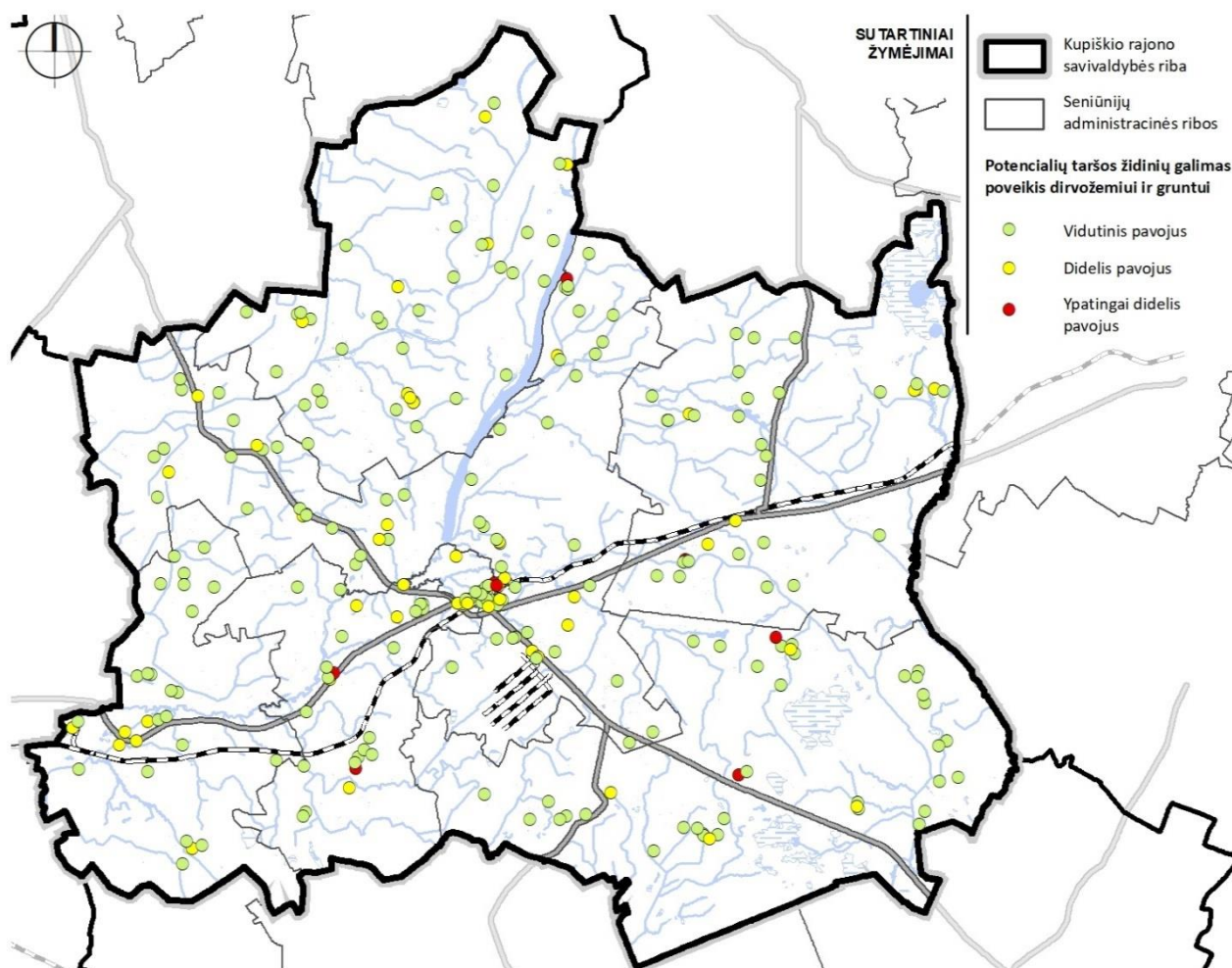
Teršiančios medžiagos - visos medžiagos, kurių koncentracija geologinėje aplinkoje viršija gamtinį foną.

Potencialus taršos židinis - žmogaus ūkinės veiklos objektas, iš kurio teršiančios medžiagos gali patekti į aplinką.

Informacija apie Potencialius taršos židinius yra prieinama paprastais metodais, o lokalizuoti ir apibūdinti tikrąjį taršos židinį reikalingi specialūs tyrimai. Potencialūs geologinės aplinkos taršos židiniai (TŽ) kelia grėsmę geologinės aplinkos-dirvožemio, grunto, ir požeminio vandens – kokybei. Siekiant įvertinti geologinės aplinkos kokybės blogėjimo tikimybę ir mastą, būtina potencialių taršos židinių apskaita ir duomenų apie juos valdymas. Geologinės aplinkos-dirvožemio, grunto, požeminio vandens ekologinę būklę lemia gamtinės geologinės sąlygos bei žmogaus ūkinė veikla. Neigiamos žmogaus veiklos įtakos geologinės aplinkos kokybei

galimybę (tikimybę) galima vertinti pagal potencialių geologinės aplinkos taršos židinių (TŽ) techninę būklę, padėtį geologinėje aplinkoje, teršiančių medžiagų šiuose objektuose savybes ir kitus požymius. Potencialiai pavojingi šių objektų požymiai yra vertinami sistemiškai apibūdinant (inventorizuojant) TŽ.

Potencialų pavojų užteršti geologinę aplinką kelia ilgalaikė bei netvarkinga objektų eksploatacija ir/ar techninių aplinkosauginių priemonių netaikymas (rezervuarų izoliacinių dangų nebuvimas, teršiančių medžiagų patekimas ant žemės paviršiaus technologinio proceso metu ir kt.).

7.4 pav. Potencialių taršos šaltinių vietos ir jų keliama grėsmė gruntui ir dirvožemiui (šaltinis: lgt.lt, 2022 m.)

Kupiškio rajono savivaldybėje Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis iš 263 potencialių taršos židinių vidutinio pavojingumo yra 202, 53 – didelio pavojaus, o 8 - ypatingai didelio pavojaus.

7.4. Aplinkos oro tarša

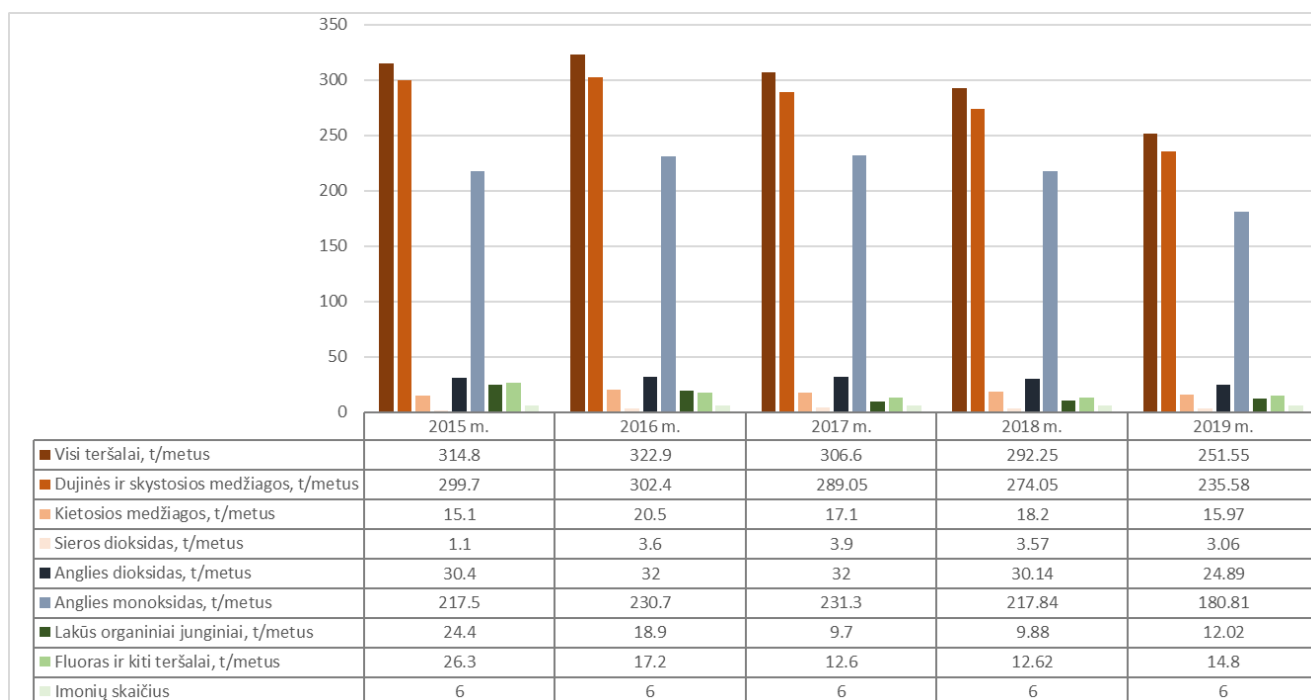
Lietuva yra įsipareigojusi vykdyti Nacionalinių oro teršalų limitų direktyvos, taip pat ir Tolimųjų Tarpvalstybinių Oro Teršalų Pernašų Konvencijos (TTOTPK) ir jos protokolų, reikalavimus mažinant oro taršą. Direktyvoje

nustatyta, kad Lietuva 2020 m. turės pasiekti (lyginant su 2005 m.) išmetamo SO₂ (sieros dioksido) kiekio sumažėjimą 55 proc., NO_x (azoto oksidų) kiekio sumažėjimą 48 proc., NMLOJ (ne metaninių lakiųjų organinių junginių) kiekio - 32 proc., KD_{2,5}(smulkiųjų kietųjų dalelių) kiekio - 20 proc., NH₃ (amoniako) - 10 proc. 2021-2029 metais šių teršalų išmetamų kiekių sumažėjimai 2005 m. atžvilgiu neturi būti mažesni nei nustatyti 2020 metams. 2030 m. Lietuva oro taršos šiomis cheminėmis medžiagomis mažinime turi pasiekti dar didesnę progresą: SO₂ - 60 proc., NO_x - 51 proc., NMLOJ - 47 proc., KD_{2,5} - 36 proc.

Atmosferos teršimas iš stacionarių taršos šaltinių. Išmetamos į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir teršalai tebėra viena didžiausių visuotinių aplinkosaugos problemų. Daugeliui oro teršalų būdinga tai, kad jie gali išlikti aplinkos ore gana ilgą laiką, o oro masės juos perneša toli nuo kilmės šaltinių. Dėl oro taršos keičiasi klimatas, prastėja miestų oro kokybė, susidaro troposferinis ozonas, rūgštėja dirvožemis ir paviršinio vanduo, vyksta vandens telkinių eutrofikacija. Vienas iš darnaus vystymosi prioritetų oro srityje – mažinti pagrindinių ūkio šakų poveikį aplinkai ir žmogaus sveikatai, švelninti klimato kaitos padarinius.

Lietuvos miestų ir pramonės centrų oro kokybė daugiausia priklauso nuo vietinių taršos šaltinių – transporto, energetikos, pramonės įmonių išmetamų teršalų, todėl daugiausia pastangų siekiant gerinti miestų oro kokybę yra skiriama šių sektorių išmetamų teršalų kiekiui mažinti.

Kupiškio rajono savivaldybėje stacionarių taršos šaltinių, kurių naudotojai privalo vykdyti išmetamų teršalų apskaitą vadovaujantis Teršalų išmetimo į aplinkos orą apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarkos aprašu, kiekis 2015-2019 metų laikotarpiu, pagal Kupiškio rajono savivaldybės monitoringo 2021 – 2026 metų programą, įmonių teikiančių apskaitą skaičius nesikeitė.

7.5. pav. Teršalų, išmestų į orą 2015-2019 m. iš stacionarių taršos šaltinių, kurių naudotojai privalo vykdyti išmetamų teršalų apskaitą, kiekis ir struktūra Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje

Analizuojant iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršiančių medžiagų kiekius ir struktūrą (šaltinis; Kupiškio rajono savivaldybės monitoringo 2021 – 2026 metų programa; Aplinkos apsaugos agentūra) matoma, kad nuo 2015 iki 2019 metų visų teršalų kiekis išmetamų medžiagų savivaldybėje nuosekliai mažėjo.

Būdama ES ir tarptautinių organizacijų narė, Lietuva yra įsipareigojusi vertinti ir valdyti (riboti) bendrą šalyje į aplinkos orą išmetamų teršalų – azoto oksidų, sieros dioksido, lakiųjų organinių junginių ir amoniako – kiekį, pagal nustatytus reikalavimus valdyti iš tam tikrų veiklos rūšių įrenginių į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį, užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai nepavojingą aplinkos orą. Lietuvoje, o taip pat Kupiškio rajono savivaldybėje nėra viršijami nustatyti minėtų teršalų limitai, pagal reikalavimus valdomas iš tam tikrų veiklos rūšių įrenginių į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis, aplinkos oro užterštumo lygis neviršija ES reikalavimus atitinkančių aplinkos oro kokybės normų.

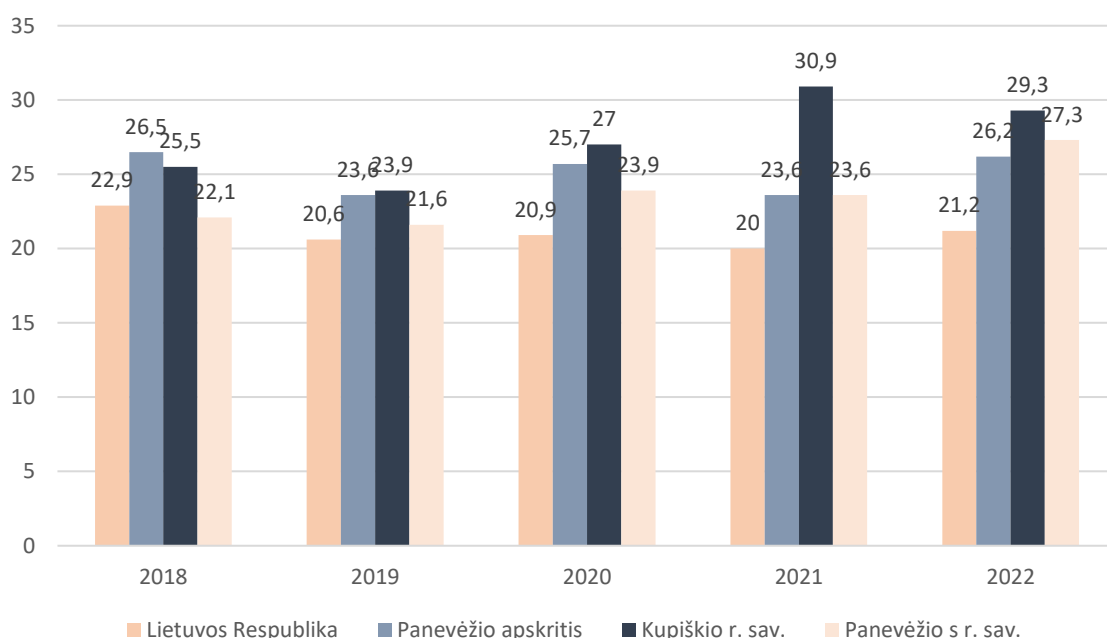
7.5. Išvados

- Pasklidosios taršos šaltinių poveikį patiriančių vandens telkinių baseinai Kupiškio rajono savivaldybėje sudaro apie 65% savivaldybės teritorijos ploto, kur intensyvi žemės ūkio veikla yra vienas reikšmingiausių poveikių vandens telkinių kokybei.
- Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, pagal Lietuvos geologijos tarnybos duomenis, yra 263 potencialūs taršos židiniai, potencialiai galintys turėti neigiamos įtakos paviršiniams vandens telkiniams, požeminiam vandeniui bei gruntui ir dirvožemiui, dėl ko tikslinga stebėti šių objektų būklę, prevenciškai vengiant galimos jų taršos.
- Dirvožemio kokybė kinta dėl natūralių ar ūkinės veiklos skatinamų natūralių procesų, didėjančios dirvožemio antropogeninės fizinės ir cheminės taršos. Pagrindinės spręstinės problemos – mažėjanti dirvožemio organinė medžiaga, pasklidoji (išsklaidytoji) dirvožemio tarša, didėjantis dirvos erozija.

8. Socialinė aplinka

8.1. Socialinė aplinka ir gyventojų pajamos

Kupiškio rajono savivaldybėje socialinių pašalpų gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų 2021 m. buvo net 3 kartus didesnis nei šalies vidurkis. Lyginant Panevėžio apskrities kontekste, Kupiškio rajono savivaldybėje pašalpų gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų 2021 m yra panašus kaip Pasvalio ir Panevėžio rajonuose. Prasčiausia situacija Biržų ir Rokiškio rajonuose, kur šis rodiklis atitinkamai svyruoja tarp 53 – 54. Savivaldybėje yra moterų ir vyrų valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijos atotrūkis (14,3 %, šalies mastu šis rodiklis yra kiek aukštesnis 15,4). Lyginant su 2018 metais matomos teigiamos tendencijos - atskirtis sumažėjo 13,3%.

8.1 pav. Skurdo rizikos lygis, %. Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Socialiniai rodikliai savivaldybėje keičiasi disproporciškai su ekonomine būkle, nors socialinės pašalpos gavėjų sumažėjo net 30,7 %, lyginant su 2017 metais, tačiau tuo tarpu išlaidos už būsto šildymą ir išlaidas vandeniui padidėjo 10,7 %, išlaidos socialinei pašalpai padidėjo 15,9 %. Tuo tarpu pensijos buvo mažesnės nei šalies vidurkio.

8.1. lentelė. Socialiniai Kupiškio rajono savivaldybės rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Metai				
		2017	2018	2019	2020	2021
1	Išlaidos kompensacijoms už būsto šildymą ir išlaidas vandeniui tūkst. EUR 1	142	181	163	108	159
2	Išlaidos socialinei pašalpai, tūkst. eurų	573,9	715,7	604,8	470,2	682,9
3	Laidojimo pašalpų gavėjų skaičius	283	313	312	352	324
4	Socialinės pašalpos gavėjų sk.	797	742	613	485	552

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

8.2. lentelė. Valstybinio socialinio draudimo senatvės pensija, pagal rūšį, Kupiškio rajono sav. 2021 m.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vidutinė valstybinio socialinio draudimo pensija EUR		Vidutinis metinis valstybinio socialinio draudimo pensijas gaunančių asmenų skaičius	
		EUR	Palyginti su šalies rodikliu, %	Asmenys	Palyginti su šalies rodikliu, %
1.	Senatvės pensija	383,37	-7,2	3 998	0,7
2.	Invalidumo pensija	315,34	-3,6	287	1,0
3.	Netekto darbingumo pensija	260,65	-2,6	1 058	0,8
4.	Našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo) pensijos			1 887	0,8
5.	Ištarnauto laiko pensija	-	-	-	-
6.	Kompensacija už ypatingas darbo sąlygas	270,47	0	6	0,2
7.	Išankstinė senatvės pensija	296,24	-9,9	31	0,5

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

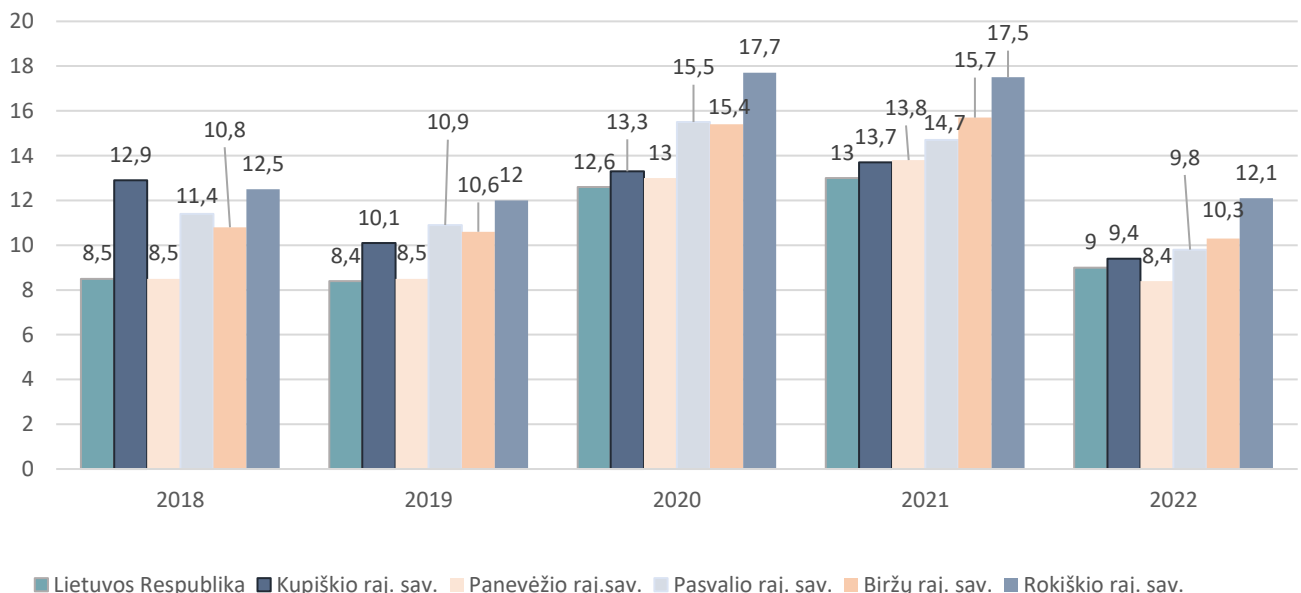
8.2. Nedarbas

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Kupiškio rajono savivaldybėje nuo 2018 metų iki 2022 metų neturėjo nuoseklios tendencijos. 2020 metais šis santykis siekė 13,3%, tai buvo aukščiausia bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykio išraiška. Užimtumo tarnybos duomenimis, 2021 m. registruotas nedarbo lygis savivaldybėje siekė 9,4 %, ir buvo neženkliai didesnis nei šalies rodiklis (9 %), arba Panevėžio apskrities (9,3 %). Moterų registruotas nedarbo lygis yra šiek tiek žemesnis nei vyrų (9,7 %, palyginti su 9,2 %) ir šis atotrūkis yra mažesnis nei visoje šalyje.

Registruotų bedarbių skaičius 2022 m. 12 mėn. siekė 863 ir nuo 2022 m. 1 mėn. sumažėjo 27%. Tai buvo didžiausias bedarbių mažėjimo rodiklis tarp visų apskrities rajonų, antroje vietoje buvo Pasvalio rajono

savivaldybė (-19 %). Palyginimui tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio regione registruotų bedarbių skaičius analizuojamu laikotarpiu mažėjo apie 12 %.

Lyginant registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykį Kupiškio, Panevėžio, Pasvalio, Biržų ir Rokiškio rajonų savivaldybėse 2018 metais Kupiškio rajono savivaldybėje bedarbių santykis buvo gana aukštas 12,9 %, panašus buvo ir Rokiškio rajono savivaldybėje – 12,5%, tuo tarpu Lietuvoje tesiekė 8,5 %. Tuo tarpu 2022 metais, mažėjant registruotų bedarbių skaičiui, registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis sumažėjo iki 9,4% (procentinė dalis per nagrinėjamą laikotarpį sumažėjo 27 %), Panevėžio rajono savivaldybėje – 8,4% (procentinė dalis per nagrinėjamą laikotarpį praktiškai nekito), Pasvalio rajono savivaldybėje – 9,8% (procentinė dalis per nagrinėjamą laikotarpį nukrito 11,4%), Biržų rajono savivaldybėje – 10,3% (procentinė dalis per nagrinėjamą laikotarpį nukrito 4,6%), Rokiškio rajono savivaldybėje – 12,1% ir tai yra aukščiausias analizuojamo santykio rodiklis tarp gretimų savivaldybių (procentinė dalis per nagrinėjamą laikotarpį nukrito 3,2%). Tačiau pažymima, kad nors ir lyginant 2022 metų duomenis Kupiškio rajono savivaldybėje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis nėra mažiausias, gretimų savivaldybių kontekste, tačiau bendros tendencijos yra optimistinės (žr. 8.2 pav.).

8.2 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, %. Duomenų šaltinis: Užimtumo tarnyba, Statistikos departamentas prie LRV

Oficialios statistikos portalo duomenimis, 2021 metais daugiausia darbo vietų samdomiems darbuotojams sukurama Kasyba ir karjerų eksploatavimo; apdirbamoji gamybos (788 darbuotojai) ir didmeninės bei mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityse (726 darbuotojai). Taip pat daug gyventojų dirba statybos (177 darbuotojai), transporto ir saugojimo (300 darbuotojų) bei administracinės ir aptarnavimo veiklos (106 darbuotojai) srityse. Lyginant su 2017 metų duomenimis, kasybos ir karjerų eksploatavimo bei apdirbamosios pramonės srityje dirbančių asmenų skaičius išaugo 20proc., beveik 19 proc išaugo darbuotojų skaičius, užsiimančių administracine ir aptarnavimo veikla.

Registruoto nedarbo rodiklius didina ir neoficialiai dirbantys asmenys, kurie dėl judėjimo apribojimo nebegali dirbti kitose savivaldybėse. O apskrityje paklausiausios profesijos (žr. 8.3 lentelę) ne visuomet atitinka Kupiškio rajono savivaldybės registruojamų bedarbių pasiūlą, darbo jėgos kvalifikacijos neatitikimas rinkos sąlygoms išliks aktualia problema.

8.3. lentelė. Paklausių profesijų sąrašas Panevėžio apskrityje, 2022 m. IV ketv.

Eil. Nr.	Specialistai	Kvalifikuoti darbininkai	Nekvalifikuoti
1.	Reklamos ir rinkodaros specialistai	Parduotuvių pardavėjai	Kitur nepriskirti nekvalifikuoti apdirbimo pramonės darbininkai
2.	Jaunesnieji socialiniai darbuotojai	Sunkiasvorių sunkvežimių ir krovininių transporto priemonių vairuotojai	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai
3.	Sandėliavimo tarnybos tarnautojai	Virėjai	Krovikai
4.	Buhalteriai	Apsaugos darbuotojai	Kiemsargiai ir giminiškų profesijų darbininkai
5.	Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	Autobusų ir troleibusų vairuotojai	Pakuotojai (rankomis)
6.	Apskaitos ir buhalterijos tarnautojai	Lengvųjų automobilių, taksi ir furgonų vairuotojai	Nekvalifikuoti gyvulininkystės ūkio darbininkai
7.	Žemės ir miškų ūkio bei žuvininkystės specialistai	Metalo apdirbimo staklių derintojai ir operatoriai	Virtuvės pagalbininkai
8.	Politikos ir administravimo specialistai	Dažytojai ir giminiškų profesijų darbininkai	Nekvalifikuoti atsitiktinių darbų darbininkai
9.	Ikimokyklinio ugdymo mokytojai	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	Prekių krovėjai į lentynas
10.	Paštininkai ir giminiškų profesijų tarnautojai	Variklinių transporto priemonių mechanikai ir taisytojai	Nekvalifikuoti augalininkystės ūkio darbininkai

Duomenų šaltinis: Užimtumo tarnyba

8.3. Socialinė infrastruktūra

Socialinė infrastruktūra Kupiškio rajono savivaldybėje yra naudojama santykinai racionaliai ir atspindi besikeičiančią gyventojų struktūrą. Dėl laipsniškai mažėjančio bendrojo ugdymo mokyklų skaičiaus -mokinių skaičius, tenkantis vienai ugdymo įstaigai laipsniškai didėjo. Prie šio skaičiaus prisidėjo ir pastaruoju metu išaugęs dėl imigracijos mokinių skaičius. Todėl šiuo metu Kupiškio savivaldybėje šis rodiklis yra vienas aukštesnių apskrityje. Kita vertus, ikimokyklinėse ugdymo įstaigose vietų skaičius, tenkantis 100-ui vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas viršija atitinkamą regiono ir šalies rodiklį.

Kupiškio rajono savivaldybėje pakankamai didelė dalis mokinių dalyvauja neformaliajame ugdyme – 26,7 proc. Tai yra pakankamai aukštas rodiklis vertinant gretimų savivaldybių (Biržų raj. savivaldybėje 21,1 proc., Panevėžio raj. savivaldybėje 15,4 proc., kiek aukštesni rodikliai yra Pasvalio raj. savivaldybės – 28,9 proc. ir

Rokiškio raj. savivaldybės – 36,8 proc.), lyginant su šalies rodikliu, Kupiškio rajono savivaldybėje 0,3 procentinio punkto yra didesnė neformaliajame švietime dalyvaujančių mokinių dalis.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

Ikimokyklinis ugdymas yra labai svarbi ugdymo sistemos dalis, kuri ypač aktuali socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams, nes ikimokyklinis ugdymas dažnai būna sunkiau pasiekiamas, tačiau labai reikalingas, tam, kad vaikams, ypač iš socialinės rizikos šeimų, būtų lengviau pagrindinio ugdymo mokyklose. 2021 metų ŠVIS duomenimis, Kupiškio rajone buvo 10 vaikų, kuriems buvo skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Kupiškio rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigas (atskiras ar integruotas) iš viso lanko 84 proc. 2-5 metų vaikų.

Vadovaujantis Kupiškio rajono savivaldybės teikiamais duomenimis, Kupiškio rajone veikia 12 ikimokyklinio ugdymo įstaigų ar grupių suformuotų kitų ugdymo įstaigų patalpose:

- Kupiškio mieste – 2 atskiros, 1 integruota (Kupiškio mokykla "Varpelis");
- Subačiuje (integruota), Alizavoje (integruota), Skapiškyje (atskira), Adomynėje (integruota), Šimonyse (integruota), Šepetoje (integruota), Rudiliuose (integruota), Antašavoje (integruota), Noriūnuose (integruota) – po 1.

Šiuo metu tėvų poreikiai vaikų ikimokykliniam ugdymui yra patenkinti. Kupiškio miesto lopšeliuose-darželiuose laisvų vietų nėra, tačiau nėra ir laukiančių. 3 laisvos vietos yra Subačiaus vaikų lopšelyje-darželyje.

Vertinant ikimokyklinio ugdymo infrastruktūrą, būtina vertinti vienos ikimokyklinės grupės dydį. Jeigu ikimokyklinio ugdymo grupės yra visiškai užpildytos, mažėja naujų ikimokyklinio ugdymo grupių poreikis ir su tuo susijusios išlaidos naujų grupių ugdymo aplinkai kurti, pedagoginiam ir nepedagoginiam personalui įdarbinti. ŠVIS analizės metu Kupiškio rajono savivaldybė buvo priskirta prie savivaldybių, kuriose dominuoja vidutinio dydžio grupės (17-18 vaikų) atskiruose pastatuose įsteigtose ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Tuo tarpu integruotose grupėse, vidutiniškai yra po 10 vaikų. Toks ikimokyklinių grupių dydis atspindi racionalią ikimokyklinio ugdymo infrastruktūrą Kupiškio rajono savivaldybėje.

Bendrojo ugdymo įstaigos

Kupiškio rajono savivaldybės 2023 metų pradžios pateiktais duomenimis, Kupiškio rajone veikė 12 bendrojo ugdymo įstaigų: gimnazijų, pagrindinio ugdymo mokyklų, progimnazijų, pradinio ugdymo įstaigų.

Kupiškio mieste veikia:

- Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija;
- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija;
- Kupiškio mokykla "Varpelis".

Subačiaus mieste veikia:

- Kupiškio r. Subačiaus gimnazija.

Noriūnų kaime veikia:

- Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius.

Skapiškio miestelyje veikia:

- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos Skapiškio pradinio ugdymo skyrius.

Alizavos miestelyje veikia:

- Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla;
- Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokyklos Antašavos pradinio ugdymo skyrius.

Šimonių miestelyje veikia:

- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos Šimonių pradinio ugdymo skyrius.

Rudilių kaime veikia:

- Kupiškio r. Rudilių Jono Laužiko universalus daugiafunkcis centras, kuriame yra bendrojo ugdymo skyrius.

Adomynės kaime veikia:

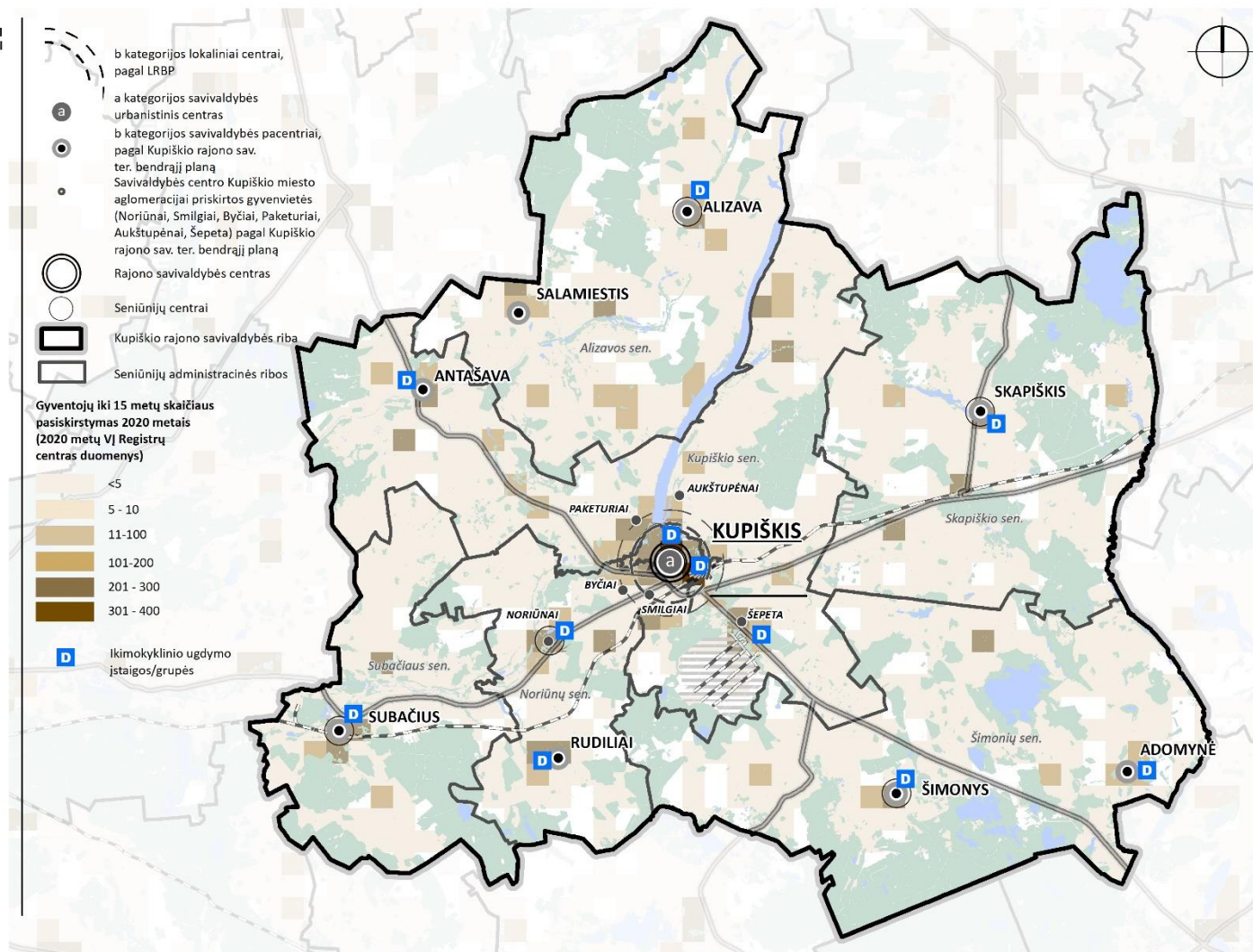
- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos Adomynės ikimokyklinio ugdymo skyrius.

Šepetos kaime veikia:

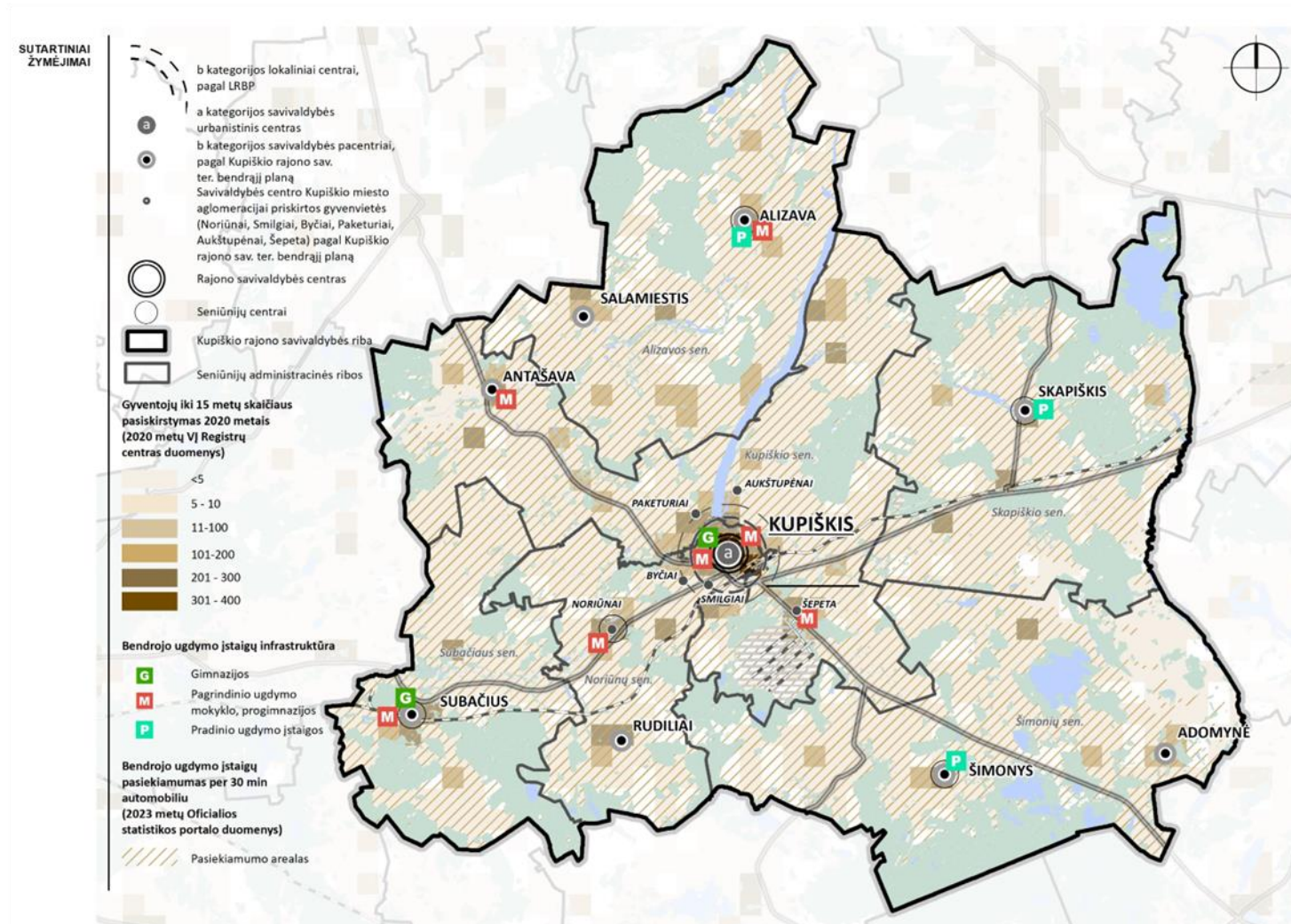
- Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos skyrius Šepetos Almos Adamkienės mokykla-daugiafunkcis centras.

Atsižvelgiant į bendrojo ugdymo įstaigų tinklą, atskirų švietimo įstaigų lokaciją, tankiausiai apgyvendintų gyvenamųjų vietovių, pagal aktualias amžiaus grupes, situaciją, bei įvertinus demografines tendencijas, mokyklų užimtumą, darytina išvada, kad esamas bendrojo ugdymo įstaigų tinklas yra optimalus ir tenkina gyventojų poreikius. Bendrojo ugdymo įstaigos daugeliu atvejų nėra modernizuotos, o mokymuisi skirtas inventorių neatitinka inovatyvaus mokymo tendencijų, todėl turėtų būti skatinama, ne kiekybinė, o kokybinė jo plėtra.

Vadovaujantis Kupiškio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrajame plane, patvirtintame Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. TS-12 "Dėl Kupiškio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrojo plano patvirtinimo" (su vėlesniais pakeitimais) taip pat nėra numatyta šių įstaigų reorganizacija.

SUTARTINIAI
ŽYMĖJIMAI

8.3. pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pasiskirstymas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, 2023 metų pradžioje
(Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybės administracija)

8.4. pav. Bendrojo lavinimo įstaigų pasiskirstymas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, 2023 metų pradžioje
(Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybės administracija)

Kupiškio rajone taip pat veikia Kupiškio rajono švietimo pagalbos tarnyba, kurios veiklos sritys yra:

- Kompleksinis asmens specialiųjų ugdymo(si) poreikių įvertinimas.
- Kvalifikacijos tobulinimo renginių organizavimas.
- Mokinių dalykinių olimpiadų, konkursų ir kt. renginių organizavimas.
- Mokinių profesinis informavimas ir konsultavimas.
- Kupiškio trečiojo amžiaus universiteto veiklos koordinavimas.
- „Bendravimo su vaikais tobulinimo kursų“ organizavimas teismo įpareigotiems asmenims.
- Ankstyvosios intervencijos programos vykdymas, jauniems 14 – 21 metų amžiaus asmenims, eksperimentuojantiems, nereguliariai vartojantiems alkoholį ar narkotikus.
- Vaikų dienos socialinė priežiūra.
- Suaugusiųjų neformaliojo švietimo ir tęstinio mokymosi koordinavimas savivaldybėje.

Sveikatos priežiūros įstaigos

Kupiškio rajone veikia **VŠĮ Kupiškio ligoninė** (ligoninės skyriai: *bendrujų reikalų, konsultacinė poliklinika, Vidaus reikalų ir geriatrijos, palaikomojo gydymo ir slaugos, paliatyviosios pagalbos, priėmimo ir skubios pagalbos, reanimacijos-intensyvios terapijos, dienos chirurgijos, radiologijos, fizinės medicinos ir ambulatorinės reabilitacijos skyriai, klinikos laboratorija*). Naiviuose, Noriūnuose, Juodpėnuose, Adomynėje, Salamiestyje, Lukonyse, Rudiliuose, Antašavoje, Šepetoje, Palėvenėlėje, Virbališkiuose, Šimonyse, Alizavoje, Laičiuose, dalį pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo kompensuoja ten veikiantys **medicinos punktai**, Subačiuje ir Skapiškyje – **ambulatorijos**.

Vertinant sveikatos sektoriaus infrastruktūrą, Kupiškio rajono savivaldybėje rodikliai yra gana skirtingi su Lietuvos Respublikos tendencijomis. Nors lovų ligoninėse (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų rodiklis yra trigubai žemesnis nei bendras šalyje, tačiau stacionaro ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų labai panašus kaip bendras šalyje. Asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų Kupiškio rajono savivaldybėje yra trečdaliu didesnis nei šalyje. Taip pat reikėtų paminėti, kad savivaldybėje yra ženkliai mažesnis visų praktikuojančių gydytojų, tenkančių 10 tūkst. gyventojų skaičius.

Tokia situacija byloja, kad sveikatos priežiūros sistema yra labai apkrauta, tikėtinas tiek šeimos gydytojų tiek gydytojų trūkumas.

8.5. lentelė. Santykiniai sveikatos sektoriaus infrastruktūros rodikliai

Eil. Nr.	Sveikatos sektoriaus infrastruktūros rodiklis	Kupiškio raj. sav.				Lietuvos Respublika			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
1	Lovų ligoninėse (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	20,9	21,4	28,0	21,6	64,5	63,5	60,1	60,4
2	Stacionaro ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų	259,3	266,3	201,3	181,1	244,7	243,3	173,6	175,5
3	Asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba, skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų atvejai	377,4	392,8	373,5	345,7	234,6	230,2	223,0	237,6
Praktikuojančių gydytojų, odontologų ir slaugytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. Gyventojų:									
4	Slaugytojas ir akušeris	70,8	70,9	71,6	56,1	80,7	80,6	81,2	81,8
5	Gydytojas	18,1	15,9	17,4	16,0	45,9	45,7	44,8	44,7
6	Šeimos gydytojas	6,4	4,3	5,6	3,7	7,4	7,4	7,2	7,3
7	Odontologas	5,9	4,9	6,2	3,7	9,8	9,5	11,1	10,5
8	Vaistininčių skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	6,0	6,1	6,8	6,8	12,2	12,4	12,5	12,8

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Socialinė apsauga

Kupiškio rajone veikia šios, socialines paslaugas teikiančios įstaigos:

- Kupiškio socialinių paslaugų centras;
- Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai.

Kupiškio socialinių paslaugų centras teikia bendrąsias, specialiąsias socialines paslaugas, užtikrinant asmens orumo nežeminančias sąlygas, tenkinant būtiniausius poreikius, padedant įveikti socialinę atskirtį.

Kupiškio socialinių paslaugų centre atskirai veikia šie skyriai ar padaliniai:

- Kupiškio socialinių paslaugų centro Stacionarių socialinių paslaugų padalinys, įsikūręs Kupiškio g. 4, Subačius, Kupiškio r.;
- Kupiškio socialinių paslaugų centro Krizių centras, įsikūręs Lėvens g. 9, Virbališkių k., Kupiškio r.;
- Kupiškio socialinių paslaugų centro Savarankiško gyvenimo namai, įsikūręs Krantinės g. 28, Kupiškis (Kupiškio ligoninė);
- Kupiškio socialinių paslaugų centro Bendrųjų ir specialiųjų socialinių paslaugų padalinys, įsikūręs Krantinės g. 28, Kupiškis (Kupiškio ligoninė);
- Kupiškio socialinių paslaugų centro Globos centras, įsikūręs Krantinės g. 28, Kupiškis (Kupiškio ligoninė);
- Kupiškio socialinių paslaugų centro asmens higienos paslaugos - paslaugos teikiamos, Skapiškio g. 20-3, Šimonys, Kupiškio r. (ambulatorijos patalpos);
- Kupiškio socialinių paslaugų centro asmens higienos paslaugos - paslaugos teikiamos, Vilniaus g. 21-3, Skapiškis, Kupiškio r. (ambulatorijos patalpos).

Pagrindiniai šio centro uždaviniai:

1. *Teikti pagalbą asmeniui (šeimai) dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime ir sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, padėti įveikti socialinę atskirtį.*
2. *Teikti socialines paslaugas prevencijos tikslais, siekiant užkirsti kelią galimoms socialinėms problemoms.*
3. *Užtikrinti saugią ir sveiką aplinką, kultūrinę ir dvasinę šioje įstaigoje gyvenančių žmonių reikmes, žmogaus orumą atitinkančią pagalbą, suderintą su asmens sveikatos priežiūra, nuolatine slauga ir nuolatine priežiūra (pagalba), kitomis specialiosios pagalbos priemonėmis, padedančiomis kompensuoti prarastą savarankiškumą.*

Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai teikia stacionarias ir socialinės priežiūros paslaugas. Stacionarios paslaugos teikiamos:

- Ilgalaike (trumpalaikė) vaikų iki 18 m., netekusių tėvų globos, vaikų su negalia, globa (rūpyba). Paslauga teikiama Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namų šeimynose ir jų padaliniuose Bendruomeniniuose vaikų globos namuose: 1 padalinio adresas Melioratorių g. 8A-3, Noriūnai, Kupiškio r.; 2 padalinio adresas K. Šimonio g. 6-22, Kupiškis;

Socialinės priežiūros paslaugos teikiamos:

- Socialinės priežiūros paslaugų teikimas šeimai. Paslauga teikiama padalinyje Pagalbos šeimai centre, adresas Bokšto g. 21, Paketuriai, Kupiškio r.;
- Socialinės priežiūros paslaugų 16-24 metų vaikams ir jaunuoliams teikimas – palydėjimo paslauga jaunuoliams. Paslauga teikiama padalinyje Savarankiško gyvenimo namuose, adresas Bokšto g. 21, Paketuriai, Kupiškio r.

Šiuo metu vyksta vaikų globos namų reorganizavimas į bendruomeninius vaikų globos namus, kuris turi įvykti iki 2023 metų gruodžio mėnesio. Vadovaujantis Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namų pateiktais duomenimis, šiuo metu teikiamos šios įstaigos paslaugos neatitinka realaus poreikio, ypač trūksta vietų stacionarių paslaugų pagalbos šeimai teikimui.

Kultūros įstaigos

Kultūros ir poilsio srityje, Kupiškio rajono savivaldybėje aktyvumas silpnėjo, nepaisant gan subalansuotos demografinės struktūros. Visgi teritorija yra mažiau orientuota į turizmą, ir daugiau pasirenkama patogia ir finansiškai prieinama vieta gyventi. Geras susisiekimasis su Panevėžio miestu ir jų santykinis artumas varijuojantis 25-35 km intervale turi tiesioginės įtakos kultūros ir poilsio infrastruktūros vystymo perspektyvoms (žr. 8.6 lentelę).

8.6. lentelė. Kultūros ir poilsio infrastruktūros rodikliai

Metai	Kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkančių vienam centrui		Muziejų lankytojų skaičius, tenkančių vienam muziejui		Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius, tūkst.	
	Lietuvos Respublika	Kupiškio raj. sav.	Lietuvos Respublika	Kupiškio raj. sav.	Lietuvos Respublika	Kupiškio raj. sav.
2021	70,8	75,6	30	6	511	1,9
2020	74,6	40,8	26,7	6	438	2,6
2019	82,7	47,4	52,2	14	696	4,6
2018	80,7	46,3	48,3	13	915	6,3
2017	81,1	49,6	39,9	15	936	7,8

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, autoriaus skaičiavimai.

8.4. Gyvenamasis būsto fondas

Pagal Statistikos departamento naudojamą apibrėžimą gyvenamasis būstų fondas apibrėžiamas kaip gyvenamosios patalpos gyvenamuosiuose namuose ir negyvenamuosiuose pastatuose (įskaitant sodų namus, t. y. pastatus, esančius sodininkų bendrijose, mėgėjiškų sodų žemės sklypuose). Nuo 2017 m. iki 2021 m. Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamasis būsto fondas didėjo ir 2019 m. sudarė 760 tūkst. m², iš kurio 34,5 % gyvenamojo būsto fondo buvo mieste ir 65,5 % kaime. Pažymėtina, kad kuo daugiau būsto yra santykinai kompaktiškesnėse gyvenvietėse (ypač miestuose), tuo yra lengviau aprūpinti tuose būstuose gyvenančių žmonių poreikius socialine, inžinerine ar kita infrastruktūra.

8.7. lentelė. Gyvenamojo fondo pasiskirstymas metų pabaigoje, 2017-2021 m.

Teritorija	2017 m.					2021 m.				
	Iš viso ploto (tūkst. m ²)	Mieste (tūkst. m ²) / (%)	Kaime (tūkst. m ²) / (%)	Privati nuosavybė (tūkst. m ²) / (%)	Valstybės, savivaldybių nuosavybė (tūkst. m ²) / (%)	Iš viso ploto (tūkst. m ²)	Mieste (tūkst. m ²) / (%)	Kaime (tūkst. m ²) / (%)	Privati nuosavybė (tūkst. m ²) / (%)	Valstybės, savivaldybių nuosavybė (tūkst. m ²) / (%)
	750,3	259,8	490,5	736,1	12,9	760,0	262,1	497,9	747,8	11,1

Kupiškio r. sav.		34,6	65,4	98,1	1,7		34,5	65,5	98,4	1,5
Biržų r. sav.	1 022,0	453,4	568,6	1 003,1	18,3	1 036,5	461,5	575,0	1 020,0	15,7
		44,4	55,6	98,1	1,8		44,5	55,5	98,4	1,5
Panevėžio r. sav.	1 590,5	47,1	1 543,4	1 567,4	19,5	1 686,6	48,0	1 638,6	1 667,2	15,5
		3,0	97,0	98,5	1,2		2,8	97,2	98,9	0,9
Pasvalio r. sav.	968,9	272,2	696,7	952,5	12,8	977,2	276,2	701,0	964,1	9,4
		28,1	71,9	98,3	1,3		28,3	71,7	98,6	1,0
Rokiškio r. sav.	1 231,2	461,2	770,0	1 220,0	9,3	1 248,7	468,9	779,8	1 238,1	8,6
		37,5	62,5	99,0	0,7		37,6	62,4		0,7

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

8.5. Išvados

- Kupiškio rajono savivaldybėje pastaruoju metu socialiniai rodikliai gerėjo. Socialiniai rodikliai savivaldybėje keičiasi disproporciškai su ekonomine būkle, nors socialinės pašalpos gavėjų sumažėjo net 30,7 %, lyginant su 2017 metais, tačiau tuo tarpu išlaidos už būsto šildymą ir išlaidas vandeniui padidėjo 10,7 %, išlaidos socialinei pašalpai augo.
- Šiuo metu Kupiškio rajono savivaldybėje veikia 12 ikimokyklinio ugdymo įstaigų ar grupių suformuotų kitų ugdymo įstaigų patalpose. Vertinant ikimokyklinio ugdymo atskirų ir integruotų grupių dydžius, laisvų vietų ir laukiančiųjų kiekį, darytina išvada, kad šiuo metu esamas ikimokyklinių įstaigų tinklas yra išvystytas pakankamai, reikalinga orientuotis į infrastruktūros kokybės gerinimą.
- Atsižvelgiant į bendrojo ugdymo įstaigų tinklą, atskirų švietimo įstaigų lokaciją, tankiausiai apgyvendintų gyvenamųjų vietovių, pagal aktualias amžiaus grupes, situaciją, bei įvertinus demografines tendencijas, mokyklų užimtumą, darytina išvada, kad esamas bendrojo ugdymo įstaigų tinklas yra optimalus ir tenkina gyventojų poreikius. Bendrojo ugdymo įstaigos daugeliu atvejų nėra modernizuotos, o mokymuisi skirtas inventorių neatitinka inovatyvaus mokymo tendencijų, todėl turėtų būti skatinama, ne kiekybinė, o kokybinė jo plėtra.
- Savivaldybėje yra ženkliai mažesnis visų praktikuojančių gydytojų, tenkančių 10 tūkst. gyventojų skaičius. Tokia situacija byloja, kad sveikatos priežiūros sistema yra labai apkrauta, tikėtinas tiek šeimos gydytojų tiek kitų gydytojų trūkumas.
- Potenciali problema socialinėje sferoje yra santykinai aukštas ir augantis socialinės rizikos šeimų skaičius. Kupiškio rajono savivaldybėje veikia 2 socialines paslaugas teikiančios įstaigos: Kupiškio socialinių paslaugų centras ir Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai. Kupiškio socialinių paslaugų centras teikia bendrąsias, specialiąsias socialines paslaugas, užtikrinant asmens orumo nežeminančias sąlygas, tenkinant būtiniausius poreikius, padedant įveikti socialinę atskirtį. Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai teikia stacionarias ir socialinės priežiūros paslaugas. Šiuo metu teikiamos paslaugos neatitinka realaus poreikio, ypač trūksta vietų stacionarių paslaugų pagalbos šeimai teikimui.

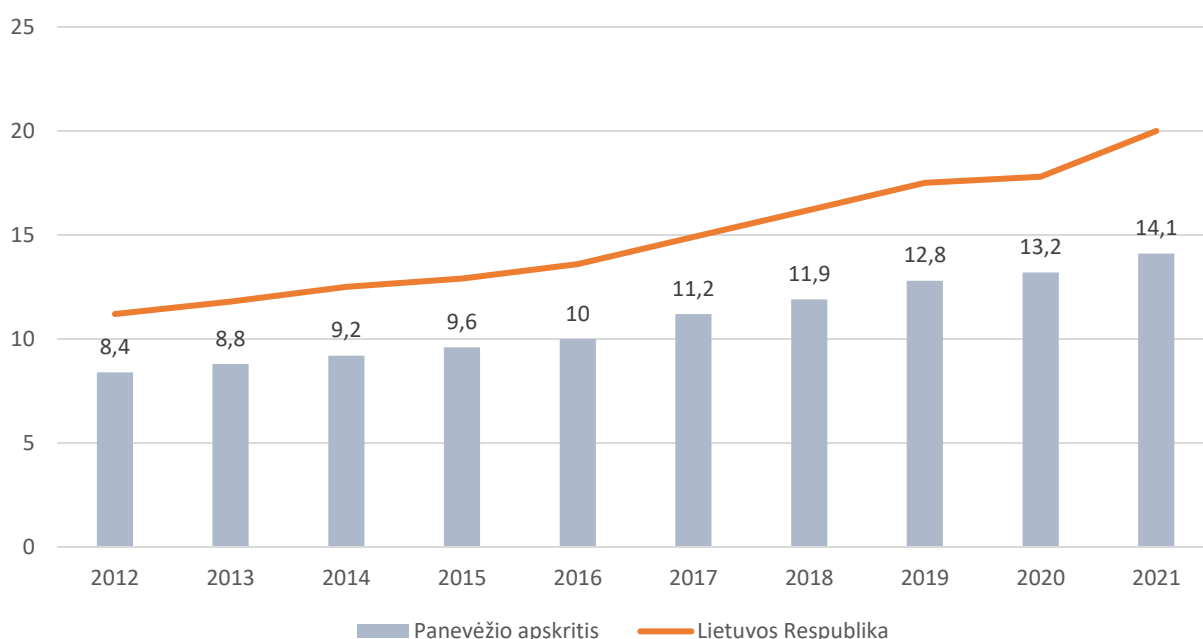

- Gyvenamojo būsto fondo rodikliai pastaruoju penkmečiu augo. Aplinkybė, kad mažiau kaip pusė gyvenamojo būsto fondo yra miestuose, nesudaro palankių sąlygas racionalesnei infrastruktūrai plėtoti.

9. Ekonominė aplinka

9.1. BVP, pridėtinė vertė ir apyvarta

Kupiškio apskrities sukurtas bendrasis vidaus produktas (BVP) 2021 m. siekė 3 mlrd. EUR, ir sudarė 5,4 % viso šalies BVP. Per metus Panevėžio apskrityje sukurtas BVP sumažėjo 3,7 %, t.y mažėjo daugiau nei dvigubai lyginant su Šiaulių apskritimi (- 1,4%). Panevėžio apskrityje sukurtas BVP tenkantis vienam gyventojui 6 proc. mažesnis nei Šiaulių apskrityje tačiau net 20 proc aukštesnis nei Utenos apskrityje.

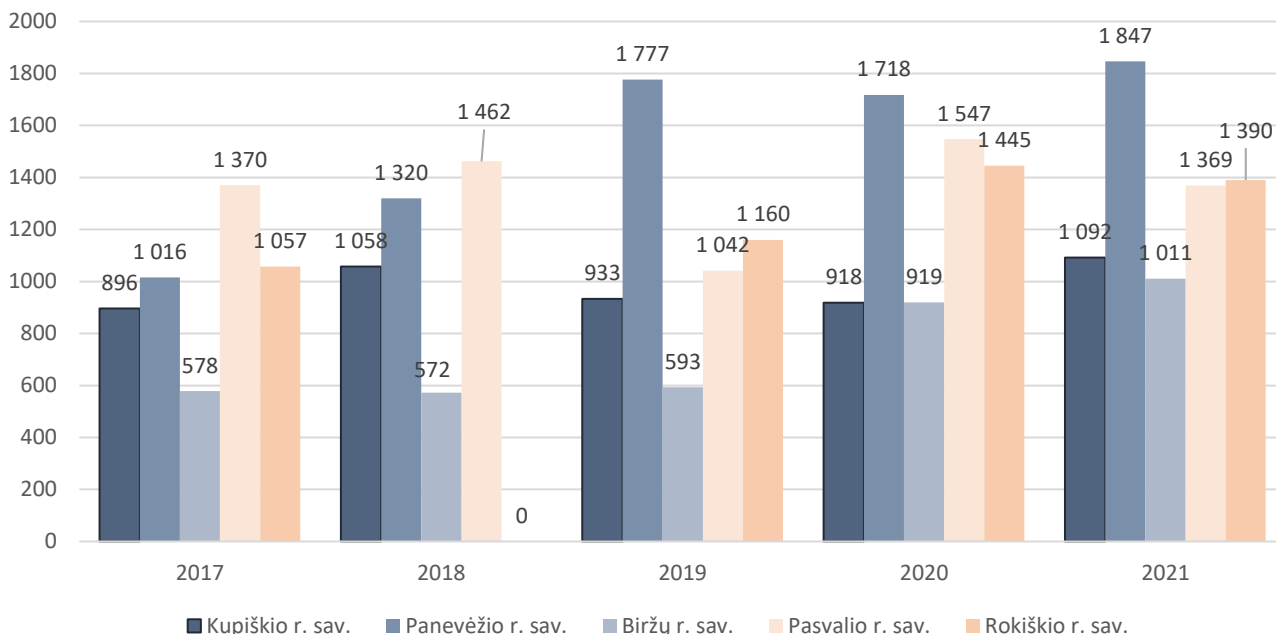

9.1 pav. Panevėžio apskrityje sukuriamas BVP vienam gyventojui ir jo palyginimas su ūkio vidurkiu (Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, autoriaus skaičiavimai)

9.2. Investicijos ir eksportas

Statistikos departamento prie LRV materialinės investicijos apibrėžiamos kaip ūkio subjektų išlaidos pastatams, inžineriniams statiniams, įrengimams, mašinoms, transporto priemonėms įsigyti, statybai ir esamam ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti ar atnaujinti. Atkreiptinas dėmesys, kad materialinės investicijos apima visas investicijų rūšis pagal investuotojo statusą: valstybės investicijas, privačias Lietuvos Respublikos ir užsienio subjektų investicijas, tarptautinių organizacijų investicijas.

Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui Kupiškio rajono savivaldybėje nuo 2017 iki 2021 metų išaugo 18 %. 2021 metais siekė 1092 Eur, tačiau lyginant su šalies vidurkiu yra 2,5 karto mažesnės. Kitų gretimų rajonų materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui yra didesnės (mažesnės tik Biržų rajono savivaldybės): Panevėžio raj. sav. – 1847 Eur (pastebimas teigiamas pokytis nuo 2017 iki 2021 metų – 45%), Pasvalio raj. sav. - 1369 Eur (pokyčio nagrinėjamu periodu nėra), Rokiškio raj. sav. materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui suma – 1390 Eur (pastebimas teigiamas pokytis – 24%) (žr. 9.2 pav.).

9.2 pav. Materialios investicijos, tenkančios vienam gyventojui, eurai (Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV).

Duomenis apie tiesiogines užsienio investicijas, tenkančias vienam gyventojui Statistikos departamentas teikia tik 2020 – 2021 metams, todėl daryti išvadas apie vyraujančias tendencijas yra sudėtinga. Lyginant Kupiškio rajono savivaldybės ir gretimų savivaldybių 2021 metų tiesiogines užsienio investicijas, tenkančias vienam gyventojui, matoma, kad Lietuvoje šis rodiklis yra net 97 % aukštesnis, o lyginant gretimų savivaldybių kontekste Kupiškio rajono rodiklis yra pats žemiausias: 2 kartus žemesnis nei Biržų rajono savivaldybėje, beveik 7 kartus žemesnis nei Panevėžio rajone. Nors šiam rodikliui yra būdingi cikliniai svyravimai, kurie siejami su ekonomikos būkle, vykdomais viešaisiais projektais, ir atskirų įmonių plėtros planais apie smunkančią tendenciją gali byloti palyginimas su ilgalaikiu vidurkiu. Iš viso tiesioginės užsienio investicijos 2021 m. Kupiškio rajono savivaldybėje sudarė tik 4,4 mln. eurų, arba mažiau nei 0,8 % visų Panevėžio apskrities tiesioginių užsienio investicijų.

9.3. Verslas ir verslumas

Lietuvos statistikos departamento duomenimis Kupiškio rajono savivaldybėje 2023 m. pradžioje buvo užregistruota 375 veikiančių ūkio subjektų, arba tik 0,3 % visų veikiančių ūkio subjektų šalyje. Per metus veikiančių ūkio subjektų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje išaugo 9 proc. Lyginant kitų Panevėžio apskrities rajonų kontekste, Kupiškio rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų per metus padaugėjo panašiai kaip Panevėžio rajono savivaldybėje – 9,5 proc., o lyginant su Lietuvos kontekstu – 2,0 procentinėmis dalimis daugiau.

9.1 lentelė. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje.

	Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje vnt.		
	2022	2023	Pokytis %
Lietuvos Respublika	113 516	122 458	+7,3%
Panevėžio apskritis	6 680	7 057	+5,3%
Kupiškio r. sav.	340	375	+9,3%
Panevėžio r. sav.	1 066	1 179	+9,5%
Biržų r. sav.	499	534	+6,5%
Pasvalio r. sav.	484	545	+11,2%
Rokiškio r. sav.	717	770	+6,9%

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Augantis smulkusis ir vidutinis verslas rodo bendrą savivaldybės ekonominę aktyvumą, tačiau labai mažų įmonių dominavimas riboja pridėtinės vertės didėjimą, nes mažai siejamas su žinių ekonomika ir inovacijų plėtra.

9.2. lentelė. Verslumo rodikliai

Rodiklio pavadinimas	Kupiškio raj. sav.			Lietuvos Respublika		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Neįregistruotų jur. asmenų skaičius metų pr., vnt.	816	823	810	250824	256936	252585
Įregistruota jur. asmenų skaičius, vnt.	29	26	26	13363	15113	14543
Išregistruota jur. asmenų skaičius, vnt.	21	17	42	3615	9916	22611
Įregistruota mažų ir vidutinių įmonių, vnt.	25	25	17	11 830	13 767	12 716
Išregistruota mažų ir vidutinių įmonių, vnt.	14	10	26	2 968	8 307	16 100
Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje, vnt.	250	252	260	86 738	87 284	92 628
Veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje, vnt.	250	252	260	87 143	87 707	93 059
Darbuotojų skaičius veikiančiose mažose ir vidutinėse įmonėse metų pradžioje, vnt.	2 264	2 279	2 213	686 952	674 337	668 249
Darbuotojų skaičius veikiančiose įmonėse metų pradžioje, vnt.	2 264	2 279	2 213	960 147	958 041	952 156

Duomenų šaltinis: Versli Lietuva, Statistikos departamentas prie LRV

Kupiškio rajono savivaldybės 2020 – 2030 metų strateginiame plėtros plane, vienas uždavinių įvardintas viešojo ir privataus sektorių partnerystės, skatinant verslumą visuomenėje bei gyventojų ekonominį mobilumą plėtojimas, kuriam pasiekti numatytos šios priemonės:

- Skatinti ir plėtoti viešojo ir privataus sektorių partnerystę Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, įgyvendinant bendrus projektus, programas;
- Organizuoti ir viešinti verslumą skatinančius, gerąją verslo patirtį viešinančius renginius, skatinti tokias iniciatyvas Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje;
- Organizuoti Kupiškio rajono savivaldybėje veikiančių verslo įmonių atstovų, verslininkų mokymus, siekiant didinti jų kvalifikaciją, kompetencijas ir gebėjimus;
- Palaikyti ir skatinti gyventojų ekonominiam mobilumui skirtas aktyvios darbo rinkos politikos priemones Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje;

- Palaikyti ir skatinti „jauno verslo“, laisvųjų profesijų, nuotoliniu būdu dirbančių gyventojų „ekosistemas“ Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje, kuriant ar plečiant tradicinės verslo bendradarbiystės centrus („spiečius“), naujo tipo bendradarbiystės formas („hubus“), išnaudojant netradicines erdves Savivaldybės valdomuose pastatuose, kuriant paprastesnes galimybes pasinaudoti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis ir kt.

Statybos ir nekilnojamas turtas. Vadovaujantis statybos departamento teikiamais duomenimis apie atliktus statybos darbus to meto kainomis matome, kad lyginant 2016 ir 2020 metus, Kupiškio rajone atlikta už 2072 tūkst. eur. daugiau statybos darbų. Per analizuojamą laikotarpį daugiausia gyvenamųjų būstų pastatyta buvo 2019 metais – 7, 2021 metais – 4. 2017 – 2021 metų laikotarpiu daugiausia negyvenamosios paskirties būstų buvo pastatyta 2017 metais – 3, vėliau šis skaičius tendencingai mažėjo, 2020 metais nebuvo nei vieno šios paskirties būsto, 2021 metais buvo pastatytas 1 negyvenamosios paskirties būstas. Lyginant su kitais Panevėžio apskrities rajonais, tiek gyvenamosios tiek negyvenamosios paskirties baigtų statyti būstų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje buvo mažiausias.

Transportas. VĮ Regitros duomenimis, 2023 m. pabaigoje Kupiškio rajono sav. buvo 13322 įregistruotų transporto priemonių, arba 8,1 % visų transporto priemonių, tenkančių Panevėžio apskričiai ir 0,6 % – visoje Lietuvoje. Pagal individualių lengvųjų automobilių skaičių, tenkančių tūkstančiui gyventojui Kupiškio rajono rodiklis 2021 metais buvo 595, t.y. 15,3 proc. aukštesnis už šalies ir 8,7 proc. apskrities vidurkį (atitinkamai 504 ir 543).

Laisvės indeksas. 2019 m. Laisvosios rinkos instituto tyrimo duomenimis, Kupiškio rajono savivaldybė užėmė 48-50 vietą (kartu su Akmenės ir Kelmės r. savivaldybėmis), surinkus 48 balus iš 100 pagal ekonominę laisvę. Geriau nei vidutiniškai buvo įvertinta tik „Administracijos“ sritis. „Komunalinių paslaugų“ ir „Transporto“ sritys galėjo būti įvertintos geriau, jei savivaldybei priklausančios centralizuoto vandens tiekimo ir keleivių vežimo įmonės dirbtų pelningai.

9.4. Darbo rinka, užimtumas ir darbo užmokestis

Kupiškio rajono savivaldybėje dominuoja smulkus ir vidutinis verslas. Iš stambesnių privataus sektoriaus įmonių, turinčių virš 150 darbuotojų, SODROS duomenimis šiuo metu veikia dvi įmonės: UAB "BEDFORTAS" ir UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ SLAVITA užsiimančios baldų gamyba (žr. 9.3 lentelę). Kupiškio rajono savivaldybėje didžiausius atlyginimus privačiame sektoriuje moka UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "BIZEA" (5.830,86 Eur), UAB TOMARINA (3.133,75Eur), KREDITO UNIJA "KUPIŠKĖNŲ TAUPA" (3.019,29Eur).

9.3 lentelė. Didžiausių darbuotojų skaičių turinčios privačios įmonės Kupiškio raj. savivaldybėje, 2022 m. gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Didžiausių darbuotojų skaičių turinčios privataus sektoriaus įmonės	Paskutinio mėnesio (2022-12) vidutinės apdraustiesiems (darbuotojams) apskaičiuotos draudžiamosios pajamos, EUR	Darbuotojų skaičius	Ekonominė veikla

1	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ SLAVITA	1.999,94	170	Kitų baldų gamyba
2	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ KUPIŠKIO KOMUNALININKAS	1.370,38	68	Kita valymo veikla (81.29)
3	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ GILOTA	1.071,39	108	Krovininis kelių transportas (49.41)
4	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ BOČIUPIS	896,24	84	Mažmeninė prekyba nespecializuotose parduotuvėse, kuriose vyrauja maistas, gėrimai ir tabakas (47.11)
5	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "VELSEKA"	1.049,20	115	Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (47.30)
6	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "DURPETA"	1.607,16	140	Žemės ūkiui būdingų paslaugų ir derliaus apdorojimo veikla (01.60)
7	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "NARJANTA"	1.108,10	55	Maitinimo ir gėrimų teikimo veikla (56)
8	UAB "BEDFORTAS"	1.264,10	168	Baldų gamyba (31)
9	KOOPERATYVAS "PIENO PUTA"	1.019,73	60	Pieno produktų, kiaušinių bei valgomųjų aliejaus ir riebalų didmeninė prekyba (46.33)
10	AKCINĖ BENDROVĖ DASTROS MEDIS	911,13	99	Medienos pjaustymas ir obliavimas (16.10)
11	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "BIZEA"	5.830,86	14	Kitų mašinų ir įrangos didmeninė prekyba (46.69)
12	KREDITO UNIJA "KUPIŠKĖNŲ TAUPA"	3.019,29	7	Kitas piniginis tarpininkavimas (64.19)
13	UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ "LAVISOS AGROGRUPĖ"	2.077,99	6	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, maisto produktų gamyba (10.89)
14	UAB VALRIMA	1.819,05	16	Kitų prekių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (47.70)
15	UAB TOMARINA	3.133,75	13	Krovinių gabenimo agentų ir ekspeditorių veikla (52.29.20)

Duomenų šaltinis: Sodra

Kupiškio rajono savivaldybėje išskirtinos, 9.4 lentelėje pateiktos, vienos didesnių viešojo sektoriaus įmonių, kuriose dirba daugiau nei 50 darbuotojų, teikiančių ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo, pagrindinio ugdymo, techninio ir profesinio vidurinio mokymo paslaugas, užsiimančios ligoninių, muziejų veikla ir kt. Tarp viešojo sektoriaus įmonių pagal atlyginimo dydį yra išskirtinos šios įstaigos: KUPIŠKIO SOCIALINĖS GLOBOS NAMAI, teikia Stacionarinę pagyvenusių ir neįgaliųjų asmenų globos veikla (1.962,75 Eur), KUPIŠKIO LAURYNŲ STUOKOS-GUCEVIČIAUS GIMNAZIJA, užsiima viduriniu ugdymu (1.685,38 Eur), KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA, užsiima Lietuvos Respublikos savivaldybių veikla (1.679,36 Eur).

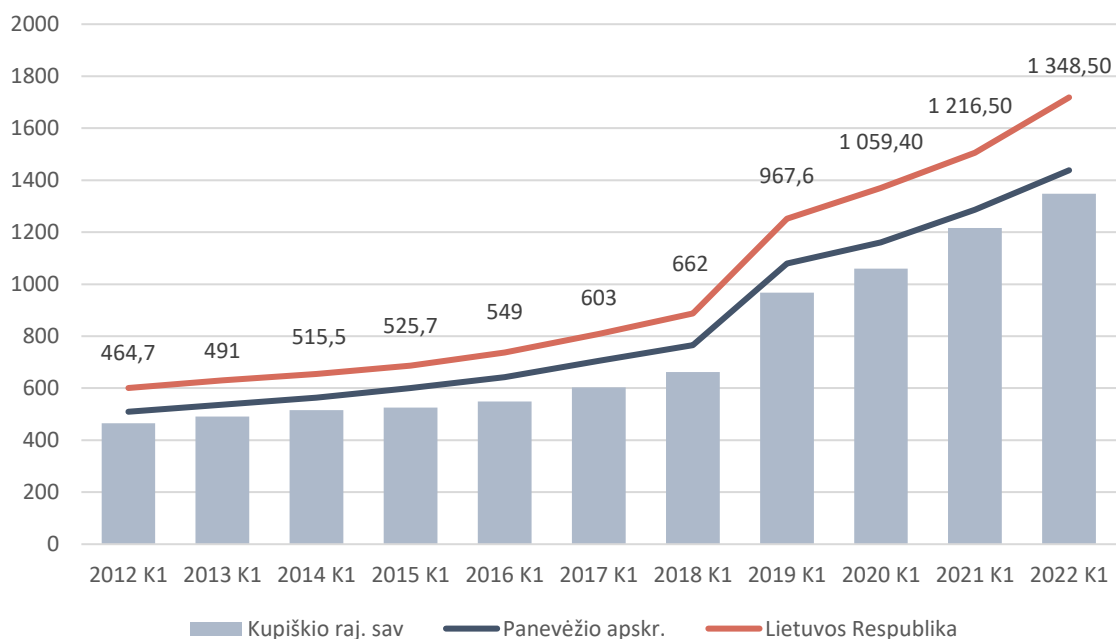
9.4 lentelė. Didžiausių darbuotojų skaičių turinčios viešojo sektoriaus įmonės Kupiškio raj. savivaldybėje, 2022 m. gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Didžiausių darbuotojų skaičių turinčios viešojo sektoriaus įstaigos	Paskutinio mėnesio (2022-02) vidutinės apdraustiesiems (darbuotojams) apskaičiuotos draudžiamosios pajamos, EUR	Darbuotojų skaičius	Ekonominė veikla
1	KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS PRIEŠGAISRINĖ TARNYBA	1.349,71	54	Priešgaisrinių tarnybų veikla (84.25)
2	VIEŠOJI ĮSTAIGA KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS PIRMINĖS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRAS	1.644,02	93	Bendrosios praktikos gydytojų veikla (86.21)
3	VIEŠOJI ĮSTAIGA KUPIŠKIO LIGONINĖ	1.337,69	136	Ligoninių veikla (86.10)
4	KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS CENTRAS	946,01	55	Kūrybinė, meninė ir pramogų organizavimo veikla (90)
5	KUPIŠKIO MOKYKLA VARPELIS	1.418,58	52	Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas (85.10.10)
6	KUPIŠKIO LAURYNOS STUOKOS-GUCEVIČIAUS GIMNAZIJA	1.685,38	68	Vidurinis ugdymas (85.31.20)
7	KUPIŠKIO POVILO MATULIONIO PROGIMNAZIJA	1.536,36	150	Bendrasis vidurinis ugdymas (85.31)
8	KUPIŠKIO SOCIALINĖS GLOBOS NAMAI	1.962,75	77	Stacionarinė pagyvenusių ir neįgaliųjų asmenų globos veikla (87.30)
9	KUPIŠKIO TECHNOLOGIJOS IR VERSLO MOKYKLA	1.445,85	85	Techninis ir profesinis vidurinis mokymas (85.32)
10	KUPIŠKIO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRAS	1.440,44	98	Stacionarinė pagyvenusių ir neįgaliųjų asmenų globos veikla (87.30)
11	KUPIŠKIO R. SUBAČIAUS GIMNAZIJA	1.502,98	74	Bendrasis vidurinis ugdymas (85.31)
12	KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	1.679,36	157	Lietuvos Respublikos savivaldybių veikla (84.11.20)

Duomenų šaltinis: Sodra

Kupiškio rajono savivaldybėje užimtų gyventojų skaičius tūkstančiui gyventojų augo: nuo 2017 metų iki 2021 metų šis rodiklis išaugo 9,8%. Lyginant su Panevėžio apskrityje esančių rajonų rodikliais, nors ir užimtų gyventojų rodiklis išaugo labiausiai, tačiau jis yra žemiausias, 29 proc. žemesnis nei Biržų rajone, net 57 proc. žemesnis nei Panevėžio rajone, 21 proc. žemesnis nei Pasvalio rajone ir 36,6 proc. žemesnis nei Rokiškio rajone.

Darbo sąnaudos savivaldybėje auga dinamiškai ir pastaruosius 10 metų bendras darbo užmokesčio augimo siekė 65,5 proc. ir buvo panašus kaip bendras šalies arba apskrities vidurkis (bruto darbo užmokesčio kilimas 2012 metų 1 ketvirtis – 2022 1 ketvirtis: Lietuvos Respublikoje išaugo – 65 %, Panevėžio apskrityje – 64,5 %).

9.3. pav. Vidutinio bruto darbo užmokesčio metinis augimas, % (Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV)

9.5. Išvados

- Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui Kupiškio rajono savivaldybėje nuo 2017 iki 2021 metų išaugo ir 2021 metais siekė 1092 Eur, tačiau lyginant su šalies vidurkiu yra 2,5 karto mažesnės. Lyginant kitų gretimų rajonų kontekste materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Kupiškio rajone yra didesnės.
- Lyginant Kupiškio rajono ir gretimų rajonų 2021 metų tiesiogines užsienio investicijas, tenkančias vienam gyventojui, matoma, kad Kupiškio rajono rodiklis yra pats žemiausias: 2 kartus žemesnis nei Biržų rajono savivaldybėje, beveik 7 kartus žemesnis nei Panevėžio rajone.

- Lietuvos statistikos departamento duomenimis Kupiškio rajono savivaldybėje 2023 m. pradžioje buvo užregistruota 375 veikiančių ūkio subjektų. Per metus veikiančių ūkio subjektų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje išaugo 9 proc.
- Kupiškio rajone tiek gyvenamosios, tiek negyvenamosios paskirties būstų statyba buvo vangė, o mastai ženkliai mažesni lyginant su kitais Panevėžio apskrities rajonais.
- Kupiškio rajone dominuoja smulkus ir vidutinis verslas. Augantis smulkusis ir vidutinis verslas rodo bendrą savivaldybės ekonominį aktyvumą, tačiau labai mažų įmonių dominavimas riboja pridėtinės vertės didėjimą, nes mažai siejamas su žinių ekonomika ir inovacijų plėtra. Iš stambesnių privataus sektoriaus įmonių, turinčių virš 150 darbuotojų, SODROS duomenimis šiuo metu veikia dvi įmonės: UAB "BEDFORTAS" ir UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ SLAVITA užsiimančios baldų gamyba.
- Kupiškio rajono savivaldybėje užimtų gyventojų skaičius tūkstančiui gyventojų augo, tačiau lyginant su Panevėžio apskrityje esančių rajonų rodikliais vis vien yra žemiausias.
- Darbo sąnaudos savivaldybėje auga dinamiškai, ir pastaruosius metus bendras darbo užmokesčio augimo tempas buvo panašus kaip šalies arba apskrities vidurkis.

10. Rekreacija ir turizmas

10.1. Turizmo ir poilsio įstaigų tinklas

Turistų informavimo ir konsultavimo paslaugas Kupiškio savivaldybėje koordinuoja Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras (Gedimino g. 96, Kupiškis, LT-40128, (Kupiškio autobusų stotis, pirmas aukštas)). Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro veiklos sritys:

1. Kupiškio rajono reprezentavimas, lankomų objektų Lietuvoje ir užsienyje reklamavimas;
2. Dalyvavimas formuojant turizmo ir verslo informacines sistemas;
3. Turizmo maršrutų ir projektų rengimas;
4. Ekskursijų po Kupiškio rajoną, Lietuvą organizavimas, gido paslaugų teikimas;
5. Renginių, veiklų, skatinančių pažintinį, sportinį, rekreacinį ir kt. turizmą organizavimas;
6. Informacijos apie turizmo paslaugas, lankomus objektus ir vietas rinkimas, kaupimas ir nemokamas teikimas;
7. Informacinių bei kartografinių leidinių apie turizmo paslaugas, objektus ir vietas rengimas, leidimas ir platinimas;
8. Prekybos reklaminiais leidiniais, suvenyrais, meno dirbiniais, kita vietos verslininkų produkcija organizavimas ir vykdymas;
9. Turizmo rinkos stebėjimas, analizė ir planavimas.
10. Informacijos apie verslo sąlygas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje kaupimas ir skleidimas, pažangių ekonomikos idėjų propagavimas visuomenėje;
11. Verslo informacijos, konsultacijų ir mokymų paslaugų teikimas, verslininkų kvalifikacijos kėlimo kursų ir seminarų rengimas;
12. Tarpininkavimas pritraukiant Lietuvos ir tarptautinių organizacijų, įmonių, fizinių asmenų, fondų ir programų lėšas bei techninę pagalbą Centro veiklai;
13. Naujų technologijų ir mokslo naujovių diegimo versle skatinimas;
14. Pagalba užmezgant kontaktus tarp potencialių verslo partnerių, konsultavimas ir verslo plėtros ir investicinių projektų rengimas;
15. Bendradarbiavimas su kitomis paslaugų verslui tinklo įstaigomis, paramą verslui teikiančiomis institucijomis bei turizmo informaciniais centrais Lietuvoje ir užsienyje;
16. Dalyvavimas užsienio šalių ir tarptautinių organizacijų paramos smulkiajam ir vidutiniam verslui programose ir projektuose;
17. Kitų turizmo ir verslo informavimo bei turizmo ir verslo paslaugų organizavimas ir vykdymas.

10.1.lentelė. Lankytojų skaičius Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centre ir socialiniuose tinkluose 2012-2022 m.

Metai	Fiziniai lankytojai			Facebook* lankytojai	Svetainės** lankytojai
	Lietuviai	Užsieniečiai	Iš viso		
2012	2851	52	3422	Nėra duomenų	Nėra duomenų
2013	3421	221	3642	>1400	Nėra duomenų
2014	4647	126	4773	>2000	Nėra duomenų
2015	5351	74	5984	>2700	Nėra duomenų
2016	4438	251	5089	>2900	Nėra duomenų
2017	5561	312	6226	>3500	Nėra duomenų
2018	10020	194	10214	>4000	Nėra duomenų
2019	9583	194	9777	>4500	18394

2020	2760	84	2912	Nėra duomenų	32457
2021	Nėra duomenų	Nėra duomenų	1156	5151	41454
2022	Nėra duomenų	Nėra duomenų	2346	5480	40623

* facebook.com/info.kupiskis.lt

** www.infokupiskis.lt

Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras

Vertinti Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro lankytojų skaičiaus kitimą galima tik iki 2020 metų, nes paskutiniųjų metų duomenų Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras neturi. Vertinant fizinių lankytojų centre skaičių 2012 – 2020 metais matome jog jis sumažėjo beveik 15%. Vertinant fizinių lankytojų skaičių 2020 metais taip pat turime nepamiršti, jog didelę įtaką tokiam mažam fizinių lankytojų skaičiui šiais metais turėjo ir COVID-19, tuo tarpu nors analizuojamais laikotarpiais pilnų duomenų apie virtualius lankytojus nėra, tačiau stebima bendra augimo tendencija: lyginant svetainės lankytojų skaičiaus duomenis 2019 ir 2022 metais, matome, jog jų skaičius išaugo daugiau nei dvigubai, o tai reiškia, jog auga bendras susidomėjimas Kupiškio rajonu, kaip rekreaciniu – turistiniu objektu.

Apgyvendinimo paslaugos. Statistikos departamento duomenimis 2021 m. Kupiškio rajono savivaldybėje veikė 9 apgyvendinimo įstaigos, kurios sudarė 5,1 proc. visų esančių Panevėžio apskrityje ir tik 0,2 proc. šalyje veikusių apgyvendinimo įstaigų. Apskrityje pagal apgyvendinimo įmonių skaičių tarp rajonų pirmuoja Biržų ir Rokiškio rajonų savivaldybės (abiejose yra po 23 apgyvendinimo įstaigas), Panevėžio rajono savivaldybė (15) ir Pasvalio r. sav. kaip ir Kupiškio r. savivaldybėje yra 9 apgyvendinimo įstaigos. Mažam apgyvendinimo įstaigų skaičiui turi įtakos savivaldybės gretimybė su rajonais turtingesniais gamtiniais ir kultūriniais ištekliais (Rokiškio r. sav. gretimybė, Anykščių r. sav. gretimybė).

10.2.lentelė. Apgyvendinimo įstaigų skaičius 2017 – 2021 m.

		Apgyvendinimo įstaigų skaičius, vnt.				
		2017	2018	2019	2020	2021
Viešbučiai ir panašios laikinos buveinės; poilsiautojų ir kitas trumpalaikis apgyvendinimas; poilsinės transporto priemonės, priekabų aikštelės ir stovyklavietės	Lietuvos Respublika	2 971	3 616	3 754**	3 352**	4 263
	Panevėžio apskritis	100	118	126**	118**	176
	Kupiškio r. sav.	3	6	5	4	9
	Biržų r. sav.	10	16	21	21	23
	Panevėžio sav.	23	14	18	11	15
	Pasvalio r. sav.	5	6	11	8	9
	Rokiškio r. sav.	23	23	23	23	23

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, per 2018 – 2022 m. laikotarpį, apgyvendinimo įstaigų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje padidėjo trigubai. – t.y. nuo 3 iki 9, jau per 2018 m. apgyvendinimo įstaigų skaičius išaugo dvigubai. Šalyje, per analizuojamą laikotarpį, apgyvendinimo įmonių skaičius išaugo 30 proc. Kupiškio r. sav. viena iš savivaldybių turinčių mažiausią apgyvendinimo įstaigų skaičių apskrityje. Šie rodikliai leidžia daryti prielaidas, kad apgyvendinimo veikla Kupiškio rajono savivaldybėje yra nepopuliari.

10.3.lentelė. Turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose 2018– 2022m. liepos mėnesį (asmenys)

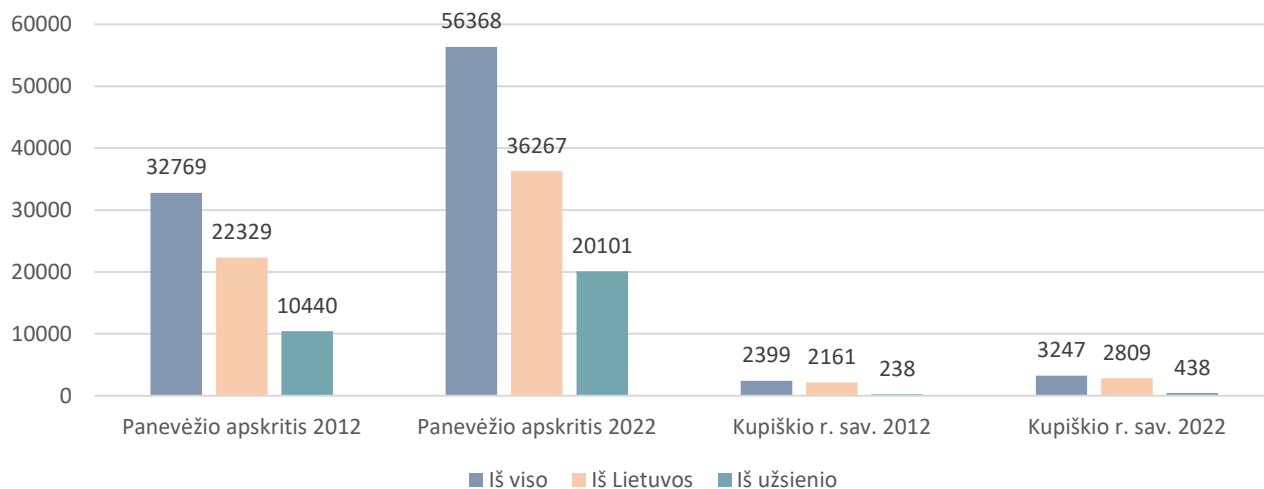
Viešbučiai ir panašios laikinos buveinės; poilsiautojų ir kitas trumpalaikis apgyvendinimas; poilsinės transporto priemonės, priekabų aikštelės ir stovyklavietės										
	Visi turistai					Užsieniečiai				
	2018-07	2019-07	2020-07	2021-07	2022-07	2018-07	2019-07	2020-07	2021-07	2022-07
Lietuvos Respublika	479 019	521 698	386 917	447 745	524 870**	227 590	255 030	86 575	71 192	145 36**
Panevėžio apskritis	6 956	8 538	7 070	10 383	7 964**	2 373	4 437	1 369	1 523	2 926**
Kupiškio r. sav.	391	455	314	402	448**	48	51	38	10	49
Biržų r. sav.	1 134	976	2 645	1 967	1 487**	276	209	127	55	274**
Panevėžio r. sav.	2 010	1 847	2 063	1 952	2 043**	622	825	341	190	389
Pasvalio r. sav.	851	2 225	790	894	445	319	1 878	575	215	214
Rokiškio r. sav.	390	746	281	1 687	425**	63	161	2	112	23

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (** - patikslinta perskaičiuojant duomenis)

Vadovaujantis Statistikos departamento pateikiamais duomenimis, vertinant Kupiškio rajono savivaldybės laikotarpyje turistų srautus 2018- 2022 m. liepos mėnesiais, matomas turistų skaičiaus augimas - turistų skaičius išaugo 12,7 proc., visoje Lietuvos Respublikoje – 8,7 proc. (2018- 2022 m.), tačiau 2020m. matomas turistų skaičiaus sumažėjimas. Turistų Kupiškio r. sav. 2020 m. sumažėjimas, lyginant su 2018 metais 19 proc., šalies mastu tuo pačiu laikotarpiu turistų skaičius sumažėjo taip pat 19 proc. Visai kitos tendencijos stebimos kalbant apie užsienio turistų srautus, vertinant 2018 metų liepos ir 2022 metų liepos duomenis, užsienio turistų skaičius praktiškai nepakito, tačiau 2021 metų liepos mėnesio turistų srautus su 2018 metų liepos mėnesio – sumažėjo net 79 proc., kuris buvo juntamas jau ir 2020 metais.

Turistų skaičiaus sumažėjimą 2020 m. sietinas su pasauline situacija dėl COVID-19 pandemijos, jos metu nustatytus judėjimo apribojimus. Sustabdžius turistines keliones visame pasaulyje, Lietuvoje ženkliai sumažėjo užsienio turistų srautai, neigiamos įtakos turėjo ir vietinių turistų judėjimui.

Vertinant Kupiškio rajono duomenis matomos tos pačios tendencijos kaip ir visoje šalyje- turistų skaičiaus augimas 2018-2019 m. (vertinant liepos mėnesių duomenis) ir skaičiaus kritimas 2020m. (sumažėjo beveik 20 proc.) nulemtas COVID-19 pandemijos.

10.1. pav. Turistų skaičiaus pokytis apgyvendinimo įstaigose 2012 – 2022 m.
(Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV)

Vadovaujantis 2023 metų Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro duomenimis (t.y. 6 apgyvendinimo įstaigomis daugiau, nei buvo fiksuota 2021 metais Statistikos departamento), Kupiškio rajono savivaldybėje apgyvendinimo paslaugas teikia 9 kaimo turizmo sodybos, 1 viešbutis, 2 kempingai, 2 apartamentai, 1 nakvynės namai (hostelis).

10.4 .lentelė. Apgyvendinimo įstaigos Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Apgyvendinimo įstaigos pavadinimas	Adresas	Aprašymas (www.infokupiskis.lt)
Kaimo turizmo sodybos			
1	Sodyba „Apynių namai“	Stirniškių k., 40137 Kupiškio r.	„Apynių namai“ yra šiaurės rytų Lietuvoje, Lėvens kraštovaizdžio draustinyje. Ten po atviru dangumi kūnus glosto šilta alaus vonia, o sielas gaivina dvaro kumetyno jaukuma, gamtos begalybė ir apyniuoti nuotykių. Ši vieta sutverta įsimylėlių pabėgimams, išmintingų draugų susibūrimams ar šiltoms šeimų akimirkoms. Svečiai gali apsistoti dviejų aukštų, moderniai restauruotame ir konceptualiai įrengtame 1847 m. statybos dolomitiniame Komarų dvaro kumetyne. Poilsio ritmą čia diktuoja patogios lovos, kuriose poilsį „sergės“ aromatingosios Humulus Lupulus pagalvės ir lino patalai.
2	Sodyba „Pas sesutes“	Pasuosų k, Kupiškio r.	Moderni kaimo turizmo sodyba „Pas sesutes“ yra įsikūrusi ant didelio šlaito, Suosos ir Lėvens upių santakoje, Lėvens kraštovaizdžio draustinio teritorijoje. Sodybietė užima 3 ha plotą. Sodybą supa gražiai sutvarkyta aplinka, kurioje galima pasigrožėti medžio skulptūromis ir įvairių rūšių augalais.
3	Sodyba „Kunigiškio svirnas“	Kunigiškio k. 4, Kupiškio r.	Pobūvių salė talpina 60 žmonių, nakvoti gali 50 (vasarą 60) žmonių. Yra galimybė nuomotis atskirai tik pobūvių salę ar kambarius nakvynei. Salėje galima rinktis įvairių formų

			stalus. Nuomojame staltieses, indus (lėkštes, įrankius, stiklines, taures, puodelius, šaukštelius), baltus užvalkalus kėdėms. Taip pat siūlome ir kitas paslaugas Jūsų šventėms: Kokybišką ir skanų maistą; Stalo, patalpų dekoravimą; Aptarnavimą švenčių metu, vaikų švenčių vedimą, užimtumą bei pramogas.
4	Kupiškio marių vila	Vėžionių g. 51, Aukštupėnų k., Kupiškio r.	Kupiškio marių vila įsikūrusi ant ketvirto pagal dydį dirbtinio vandens telkinio Lietuvoje, Kupiškio marių, kranto, 2 km atstumu nuo Kupiškio miesto. Vila siūlo pokylių salę (iki 60 asmenų) su virtuve, 6 miegamuosius kambarius (20 lovų), lauko terasą su židiniu, pirties kompleksą su sale (iki 16 asmenų) ir 4 miegamaisiais kambariais (14 lovų), „Jaunavedžių“ namelį. Taip pat teikiamos medinių valčių, baidarių, vandens dviračių nuomos paslaugos. Galima užsisakyti maitinimą.
5	„Puožo sodyba“	Puožo k. 5, Kupiškio r.	Kaimo turizmo sodyba „Puožo sodyba“ – tai puiki vieta šventei. Čia teikiamos salių nuomos ir apgyvendimo paslaugos. Sodyba turi puikų privažiavimą visais metų laikais ir automobilių stovėjimo aikštelę. Sodyba pasižymi labai gražia medžių ir ežero panorama. Tamsiu paros metu įjungiamas apšvietimas. Sodyboje įrengti jaukūs poilsio kambariai (40 asmenų), didžioji dalis jų – su privačiais tualetais. Sodyboje yra dvi pobūvių salės.
6	Sodyba „Lanauskynė“	Lanauskų k. 1, Kupiškio r.	Jei norite švęsti kur nors toliau nuo miesto šurmilio, gražiausios Lietuvos gamtos apsuptyje su artimiausiais žmonėmis – SODYBA LANAUSKYNĖ yra puikus pasirinkimas! Sodyba įsikūrusi apie 16 km nuo Kupiškio miesto, šalia kelio Kupiškis-Utena. Sodyboje esanti salė talpina iki 60 žmonių, nakvynė suteikiama 20 žmonių. Lietingais ir vėjuotais rudens ar šaltais ir žvarbiais žiemos vakarais nerasite didesnio malonumo, nei panirti į garuojantį šilto vandens kubilą!
7	Sodyba „Anytos liežuvėlis“	Marių g. 4, Jutkonių k., Kupiškio r.	Kaimo turizmo sodyba yra gražiamo gamtos kampelyje, savotiškame Kupiškio marių pusiasalyje, kur yra maudykla su liepteliu, lauko židyns ir pavėsinė, kubilas, rusiška pirtis ir kt.
8	„Pakalnės sodyba“	Gastomo g. 2, Skverbų k., Kupiškio r.	„Pakalnės sodyba“ – tai sodyba su etnografiniais elementais, įkurta prieš dešimtmetį vaizdingoje Lėvens kraštovaizdžio draustinio vietoje, ant Viešintos upelio kranto. Sodybos kompleksą sudaro 2 nakvynės namai, kuriuose gali apsistoti iki 50 asmenų. Pirtis, lauko pavėsinės, vaikų žaidimo aikštelės. Vestuvių ar kitų švenčių metu svečius aptarnauja paslaugus ir dėmesingas personalas.
9	„Renatos sodai“	Dvaro g. 7a, Stirniškių k., Kupiškio r.	Sodyboje gali apsistoti iki 24 asmenų. Iš viso yra penki kambariai. Lankytojai gali rinktis iš dviviečių, triviečių ir

			keturviečių kambarių. Taip pat galima užsisakyti edukacinę programą „Maistas ir vaistas po mūsų kojomis“. Sodyba lankytojus priima tik vasaros sezonu.
Viešbučiai			
1	Viešbutis „Janta“	Aleksandrijos k., Kupiškio r.	Trijų žvaigždučių motelis „Janta“ yra įsikūręs patogioje vietoje – kelių Kupiškis-Utena ir Kupiškis-Rokiškis sankirtoje. Svečiams moderniai įrengti 12 kambarių. Siūlomi liukso klasės, dviviečiai, triviečiai bei keturviečiai kambariai, kuriuose įrengta skaitmeninė televizija, tualetai bei dušo kabinos, veikia bevielis internetas. Pageidaujant suteikiami: plaukų džiovintuvas, lygintuvas, lyginimo lenta, lovelė vaikui. Pro motelio langus atsiveria gražus vaizdas į medžio skulptūras bei tvenkinį. Šalia kavinė, pokylių salė, bei degalinė-parduotuvė. Taip pat siūlomos biuro paslaugos (pašto, kopijavimo), skalbimo ir daiktų saugojimo bendrame seife paslaugos. Pobūvių bei banketų metu motelyje gali apsigyventi iki 60 svečių. Kvalifikuotas personalas visada maloniai jus priims bei užtikrins komfortišką poilsį.
Kempingai			
1	„Kupiškėnų Starkėno“ nameliai prie Kupiškio marių	Lėvens g. 9, Palėvenėlės k. Kupiškio r.	Visi kviečiami apsistoti naujuose nameliuose Palėvenėlės kaime! Jus pasitiks bei apgyvendins žvejys Evaldas Varnauskas! Nameliuose yra patogūs „Lonas“ čiužiniai, stalai, televizoriai. Nameliuose su terasa įrengti kondicionieriai. Sodybos teritorijoje įrengtas tualetas, mini virtuvė, dušas, 2 šašlykinės, supynės, stalo teniso inventoriai.
2	Nameliai ant vandens	Marių g. 9, Aukštupėnų k., Kupiškio r.	Išskirtinis ir analogų neturintis 4 namelių turistinis kaimelis ant vandens bei plaukiojanti pirtis 6 asmenims laukia jūsų. Nameliai inkaruoti Kupiškio marių pakrantėje. O su pirtele galima plaukti, kur tik norite, bei apžiūrėti visas Kupiškio marias. Viena namelyje gali apsistoti 4 asmenų šeima. Visi nameliai turi patogią dvigulę lovą ir išskleidžiamą sofą. Patalynės iš tvarių audinių. Elektros nameliuose nėra, todėl čia galima atitrūkti nuo pasaulio ir puikiai pailsėti. Miegoti ant vandens, tai lyg miegoti lopšyje – jausmas ištis ypatingas. Nameliai skirti ramiam poilsiui, pabuvimui gamtoje.
Aptamentai			
1	Aptamentai miesto centre	Vytauto g. 3, Kupiškis	Galima trumpalaikė ir ilgalaikė nuoma. Buto patogumai: dušas, tualetas, televizorius, Wi-Fi internetas, virtuvėlė, lova, automobilių stovėjimo aikštelė.
2	„Naktakės aptamentai“	Vytauto g. 6, Kupiškis	„Naktakės aptamentai“ įsikūrę pačiame Kupiškio centre. Du miegamieji, svetainės zona, jauki virtuvėlė ir vonios

			kambarys. Vos keli kilometrai iki marių, jas galėsite pasiekti dviračiu (apartamentuose yra keli dviračiai).
Nakvynės namai (hostelis)			
1	Kupiškio technologijos ir verslo mokyklos hostelis	Jaunimo g. 8, Kupiškis	Šiame hostelyje vienu metu gali apsistoti iki 82 žmonių. Hostelis siūlo vienviečius, dviviečius, triviečius kambarius su visais patogumais. Taip pat hostelyje yra konferencijų salė, kavinė, bagažo saugykla. Šalia įrengta saugoma automobilių stovėjimo aikštelė. Svečiai priimami visus metus.

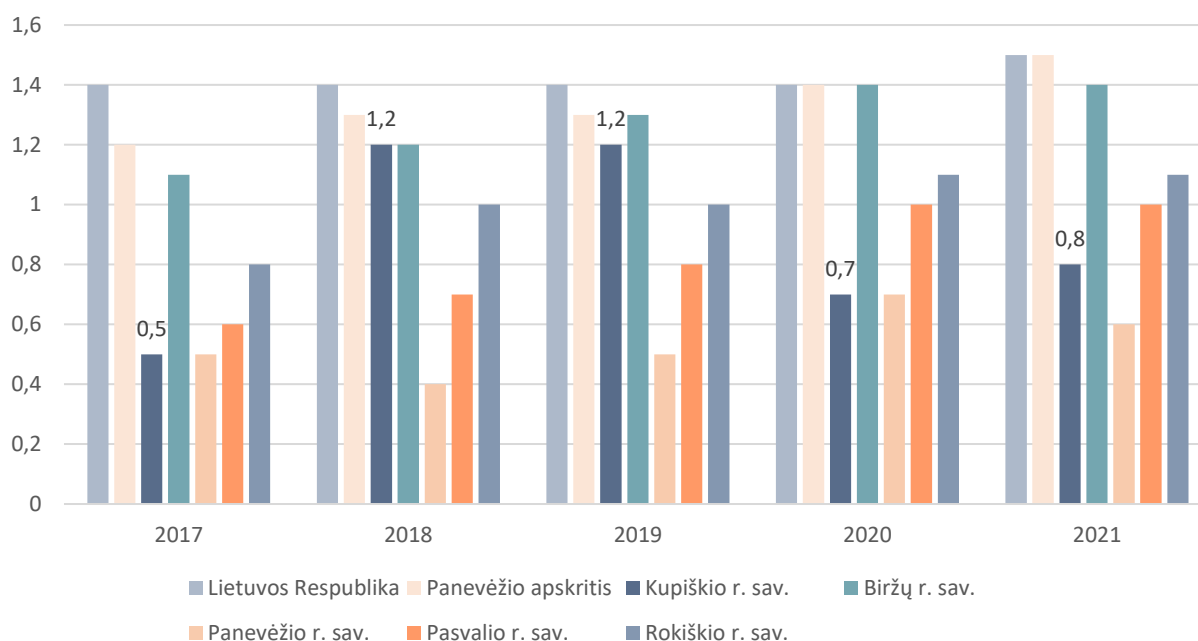
Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras

Maitinimo paslaugos. Statistikos departamento duomenimis 2021 metų pabaigoje Kupiškio rajono savivaldybėje veikė 14 maitinimo įstaigų. Per 2017 - 2021 m. maitinimo įstaigų skaičius Kupiškio rajono savivaldybėje išaugo daugiau nei 40 proc. Lyginant su Panevėžio apskrities rodikliais, Kupiškio rajono savivaldybės situacija buvo geresnė – Panevėžio apskrityje maitinimo įstaigų skaičius 2017- 2021 m. augo 18,2 proc. Tuo tarpu šalyje, maitinimo įstaigų skaičius augo mažiau nei 10 proc. Nors ir bendros tendencijos yra teigiamos, o pokytis geriausias lyginant Panevėžio apskrities rajonų kontekste, tačiau maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius metų pabaigoje, Kupiškio rajone yra mažiausias: daugiau nei dvigubai mažesnis lyginant su Biržų rajono savivaldybe, pusantro karto mažesnis nei Panevėžio rajone.

10.5.lentelė. Maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius metų pabaigoje, vnt.

		Maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius metų pabaigoje, vnt.				2021
		2017	2018	2019	2020	
Maitinimo ir gėrimų teikimo veikla	Lietuvos Respublika	3 864	3 961	4 070	4 058	4 292
	Panevėžio apskritis	269	284	294	294	329
	Kupiškio r. sav.	8	20	20	12	14
	Biržų r. sav.	26	27	31	33	31
	Panevėžio r. sav.	19	16	20	25	22
	Pasvalio r. sav.	15	15	15	15	15
	Rokiškio r. sav.	17	17	17	17	17

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

10.2. pav. Maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius 1000 gyv. metų pabaigoje, vnt.

Statistikos departamento duomenimis 2020 m. 1000 - iui Kupiškio rajono savivaldybės gyventojų teko 0,7 maitinimo įstaigų ir 28 jose esančios vietos, Panevėžio apskrityje (atitinkamai 1,4 ir 67), Lietuvoje 1000 -iui gyventojų teko 1,4 maitinimo įstaigų ir 92 jose esančios vietos. Kupiškio rajonas pagal 1000-iui gyventojų tenkanti maitinimo įstaigų skaičių yra paskutinėje vietoje lyginant apskrities rajonų kontekste. Iš to galima daryti išvadą, kad Kupiškio rajono maitinimo sektorius pagal rodiklius yra prasčiausiai išvystytas Panevėžio apskrityje. Pažymėtina tai, kad Kupiškio rajono savivaldybėje 2017 – 2020 m. laikotarpyje maitinimo įstaigų skaičius tekantis 1000 - iui gyventojų sumažėjo 22 proc, o lyginant su 2019 metais - beveik dvigubai.

Vadovaujantis Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro pateikiamais duomenimis, Kupiškio rajono savivaldybėje veikia 12 maitinimo įstaigų, iš kurių 8 yra Kupiškio, 1 Subačiaus miestuose, likę 3 Kupiškio miesto aglomeracijos ribose – Aukštupėnų ir Aleksandrijos kaimuose. Pilnas jų sąrašas pateikiamas 10.6. lentelėje.

10.6. lentelė. Maitinimo įstaigos Kupiškio rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Maitinimo įstaigos pavadinimas		Adresas (koordinatės)
1	Kavinė „Upės kepyklėlė“	Kavinė	Gedimino g. 33, Kupiškis
2	Baras „Sushi Sport Baras“	Baras	Vytauto g. 3a – 2, Kupiškis
3	Kavinė „Janta“	Kavinė	Kikonių g. 10, Aleksandrijos k, Kupiškio r.
4	Kavinukė „Marių Terasa“	Užkandinė	Marių g. 9, Aukštupėnų k., Kupiškio r.
5	Picerija „Čiki pica“	Picerija	Gedimino g. 36A., Kupiškis
6	Restoranas „Provinsalis“	Restoranas	Šimtmečio g. 2A-1, Kupiškis

7	Kavinukė „Kavinukas“	Užkandinė	Vytauto g. 8, Kupiškis
8	Užkandinė „Čiliniam Kupiškis“	Užkandinė	Vytauto g. 22, Kupiškis
9	Kavinė „Pasimatymas“	Kavinė	Gedimino g. 15, Kupiškis
10	„Gėras Čėsas“	Kavinė	Marių g. 9, Aukštupėnai
11	Traktierius „Dyvai“	Restoranas	Gedimino g. 53F, Kupiškis
12	Perkūno Kebabai - Subačius	Greito maisto restoranas	Aukštaičių a. 2, 40405 Subačius

Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras

Kita turizmo ir rekreacijos infrastruktūra. Nors Kupiškio rajonas ir nepasižymi lankytinų objektų gausa lyginant su gretimomis Rokiškio ir Anykščių rajonų savivaldybėmis, tačiau Kupiškio marios daro teigiamą įtaką pritraukiant rekreantus tiek trumpalaikiai tiek ilgalaikiai rekreacinei veiklai. Taip pat savivaldybėje gausu kultūros paveldo objektų, kurių lokacija yra sąlyginai gera atsižvelgiant į kelių tinklą, kuris sudaro palankias sąlygas turizmui kurti ir vystyti. Kupiškio rajono savivaldybėje Kupiškio rajono savivaldybės turizmo ir verslo informacijos centro duomenimis yra 7 poilsia vietės, maudyklos.

10.7. lentelė. Poilsia vietės ir maudyklos Kupiškio rajone

Eil. Nr.	Poilsia vietės, maudyklos pavadinimas	Adresas
1	Aukštupėnų poilsia vietė ir maudykla	Marių g., Aukštupėnų k., Kupiškio r., 55.850222, 24.976201 (WGS);
2	Pyragių (Indubo) ežero poilsia vietė ir maudykla	Pyragių k., Kupiškio r., 55.844719, 25.015537 (WGS);
3	Paketurių poilsia vietė	Paketurių k., Kupiškio r., 55.854382, 24.969327 (WGS);
4	Drūlėnų poilsia vietė	Drūlėnų k., Kupiškio r., 55.866747, 24.972133 (WGS);
5	Palėvenėlės poilsia vietė	Palėvenėlės k., Kupiškio r., 55.903839, 25.004915 (WGS);
6	Vėžionių poilsia vietė	Vėžionių k., Kupiškio r. 55.877911, 24.988024 (WGS);
7	Bagdonių poilsia vietė	Bagdonių k., Kupiškio r., 55.898023, 25.011672 (WGS).

Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras

Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro pateiktais duomenimis, Kupiškio rajono savivaldybėje yra 5 poilsia vietės ir dvi poilsia vietės su maudyklomis. Kupiškio rajono savivaldybės taryba 2020 m. gegužės 28 d., sprendimu Nry.TS-145 patvirtino Saugaus elgesio paviršinių vandens telkinių vandenyje ir ant paviršinių vandens telkinių ledo Kupiškio rajono savivaldybėje taisyklės, kuriose taip pat išdėstomi reikalavimai maudykloms ir paplūdimiams. Vadovaujantis 2021 metų Kupiškio rajono aplinkos monitoringo apie paviršinį vandenį duomenimis, vandens būklė netoli Aukštupėnų poilsia vietės ir maudyklos ir Pyragių (Indubo) ežero

poilsia vietės ir maudyklos yra gera, vertinant N bendrą, Amonio azoto, Nitratinio azoto, P bendro Fosfatinio fosforo, BDS7 rodiklius.

Kupiškio rajono savivaldybė turtinga lankytinomis vietomis, lankytinų vietų sąrašas 2023 m. vasario mėnesį patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės sprendimu, pateikiamas 10.8 lentelėje.

10.8. lentelė. Lankytinos vietos Kupiškio rajono savivaldybėje

Nr.	Nr.	Lankytinos vietos pavadinimas	Lankytinos vietos adresas
Architektūros, archeologijos ir urbanistikos paminklai (15)			
1.	1.	Adomynės dvaro sodyba	Adomo Vilėniškio g. 4, Adomynės k., Šimonių sen., Kupiškio r.
2.	2.	Antašavos dvaro sodyba	Rožių g. 2A, Antašavos mstl., Kupiškio sen., Kupiškio r.
3.	3.	Noriūnų dvaro sodyba	Noriūnų k., Noriūnų sen., Kupiškio r.
4.	4.	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodyba	Dvaro g., Stirniškių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
5.	5.	Salamiesčio dvaro sodybos rūmai	Vytautų g. 3, Salamiesčio mstl., Alizavos sen., Kupiškio r.
6.	6.	Mirabelio įtvirtinta dvarvietė	Mirabelio k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
7.	7.	Kupiškio laisvamanių senųjų kapinių kompleksas	Pergalės g., Kupiškis
8.	8.	Salamiesčio dvaro sodybos magazino liekanos	Salamiesčio mstl., Alizavos sen., Kupiškio r.
9.	9.	XIX a. grūdų sandėlis (Subačiaus grūdų sandėlis)	Biržų g., Subačiaus m., Kupiškio r.
10.	10.	Buivėnų kapinynas	Buivėnų k., Noriūnų sen., Kupiškio r.
11.	11.	L. Stuokos-Gucevičiaus aikštė	L. Stuokos-Gucevičiaus a., Kupiškis
12.	12.	Buvusi žydų sinagoga ir memorialinė lenta	L. Stuokos-Gucevičiaus a. 3A, Kupiškis
13.	13.	Kupiškio linų sandėlis	Maironio g. 1, Kupiškis
14.	14.	Šmidto malūnas su technologine įranga	S. Dariaus ir S. Girėno g. 12A, Kupiškis
15.	15.	Antašavos dvaro sodybos klebonija	Pergalės g. 2, Antašavos mstl., Kupiškio sen., Kupiškio r.
Maldos namai (12)			
16.	1.	Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia	Gedimino g. 1, Kupiškis
17.	2.	Adomynės Švč. Mergelės Marijos Vardo bažnyčia	Adomo Vilėniškio g. 6, Adomynės k., Šimonių sen., Kupiškio r.
18.	3.	Alizavos Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia	Kalno g. 15, Alizavos mstl., Alizavos sen., Kupiškio r.
19.	4.	Antašavos Šv. Hiacinto (Jackaus) bažnyčia	Vabalninko g. 26, Antašavos mstl., Kupiškio sen., Kupiškio r.
20.	5.	Palėvenės Švč. Mergelės Marijos bažnyčios statinių kompleksas	Lėvens g. 1, Palėvenės k., Alizavos sen., Kupiškio r.
21.	6.	Palėvenės Šv. Domininko (Dominyko) bažnyčios ir dominikonų vienuolyno ansamblis	Palėvenės mstl., Noriūnų sen., Kupiškio r.

22.	7.	Salamiesčio Šv. Antano Paduviečio bažnyčia	Biržų g. 16, Salamiesčio mstl., Alizavos sen., Kupiškio r.
23.	8.	Skapiškio Šv. Hiacinto (Jackaus) bažnyčia	Dariaus ir Girėno g. 1, Skapiškio mstl., Skapiškio sen., Kupiškio r.
24.	9.	Subačiaus Švč. Trejybės bažnyčia	Šermukšnių g. 14, Subačiaus mstl., Kupiškio r.
25.	10.	Subačiaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčia	Biržų g. 6, Subačiaus m., Subačiaus sen., Kupiškio r.
26.	11.	Šimonių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia	Svėdasų g. 1, Šimonių mstl., Šimonių sen., Kupiškio r.
27.	12.	Salamiesčio evangelikų reformatų bažnyčia	Biržų g. 4, Salamiesčio mstl., Alizavos sen., Kupiškio r.
Gamtos paminklai (20)			
28.	1.	Buivėnų ažuolas	Buivėnų k., Noriūnų sen., Kupiškio r.
29.	2.	Terpeikių ažuolas	Terpeikių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
30.	3.	Akmenytės šaltinis	Lėvens g., Kupiškio m.
31.	4.	Notigalės pelkė	Notigalės-Skapagirio miškai, Skapiškio sen., Kupiškio r.
32.	5.	Pažintinis takas „Į girią“	Puodžiuliškis, Šimonių sen., Kupiškio r.
33.	6.	Stirniškių atodanga	Stirniškių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
34.	7.	Akmuo su „Velnio pėda“	Gyvakarų k., Alizavos sen., Kupiškio r.
35.	8.	Elniškių piliakalnis	Elniškių k., Alizavos sen., Kupiškio r.
36.	9.	Kerelių piliakalnis	Kerelių k., Skapiškio sen., Kupiškio r.
37.	10.	Stirniškių, Skverbų, Palėvenės piliakalnis	Stirniškių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
38.	11.	Bakšėnų piliakalnis	Bakšėnų k., Alizavos sen., Kupiškio r.
39.	12.	Bugailiškių piliakalnis	Bugailiškių k., Šimonių sen., Kupiškio r.
40.	13.	Gaigalių piliakalnis	Gaigalių k., Šimonių sen., Kupiškio r.
41.	14.	Kupiškio (Aukštupėnų) piliakalnis	Aukštupėnų k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
42.	15.	Likalaukių, Astravų piliakalnis	Likalaukių k., Alizavos sen., Kupiškio r.
43.	16.	Papilių piliakalnis	Papilių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
44.	17.	Vaduvų piliakalnis	Vaduvų k., Skapiškio sen., Kupiškio r.
45.	18.	Kupos upės slėnio parkas	Kupiškio m.
46.	19.	Kupiškio tvenkinys	Kupiškio r.
47.	20.	Uošvės Liežuvio dendrologinis parkas	Pajuodupės k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
Muziejai (6)			
48.	1.	Adomo Petrausko muziejus ir Uoginių amatų centras	Muziejaus g. 3A, Uoginių k., Kupiškio r.
49.	2.	Akademiko Juozo Matulio muziejus	Naivių k., Skapiškio sen., Kupiškio r.
50.	3.	Laukminiškių kaimo muziejus	Laukminiškių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
51.	4.	Veronikos Šleivyčės paveikslų galerija	Viktariškių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
52.	5.	Kupiškio etnografijos muziejus	Gedimino g. 2, Kupiškio m.
53.	6.	Henriko Orakausko „Muziejus po atviru dangumi“	Kupiškio m.
Paminklai (8)			
54.	1.	Koplytėlė Vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivybės draugijoms atminti	Blaivybės g., Dailiūnų k., Skapiškio sen., Kupiškio r.
55.	2.	Paminklas Laurynui Stuokai-Gucevičiui	Vėdrupio g., Migonių k., Šimonių sen., Kupiškio r.

56.	3.	Koplytėlė Pirmosioms misijoms atminti	Skapiškio mstl., Skapiškio sen., Kupiškio r.
57.	4.	Lietuvos partizanų kapai	Stračinių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
58.	5.	1863 m. sukilėlių kapai	Daršiškių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
59.	6.	Paminklas Algimanto apygardos partizanams atminti	Ežerėlio g. Kupiškis
60.	7.	Baltų pasaulio medis	Gedimino g., Kupiškis
61.	8.	Kupiškio krašto žuvusiems partizanams atminti paminklas	Stuburų k., Alizavos sen., Kupiškio r.
Žymių žmonių įamžinimo vietos (6)			
62.	1.	Aktorės Unės Babickaitės ir publicisto Petro Babicko gimtoji sodyba	Laukminiškių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
63.	2.	Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimtinė	Migonų k., Šimonių sen., Kupiškio r.
64.	3.	Ministro Pirmininko Antano Merkio gimtinė	Bajorų k., Skapiškio sen., Kupiškio r.
65.	4.	Aktorės, režisierės Uršulės Unės Babickaitės-Graičiūnienės kapas	Vienuoyno g., Palėvenės mstl., Noriūnų sen., Kupiškio r.
66.	5.	Prof. Povilo Matulionio namas	P. Matulionio g. 18, Kupiškis
67.	6.	Generolo Jono Černiaus skveras	Gedimino g., Kupiškis
Kitos lankytinos vietos (4)			
68.	1.	Uoginių automobilių ir motociklų sporto kompleksas	Muziejaus g. 9, Uoginių k., Kupiškio sen., Kupiškio r.
69.	2.	„Brolių medus“	Jaunimo g. 1, Lukonių k., Subačiaus sen., Kupiškio r.
70.	3.	Kupiškio aeroklubas	Rudikų k., Alizavos sen., Kupiškio r.
71.	4.	Vandenlenčių parkas	Marių g. 9, Aukštupėnų k., Kupiškio sen., Kupiškio r.

Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras

Apie turizmo ir rekreacijos vystymo potencialą Kupiškio rajono savivaldybėje byloja ir pakankamai plati turizmo paslaugų ir turistinių maršrutų pasiūla. 10.9. lentelėje pateikti turistiniai maršrutai, vandens pramogos, kitos aktyvios pramogos Kupiškio rajono savivaldybėje.

10.9. lentelė. Turizmo paslaugos Kupiškio rajono savivaldybėje

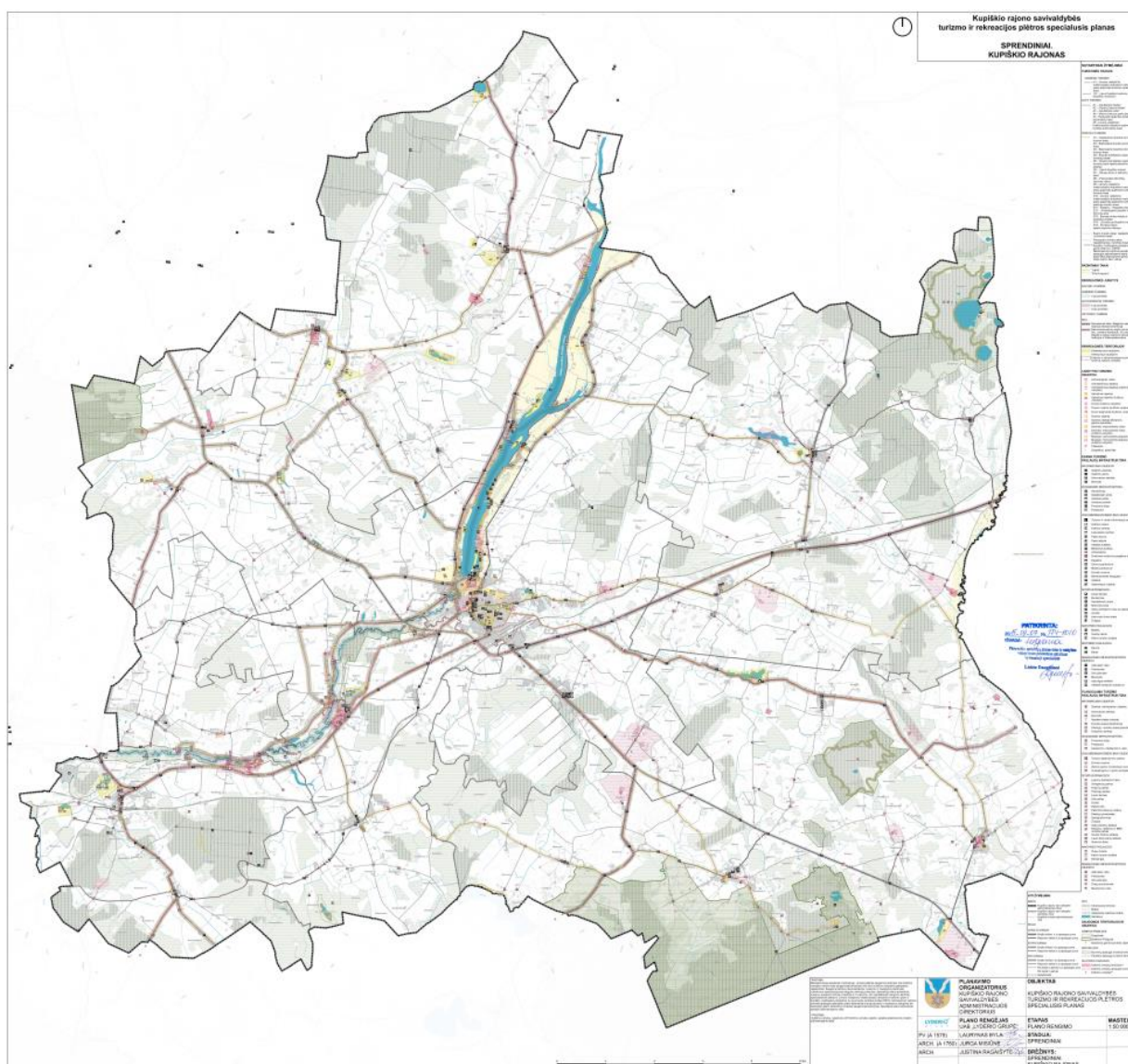
Paslaugos tipas	Paslauga
Aktyvios pramogos	„Wake Park Kupiškis“ vandens pramogos Kupiškio mariose „Kupiškėnų Starkėnas“ vandens pramogos Kupiškio mariose Laivelis „Jara“ Baidarių nuoma VšĮ Kupiškio aeroklubas Žirgynas „Ready 2 Fly“ Dviračių nuoma Mobilaus kubilų nuoma Vaikų žaidimo kambarys „Nykštukų Alėja“ VšĮ „Atletikas“ (sporto salių kompleksas, vaikų žaidimų kambarys, salės nuoma gimtadieniams) Laisvalaikio ir pramogų erdvė ir pobūvių salė „ŠvęskiTaip“

Dviračių turizmo trasos	Tarptautinė tranzitinė dviračių turizmo trasa (trasa ateina nuo Viešintų, Anykščių raj.) Subačiaus mstl. – Subačius – Skverbai – Noriūnai – Palėvenė – Kupiškis – Didžprūdžių k – Antašava (toliau Vabalninko, Biržų raj., link) Nacionalinė dviračių turizmo trasa (trasa ateina nuo Trakiškių, Panevėžio raj.) Subačiaus mstl. – Subačius – Skverbai – Noriūnai – Palėvenė – Siauriai – Svideniai – Paketuriai – Palėvenėlė – Alizava (toliau Pandėlio, Rokiškio raj., link); Nacionalinė tranzitinė dviračių turizmo trasa (trasa ateina nuo Vabalninko, Biržų raj.) Salamiestis – Gyvakarai – Drūlėnai – Paketuriai – Buivėnai – Palėvenė – Stirniškiai – Sverbai – Subačius – Subačiaus mstl. (toliau viešintų, Anykščių raj., link); Šiaurės Aukštaitijos regioninis dviračių žiedas (trasa ateina nuo Raguvėlės, Anykščių raj.) Subačiaus mstl. – Subačius – Stirniškiai – Aukštaičiai – Palėvenė – Siauriai – Byčiai – Aleksandrija – Bukėnai – Gaigaliai – Nociūnai (toliau Viešintų, Anykščių raj., link) Šiaurės Aukštaitijos regioninio dviračių žiedo tąsa / trumpinimo atkarpa Kupiškis – Palėvenėlė – Alizava – Bakšėnai – Salamiestis (toliau Vabalninko, Biržų raj., link); „Aplink Kupiškio marias“ Aukštupėnų pirmoji poilsio vietė – Pajuodupė – Bagdonys – Laukminiškiai – Vainiūniškio tiltas – Elniškiai – Palėvenėlė – Drūlėnai – Aukštupėnų piliakalnis; „Senųjų dvarų ir bažnyčių keliu“ Aukštupėnų piliakalnis – Didžprūdžiai – Uoginiai – Viktoriškių k. – Antašava – Darsiškių k. – Salamiestis – Gyvakarai – Drūlėnai – Aukštupėnų pirmoji poilsio vietė „Palėvenėlės-Stirniškių istorinės vietos“ Aukštupėnų piliakalnis – Svideniai – Buivėnai – Palėvenė – Aukštaičiai – Stirniškiai – Baronai – Karaliūnai – Noriūnai – Kupiškis Lėvens valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plane pažymėta pažintinė turistinė dviračių trasa Lėvens valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plane pažymėta pažintinė turistinė pėsčiųjų - dviračių trasa Kupiškio – Skapiškio žiedas Kupiškis – Mirabelis – Naviai – Skapiškio geležinkelio st. – Skapiškis – Mituvos ež. – Biliūnų k. – Jutkonys – Bagdonių rekreacinė teritorija – Pajuodupė – Aukštupėnų rekreacinė teritorija – Uošvės liežuvys - Kupiškis
Autoturizmo trasos	„Aukštaitijos žiedas“ (trasa ateina nuo Panevėžio) Kunčiai – Subačius – Skverbai – Noriūnai – Palėvenė – Kupiškis – Skapiškis (toliau Salų mstl., Rokiškio raj. link) „Vidurio Lietuvos kelias“ (trasa ateina nuo Panevėžio) Kunčiai – Subačius – Skverbai – Stirniškiai – Radžiūnai – Noriūnai „Aukštaitijos keliai“ Noriūnai – Kupiškis – Aleksandrija – Šepeta – Kinderiai – Nociūnai – Pajuodbalys – Juodlaukys (toliau Anykščių link), kita atšaka nuo Aleksandrijos link Vidurio Lietuvos parkų žiedas Subačius – Noriūnai – Palėvenė – Kupiškis – Paketuriai – Palėvenėlė – Alizava – Girsteikiai – Mirgai (toliau Biržų link) Panevėžio apskrities turistinė automobilių trasa

	Ilčiūnai – Subačiaus mstl. – Subačius – Skverbai – Noriūnai – Kupiškis – Aleksandrija – Skuodiniai – Puožas – Juodpėnai – Mielūnai (toliau trasa eina Salų mstl., Rokiškio raj. link, tačiau per Šetekšnos upę nėra susisiekimo) Lėvens valstybinio kraštovaizdžio draustinio pažintinė turistinė automobilių trasa Skverbai – Stirniškiai – Aukštaičiai – Palėvenė – Suvainiško vs. – Palėvenės vs. – Paketurių k. – Kupiškis – Byčiai – Didžiagrašiai – Noriūnai – Karaliūnai – Stirniškiai
--	---

Duomenų šaltinis: Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras, Kupiškio rajono savivaldybės turizmo ir rekreacijos plėtros specialiojo planas

Galiojančio Kupiškio rajono savivaldybės turizmo ir rekreacijos plėtros specialiojo plano, patvirtinto 2015 metų rugsėjo 24 d. tarybos sprendimu Nr. TS-263 sprendiniais buvo numatyta Kupiškio rajono rekreacinės ir turizmo infrastruktūros plėtra; turizmo trasų sistema, rekreacinių teritorijų tvarkymas ir reglamentavimo nuostatos, kultūros paveldo pritaikymo turizmui ir rekreacijai kryptys ir prioritetai.

10.3. pav. Kupiškio rajono savivaldybės turizmo ir rekreacijos plėtros specialiojo plano ištrauka

10.2. Gamtiniai rekreaciniai ištekliai

Įvairių rūšių turizmui ir rekreacijai tinkančių gamtinių išteklių Kupiškio rajono savivaldybėje pagrindą sudaro gamtiniai ir kai kurie antropogeninės kilmės ar tik antropogenizuoti kraštovaizdžio elementai (tvenkiniai, parkai ir pan.) bei jų deriniai:

- žėliniai ir želdiniai (įvairioms rekreacijos formoms tinkantys miškai, miško parkai, parkai);
- vandens telkiniai (įvairioms rekreacijos formoms tinkantys ežerai, tvenkiniai, vandentėkmės);
- geomorfologinės struktūros (daubos, lėkšti gūburiai, slėniai, šlaitai, skardžiai ir kitos mažiau svarbios ir išraiškingos reljefo formos);
- estetiškai vertingi kraštovaizdžio kompleksai, kuriuos formuoja skirtingo raiškumo minėtų kraštovaizdžio komponentų deriniai.

Saugomos teritorijos, miškų masyvai, upės, ežerai, tvenkiniai ir jų slėniai, išlikusios natūralios pievos ir ganyklos, kiti natūralūs biotopai lemia kraštovaizdžio vertę, biologinę įvairovę ir jos išsaugojimą. Estetiniais ištekliais vertingiausia pietinė ir rytinė Kupiškio rajono savivaldybės dalis – Šimonių giria, Jaros – Šetekšnos upės slėnis. Taip pat unikalus kraštovaizdį formuoja pelkių gausa, Lėvens upių slėniai bei Kupiškio tvenkinys.

Didesnėje savivaldybės dalyje plyti mažiau vertinamas lygumų agrarinis kraštovaizdis.

Kupiškio rajonas nepasižymi ežerų gausa – 24 ežerai, bendras jų plotas užima 258,3 ha. Didžiausi ežerai – Notigalė (91,5 ha) bei Mituva (38,2 ha). 75 % visų ežerų sudaro nedideli, iki 10 ha ploto ežerai (18 ežerų), 25 % – nuo 10 iki 100 ha (6 ežerai). Kupiškio rajone didžiausias dirbtinis vandens telkinys yra – Kupiškio tvenkinys, kurio plotas 816,1 ha.

Kupiškio rajone didžiausias miškas – Šimonių giria. Pats rajonas nėra labai miškingas, o ir daugiausiai vyrauja lapuočių/mišrūs miškai. Svarbu paminėti, kad rajone yra 2 biosferos poligonai – Šimonių ir Žaliosios girios teritorijos, kuriuose gausu nykstančių augalų bei paukščių rūšių bei 10 valstybinių draustinių.

Rytiniu Kupiškio rajono pakraščiu teka Jara-Šetekšna. Rajono centre teka Lėvu, Pyvesa, Kupa, tačiau šios upės turi mažą nuolydį ir nedidelį vandens debitą. Šios upės nėra itin tinkančios rekreacijai ar vandens turizmui. Savivaldybės teritorijoje labiausiai tinkama vieta vandens turizmui yra Kupiškio tvenkinys.

10.3. Išvados

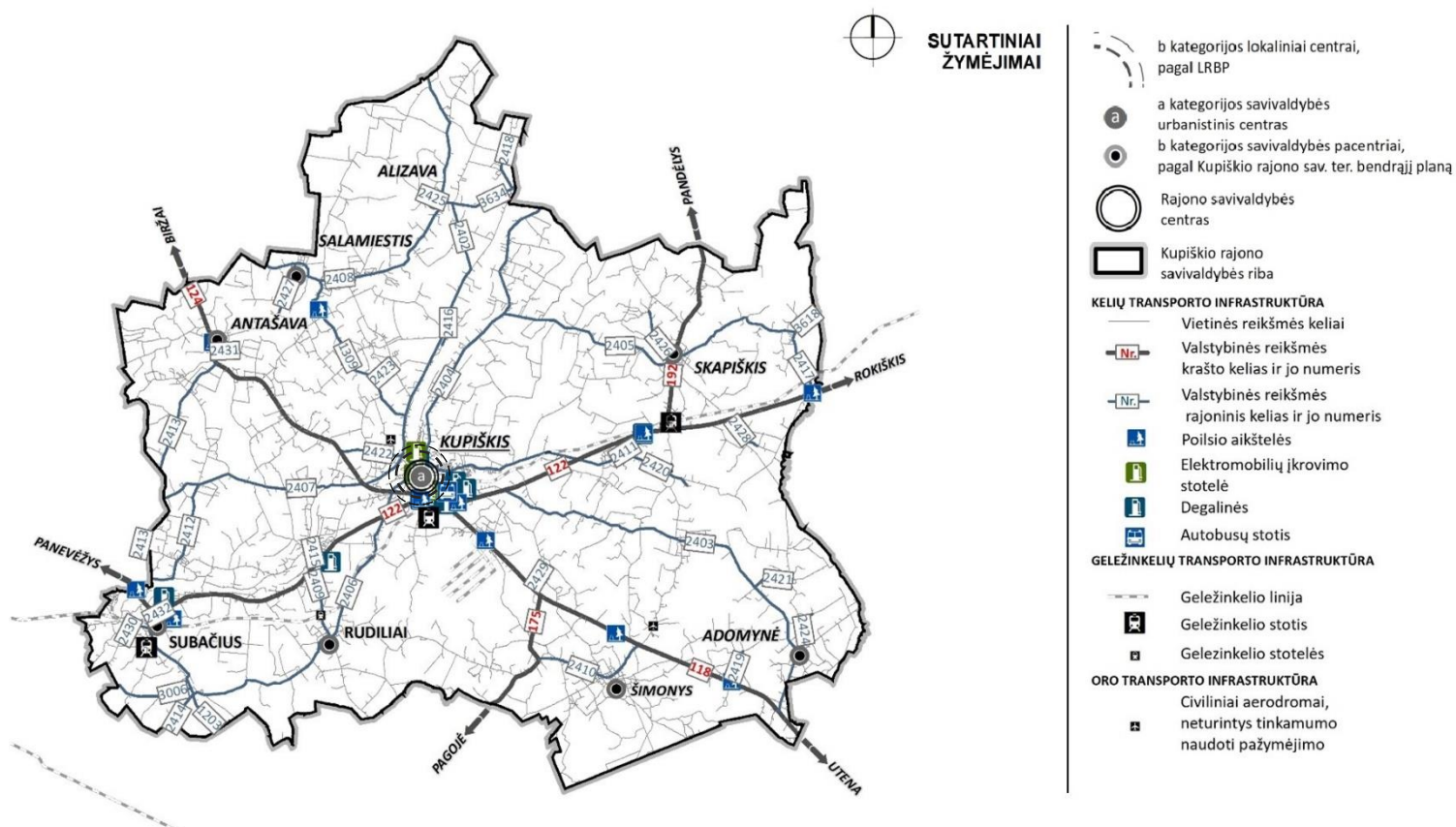
- Turistų informavimo ir konsultavimo paslaugas Kupiškio savivaldybėje koordinuoja Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras (Gedimino g. 96, Kupiškis, LT-40128).
- Augantys virtualių Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro lankytojų srautai rodo, jog auga bendras susidomėjimas Kupiškio rajonu, kaip rekreaciniu – turistiniu objektu. Tačiau COVID – 19 pandemija lėmė fizinių rekreantų srautų mažėjimą aktualiais metais. Tokie rezultatai rodo, kad šis sektorius yra svariai įtakotinas išorės veiksnių, todėl būtina plėsti siūlomų veiklų tipus, mažinti sezoniškumo įtaką.

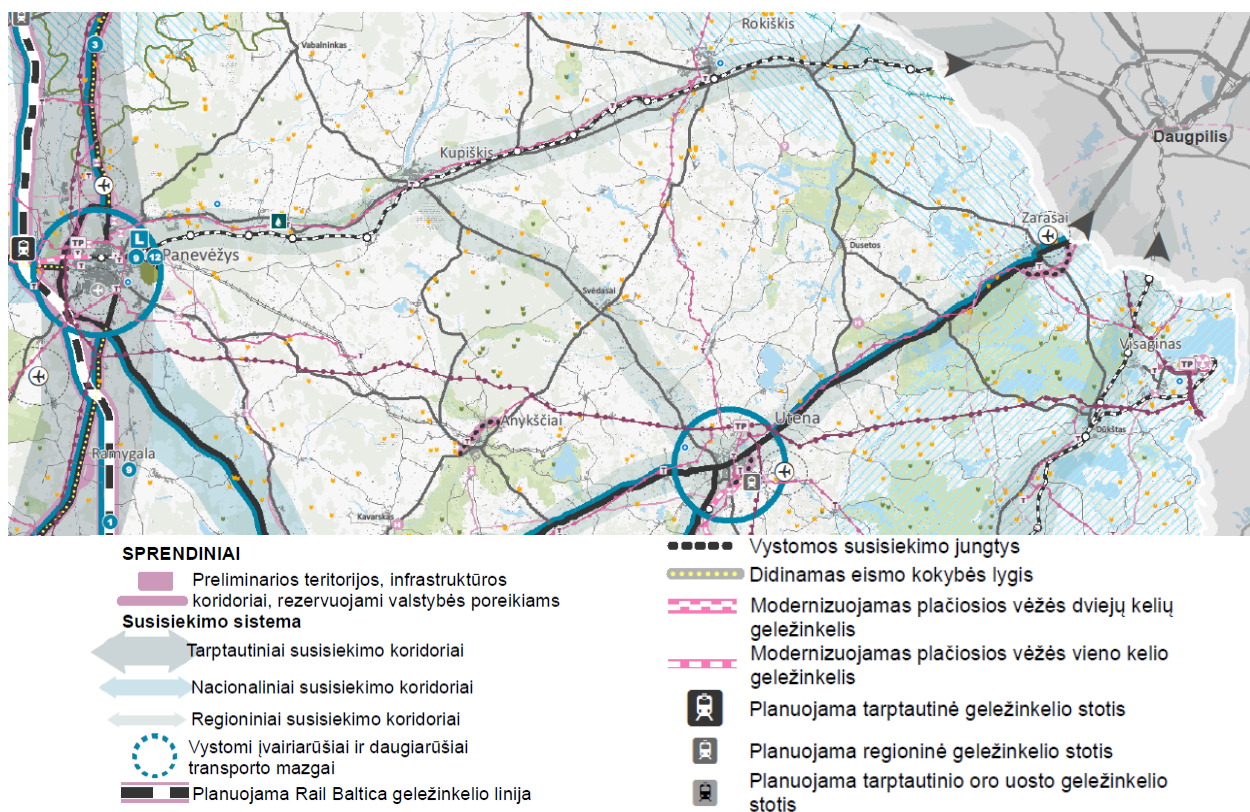
- 2023 metais Kupiškio rajone buvo 15 apgyvendinimo įstaigų, tačiau Kupiškio rajono savivaldybė viena iš savivaldybių turinčių mažiausią apgyvendinimo įstaigų skaičių apskrityje. Šie rodikliai leidžia daryti prielaidas, kad apgyvendinimo veikla Kupiškio rajono savivaldybėje yra nepopuliari, to pasekoje darytina prielaida, jog Kupiškyje vykdoma trumpalaikė rekreacinė – turistinė veikla.
- 2023 metais Kupiškio rajone buvo 12 maitinimo įstaigų. Vertinant statistikos departamento duomenis apie maitinimo įstaigas Kupiškio rajone, matome, kad jų skaičius nebuvo pastovus ar nekito sistemingai paskutinių 5 metų laikotarpyje, tačiau pagrindinis faktorius, lėmęs esminį jų sumažėjimą 2020 metais – COVID – 19 pandemija, tuo metu maitinimo įstaigų skaičius sumažėjo 40proc. Šiuo metu Panevėžio apskrityje maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius metų pabaigoje, Kupiškio rajone yra mažiausias.
- Kupiškio rajonas nepasižymi išskirtiniais gamtiniais ištekliais, kuriuos įveiklinus būtų sukuriamas rekreacinis potencialas. Didžiausi ežerai – Notigalė (91,5 ha) bei Mituva (38,2 ha), Kupiškio rajone didžiausias miškas – Šimonių giria Kupiškio rajone tekančios upės nėra itin tinkamos rekreacijai ar vandens turizmui. Savivaldybės teritorijoje labiausiai tinkama vieta vandens turizmui yra Kupiškio tvenkinys.

11. Susisiekimo infrastruktūra

Kupiškio rajono susisiekimo sistemos pagrindą sudaro sausumos transportas – geležinkelis, valstybinės reikšmės krašto, rajoniniai bei vietinės reikšmės viešieji ir vidaus keliai. Dėl geografinės padėties, Kupiškio r. sav. nėra labai patraukli tranzitiniam transportui, todėl valstybinės reikšmės magistralinių kelių jos teritorijoje nėra. Savivaldybę kerta plačios vėžės geležinkelio linija Linkaičiai-Šapeliai-Valstybės siena. Oro transporto infrastruktūrą savivaldybėje sudaro išlikusi 3 mažųjų, neveikiančių aerodromų infrastruktūra.

2021 m. įsigaliojo naujo LR Valstybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai, Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) planas su visais pakeitimais ir papildymais neteko galios. Nors didesnių pokyčių Kupiškio r. sav. susisiekimo sistemai (geležinkelio, valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros plėtra) valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentu nesuplanuota, įsigaliojus jo sprendiniams Kupiškio r. sav. padėtis logistikos paslaugų perspektyvoje, tapo palankesne. Savivaldybė turi išvystytus regioninius ryšius su Panevėžiu, kuris planuojamas tarptautinių logistikos paslaugų konsolidavimo centru. Be to, Panevėžį kirs Rail Baltica geležinkelio linija, čia planuojamas ir įvairiarūšis terminalas. Kupiškio r. sav. priskiriama Panevėžio krovinių konsolidavimo zoni. Valstybinės reikšmės krašto keliai tarp Panevėžio ir Kupiškio, Kupiškio ir Utenos bei savivaldybės teritorija praeinanti geležinkelio linija, šalies mastu įtvirtinti regioniniais susisiekimo koridoriais.

11.2.pav. Iškarpa iš LRBP 2030 sprendinių, brėžinio „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

Be naujų valstybės teritorijos bendrojo plano sprendinių, planuojamai teritorijai galioja Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa 2015-2020 m., 2022 m. patvirtintos Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022-2035 m. strateginės gairės.

Patvirtinti dokumentai nustato strateginius valstybinės reikšmės kelių transporto infrastruktūros, kuri yra neatsiejama Kupiškio r. sav. susisiekimo infrastruktūros dalis, priežiūros ir plėtros prioritetus, o tai sudaro galimybes tiksliau planuoti galiojančio bendrojo plano susisiekimo dalies sprendinių keitimą.

11.1. Kelių transporto infrastruktūra

Automobilių kelių ilgis Kupiškio r. sav. teritorijoje 2021 m. pabaigoje siekė apie 1219 km. Nors šiuo laikotarpiu savivaldybės teritorijoje esančių kelių ilgis buvo 31 proc. trumpesnis negu vidutinis Panevėžio apskrities rajono savivaldybių (Biržų, Kupiškio, Panevėžio, Pasvalio ir Rokiškio r. sav.) kelių ilgis, jų tankis čia siekė 1,13 km/km² ir vos 4 proc. nusileido vidutiniam apskrities rajono savivaldybių kelių tankiui (1,18 km/km²). Tankesnis kelių tinklas užtikrina geresnį paslaugų pasiekiamumą, rišlumą bei kompleksiskumą.

Kupiškio r. sav. kelių tinklą sudaro 341 km ilgio valstybinės reikšmės krašto ir rajoniniai bei 877 km ilgio vietinės reikšmės keliai. Atitinkamai, valstybinės reikšmės kelių tinklas savivaldybės teritorijoje siekia 0,32 km/km², o vietinės reikšmės kelių tinklas – 0,8 km/km². Valstybinės reikšmės kelių tinklo rodiklis nėra aukštas, tačiau pakankamas tam, kad būtų aptarnautos rajono gyvenamosios vietovės bei užtikrinti geri transporto ryšiai rajono teritorijoje ir už jo ribų.

Valstybinės reikšmės krašto kelių ilgis Kupiškio r. sav. teritorijoje siekia apie 104 km. Krašto keliais ir jų tęsiniais (gatvėmis) vyksta intensyvus transporto priemonių eismas tarp šalies administracinių centrų. Šiuose keliuose intensyvus tranzitinio ir turistinio transporto priemonių eismas. Visi Kupiškio r. sav. teritorijoje esantys valstybinės reikšmės krašto keliai yra asfalto dangos. Detalesnė informacija apie valstybinės reikšmės krašto kelius pateikta lentelėje.

11.1.lentelė. Valstybinės reikšmės krašto kelių, esančių Kupiškio r. sav. teritorijoje, sąrašas

Eil. Nr.	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Kelio pradžia, km	Kelio pabaiga, km	Kelio ilgis, km	Kelio ilgis Kupiškio r. sav., km
1.	122	Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys	0	106,175	106,175	41,217
2.	118	Kupiškis–Utena	0	53,619	53,619	23,799
3.	124	Kupiškis–Vabalninkas–Biržai	0	51,417	51,417	20,053
4.	175	Pagojė–Sedeikiai–Viešintos–Nociūnai	0	31,715	31,715	7,672
5.	192	Skapiškis–Pandėlys	0	18,463	18,463	10,823
Iš viso, km					261	~ 104

Sudaryta rengėjo. Šaltinis: Valstybinės reikšmės kelių sąrašas, patvirtintas LR Vyriausybės nutarimu 1999-06-09 Nr. 757 (galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-12-23); LAKD.

- Valstybinės reikšmės rajoninių kelių ilgis Kupiškio r. sav. teritorijoje siekia apie 237 km. Rajoniniai keliai jungia miestų ir kaimų gyvenamąsias vietas su magistraliniais ir krašto keliais. Detalesnė informacija apie valstybinės reikšmės rajoninius kelius pateikta lentelėje.

11.2.lentelė. Valstybinės reikšmės rajoninių kelių, esančių Kupiškio r. sav. teritorijoje, sąrašas

Eil. Nr.	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Kelio pradžia, km	Kelio pabaiga, km	Kelio ilgis, km	Kelio ilgis Kupiškio r. sav., km
1.	1203	Troškūnai–Surdegis–Subačius	0	26,105	26,105	8,462
2.	1309	Vabalninkas–Salamiestis–Kupiškis	0	23,223	23,223	16,565
3.	2402	Drūlėnai–Palėvenėlė–Alizava	0	12,467	12,467	12,467
4.	2403	Slavinčiškis–Adomynė–Aluotas	0	23,7	23,7	23,707
5.	2404	Kupiškis–Virbališkiai–Pandėlys	0	29,043	29,043	18,980

6.	2405	Skapiškis–Jutkonys	0	10,299	10,299	10,302
7.	2406	Kupiškis–Rudiliai–Subačius	0	18,789	18,789	18,785
8.	2407	Kupiškis–Miliūnai–Gudgalys	0	14,673	14,673	14,667
9.	2408	Salamiestis–Alizava–Kupreliškis–Galintiškis	0	28,423	28,423	16,742
10.	2409	Noriūnai–Rudiliai	0	3,838	3,838	3,838
11.	2410	Jurkštai–Šimonys–Nociūnai	0	6,507	6,507	6,507
12.	2411	Kupiškis–Kuosėnai–Naiviai–Misiukiškis	0	14,127	14,127	14,200
13.	2412	Akmeniai–Miliūnai	0	7,599	7,599	6,765
14.	2413	Antašava–Akmeniai	0	13,214	13,214	9,752
15.	2414	Subačius–Raguvėlė	0	10,334	10,334	3,089
16.	2415	Noriūnai–Palėvenė	0	1,693	1,693	1,687
17.	2416	Privažiuojamasis kelias prie Palėvenėlės nuo kelio Drūlėnai–Palėvenėlė–Alizava	0	1,783	1,783	1,781
18.	2417	Miškonys–Laičiai	0	3,695	3,695	3,692
19.	2418	Elniškiai–Vainiūniškis	0	3,02	3,02	3,018
20.	2419	Privažiuojamasis kelias prie Bugailiškių nuo kelio Kupiškis–Utena	0	1,837	1,837	1,869
21.	2420	Naiviai–Tatkonys	0	3,955	3,955	3,942
22.	2421	Vairiškiai–Mieliūnai	0	2,231	2,231	2,230
23.	2422	Privažiuojamasis kelias prie Paketurių nuo kelio Kupiškis–Vabalninkas–Biržai	0	3,482	3,482	3,478
24.	2423	Privažiuojamasis kelias prie Žaidelių nuo kelio Vabalninkas–Salamiestis–Kupiškis	0	1,241	1,241	1,241
25.	2424	Adomynė–Naujikai	0	2,62	2,62	2,615
26.	2425	Alizava–Repeniškis	0	1,284	1,284	1,280
27.	2426	Skapiškis–Švedukalnis	0	2,953	2,953	2,961
28.	2427	Salamiestis–Stuburiai	0	2,982	2,982	2,981
29.	2428	Privažiuojamasis kelias prie Pocauskų nuo kelio Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys	0	2,125	2,125	2,136
30.	2429	Privažiuojamasis kelias prie Papilių nuo kelio Kupiškis–Utena	0	1,431	1,431	1,433
31.	2430	Subačius–Čečeliai	0	1,751	1,751	1,747
32.	2431	Antašava–Astravai	0	1,521	1,521	1,508
33.	2432	Subačius–Dvariškiai	0	0,946	0,946	0,942
34.	3006	Panevėžys–Pavašuokiai–Subačius	0,36	24,015	23,655	5,363
35.	3618	Panemunėlio g. st.–Laičiai–Skapiškis	0	15,922	15,922	9,328
36.	3634	Jonava–Lailūnai–Alizava	0	9,979	9,979	4,391
Iš viso, km				332	~237	

Sudaryta rengėjo. Šaltinis: Valstybinės reikšmės kelių sąrašas, patvirtintas LR Vyriausybės nutarimu 1999-06-09 Nr. 757 (galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-12-23); LAKD.

Valstybinės reikšmės kelius valdo, naudoja ir jais disponuoja Lietuvos automobilių kelių direkcija, o jų priežiūra ir plėtra vykdoma pagal Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą. Šios reikšmės kelių ilgis per 2019-2021 m. Kupiškio r. sav. nesikeitė, tobulinta tik jų danga.

- Vietinės reikšmės kelių ilgis Kupiškio r. sav. siekė 877 km. Jie jungia rajoninius kelius, gyvenamąsias vietas, sąvartynus, rekreacijos objektus, lankomas gamtos, kultūros paminklus ir kt. Vietinės reikšmės keliams taip pat priskiriamos gatvės gyvenamosiose vietovėse, jungiamieji ir kiti keliai, nepriskirti valstybinės reikšmės keliams. 2021 m. vietinės reikšmės kelių ir gatvių tankis rajono teritorijoje sudarė 0,8 km/km².

Plačiausiai vietinės reikšmės kelių tinklas išvystytas Kupiškio ir Subačiaus seniūnijose ir siekia apie 1 km/km². Alizavos sen. kelių tinklas siekia 0,9 km/km², o Skapiškio sen. 0,8 km/km². Rečiausiai vietinės reikšmės kelių tinklas išvystytas Šimonių seniūnijoje (0,6 km/km²). Kupiškio mieste vietinės reikšmės gatvės sudaro 4 proc. bendro vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgio, o kelių tinklas siekia 4,7 km/km².

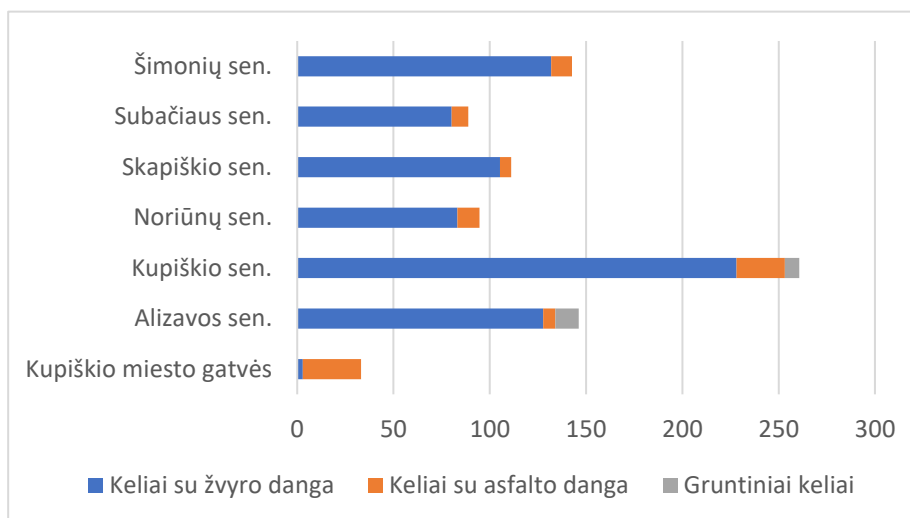
Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybei. Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009-05-28 sprendimu Nr. TS-163 patvirtinta Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, kuria išskirti Kupiškio miškų urėdijai priklausančios vietinės reikšmės vidaus keliai, pažymėti pratęsimais arba naujai įrašomi į savivaldybės sąrašą kelio ruožai bei siūlomi išbraukti iš savivaldybės sąrašo kelio ruožai, numatyti perspektyviniai vietinės reikšmės viešieji keliai privažiavimui prie rekreacinių teritorijų, kurie esant poreikiui, būtų projektuojami ir tiesiami. Schemos sprendiniai buvo įvertinti rengiant galiojantį bendrąjį planą.

Kupiškio r. sav. vietinės reikšmės keliai (gatvės) tvarkomi pagal prioritetinę eilę, kurią sprendimu patvirtina Kupiškio r. sav. taryba. Nagrinėjamu laikotarpiu vietinės reikšmės kelių ilgis keitėsi: 2019 m. vietinės reikšmės kelių ilgis rajone siekė 870 km, o 2021 m. šios reikšmės keliai pailgėjo 7 km. Kupiškio r. sav. taryba 2022-03-31 sprendimu Nr. TS-89 patvirtino Kupiškio rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių (gatvių) objektų prioritetinę eilę 2022-2024 m. (2022-04-28 patvirtintas šio sprendimo pakeitimo sprendimas Nr. TS-117), kuria suplanuota atlikti vieną gatvės rekonstrukciją ir kapitaliai suremontuoti 18 gatvių: 4 Kupiškio mieste, 1 Subačiaus mieste, 2 Šimonių miestelyje (iš jų 1 rekonstrukcija), 5 Kupiškio sen., 3 Noriūnų sen., 2 Šimonių sen., ir po 1 Skapiškio sen. ir Alizavos sen.

Didžioji dalis, t. y. 98 proc. Kupiškio r. sav. automobilių kelių padengti danga (30 proc. kelių su patobulinta danga ir 70 proc. žvyro kelių) ir 2 proc. - grunto keliai. Didelė kelių su žvyro danga dalis byloja apie prastesnę kelių tinklo būklę. Kelionė šios dangos keliais užtrunka ilgiau, todėl automobilių energija vartojama neefektyviai, prastėja lokalios aplinkos oro kokybė.

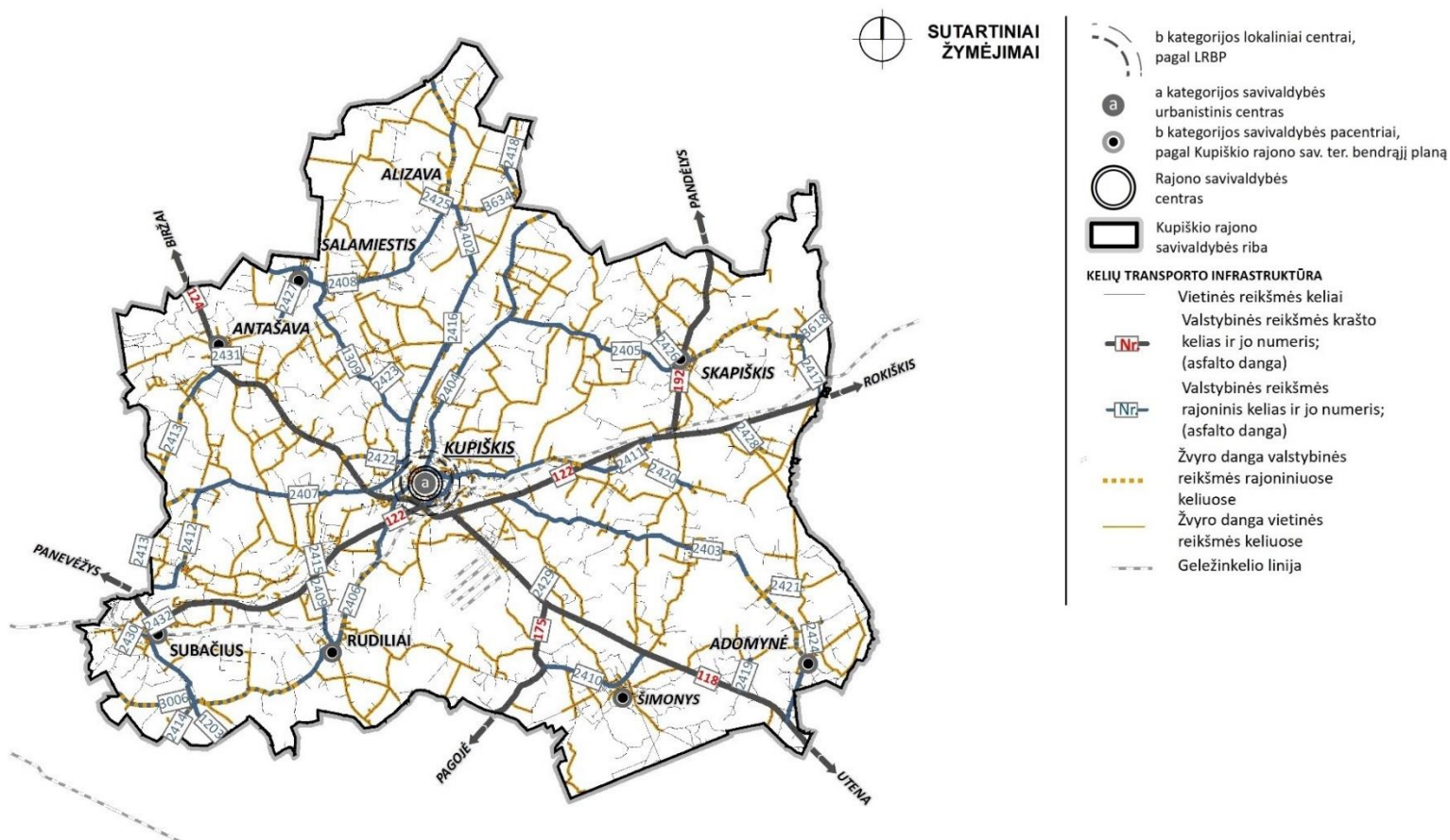
2019-2021 m. didžiausias dėmesys skirtas valstybinės reikšmės kelių dangos tobulinimui: išasfaltuota 11 km. rajoninių kelių, tačiau 80 km šios reikšmės kelių vis dar padengti žvyro danga. Naujai įrengti vietinės reikšmės keliai papildė žvyro dangos vietinės reikšmės kelių dalį ir sudarė 87 proc. visų vietinės reikšmės kelių: kelių su asfalto danga ilgis siekė 99 km, su žvyro danga 759 km, gruntiniai kelių ilgis siekė 20 km.

Vietinės reikšmės keliai ir gatvės, turintys asfalto dangą sudaro 11 proc. (99 km) visų šios reikšmės kelių ilgio. Didžioji dalis, t. y. 87 (759 km) proc. šios reikšmės kelių ir gatvių padengti žvyro danga. Likę, Kupiškio ir Alizavos sen. gruntiniai keliai sudaro esantys 2 proc. Didžioji dalis Kupiškio mieste esančių vietinės reikšmės kelių, t. y. 91 proc. padengti asfalto danga, likę 2,89 km - žvyro danga.

11.3.pav.Kupiškio rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgis ir dangos tipas (km)

Šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021-12-23 sprendimu Nr. TS-297 patvirtina 2015-12-17 sprendimo Nr. TS-349 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašo patvirtinimo“ redakcija

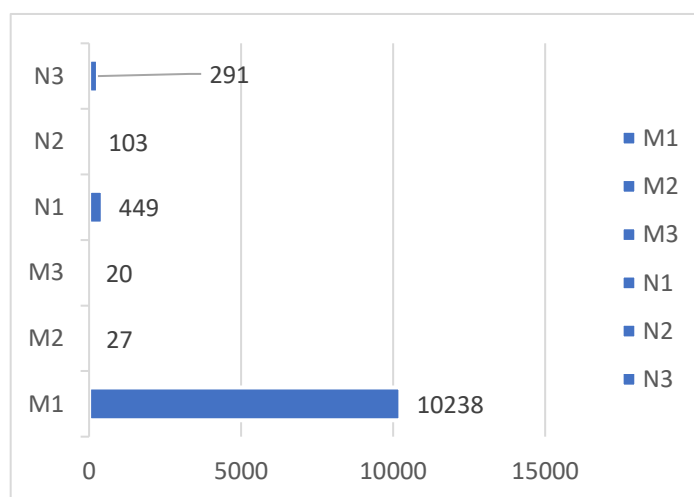
11.4. pav. Keliai su žvyro danga Kupiškio r. sav.

Šaltinis: Sudaryta Rengėjo.

11.2. Automobilizacijos lygis

Automobilizacijos lygis yra neatsiejama transporto sistemos pokyčių dalis, kuri veikia lokalius ir ne tik gyventojų migracijos procesus, teritorijų naudojimo pobūdį ir kt. Šis rodiklis turi augimo tendenciją visose savivaldybėse. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2021 m. pabaigoje kelių transporto priemonių skaičius Kupiškio rajone siekė 10 035 vnt. Nors šis skaičius buvo vidutiniškai 1,71 karto mažesnis nei Panevėžio apskrityje esančiose savivaldybėse, bet didėjo bene sparčiausiai: per 2019-2021 m. kelių transporto priemonių skaičius Kupiškio r. sav. išaugo 8 proc. ir nusileido tik Panevėžio r. sav., kurioje kelių transporto priemonių skaičius išaugo 9 proc.

VĮ Regitra duomenimis įregistruotų automobilių skaičius Kupiškio r. sav. 2019 m. pradžioje siekė 9297 vnt. 2023 m. pradžioje šis skaičius buvo 16 proc. didesnis ir siekė 11128 vnt. 2023 m. pradžioje Kupiškio rajone gyveno 15986 nuolatiniai gyventojai, LR kelių transporto priemonių registre įregistruoti 10238 lengvieji automobiliai, taigi 1000 gyventojui teko apie 640 lengvųjų automobilių ir tai 20 proc. daugiau negu 2019 m. (515 aut./1000 gyv.). Automobilizacijos lygis Kupiškio r. sav. beveik 6 proc. viršijo galiojančiu bendruoju planu 2022 metams prognozuotą automobilizacijos lygį rajone. Šią situaciją lėmė kintančios ekonominės bei socialinės sąlygos, gyventojų migracija iš kaimiškųjų vietovių į miestiškasias, poreikis ir galimybės turėti didesnę gyvenamąją plotą priemiestinėse teritorijose.

11.5. Įregistruotų transporto priemonių skaičius pagal klasę (vnt.), 2023 m. pradžioje

Šaltinis: VĮ Regitra.

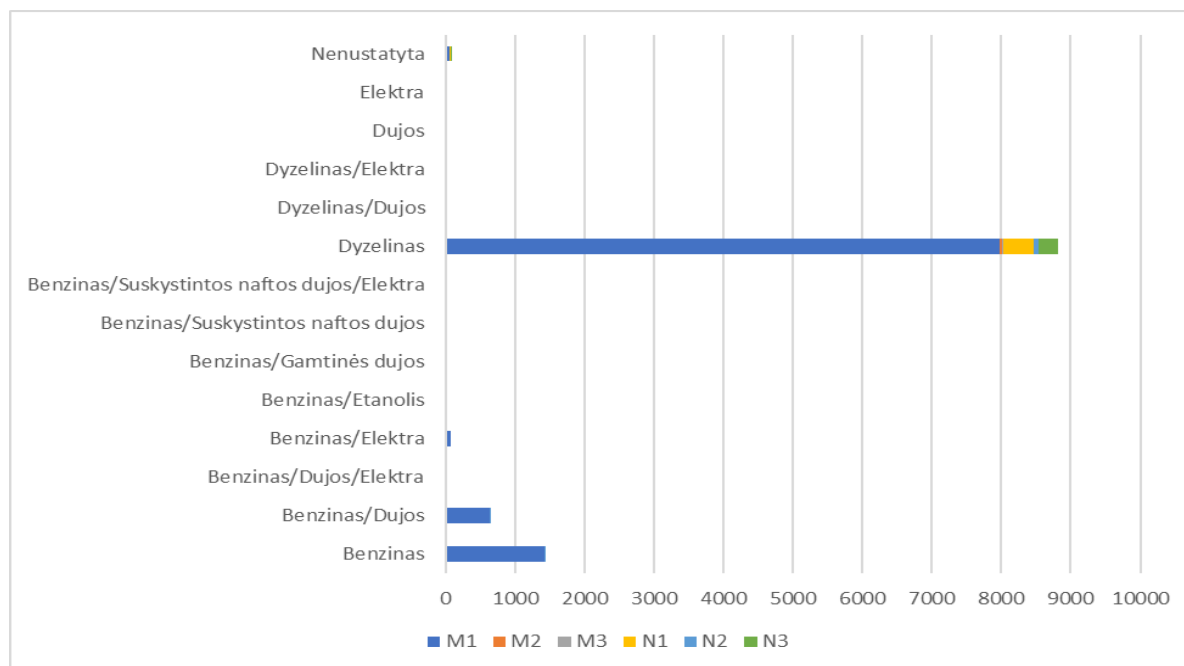
Analizuojant VĮ Regitra duomenis, matyti, kad lengvieji automobiliai (M1 klasės transporto priemonės) sudarė didžiausią Kupiškio r. sav. automobilių transporto parko dalį, t. y. 92 proc. viso automobilių parko.

Šiuo laikotarpiu įregistruoti 27 autobusai (2019 m. – 24 vnt.), kurių masė ne didesnė kaip 5 t (M2) ir 20 autobusų, kurių masė didesnė kaip 5 t (2019 m. 22 vnt.). Analizuojamu laikotarpiu nežymiai sumažėjo didžiųjų autobusų ir padidėjo mažesnių autobusų skaičius. Lengvieji krovininiai automobiliai (N1) sudarė 4 proc. viso rajono automobilių parko, 1 proc. atiteko krovininiams automobiliams (N2) ir 3 proc. sudarė sunkieji krovininiai automobiliai (N3). Per 2019-2023 m. sunkiųjų krovininių automobilių dalis bendrame rajono automobilių parke nežymiai, t. y. 1 proc. padidėjo. Tais pačiais metais įregistruoti 489 mopedai, motociklai ir jiems prilyginamos transporto priemonės. Didžioji dalis šių transporto priemonių varomos benzinu, t. y. 92 proc., 4 proc. – elektra. Iš šių transporto priemonių elektra varomos: 20 vnt. dviračių transporto priemonių (L1) ir 1 keturratė transporto priemonė (L6) kurių darbinis tūris ne didesnis kaip 50 cm³. Mopedų, motociklų

ir jiems prilyginamų transporto priemonių skaičius rajone auga: lyginant su 2019 m. tokių transporto priemonių skaičius išaugo 41 proc. 2019 m. elektra buvo varoma tik viena tokios klasės transporto priemonė, 2023 m. šios klasės transporto priemonių skaičius rajone išaugo net 95 proc.

2023 m. pradžioje didžioji dalis, t. y. 78 proc. automobilių rajone, buvo varomi dyzeliniu, 14 proc. benzinu, 6 proc. benzinu ir dujomis. Hibridiniai automobiliai (benzinas/dujos/elektra arba benzinas/elektra) sudarė 1 proc. (95 vnt.) automobilių parko, o pilnai elektra varomi automobiliai – 0,01 proc. (10 vnt.).

11.6. Įregistruotų transporto priemonių skaičius pagal kuro tipą, 2023 m. pradžioje
Šaltinis: VĮ Regitra.

Lyginant su 2019 m., 2023 m. 2 proc. padidėjo dyzelinų varomų automobilių dalis ir 2 proc. sumažėjo benzinu ir dujomis varomų automobilių dalis. 2019 m. rajone elektra varoma automobiliai nebuvo įregistruoti. Hibridiniai automobiliai (benzinas/dujos/elektra arba benzinas/elektra) sudarė 0,23 proc. automobilių parko, t. y. per 70 proc. mažiau, negu 2023 m.

Transporto priemonių parką pagrįdė aptarnauja 9 degalinės: 6 Kupiškio mieste ir po vieną Subačiuje, Noriūnuose ir Kerelių k. Šalia pagrindinių kelių įrengta 11 poilsio aikštelių (Subačiuje, Kunčiuose, Antašavoje, Gyvakaruose, Kupiškyje, Aleksandrijoje, Šepetoje, Butkūnų k., Miškinėliuose, Kereliuose, Miškonių k.).

VĮ Regitra duomenimis 2023 m. Kupiškio rajono savivaldybėje registruota 105 elektromobiliai, iš kurių 10 pilnai varomi elektra, kiti – hibridiniai. Elektra varomi automobiliai sudarė 0,1 proc. lengvųjų automobilių parko. Lyginant su nacionaliniais tikslais, kuriais iki 2030 m. elektromobiliai turėtų sudaryti 20 proc. lengvųjų automobilių parko – tai labai maža dalis.

Šiuo metu elektromobilių aptarnavimo infrastruktūra labiausiai išvystyta rajono centre. Kupiškyje veikia trys viešos vidutinio galingumo elektromobilių įkrovimo stotelės: stotelė įrengta centre, šalia L. Stuokos-Gucevičiaus a., Kupiškio autobusų stoties teritorijoje ir Aukštupėnų poilsiavietėje prie Kupiškio marių.

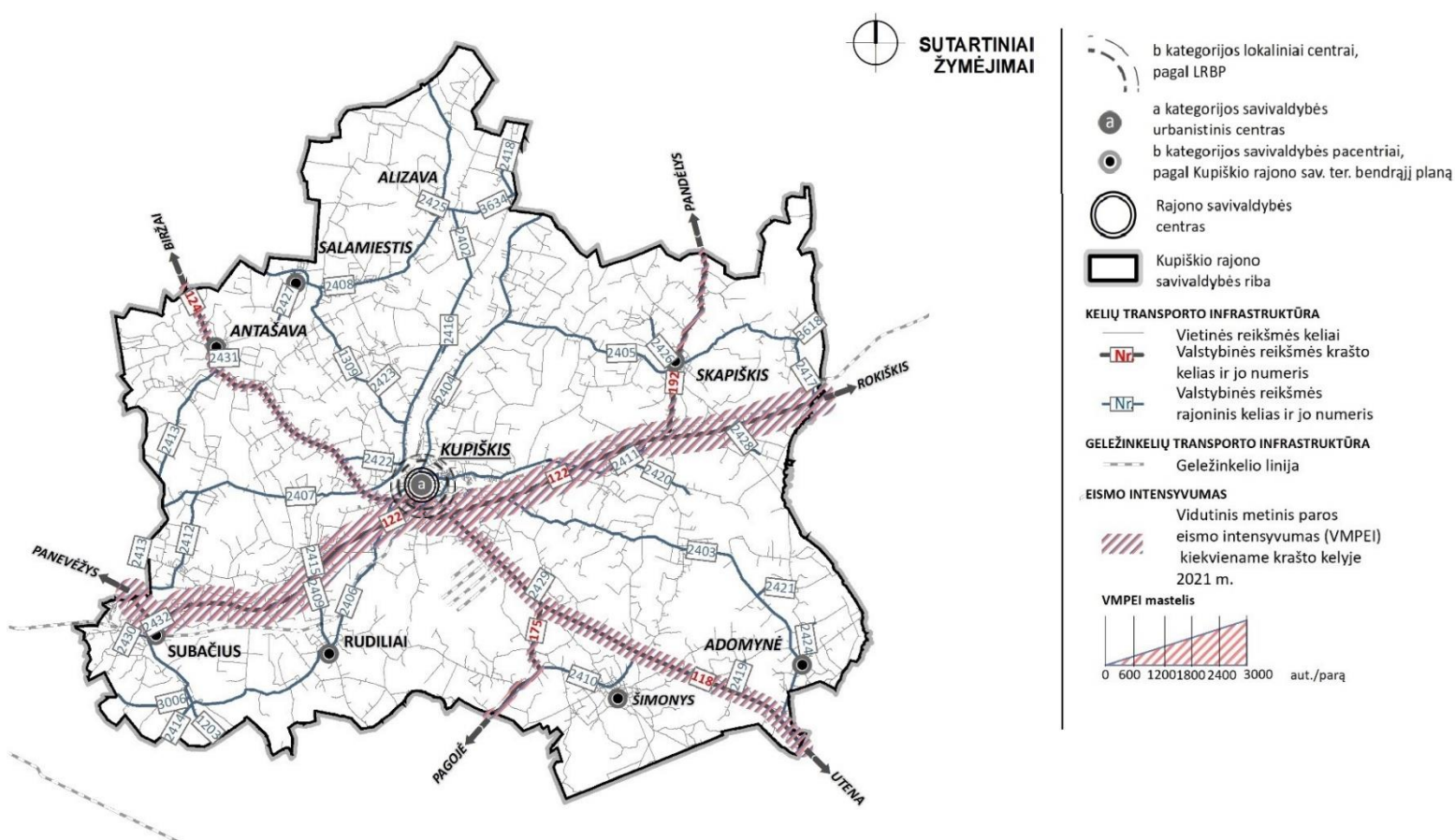
Elektromobilių įkrovimo stotelių tinklo plėtra Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje yra suplanuota ir palaipsniui įgyvendinama. Kupiškio r. sav. taryba 2021-12-23 sprendimu Nr. TS-305 patvirtino Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje iki 2030 m. planuojamų įrengti viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų planą. Iki 2030 m. suplanuota įrengti 206 viešąsias vidutinės galios elektromobilių įkrovimo prieigas. Artimiausiais metais planuojama įrengti 2 stoteles šalia Kupiškio sveikatingumo ir sporto centro, taip pat numatomos 4 vietos numatomos rajono teritorijoje: 2 Šimonių miestelio centre, po 1 Subačiaus miestelio bei Adomynės kaimo centruose.

11.3. Eismo intensyvumas rajono valstybinės reikšmės keliuose

Intensyviausias transporto priemonių eismas Kupiškio r. sav. teritorijoje vyksta valstybinės reikšmės keliais ir jų tęsiniais, t. y. gatvėmis. Kaip ir prognozuota galiojančiu bendruoju planu, pagrindinėmis rajono transporto dominantėmis išliko krašto kelias Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys ir krašto kelias Nr. 118 Kupiškis–Utena. Šie keliai jungia planuojamą teritoriją su Panevėžio apskrities centru (Panevėžiu) ir Utenos apskrities centru (Utena).

Didžiausios transporto apkrovos 2021 m. teko krašto keliui Nr. 122: 2021 m. vidutinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) kelyje siekė 2908 aut./parą, iš jų 364 buvo krovininiai automobiliai. Mažiau, bet taip pat intensyvus transporto eismas krašto kelyje Nr. 118 Kupiškis–Utena: 2021 m. VMPEI kelyje siekė 2544 aut./parą, iš jų 211 - krovininiai automobiliai. Galima sakyti, kad pagrindinių kelių apkrovos prognozės, numatytos galiojančiu bendruoju planu, pasitvirtino tik Panevėžio kryptimi. Utenos kryptimi VMPEI išaugo beveik 35 proc.

Visgi, kelių Nr. 122 ir Nr. 118 apkrovos 2021 m. neviršijo reglamentinės žemiausios kategorijos krašto keliams (IV kategorijos) taikomos maksimalios apkrovos normos, t. y. VMPEI yra mažesnis už 10000 aut./parą, taigi turi virš 70 proc. rezervo iki ribinės apkrovos.

11.7.pav. Eismo intensyvumas krašto keliuose Kupiškio r. sav. teritorijoje
 Sudaryta Rengėjo.

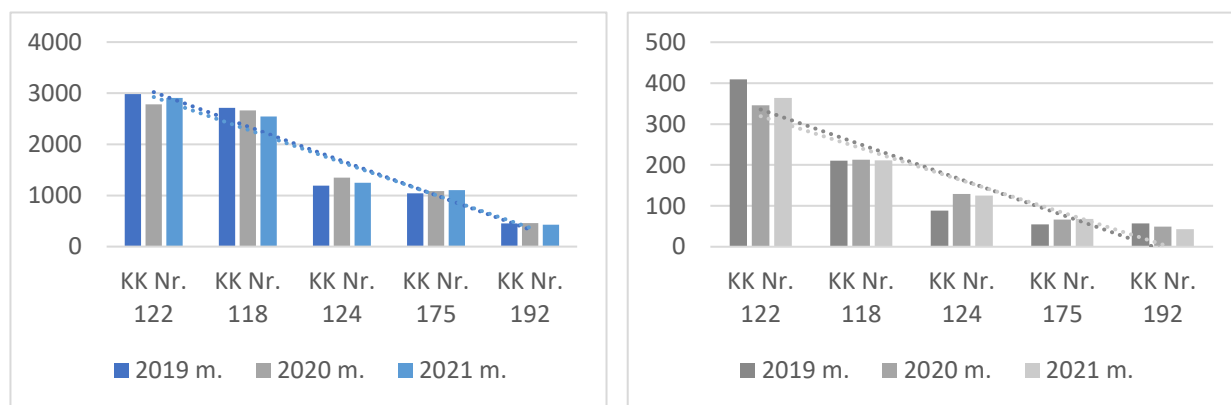
VMPEI likusiuose krašto keliuose Nr. 124, Nr. 175 (Biržų kryptimi ir tarp Pagojės ir Nociūnų) taip pat viršijo galiojančio bendrojo plano prognozes ir padidėjo vidutiniškai 27 proc. Mažiausios automobilių transporto apkrovos teko krašto keliui Nr. 192 Skapiškis–Pandėlys. Šiame kelyje VMPEI buvo beveik 7, o krovininio transporto srautas eisme net 8 kartus mažesni, negu krašto kelyje Nr. 122. Skirtingai, nei prognozuota, kelio Nr. 192 Skapiškis–Pandėlys apkrova sumažėjo 29 proc. Vertinant šių kelių apkrovas matyti, kad jos neviršija rajoniniams keliams (Va kategorijos) taikomos reglamentinės apkrovos normos, t. y. VMPEI mažesnis už 1500 aut./parą.

11.3.Lentelė. Valstybinės eismo intensyvumas valstybinės reikšmės krašto keliuose Kupiškio r. sav. teritorijoje

Eil. Nr.	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Galiojančiu BP 2022 m. prognozuotas VMPEI, aut./parą	2021 m. VMPEI, aut./parą	2021 m. krovininio transporto VMPEI, aut./parą
1.	122	Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys	2831	↑ 2908	364
2.	118	Kupiškis–Utena	1654	↑ 2544	211
3.	124	Kupiškis–Vabalninkas–Biržai	923	↑ 1247	125

4.	175	Pagojė–Sedeikiai–Viešintos–Nociūnai	786	↑ 1106	68
5.	192	Skapiškis–Pandėlys	602	↓ 428	43

Vertinant pastarųjų trijų metų statistinius duomenis, bendras vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) analizuojamuose krašto keliuose mažėjo (pav.): 2019 m. bendras VMPEI visuose analizuojamuose keliuose siekė 1677 aut./parą, 2021 m. šis skaičius buvo 0,8 proc. mažesnis ir siekė 1,664 aut./parą. Transporto srauto didžiąją dalį, t. y. per 91 proc. sudaro lengvieji automobiliai, 9 proc. krovininis transportas. Bendras krovininio transporto VMPEI analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 1 proc.: 2019 m. bendras krovininio transporto VMPEI siekė 163,8 aut./parą, tai 2021 m. – 162 aut. per parą.

11.8. Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas ir krovininio transporto VMPEI valstybinės reikšmės krašto keliuose Kupiškio r. sav. (kreivės rodo 2019 m. ir 2021 m. tendencijas)

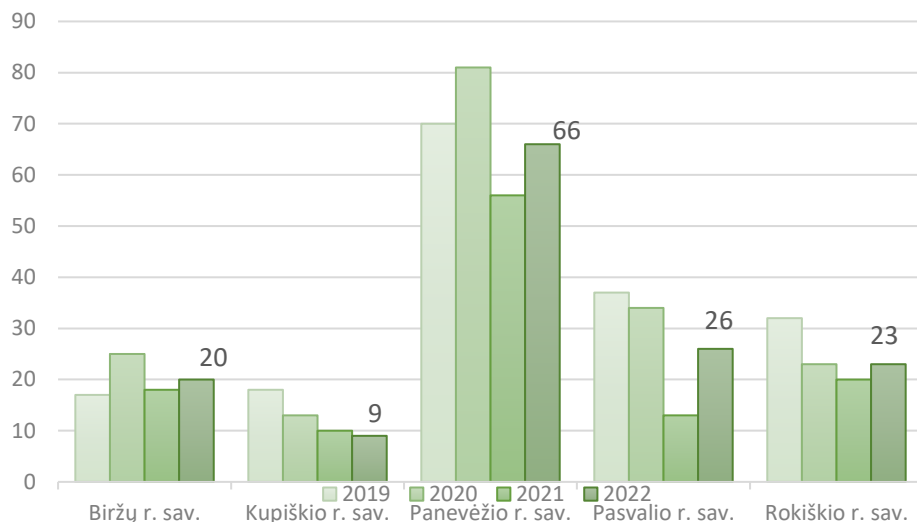
Šaltinis: Lietuvos automobilių kelių direkcija

Tikėtina, kad sunkiojo transporto srautai mažėjo todėl, kad logistikos infrastruktūra Kupiškio r. buvo vystoma pasyviai. Didelę reikšmę susiklosčiusiai situacijai turėjo ir ekstensyvėjantis geležinkelio panaudojimas.

Dauguma valstybinės reikšmės rajoninių kelių, esančių Kupiškio r. sav. taip pat turi pakankamai rezervo iki rajoniniams keliams (Va kategorijos) taikomos reglamentinės apkrovos normos, t. y. VMPEI mažesnis už 1500 aut./parą. Tačiau rajono centre ir jo prieigose, kaip ir prognozuota galiojančiu bendruoju planu, plečiantis užstatymui, didėjant tranzitinio transporto srautams, rajoninių kelių Nr. 2404 ir Nr. 2411 atkarpose ir šių kelių tęsiniuose, t. y. gatvių atkarpose 2021 m. VMPEI viršijo 1500 aut./parą normą ir siekė V kategorijos rajoniniams keliams taikomos reglamentinės apkrovos normą iki 3000 aut./parą: kelio Nr. 2404 tęsinyje, t. y. Vėžionių g. Aukštupėnuose ir Pergalės g. Kupiškyje atkarpose siekė 2494 aut./parą, o kelio Nr. 2411 tęsinyje, t. y. Kupiškio Krasnavos g., Technikos ir Panevėžio g. VMPEI siekė 2176. Didesnis sunkiasvorių automobilių srautas stebėtas aprašytoje kelio Nr. 2404 atkarpoje. Tam, kad būtų sudarytos sąlygos tranzitinio transporto srautams aplenkti miesto centrą, galiojančiame Kupiškio miesto bendrajame plane suplanuota aplinkkelio trasa. Dėl ribotų finansinių galimybių aplinkkelio įgyvendinimas sunkiai tikėtinas, o suplanuota trasa praranda aktualumą: teritorijoje vykdomi žemės sklypų formavimai, dalinimai.

11.4. Avaringumas rajone

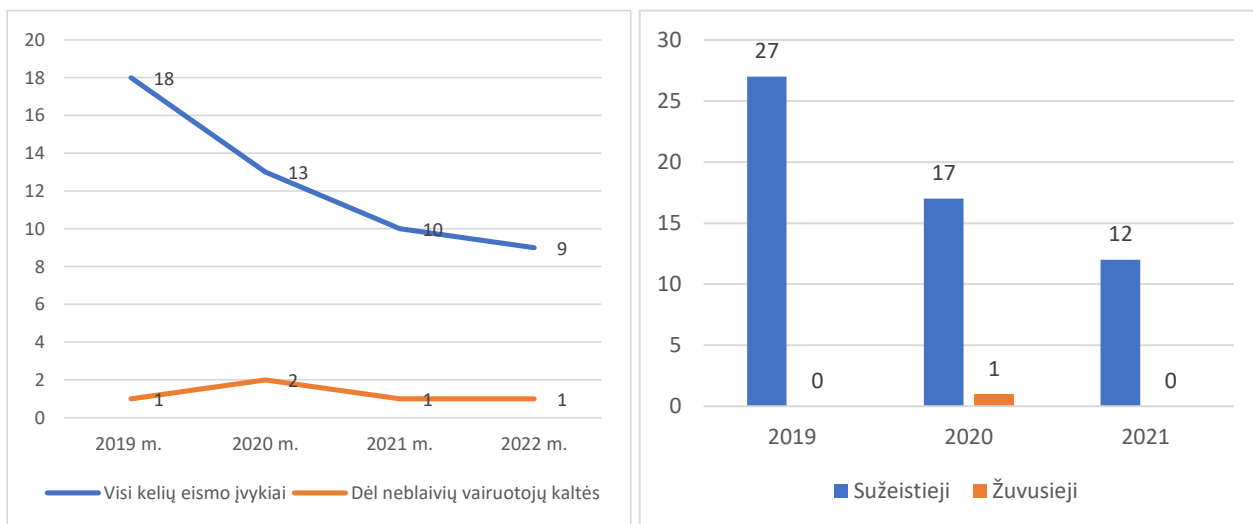
Kupiškio r. sav. iš kitų Panevėžio apskrities rajonų savivaldybių išsiskiria mažiausiu kelių eismo įvykių, kuriuose nukentėjo žmonės skaičiumi. Remiantis Oficialiosios statistikos portalo kelių eismo įvykių rodiklių statistika, matyti, kad per 2019-2022 m. šis rodiklis rajone tendencingai mažėja.

11.9. Kelių eismo įvykiai, kuriuose nukentėjo žmonės, vnt.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas

Analizuojamu laikotarpiu, eismo įvykių, kuriuose nukentėjo žmonės skaičius sumažėjo 50 proc. Sparčiai mažėja ir kelių eismo įvykiuose sužeistųjų skaičius: kelių eismo įvykiuose per 2021 m. sužeista 55 proc. mažiau žmonių, negu 2019 m., per 2019-2020 m. žuvo 1 žmogus.

11.10.pav. Kupiškio r. sav. teritorijoje įvykę kelių eismo įvykiai, kuriuose nukentėjo žmonės (vnt.) ir kelių eismo įvykiuose sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius (asmenys)

Nepaisant to, kad mažėja kelių eismo įvykių, kuriuose nugenčia žmonės, savivaldybėje vis dar yra kelių ruožų, kuriuose padidėjęs avaringumas ir jo rodikliai pasiekę arba viršiję ribines normas. Valstybinės reikšmės krašto kelias Nr. 122 Kupiškio r. sav. teritorijoje yra avaringiausias. Šiame kelyje yra net 5 ruožai - juodosios dėmės:

- 70,81-71,17 km ties Noriūnų k. pradžia, ten kur krašto kelias kertasi su rajoninės reikšmės keliu Nr. 2409. VMPEI ruože siekia 3881: 429 sunkiasvorių ir 3452 lengvųjų automobilių.
- 67,27-67,658 km Puponių k. Noriūnų sen. prieš Blizgės mišką. VMPEI ruože siekia 3881: 429 sunkiasvorių ir 3452 lengvųjų automobilių.
- 66,71-67,07 km Puponių k. Noriūnų sen. ties Blizgės mišku. VMPEI ruože siekia 3881: 429 sunkiasvorių ir 3452 lengvųjų automobilių.
- 65,764-66,164 km ties Blizgės vs. Noriūnų sen. pabaiga ir Smilgių k. Noriūnų sen. pradžia, ten kur krašto kelias kertasi su rajoniniu keliu Nr. 2406. VMPEI ruože siekia 3881: 429 sunkiasvorių ir 3452 lengvųjų automobilių.
- 54,517-54,991 km Naivių k., Skapiškio sen. ten, kur krašto kelias kertasi su rajoniniu keliu Nr. 2411. VMPEI ruože šiek tiek mažesnis negu kituose avaringuose ruožuose ir siekia 2146: 368 sunkiasvorių ir 1778 lengvųjų automobilių.

Avaringumas viršija normas ir valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 124 ruože 1,552-1,602 km arba Vienkiemių g., Byčių k. Noriūnų sen., prieš krašto keliui susikertant su rajoniniu keliu Nr. 2406 arba Beržų g. Šiuose ruožuose VMPEI yra mažiausias iš aprašytų avaringų ruožų ir siekia 1170: 148 sunkiasvorių ir 1022 lengvųjų.

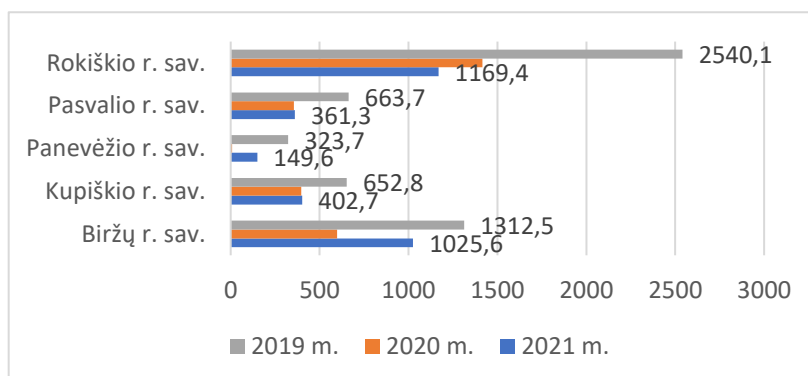
Visi, avaringumo rodiklius siekiantys ar viršijantys normas kelių ruožai yra asfalto dangos. Manytina, kad eismo įvykius lemia prastas matomumas, nesaugios sankryžos, eismo dalyvių atskyrimo stoka, patys vairuotojai ir kiti galimi veiksniai.

11.5. Viešasis transportas

Viešojo transporto paslaugas Kupiškio rajone tiekia AB „Kupiškio autobusų parkas“. Bendrovė organizuoja ir vykdo keleivių vežimą vietinio (priemiesčio) ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais, vykdo autobusų nuomą užsakomaisiais reisais, taip pat autobusais gabena siuntas. Autobusai ir keleiviai aptarnaujami Kupiškio autobusų stotyje. Keleivinės stoties pastatas modernizuotas 2020 m. Sukurta kokybiška ir prieinama aplinka viešojo transporto paslaugų teikimui. 2021 m. AB „Kupiškio autobusų parkas“ transporto priemonių parką sudarė 13 eksploatuojamų autobusų. Vidutinis eksploatuojamų autobusų amžius siekia 21 metus.

Vertinant keleivių vežimo kelių transportu duomenis, matyti, kad 2021 m. autobusų rida Kupiškio r. sav. buvo 1,5 karto mažesnė negu vidutinė autobusų rida visose Panevėžio apskrities rajonų savivaldybėse: 2021 m. iš

viso pagal reiso tipą autobusais Kupiškio r. sav. buvo nuvažiuota 402,7 tūkst. km. 2019-2020 m. autobusų ridos mažėjimą lėmė COVID-19 pandemija.

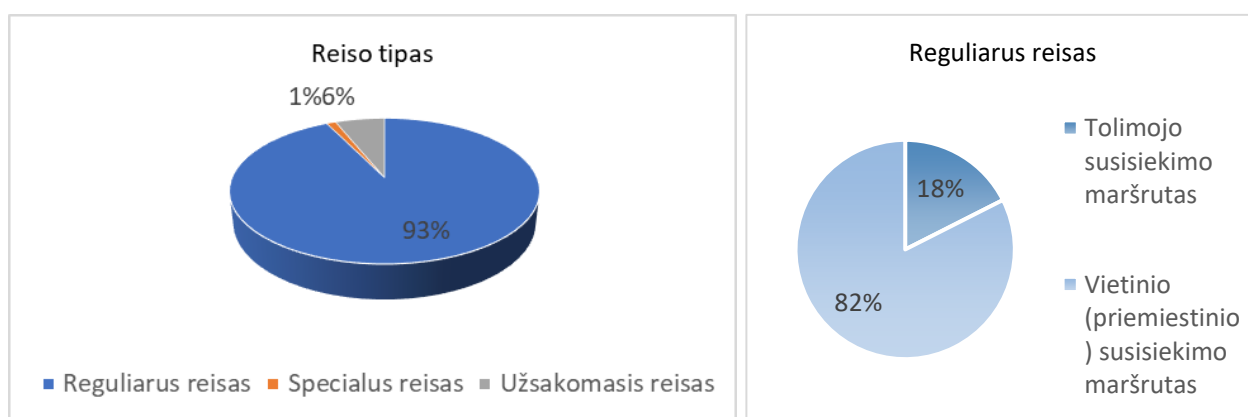

11.11.pav. Autobusų ridos kitimo tendencijos (tūkst. km)

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas

2021 m. didžiausia autobusų, vykdančių reguliarius reisus rida. Pastarieji nuvažiuoja 373,4 tūkst. km: 82 proc. kelionių įvykdyta vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutais (307,9 tūkst. km) ir 18 proc. tolimojo susisiekimo maršrutais (65,5 tūkst. km). Mažoji dalis metinės autobusų ridos, t. y. 6 proc. tenka užsakomiesiems reisams (24,7 tūkst. km) ir 1 proc. specialiesiems reisams (4,6 tūkst. km).

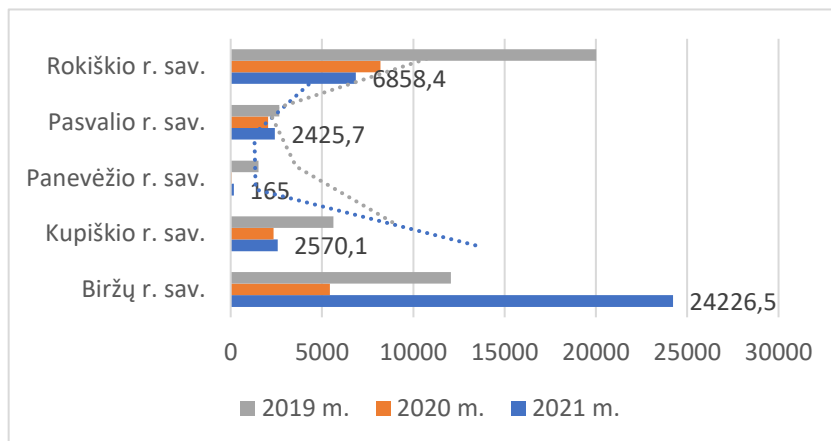
Lyginat 2021-2019 m. duomenis, matyti, kad 2021 m. autobusų rida, generuota reguliariaisiais reisais sumažėjo 37 proc. Tolimojo susisiekimo maršrutais generuota rida sumažėjo 58 proc., o vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutais - 29 proc.. Užsakomaisiais reisais generuota rida sumažėjo 40 proc., o 2019 m. specialieji reisai iš viso nebuvo nevykdyti.

11.12.pav. Autobusų ridos kitimo tendencijos pagal reiso tipą ir maršrutus, proc.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas

2021 m. Keleivių apyvarta savivaldybės teritorijoje buvo 2,8 karto mažesnė negu vidutinė Panevėžio apskrities rajonų savivaldybių (7249,14 tūkst. keleivio km): keleivių apyvarta Kupiškio r. sav. kelių transportu siekė 2570,1 tūkst. keleivio km.

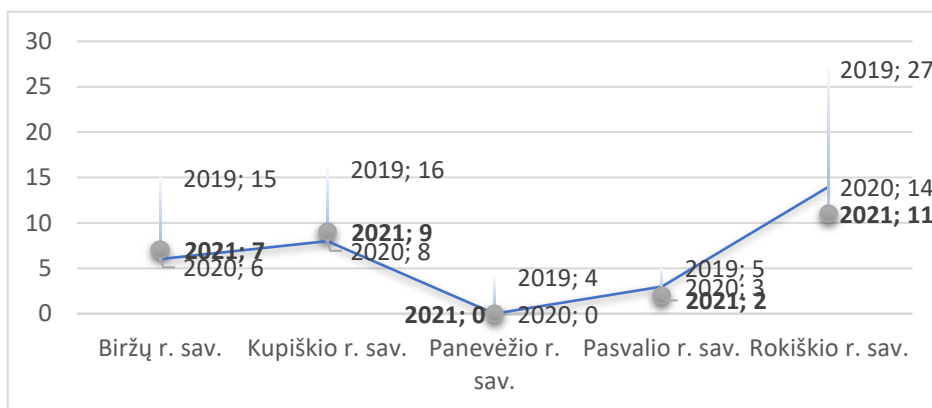
11.13. pav. Keleivių apyvarta kelių transportu (tūkst. keleivio km).

Pilka kreivė rodo 2019 m. tendenciją, mėlyna kreivė – 2021 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas

Nors Kupiškio r. sav., kitaip nei Panevėžio apskrities rajonų (išskyrus Panevėžio r. sav.) savivaldybėse neorganizuojami vietiniai (miesto) susisiekimo maršrutai, keleivių apyvarta vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutais išliko viena didžiausių apskrityje ir 2021 m. siekė 121,4 tūkst. keleivių, t. y. tik 300 keleivių nusileido Rokiškio r. sav. Taip pat, Kupiškio r. sav. 2021 m. organizuoti specialūs autobusų reisai, kuriais pervežta 1,8 tūkst. keleivių ir t. y. 2 kartus didesnis skaičius, negu tais pačiais metais šio tipo reisu nuolat vykdančioje Panevėžio r. sav. Kitaip nei lyginamoms savivaldybėms, Kupiškio r. sav. pavyko išlaikyti beveik nepakitęs užsakomaisiais autobusų reisiais pervežamų keleivių skaičių: priešpandeminiu laikotarpiu užsakomaisiais autobusų reisiais pervežta 10 tūkst., 2020 m. 4 kartus mažiau, o 2021 m. vėl siekė 9,5 tūkst. keleivių.

Keleivių apyvarta tolimojo susisiekimo maršrutais savivaldybėje išlieka mažiausia tarp lyginamųjų savivaldybių ir 2021 m. siekė 9,8 tūkst. keleivių, t. y. 5,7 karto mažiau negu vidutinė tolimesius susisiekimo maršrutus organizuojančiose apskrities rajonų savivaldybėse (Biržų, Kupiškio ir Rokiškio r. sav.).

11.14. pav. Vidutiniškai vienam gyventojui tenka kelionių autobusais, vnt.

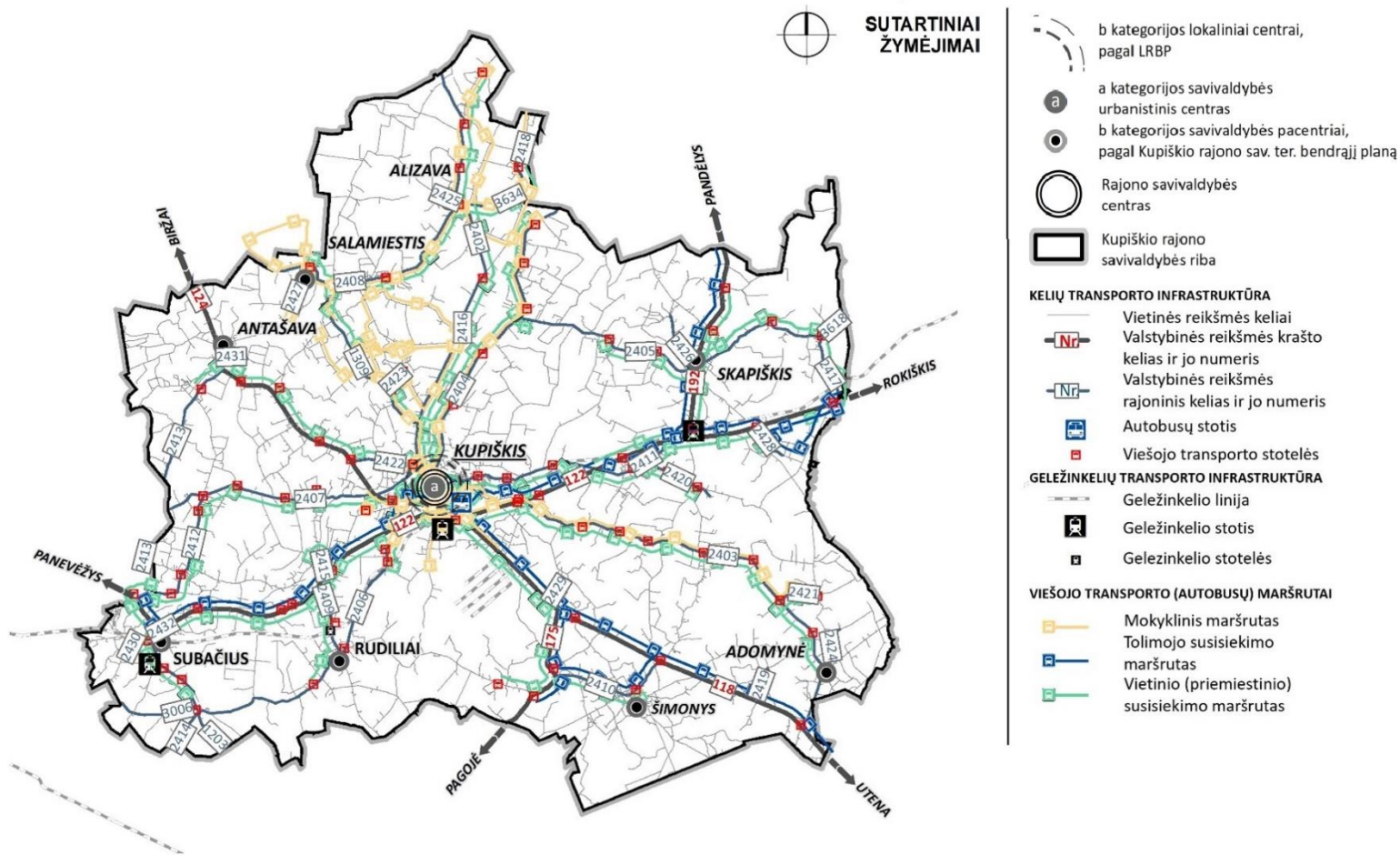
Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas

Kaip matyti iš paveikslėlio, vidutiniškai vienam gyventojui tenkančių kelionių autobusais skaičius 2019 m. Kupiškio r. sav. buvo vienas didžiausių ir nusileido tik Rokiškio r. sav.: vidutiniškai vienam gyventojui teko 16 kelionių autobusais, t. y. 11 kelionių mažiau negu rokiškio r. sav.. Pandeminiu laikotarpiu šis skaičius lyginamosiose savivaldybėse sumažėjo per pus, o 2021 m. pradėjo nežymiai augti (išskyrus Panevėžio ir Pasvalio r. sav.) ir vidutiniškai vienam Kupiškio r. savivaldybės gyventojui teko 9 kelionės autobusais ir tai jau vos 2 kelionėmis mažiau, negu Rokiškio sav.

Šiuo metu AB „Kupiškio autobusų parkas“ aptarnauja: 14 vietinio susisiekimo maršrutų, t. y. 3 maršrutais daugiau negu 2021 m. ir 1 tolimojo susisiekimo maršrutą „Kupiškis-Vilnius-Kupiškis“. Tolimojo susisiekimo maršrutas vykdomas per Uteną ir Molėtus, 2 kartus per savaitę (penktadieniais ir sekmadieniais). Kupiškio autobusų stotis įtraukta ir į 11 kitų autobusų parkų tolimojo susisiekimo maršrutų. Keleiviams sudaryta galimybė iš Kupiškio autobusų stoties autobusais keliauti į Panevėžį, Vilnių (per Uteną, Molėtus), Uteną (per Svėdasus), į Rokiškį (per Pandėlį ir per Skapiškio glž. st.), Biržus (per Skapiškį, Pandėlį ir per Vabalninką), į Klaipėdą (per Šiaulius, Palangą), Šiaulius (per Panevėžį), Zarasus (per Rokiškį), Kauną (per Anykščius, Ukmergę). Vietinio reguliaraus susiekimo maršrutai sudaryti racionaliai, jie derinami prie mokinių mokymosi režimo.

2021 m. bendrovės autobusai nuvažiavo 271,2 tūkst. km ir pervežė 108,4 tūkst. Vertinant pervežtų keleivių sudėtį, tik 16 proc. pervežtų keleivių buvo mokūs: 68 proc. sudarė mokiniai, dar 16 proc. keleiviai turintys lengvatas. Lyginant su 2020 m., 2021 m. nuvažiuota 1,2 tūkst. mažiau km, o pervežta 0,7 proc. daugiau keleivių: pervežta 0,5 proc. daugiau mokinių keleivių ir 3 proc. sumažėjo pervežamų mokinių skaičius, tačiau 3 proc. padidėjo keleivių, turinčių lengvatų.

Vietinio susisiekimo maršrutais 2021 m. pervežta per 98 proc. visų keleivių, t. y. 107 tūkst., tolimojo - 1,4 tūkst. Šiuos skaičius lyginant su 2020 m. matyti, kad 2021 m. vietiniais maršrutais pervežta 2 proc. daugiau keleivių, o tolimojo susisiekimo maršrutais pervežta beveik 48 proc. mažiau keleivių. Stebima, kad nuo 2019 m. pervežtų mokinių skaičius sumažėjo per pus. Keleivių vežimo apimtys mažėja. Tai lemia gyventojų skaičiaus mažėjimas, individualaus transporto naudojimas ir kt. veiksniai.

11.15. pav. Viešojo transporto (autobusų) maršrutai Kupiškio r. sav. teritorijoje
Šaltinis: Sudaryta Rengėjo.

11.6. Bevariklio transporto ir pėsčiųjų infrastruktūra

Savivaldybės duomenimis, surinktais vertinat ortofoto nuotraukas, esamos dviračių takų atkarpos siekia apie 26 km. Šis skaičius nėra tikslus, nes savivaldybės teritorijoje pėsčiųjų ir dviračių takai neinventorizuoti.

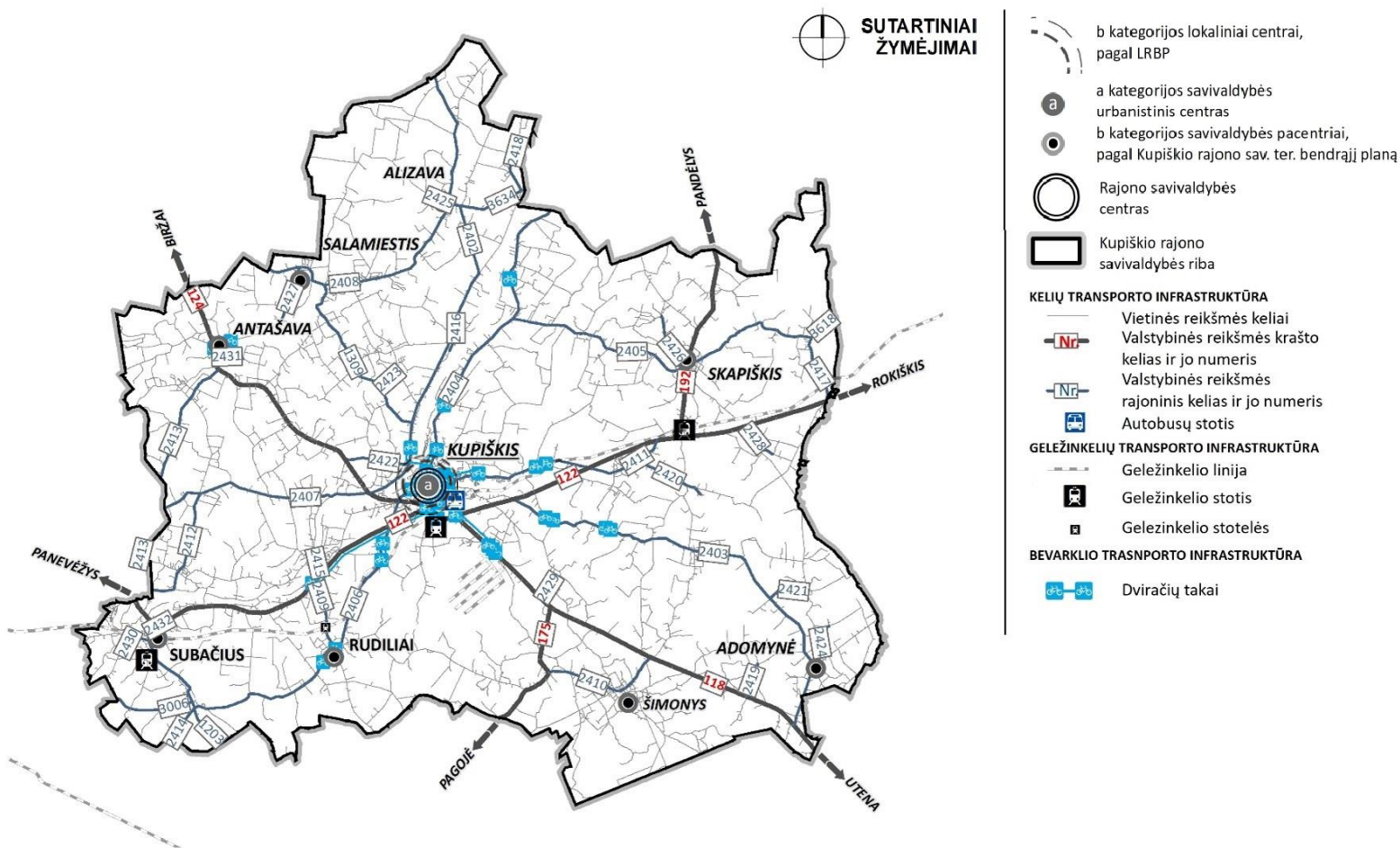
Daugiausiai, t. y. apie 60 proc. dviračių takų atkarpų įrengta Kupiškio m. ir Kupiškio sen., 38 proc. Noriūnų sen. ir 1 proc. Šimonių sen. Dviračių takų, esančių prie valstybinės reikšmės kelių ilgis siekia apie 18 km. Dviračių takų dangos įvairios. Dauguma takų yra asfalto ir trinkelio dangos. Per 70 proc. takų yra patenkinamos būklės, apie 7 km takų yra remontuoti, prastos būklės. Detalesnė informacija apie esamus dviračių takus pateikta lentelėje.

11.4.lentelė. Esamos dviračių takų atkarpos Kupiškio r. sav. teritorijoje

Eil. Nr.	Kelio Nr.	Gyvenamoji vietovė	Gatvės / kelio pavadinimas	Kelio pusė	Tako ilgis	Tako būklė
1	2411	Kupiškio m.	RK Kupiškis – Kuosėnai – Naiviai – Misiukiškis (Panevėžio g.)	Dešinė	0,137	Vidutiniškai gera
2	2411	Kupiškio m.	RK Kupiškis – Kuosėnai – Naiviai – Misiukiškis (Panevėžio g.)	Dešinė	0,3	Remontuotinas
3	2404	Kupiškio m. ir Aukštupėnų k.	RK Kupiškis – Virbališkiai – Pandėlys	Dešinė	1,29	Vidutiniškai gera
4	2404	Vėžionių k.	RK Kupiškis – Virbališkiai – Pandėlys	Kairė	0,943	Remontuotinas
5	122	Kupiškio m. - Noriūnų k., Noriūnų sen.	KK Daugpilis – Rokiškis – Panevėžys	Kairė	7,086	Vidutiniškai gera
6	2404	Kupiškio m.	RK Kupiškis – Virbališkiai – Pandėlys (Kapų g.)	Dešinė	0,327	Remontuotinas
7	2404; 2411	Kupiškio m. - Pyragių k.	RK Kupiškis – Virbališkiai – Pandėlys; RK Kupiškis – Kuosėnai – Naiviai – Misiukiškis	Kairė	1,76	Vidutiniškai gera
8	2411	Kuosėnų k.	RK Kupiškis – Kuosėnai – Naiviai – Misiukiškis	Kairė	0,585	Remontuotinas
9	2404	Virbališkių k.	RK Kupiškis – Virbališkiai – Pandėlys	Dešinė	0,090	Remontuotinas
10	2406	Puponių k.	RK Kupiškis – Rudiliai – Subačius	Dešinė	0,965	Remontuotinas
11	2406	Rudilių k.	RK Kupiškis – Rudiliai – Subačius	Kairė	1,044	Remontuotinas
12	2411 ir 122	Kupiškio m. – Račiupėnų k.	RK Kupiškis – Kuosėnai – Naiviai – Misiukiškis; KK Daugpilis - Rokiškis – Panevėžys;	Dešinė	0,837	Vidutiniškai gera
13	118	Aleksandrijos k. - Šepetos k.	KK Kupiškis-Utena	Dešinė	2,328	Vidutiniškai gera
14	-	Kupiškio m.	Vytauto g.	Kairė	0,409	Remontuotinas
15	-	Aukštupėnų -Paketurių k.	Marių g., Aukštupėnų k.	Dešinė	1,827	Vidutiniškai gera
16	-	Kupiškio m.	S. Dariaus ir S. Girėno g.	Dešinė	0,619	Vidutiniškai gera
17	-	Kupiškio m.	Krantinės ir A. Purėno gatvės	Dešinė	1,635	Vidutiniškai gera
18	-	Kupiškio m.	-		0,516	Vidutiniškai gera
19	-	Kupiškio m.	K. Šimonio g.	Dešinė	0,781	Vidutiniškai gera

20	-	Kupiškio m.	-		0,61	Remontuotinas
21	2403	Skodinių k.	RK Slavinčiškis–Adomynė–Aluotas	Kairė	0.430	Remontuotinas
22	2403	Keginių k.	RK Slavinčiškis - Adomynė - Aluotas	Dešinė	0.259	Remontuotinas
23	118	Šepetos k.	KK Kupiškis-Utena	Kairė	0.241	Remontuotinas
24	124; 1V151	Antašavos mstl.	KK Kupiškis–Vabalninkas–Biržai (Vabalninko g.); Pergalės g.	Dešinė	1,05	Remontuotinas
Iš viso, km					~26	

Esamos dviračių takų atkarpos sudaro labai fragmentišką tinklą, kuris turi defektų ir yra remontuotinos būklės ir nesudaro besijungiančios rišlios sistemos.

11.16. pav. Dviračių takai Kupiškio r. sav. teritorijoje
Šaltinis: Sudaryta Rengėjo.

11.7. Geležinkelių transportas

Kupiškio r. savivaldybės teritorijoje geležinkelių linijų ilgis siekia 87 km. Iš jų viešoji geležinkelių infrastruktūra sudaro apie 68 km (iš jų apie 3 km neveikiančios) - tai plačios vėžės 1520 mm pločio geležinkelio linija Linkaičiai-Šapeliai-Valstybės siena, besijungianti su Latvija, Daugpiliu. Geležinkelio atšaka išvystyta ir iki Subačiaus sen., Kunčių k. esančio naftos terminalo, kurio paskirtis ilgalaikis Lietuvos valstybės naftos produktų (degalų) saugojimas. Kupiškio sen., Šepetos k. durpyno teritorijoje įrengta siaurojo geležinkelio linija. Šios infrastruktūros ilgis sudaro apie 20 km.

Kupiškio r. sav. teritorijoje yra trys geležinkelio stotys: Subačiaus, Kupiškio ir Skapiškio. Yra Radžiūnų geležinkelio stotelė. Stotys ir stotelė, anksčiau aptarnavę keleivinius ir krovinius traukinius, šiuo metu priima tik krovinius traukinius. Kupiškio ir Subačiaus stotyse įrengti lauko savitarnos dokumentų terminalai. Apie krovinių pristatymo vietą ir laiką klientai informuojami iš anksto, o terminaluose gali pateikti arba pasiimti krovinių vežimo dokumentus jiems patogiu laiku. Subačiaus stotyje vykdomas krovinių saugojimas, įrengta atvira sandėliavimo aikštelė.

Geležinkelio linija su automobilių keliais kerta sankirtose. Vieno lygio sankirtos įrengtos Subačiuje (RR Nr. 1203), Akmeniuose (RR Nr. 2409), Puponyse (RR Nr. 2406), Kuosėnuose (RR Nr. 2411), Stukonyse (RR Nr. 2417) ir Skapiškyje su krašto keliu Nr. 192, kur eismo intensyvumas (VMPEI) siekia 742 aut./parą. Kupiškyje geležinkelio linijos ir krašto kelio Nr. 122 (VMPEI 3881 aut./parą) sankirta yra 2 lygių.

Valstybės teritorijos bendruoju planu naujų geležinkelio atšakų, jungiančių Kupiškio r. sav. su kitomis šalies savivaldybėmis neplanuojama.

11.8. Oro transportas

Transporto kompetencijų agentūros duomenimis, Kupiškio r. sav. LR civilinių aerodromų bei karinių aerodromų, naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams nėra.

Rajono teritorijoje, šalia gyvenamųjų vietovių išlikusi mažųjų, neveikiančių aerodromų infrastruktūra:

- Paketurių k. (valstybinė žemė, sklypas nesuformuotas, įrengtas kilimo tūpimo takas (toliau - KTT) ir aikštelė);
- Butėnų k. (privatus žemės sklypas, įrengtas KTT ir aikštelė (asfalto danga));
- Tatkonių k. (valstybinė žemė, sklypas nesuformuotas, įrengtas KTT).

VšĮ „Kupiškio aeroklubas“ ir skraidymų mokykla VšĮ „Aviacijos treniruočių centras“ šiuo metu veikia ir naudojami lauko aikštelė (privatus žemės sklypai), esančia Rudikų k. 2, Alizavos sen., Kupiškio r. Aikštelė įtraukta į Transporto kompetencijų agentūros Lauko aikštelių sąrašą. Aikštelės infrastruktūra pritaikyta sraigtasparniams, ultra lengviesiems orlaiviams, sklandytuvams, lengviesiems lėktuvams: įrengtas KTT, danga – gruntas.

11.9. Išvados

- Kupiškio rajono susisiekimo sistemos pagrindą sudaro sausumos, t. y. geležinkelių ir kelių transportas. Savivaldybė neturi didelio potencialo vystyti oro transportą, tačiau teritorijoje yra oro transporto

infrastruktūros, kuri galėtų būti plėtojama kaip civilinis aerodromas susisiekimo, sporto ir pramoginiams aviacijos tikslais. Dėl geografinės padėties, Kupiškio r. sav. nėra labai patraukli tranzitui, todėl valstybinės reikšmės magistralinių kelių jos teritorijoje nėra. Pagrindinėmis rajono kelių transporto dominantėmis išliko krašto kelias Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys ir krašto kelias Nr. 118 Kupiškis–Utena. Tuo tarpu regioninės reikšmės geležinkelio linija vis ekstensyviau išnaudojama krovinių pervežimui, o turėtas keleivių pervežimo konkurencinis reikšmingumas visapusiškai perleistas kelių transportui.

- Rajono kelių tankio rodiklis, lygint vidutį apskrities rajono savivaldybių kelių tankį yra vienas aukštesnių ir vos 4 proc. nusileidžia vidutiniam apskrities rajono savivaldybių kelių tankiui. Tankesnis kelių tinklas užtikrina geresnį paslaugų pasiekiamumą, rišlumą bei kompleksiskumą.
- Rajone didelė kelių su žvyro danga dalis (70 proc.). Nors pastaraisiais metais intensyviau tobulinta valstybinės reikšmės kelių danga, tačiau per 80 km šios reikšmės kelių vis dar padengti žvyro danga. Tai byloja apie prastesnį junglumą tarp gyvenamųjų vietovių, su krašto keliais. Kelionė žvyro dangos keliais užtrunka ilgiau, automobilių energija vartojama neefektyviai, prastėja lokals aplinkos oro kokybė.
- Kelių transporto priemonių skaičius rajone beveik 2 kartus mažesnis nei Panevėžio apskrityje esančiose savivaldybėse, tačiau didėja sparčiausiai. Automobilizacijos lygis Kupiškio r. sav. beveik 6 proc. viršijo galiojančiu bendruoju planu 2022 metams prognozuotą automobilizacijos lygį. Didėjantis automobilizacijos lygis yra neatsiejama transporto sistemos pokyčių dalis, tai veikia lokalius ir ne tik gyventojų migracijos procesus, teritorijų naudojimo pobūdį ir kt. Lengvieji automobiliai sudaro 92 proc. viso Kupiškio r. sav. automobilių transporto parko. Krovinių automobilių dalis bendrame rajono automobilių parke didėja nežymiai. Didieji autobusai palaipsniui keičiami mažesniais. Sparčiai auga mopedų, motociklų ir jiems prilyginamų transporto priemonių skaičius. Didžioji dalis automobilių varomi dyzelinu, be to, pastaraisiais metais stebimas dyzelinu varomų automobilių skaičiaus padidėjimas.
- Elektra varomi automobiliai sudarė 0,1 proc. lengvųjų automobilių parko. Lyginant su nacionaliniais tikslais, kuriais iki 2030 m. elektromobiliai turėtų sudaryti 20 proc. lengvųjų automobilių parko – tai labai maža dalis. Viešojo elektromobilių aptarnavimo infrastruktūra įrengta tik rajono centre, tačiau savivaldybė suplanavusi elektromobilių įkrovimo stotelių tinklo plėtrą ir palaipsniui ją įgyvendina.
- Intensyviausias transporto priemonių eismas Kupiškio r. sav. teritorijoje vyksta valstybinės reikšmės keliais ir jų tęsiniais, t. y. gatvėmis. Kelių apkrovos didėjo visuose valstybinės reikšmės krašto keliuose, išskyrus kelią Nr. 192 Skapiškis–Pandėlys, šio VMPEI sumažėjo beveik 29 proc. Labiausiai transporto srautai išaugo Utenos kryptimi (35 proc.) bei rajono centre – Kupiškio m. ir jo prieigose. Apibendrinant galima teigti, kad kelių apkrovos rajone neviršija reglamentinės maksimalios apkrovos normos ir turi pakankamai rezervo. Transporto srauto didžiąją dalį, t. y. per 91 proc. sudaro lengvieji automobiliai, krovininis transportas - tik 9 proc.. Logistikos infrastruktūra Kupiškio r. sav. vystoma pasyviai, o tai lemia sunkiojo transporto srautų bendrame sraute mažėjimą.
- Kupiškio r. sav. iš kitų Panevėžio apskrities rajonų savivaldybių išsiskiria mažiausiu kelių eismo įvykių, kuriuose nukentėjo žmonės skaičiumi. Šis rodiklis rajone tendencingai mažėja. Nepaisant to, savivaldybėje vis dar yra kelių ruožų, kuriuose padidėjęs avaringumas ir jo rodikliai pasiekę arba viršiję ribines normas. Valstybinės reikšmės krašto kelias Nr. 122 Kupiškio r. sav. teritorijoje yra avaringiausias. Manytina, kad eismo įvykius lemia prastas matomumas, nesaugios sankryžos, eismo dalyvių atskyrimo stoka, patys vairuotojai ir kiti galimi veiksniai.
- Keleiviams sudaryta galimybė iš modernizuotos Kupiškio autobusų stoties autobusais keliauti reguliariais reisais tolimojo ir vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutais. Organizuojami specialieji ir užsakomieji reisai. Vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutai sudaryti racionaliai, jie derinami prie mokinių mokymosi režimo. Nors savivaldybės gyventojui tenka 9 kelionės autobusais ir šis skaičius yra vienas didžiausių tarp apskrities rajonų sav., apibendrinant galima teigti, kad keleivių vežimo apimtys rajone mažėja. Vietiniai (miesto) susisiekimo maršrutai savivaldybėje neorganizuojami. Vertinant pervežtų keleivių sudėtį, tik 16 proc. pervežtų keleivių buvo mokūs.

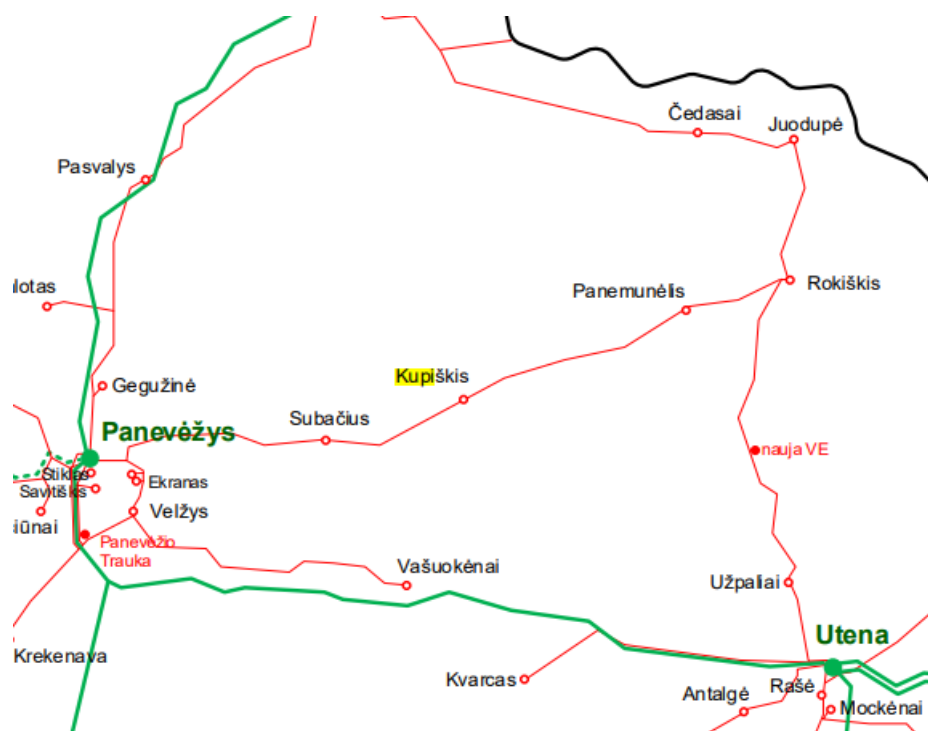
- Bevariklio transporto infrastruktūra rajono savivaldybėje yra labai fragmentiška ir nesudaro besijungiančios rišlios sistemos. Nors savivaldybės teritorijoje pėsčiųjų ir dviračių takai neinventorizuoti, manytina, kad pavienės dviračių takų atkarpos rajone siekia apie 26 km. Jų dangos turi defektų ir yra remontuotinos būklės. Daugiausiai dviračių takų įrengta Kupiškio m. ir Kupiškio sen., atkarpos - Noriūnų sen. bei Šimonių sen. Didžioji dalis dviračių takų įrengti prie valstybinės reikšmės kelių.
- Poreikio plėsti Kupiškio r. sav. susisiekimo sistemos pagrindą, t. y. vystyti geležinkelio, valstybinės reikšmės kelių infrastruktūrą nenustatyta. Dėl geležinkelio perspektyvų Panevėžyje, Kupiškio r. sav. padėtis kažkiek gerėja logistikos paslaugų vystymo atžvilgiu. Apibendrinant galima teigti, kad esamos susisiekimo infrastruktūros išlaikymas, priežiūra bei panaudojimas keleivių ir krovinių pervežime, kelių viešojo transporto paslaugų efektyvinimas, infrastruktūros pėsčiųjų ir dviračių transportui kūrimas, eismo saugos ir poveikio aplinkai mažinimas lieka esminiais susisiekimo sistemos uždaviniais.

12. Inžinerinė infrastruktūra

12.1. Elektros tinkai

Kupiškio rajone elektros energijos tiekimo infrastruktūra yra išvystyta labai gerai ir užtikrina patikimą bei kokybišką elektros tiekimą vartotojams.

Oro linijos. Kupiškio rajonui elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos sistemos. Elektros perdavimą (aukštos įtampos laidais) atlieka AB „Litgrid“. 330 kV įtampos oro linijų rajono ribose nėra. Rajoną kerta 110 kV įtampos elektros linija Rokiškis-Panemunėlis-Kupiškis-Subačius-Panevėžys. 110 kV oro linijos sudaro virš 69 km.

12.1. Pav. Lietuvos EES 400-110 kV perdavimo tinklų schemos ištrauka

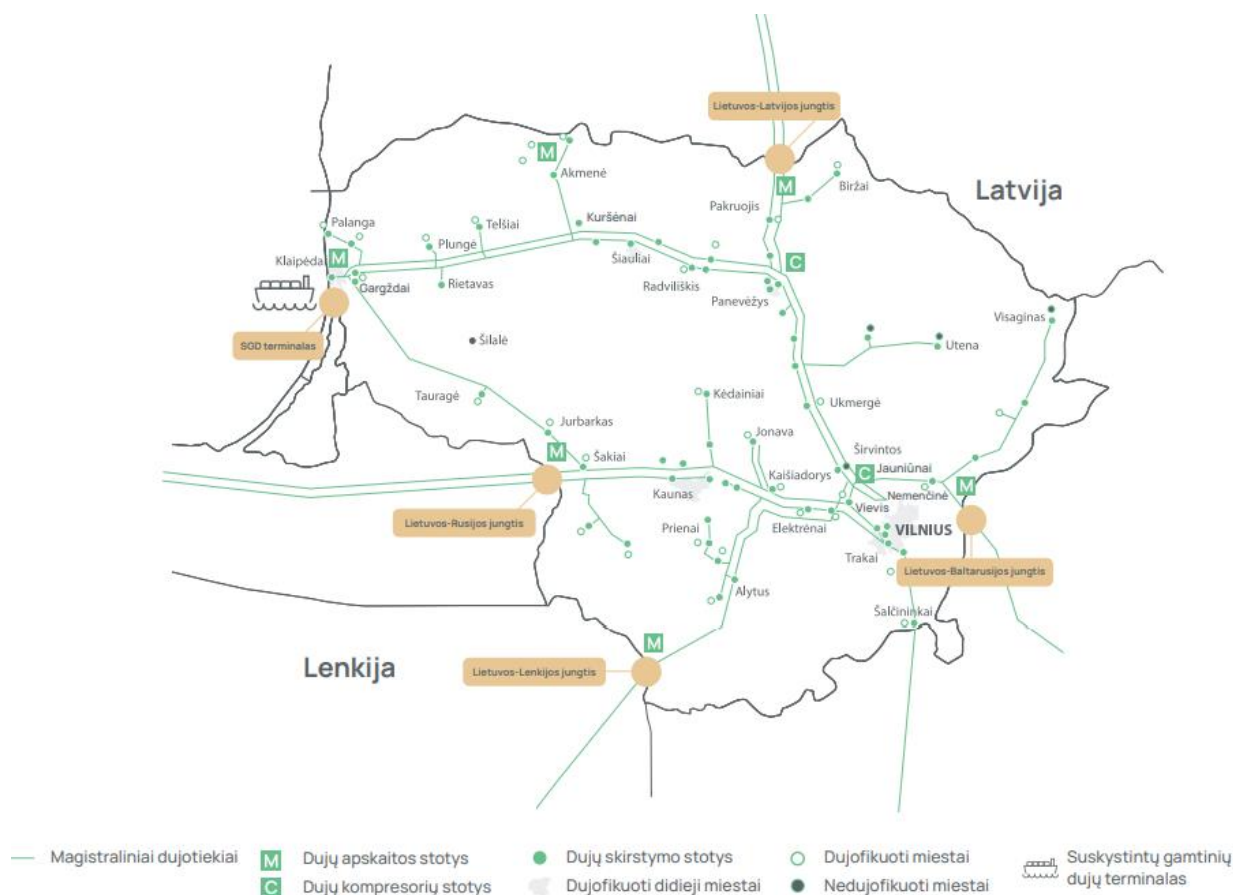
110 kV transformatorių pastotėse elektra transformuojama į žemesnę įtampą ir tiekama į skirstomuosius tinklus. Elektros energijos skirstymo funkciją vidutinės ir žemos įtampos tinklais atlieka AB Energijos skirstymo operatorius (ESO). Jis taip pat atsakingas už skirstomųjų tinklų eksploatavimą, priežiūrą ir plėtojimą.

35 kV elektros linijos Kupiškio rajone sudaro virš 120 km, iš jų tik apie 9 km yra požeminės linijos, pagrinde nutiestos Kupiškio mieste.

Miestų ir gyvenviečių teritorijose išplėtotos 10kV ir 0,4 kV oro linijos

12.2. Dujos

Gamtinės dujos. Kupiškio r. teritorijoje nėra išvystytos gamtinių dujų perdavimo ar skirstymo sistemos. Artimiausi I vietovės klasės magistraliniai dujotiekiai praeina nuo Utenos link Vilnius-Panevėžys magistralės bei nuo Panevėžio link Latvijos.

12.2.Pav. Pagrindinis ir lokalus gamtinių dujų perdavimo tinklas, 2022 m.²

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano, patvirtinto Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2013-10-24 sprendimu Nr. TS-220 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“ sprendiniuose bei Kupiškio miesto bendrojo plano, patvirtinto 2008 m. vasario 14 d. Tarybos sprendimu Nr. TS – 19 „Dėl Kupiškio miesto bendrojo plano iki 2026 metų patvirtinimo“ sprendiniuose yra numatyta magistralinio dujotiekio vamzdžio preliminarioji trasa bei Kupiškio miesto gretimybėje dujų skirstymo stotis.

Suskystintos naftos dujos. Kupiškio rajone, Kupiškio mieste ir Noriūnuose AB „Suskystintos dujos“ yra įrengusi požeminius grupinius įrenginius iš kurių tiekia suskystintas naftos dujas pastatų šildymui vamzdynais³.

² https://www.ambergrid.lt/uploads/structure/docs/217_ff384019c75d609a47f179ea253ee9bb.pdf

³ <http://sdujos.lt/>

12.3. Vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas

Kupiškio rajone UAB „Kupiškio vandenys“ yra vienas, viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų (išskyrus paviršines) tvarkytojas, turintis teisę verstis geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo veikla. 2021 m. UAB „Kupiškio vandenys“ teikiamomis paslaugomis Kupiškio rajono savivaldybėje naudojosi 5362 vartotojai (8579 gyventojai) ir 214 abonentų. Tame skaičiuje Kupiškio mieste 3241 vartotojai (5185 gyventojai), kitose rajono vietovėse – 2121 vartotojai (3394 gyventojai). Centralizuotas vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas Kupiškio rajono savivaldybėje užtikrintas tik kiek daugiau nei pusei teritorijos gyventojų. Bendrovės paslaugomis naudojasi apie 54 proc. rajono gyventojų. Dėl vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų plėtros per 2021 metus naujai prisijungė 47 paslaugų vartotojai.

Kupiškio rajono savivaldybės 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. TS-314 pakeistas Kupiškio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, patvirtintas 2013 metais ir išdėstytas nauja redakcija (TPD registro Nr. S-RJ-57-20-322).

Vandens tiekimo infrastruktūra

2021 metais UAB „Kupiškio vandenys“ eksploatavo 13 vandenviečių, kuriose iš 17 veikiančių artezinių gręžinių buvo išgauta 401,9 tūkst. m³ (2020 m. - 390,0 tūkst. m³) vandens bei patiekta Kupiškio m., Subačiaus m., Alizavos mstl., Skapiškio mstl., Šimonių mstl., Adomynės k., Aleksandrijos k., Aukštupėnų k., Byčių k., Juodpėnų k., Laičių k., Naivių k., Noriūnų k., Palėvenėlės k., Pyragių k., Šepetos k., Rudilių k., Valakų k., Virbališkių k. ir Žvėrių k. vandens vartotojams. Visose vandenvietėse yra įrengti vandens gerinimo įrenginiai, kurių bendras metinis pajėgumas siekia 1980,0 tūkst. m³. 2021 m. duomenimis, UAB „Kupiškio vandenys“ taip prižiūri ir eksploatuoja šią vandens tiekimo infrastruktūrą:

- 94,0 km vandentiekio tinklų;
- 2 švaraus vandens rezervuarus (2x1200 m³ Kupiškyje);
- vieną antro pakėlimo siurblinę Kupiškio vandenvietėje;
- vieną trečio pakėlimo siurblinę Šepetoje;
- 90 vnt. priešgaisrinių hidrantų.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje viešojo vandens tiekėjo geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra išvystyta netolygiai. Didžiausia infrastruktūros koncentracija fiksuojama Kupiškyje, Noriūnuose ir Šepetoje, kur paslaugomis aprūpinama daugiau nei 70 proc. gyventojų. Rajone taip pat yra privačių asmenų valdomų vandens tiekimo sistemų, kurių didžiausia – Antašavos mst.

Nuotekų šalinimo infrastruktūra.

UAB „Kupiškio vandenys“ 2021 metais prižiūrėjo ir eksploatavo 11 buitinių nuotekų surinkimo ir valymo sistemų, esančių Kupiškio m., Subačiaus m., Alizavos mstl., Salamiesčio mstl., Šimonių mstl., Aukštupėnų k., Aleksandrijos k., Adomynės k., Juodpėnų k., Noriūnų k., Palėvenėlės k., Rudilių k., Šepetos k. ir Žvėrių k. Bendras visų nuotekų valyklų metinis pajėgumas siekia 1015,0 tūkst. m³. Minėtose nuotekų surinkimo ir valymo sistemose UAB „Kupiškio vandenys“ eksploatuoja šiuos įrenginius:

- 8 biologinio su mechaniniu valymu nuotekų valykla;
- 2 denitrifikacijos su biologiniu ir mechaniniu valymu Kupiškio ir Noriūnų nuotekų valykla;
- Šepetos filtracijos laukus (3 ha);
- Kupiškio nuotekų valykloje dumblo apdorojimo įrenginius, kurių metinis pajėgumas 131,4 tūkst. m³ per metus;
- 80,2 km buitinių nuotekų tinklų;

- 29 nuotekų perpumpavimo siurbines su jose įrengtais 52 nuotekų siurbliais

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje viešojo vandens tiekėjo valdoma nuotekų tvarkymo infrastruktūra išvystyta netolygiai. Gerai išvystyta infrastruktūra Kupiškio mieste ir Noriūnų mstl. Silpnai mažesnėse kaimiškiose gyvenamosiose vietovėse.

Pagrindinės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus problemos:

Rajone mažėja gyventojų ir nėra naujų pramonės objektų, kurie didintų UAB „Kupiškio vandenys“ teikiamų paslaugų vartojimo apimtį;

Vandentiekio ir nuotekų tinklų senėjimas, dėl kurio didėja vandens netektys bei infiltracija buitinių nuotekų tinkluose, didindamos bendrovės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sąnaudas. Vandentvarkos infrastruktūra nėra pilnai inventorizuota.

12.4. Paviršinės nuotekos

Paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos ar atskiri jų elementai yra dalyje gyvenamųjų vietovių, tačiau jos nėra pilnai inventorizuotos. Didžiausios nuotekų tvarkymo sistemos yra Kupiškio ir Subačiaus miestuose, kurių ilgis 2018 m. pabaigoje siekė atitinkamai 5273 m. ir 62 m. Kupiškio miesto paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos plėtros elementai nustatyti Kupiškio miesto bendrajame plane, patvirtintame 2008 m. vasario 14 d. Tarybos sprendimu Nr. TS – 19 „Dėl Kupiškio miesto bendrojo plano iki 2026 metų patvirtinimo“. Sprendiniuose numatyta atlikti Kupiškio miesto lietaus nuotakyno inventorizaciją bei jį rekonstruoti.

Visų nuotekų tvarkymo sistemų priklausomybė įvairi, dalis priklauso seniūnijoms, dalis – privatiems savininkams, dalis bešeimininkės.

12.5. Atliekų tvarkymas

Kupiškio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema yra Panevėžio komunalinių atliekų tvarkymo regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Atliekos tvarkomos vadovaujantis Kupiškio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėmis, patvirtintomis Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021-06-28 sprendimu Nr. TS-185⁴. Atliekų išvežimą užtikrina Kupiškio rajono savivaldybės įmonė UAB „Kupiškio komunalininkas“, kuri paskirta Kupiškio rajono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriumi.

Kupiškio rajone surinktos ir netinkamos naudoti atliekos šalinamos regioniniame sąvartyne, kurį administruoja UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras. Bendras regioniniame atliekų sąvartyne šalinamas atliekų kiekis pastaraisiais metais mažėja, tačiau vis dar išvežama pakankamai daug nerūšiuotų atliekų.

12.1. Lentelė. UAB „Kupiškio komunalininkas“ išvežta į sąvartyną komunalinių atliekų⁵

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Išvežta į sąvartyną	4709	4414	4276	4445	4291	4149	4059

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b61291c0d84711eb866fe2e083228059/asr>

⁵ <http://www.kupkom.lt/wp-content/uploads/2023/01/Veiklos-atsakaita-2021.pdf>

komunalinių atliekų, t							
------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Kupiškio rajone nerūšiuotos komunalinės atliekos surenkamos į mišrių atliekų konteinerius. Konteineriai prie daugiabučių namų išdėstyti aikštelėse pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintas schemas.

Antrinės žaliavos surenkamos specialiuose popieriui ir kartonui, stiklui, plastikams skirtais konteineriuose, aikštelėse, įrengtose prie daugiabučių namų, arba individualių namų kvartaluose įrengtose antrinių žaliavų surinkimo aikštelėse.

Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė yra įrengta Kupiškio mieste, Technikos g. 61. Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelė yra įrengta Noriūnų seniūnijos Didžiagrašių kaime.

12.6. Centralizuotas šilumos tiekimas

Kupiškio rajone šiluma centralizuotai tiekama Kupiškio mieste, Subačiaus mieste, Noriūnuose, Šepetoj ir Šnipeliškio kaime. Šilumos ūkis tvarkomas pagal Kupiškio rajono šilumos ūkio specialiojo planą, patvirtintą 2005 m. bei atnaujintą 2014 m.⁶

Kupiškio rajono centralizuotos šilumos tiekimo tinklus bei šilumos gamybos įrenginius Subačiaus mieste, Noriūnuose ir Šepetoj valdo AB „Panevėžio energija“. Kupiškio mieste šilumą gamina nepriklausomas šilumos gamintojas AB „Simega“. Šnipeliškio kaime šiluma tiekama Kupiškio socialinės globos namams ir 2 privatiems butams.

Kupiškio mieste centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama 28,6 MW biokuro katilinėje. Pagaminta šiluma tiekama 178 vartotojui, iš jų 127 yra gyvenamieji namai (71,3 proc.). Bendras tinklo ilgis - 16,4 km.

Subačiaus miesto centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama 3,2 MW biokuro katilinėje. Pagaminta šiluma tiekama 13 vartotojų, iš jų 7 yra gyvenamieji namai (53,8 proc.). Bendras tinklo ilgis 1,2 km.

Noriūnų centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama 3,7 MW biokuro katilinėje. Pagaminta šiluma tiekama 20 vartotojų, iš jų 17 yra gyvenamieji namai (85,0 proc.). Bendras tinklo ilgis 2,4 km.

Šepetos centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama 0,5 MW biokuro katilinėje. Pagaminta šiluma tiekama 13 vartotojų, iš jų 11 yra gyvenamieji namai (85,6 proc.). Bendras tinklo ilgis 1,1 km.

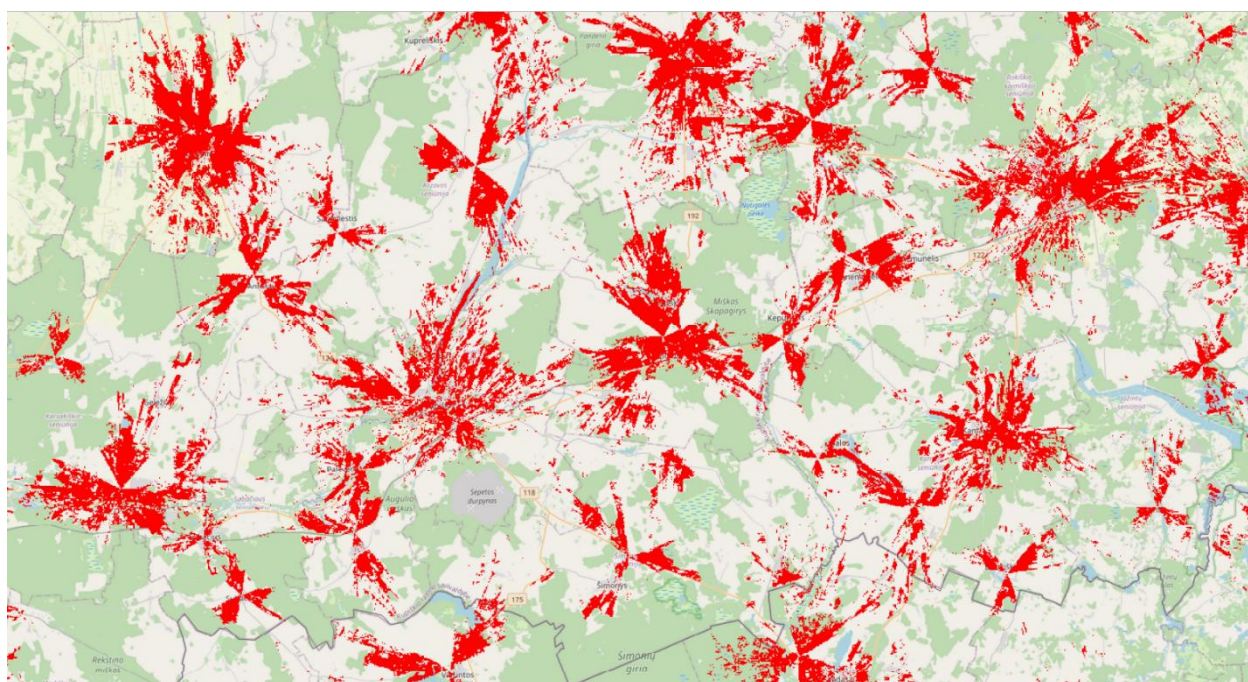
Rekonstruotų vamzdynų kiekis sudaro virš 80%.

12.7. Elektroniniai ryšiai

Esamą informacinių technologijų plačiajuostį (RAIN) tinklą Kupiškio rajone sudaro šviesolaidinės kabelių linijos, kurios apjungia vartotojus ir sudaro galimybes tiekti plačiajuosčio ryšio paslaugos organizacijoms ir gyventojams. Plačiajuosčio interneto tinklo ilgis Kupiškio rajono teritorijoje sudaro per 106 km.

⁶ <https://www.kupiskis.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai.html>

Mobilaus ryšio paslaugas teikia trys operatoriai: Bitė Lietuva, Telia Lietuva, AB Tele2. Tie patys operatoriai teikia mobilaus interneto paslaugas. Didžiojoje rajono dalyje galimas 4G mobilaus interneto ryšys (maksimalus greitis maždaug iki 100 Mbps), tačiau palaipsniui bus sudaromos sąlygos pereiti prie 5G ryšio spartos.

12.8. Renovacija

12.9. Atsinaujinančių energijos išteklių elektrinės

⁸ <https://renomap.apva.lt/Kupiskio-rajono-23>

Kupiškio rajone yra dvi hidroelektrinės Akmenių HE (35 kW galios) ir Stirniškių HE (70 kW galios). Saulės jėgainių parkai pastatyti Skvarbų bei Antašavos k. Smilgių k. statoma, saulės jėgainių parkai taip pat planuojami kitose teritorijose. Vėjo jėgainių parkų ar biodujų jėgainių nėra. Rengiamas inžinerinės infrastruktūros vystymo planas vėjo jėgainių parko statybai Kupiškio r. sav., Subačiaus sen. (Subačiaus, Lukonių k.v.), Noriūnų sen. (Byčių, Rudilių k.v.), Šimonių sen. (Šimonių k.v.).

12.10. Išvados

- Kupiškio rajone esančių elektros tinklų būklė yra gera. Ateityje gyvenamųjų vietovių teritorijoje tikslinga, pagal poreikį atliekant nuolatinius elektros skirstomojo tinklo atnaujinimus, kabeliuoti tinklo linijas.
- Kupiškio rajono teritorijoje gamtinių dujų skirstymo sistemos infrastruktūra nėra išvystyta. Galimybė prieigai prie gamtinių dujų infrastruktūros suplanuota, tačiau realus įgyvendinimas - tolimoje perspektyvoje. Gamtinių dujų tinklai gali būti naudojami biodujų ar žaliojo vandenilio transportavimui.
- Vykdomas vandentiekio ir nuotekų tinklų inventorizavimas. Vystomi vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų plėtros projektai, prijungiant naujus vartotojus.
- Paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos nėra pilnai inventorizuotos, prastos būklės, nėra vieno centralizuoto tvarkytojo. Reikalinga inventorizuoti, sutvarkyti nuosavybę, atnaujinti esamus tinklus ir vystyti naujus paviršinių nuotekų tinklus.
- Atliekų surinkimo ir komunalinių atliekų rūšiavimo sistema pakankamai išvystyta, tačiau į komunalinių atliekų sąvartyną vis dar išvežama nemažai nerūšiuotų atliekų. Todėl atliekų tvarkymo srityje aktualu mažinti susidarančių mišrių atliekų kiekį.
- Centralizuotas šilumos tiekimas gerai išvystytas miestuose ir keliose gyvenvietėse. Didžioji dalis šilumos trasų yra atnaujintos. Ateityje siektina išlaikyti aprūpinimą šiluma centralizuotai.
- Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus yra grėsmė centralizuotai tiekiamų paslaugų (šilumos, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, atliekų tvarkymo) kainos didėjimui. Siekiant mažinti šias grėsmes tikslinga skatinti jungtis naujus vartotojus, centralizuotai tiekiamų paslaugų tiekėjams diversifikuoti paslaugų tiekimą siūlant naujas paslaugas.
- Renovacijos tempai Kupiškio rajone nėra spartūs. Renovuojama apie 25 proc. renovuotųjų daugiabučių. Ateityje tikslinga numatyti kvartalinės renovacijos priemones.
- Kupiškio rajono teritorijoje elektroniniai ryšiai pakankamai gerai išplėtoti. Ateityje siektina sudaryti sąlygas esamų komunikacijų išsaugojimui, naujų komunikacijų paklojimui bei tolesniam modernių technologijų vystymui.
- Kupiškio rajone pastaruoju metu pastatyti, o taip pat projektuojami ir/ar jau statomi saulės elektrinių parkai, planuojami – vėjo elektrinių parkai. Todėl bus vis aktualesni klausimai dėl atsinaujinančių energijos išteklių elektrinių plėtros.

13. Pagrindinės probleminės situacijos, vystymosi tendencijos

Sritis	Probleminės situacijos, tendencijos ir prognozės
Demografija	Kupiškio rajono savivaldybėje gyventojų skaičius, apžvelgiant dešimties metų periodą, mažėjo 2,5 karto greičiau nei vidutiniškai šalyje. Gyventojų amžiaus struktūra taip pat keičiasi nepalankia kryptimi: gimstamumo rodikliai mažėja, ilgėja gyvenimo trukmė. Gyventojų skaičius taip pat mažėja dėl tarptautinės ir vidinės migracijos. Esant tokioms tendencijoms, tikėtina, kad ir toliau gyventojų amžiaus vidurkis augs, todėl visuomenė sens.
Urbanistika	LRBP sprendiniais Kupiškio rajone yra išskiriamas vienas urbanistinis centras - Kupiškio miestas, kuris pozicionuojamas kaip lokalinis papildomojo tipo urbanistinis centras Vadovaujantis Lietuvos regioninės politikos Baltosios knygos iki 2030 m. nuostatomis dėl viešųjų paslaugų pasiekiamumo, iš esmės Kupiškio rajone pakanka vieno Kupiškio miesto dėl jo centrinės lokacijos. Kupiškio rajono savivaldybės galiojančiame bendrajame plane Kupiškio miestas pozicionuojamas kaip A kategorijos savivaldybės centras, taip pat identifikuoti B kategorijos, savivaldybės pacentriai - Alizava, Antašava, Subačius, Rudiliai, Šimonys, Adomynė, Skapiškis, Salamiestis, bei c kategorijos gyvenamosios vietovės, kitos ne kategorizuojamos gyvenamosios vietovės. Galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, nustatyta Kupiškio miesto aglomeracija, kuri apima Noriūnų, Byčių, Smilgių, Šepetos, Auštupėnų ir Paketurių gyvenamąsias vietas. Esama urbanistinių centrų gausa nėra racionali, neatitinka demografinių tendencijų ir turi būti mažinama. Šiai dienai savivaldybės infrastruktūra yra išplėta pakankamai, tačiau atsižvelgiant į demografinę perspektyvą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo nuostatomis, tikslinga formuoti savivaldybės infrastruktūros vystymo principus optimizavimo pagrindu, sudarant ne prastesnes sąlygas žmonių gyvenimo kokybei.
Žemės naudojimas	Atliekant žemės naudmenų analizę, matome, jog užstatytų teritorijų dalis vertinant tiek 2009-2014, tiek 2015-2022 metų laikotarpius – mažėjo, didėjo kitos žemės naudmenų plotų, kuriuos sudaro medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė. Tikėtina, kad šis rodiklis tiesiogiai koreliuoja su mažėjančiu užstatytų teritorijų plotu. Galiojančiame Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatyta urbanistinių centrų gausa ir sąlyginai didelės teritorijos urbanistinei plėtrai, sudarė sąlygas urbanistinei driekai, bei jau užstatytų teritorijų degradacijai, todėl būtina racionaliau planuoti funkcinių zonavimą, numatyti etapiškumą teritorijų plėtrai.
Nekilnojamas kultūros paveldas	Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų saugojimas orientuojamas ne tik į apsaugą, bet ir į objektų įveiklinimą, pritaikymą visuomenės reikmėms ir pažinimui.

Kraštovaizdis	Įvertinus efektyvaus gamtinio karkaso dalį savivaldybėje, galima konstatuoti, kad jo trūkumas savivaldybėje yra apie 9,9 % (stipriausiai pasireiškia Šimonių sen., Kupiškio sen., Subačiaus sen.). Agrariškai įsavitose arba gamtiškai nuskurdintose teritorijose gamtinio karkaso plotų geoekologinis potencialas yra pažeistas, todėl svarbiausiu uždaviniu tampa jo natūralumo sustiprinimas ar atkūrimas.
Gamtinė aplinka	Biologinės įvairovės ir natūralios gamtinės aplinkos apsaugai ir atsikūrimui reikalingų teritorijų trūkumas. Neužtikrinamas naujosios ES biologinės įvairovės strategijos siekiai, kad biologinė įvairovė pradėtų atsigauti, taip pat kovoti su pagrindiniais biologinės įvairovės nykimo veiksniais, tokiais kaip, netausus gamtinių išteklių naudojimas, gamtos išteklių pereikvojimas, tarša, taip pat klimato kaita.
Aplinkos kokybė	Reikšmingą žemės ūkio taršos poveikį patiriančių vandens telkinių baseinai Kupiškio savivaldybėje, kuriuose reikalingos papildomos taršos mažinimo priemonės, sudaro apie 65% savivaldybės teritorijos. Neįgyvendinus parengtuose 2022-2027 m. upių baseinų rajonų valdymo planų ir priemonių projektuose siūlomų konkrečios ekologinės būklės gerinimo priemonių Kupiškio savivaldybės teritorijoje esantiems 24 paviršinio vandens telkiniams, paviršinio ir požeminio vandens telkinių kokybė sistemingai blogės. Nesant pakankamai želdynų, želdynų grupių ar želdynų juostų, atliekančių biogenų sulaikymo funkciją agrariškai įsavitose teritorijose, vyksta ne tik paviršinių vandens telkinių tarša, pasklidoji (išsklaidytoji) dirvožemio tarša, tačiau mažėja ir dirvožemio organinės medžiagos kiekis bei didėja dirvos erozija.
Socialinė infrastruktūra	Kupiškio rajono savivaldybėje pastaruoju metu socialiniai rodikliai gerėjo. Socialiniai rodikliai savivaldybėje keičiasi disproporciškai su ekonomine būkle, nors socialinės pašalpos gavėjų sumažėjo, tačiau tuo tarpu išlaidos už būsto šildymą ir išlaidas vandeniui padidėjo. Ikimokyklinių ir bendrojo ugdymo įstaigų tinklas šiuo metu tenkina poreikį, tačiau reikalinga orientuotis į infrastruktūros kokybės gerinimą. Atsižvelgiant į senstančios visuomenės tendenciją bei didėjančią socialinės rizikos šeimų skaičių buvo ir bus poreikis greitai prisitaikyti prie besikeičiančios demografinės situacijos gyvenamosiose vietovėse siekiant užtikrinti gyventojams racionalią ir prieinamą, pasiekiamą socialinę savivaldybės infrastruktūrą, ypač šioms, socialiai pažeidžiamiausioms, gyventojų grupėms.
Ekonominė aplinka	Savivaldybėje augantis smulkusis ir vidutinis verslas rodo bendrą ekonominį aktyvumą, tačiau labai mažų įmonių dominavimas riboja pridėtinės vertės didėjimą, nes mažai siejamas su žinių ekonomika ir inovacijų plėtra. Išlieka poreikis skatinti aukštas bei vidutiniškai aukštas technologijas diegiančių, didesnę pridėtinę vertę kuriančių, mokslinius tyrimus taikančių bendrovių steigimąsi ir plėtrą.
Rekreacija	Augantys virtualių Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro lankytojų srautai rodo, jog auga bendras susidomėjimas Kupiškio rajonu, kaip rekreaciniu – turistiniu objektu. Tačiau COVID – 19 pandemija lėmė fizinių rekreantų srautų

	mažėjimą aktualiais metais. Tokie rezultatai rodo, kad šis sektorius yra svariai įtakotinas išorės veiksnių, todėl būtina plėsti siūlomų veiklų tipus, mažinti sezoniškumo įtaką. Kupiškio rajone gamtinių rekreacinių išteklių nėra daug. Vienas svarbiausių rekreacinei veiklai vystyti potencialių objektų yra Kupiškio tvenkinys. Šio objekto su prieigomis įveiklinimas turi būti svarbiausias rekreacinės plėtros uždavinys.
Susisiekimo infrastruktūra	Kupiškio r. sav. teritorijoje nėra reikmės vystyti geležinkelio ar valstybinės reikmės kelių infrastruktūrą. Tikėtina, kad susisiekimo sistemos formavimas rajone išlaikys galiojančiu bendroju planu užbrėžtas kryptis. Esminiais susisiekimo sistemos uždaviniais lieka esamos susisiekimo infrastruktūros išlaikymas, priežiūra bei panaudojimas keleivių ir krovinių pervežime. Svarbu efektyvinti teikiamas viešojo transporto paslaugas, sudaryti sąlygas logistikos paslaugų plėtojimui, vystyti pėsčiųjų ir dviračių transportui bei elektromobiliams skirtą infrastruktūrą, didinti eismo saugą, ir mažinti poveikį aplinkai.
Inžinerinė infrastruktūra	Kupiškio rajone yra gerai išvystyta ši inžinerinė infrastruktūra: elektros tinklai, vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklai, komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo sistema, centralizuoto šilumos tiekimo bei elektroninių ryšių. Šią infrastruktūrą tikslinga išlaikyti bei vystyti. Paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos nėra pilnai inventorizuotos, prastos būklės, nėra vieno centralizuoto tvarkytojo. Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus yra grėsmė centralizuotai tiekiamų paslaugų kainos didėjimui. Siekiant mažinti šias grėsmes tikslinga skatinti jungtis naujus vartotojus, centralizuotai tiekiamų paslaugų tiekėjams diversifikuoti paslaugų tiekimą siūlant naujas paslaugas. Kupiškio rajone pastaruoju metu pastatyti, o taip pat projektuojami ir/ar jau statomi saulės elektrinių parkai, planuojami – vėjo elektrinių parkai. Todėl bus vis aktualesni klausimai dėl atsinaujinančių energijos išteklių elektrinių plėtros.

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
1	251	Adomynės dvaro sodyba	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k.,	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	K	388, G259K, 413/151 6	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 38356.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 29500.00 kv. m
1.1	1496	Adomynės dvaro sodybos rūmai	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k., Adomo Vilėniškio g. 4	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	JK	G259K1, AtV499	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
1.2	25938	Adomynės dvaro sodybos Adomynės Švč. Mergelės Marijos Vardo bažnyčia	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k., Adomo Vilėniškio g. 6	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	JK	G259K2	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
1.3	25939	Adomynės dvaro sodybos varpinė	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k., Adomo Vilėniškio g. 6	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	JK	G259K3	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
1.4	9623	Adomynės dvaro sodybos koplytėlė	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k.,	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	JK	G259K4, DV1625	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
1.5	25940	Adomynės dvaro sodybos parko fragmentai	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k.,	2001-08-17	Valstybės saugomas	REG	JK	G259K5	Kraštovaizdžio;Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
2	256	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodyba	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	K	393, G45K, 413/149 8	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Kraštovaizdžio;Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 185364.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis:

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
										265343.00 kv. m
2.1	22421	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos rūmai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g. 2	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K1	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
2.2	22422	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos oficina	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g.	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K2	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
2.3	22423	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos pieninė	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g. 7	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K3	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
2.4	22424	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos sandėlis	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g.	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K4	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
2.5	22425	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos spirito varykla	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g.	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K5	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
2.6	22426	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos kluono liekanos	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g. 4	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K6	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
2.7	22427	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos vandens malūno fragmentai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g. 6	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K7	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
2.8	22428	Palėvenės, Pauliankos	Kupiškio rajono	1996-12-23	Valstybės	REG	JK	G45K8	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistavimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		dvaro sodybos tvartas	sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g.		saugomas					
2.9	22429	Palėvenės, Pauliankos dvaro sodybos parkas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k., Dvaro g.	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G45K9	Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
3	257	Salamiesčio dvaro sodybos fragmentai	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	1992-04-06	Registrinis	REG	K	394, 413/1410	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Kraštovaizdžio;	KVR objektas: 145892.00 kv. m
3.1	33600	Salamiesčio dvaro sodybos rūmai	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl., Vytautų g. 3	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
3.2	33601	Salamiesčio dvaro sodybos kumetynas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
3.3	33602	Salamiesčio dvaro sodybos malūnininko tvartas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
3.4	33603	Salamiesčio dvaro sodybos vėjo malūnas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;	
3.5	33604	Salamiesčio dvaro sodybos tvartas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
3.6	33605	Salamiesčio dvaro sodybos	Kupiškio rajono	2010-10-29	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistavimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		magazino liekanos	sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,							
3.7	33606	Salamiesčio dvaro sodybos svirno liekanos	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Salamiesčio mstl.,	2010-10-29	Registri-nis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
4	258	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šetekšnų k.,	1992-04-06	Registr-inis		K	395, 413/1557		
5	260	Vaduvų dvaro sodybos fragmentai	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	1992-04-06	Registr-inis	VT	K	397, 413/1488	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Kraštovaizdžio; Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 102480.00 kv. m
5.1	43461	Vaduvų dvaro sodybos fragmentų tvarto liekanos	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	2019-02-27	Registri-nis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
5.2	43462	Vaduvų dvaro sodybos fragmentų vėjo malūno liekanos	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	2019-02-27	Registri-nis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
6	261	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Zasinyčių k.,	1992-04-06	Registr-inis		K	398, 413/1418		
7	982	Antašavos dvaro sodyba	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavos mstl., Rožių g. 2A	1992-05-05	Valstybės saugomas	REG	K	G118K, AtR120	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 54388.00 kv. m KVR objektas: 52703.00 kv. m
7.1	23018	Antašavos dvaro sodybos rūmai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	JK	G118K1	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			sen., Antašavo s mstl.,							
7.2	23019	Antašavos dvaro sodybos svirnas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavo s mstl.,	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	JK	G118K2	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
7.3	23020	Antašavos dvaro sodybos parko fragmentai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavo s mstl.,	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	JK	G118K3	Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
8	983	Noriūnų dvaro sodyba	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1992-05-05	Valstybės saugomas	REG	K	G44K, AtR121	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Kraštovaizdžio;Želdynų (lemiantis reikšmingumą retas);	KVR objektas: 212555.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 616977.91 kv. m
8.1	22413	Noriūnų dvaro sodybos rūmai	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K1	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
8.2	22414	Noriūnų dvaro sodybos svirnas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K2	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
8.3	22415	Noriūnų dvaro sodybos rūkykla	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K3	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
8.4	22416	Noriūnų dvaro sodybos kiaulidė	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K4	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
8.5	22417	Noriūnų dvaro sodybos karvidė	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K5	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
8.6	22418	Noriūnų dvaro sodybos namas su bokštu	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K6	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	
8.7	22419	Noriūnų dvaro sodybos kumetynas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K7	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus);	
8.8	22420	Noriūnų dvaro sodybos parkas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	JK	G44K8	Kraštovaizdžio; Želdynų (lemiantis reikšmingumą retas);	
9	1479	Koplyčia ir vartai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavo s mstl.,	1992-06-03	Registrinis		K	AtV482		
10	1482	Gyvakarų kaimo etnoarchitektūrinė sodyba	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Gyvakarų k., Ažuolų g.	1992-06-03	Registrinis	REG	K	AtV485	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1901.00 kv. m
10.1	36751	Gyvakarų kaimo etnoarchitektūrinės sodybos namas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Gyvakarų k.,	1992-06-03	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
10.2	37988	Gyvakarų kaimo etnoarchitektūrinės sodybos klėtis	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Gyvakarų k.,	1992-06-03	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11	1488	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblis	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	1992-06-03	Paminimas	NAC	K	G168KP, AtV491	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus); Dailės (lemiantis reikšmingumą unikalus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Memorialinis (lemiantis	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 3400.00 kv. m KVR objektas: 35885.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
									reikšmingumą svarbus);Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.1	23621	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio Palėvenės Šv. Dominiko bažnyčia	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	1997-12-31	Paminklas		JK	G168K1P	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus);Dailės (lemiantis reikšmingumą unikalus);Kraštovaizdžio;Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.2	33217	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio šventoriaus tvora su vartais	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	2010-01-08	Registris	NAC	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.3	23622	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio dominikonų vienuolynas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	1997-12-31	Paminklas	NAC	JK	G168K2P	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus);Dailės (lemiantis reikšmingumą unikalus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.4	33219	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio sandėlis	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	2010-01-08	Registris	NAC	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.5	33220	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio svirnas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	2010-01-08	Registris	NAC	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.6	33221	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio arklidė su ratine	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	2010-01-08	Registris	NAC	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
11.7	33222	Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio dominikonų vienuolyno tvora	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl.,	2010-01-08	Registris	NAC	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
12	1490	Palėvenėlės Švč. Mergelės Marijos bažnyčios statinių kompleksas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Palėvenėlės k., Lėvens g. 1	1992-06-03	Valstybės saugomas	REG	K	G169K, AtV493	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 5313.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 880.81 kv. m
12.1	23623	Palėvenėlės Švč. Mergelės Marijos bažnyčios statinių komplekso Švč. Mergelės Marijos bažnyčia	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Palėvenėlės k., Lėvens g. 1	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	JK	G169K1	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
12.2	23624	Palėvenėlės Švč. Mergelės Marijos bažnyčios statinių komplekso vartai-varpinė	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Palėvenėlės k., Lėvens g. 1	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	JK	G169K2	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
13	2100	Administracinių pastatų kompleksas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus m., Kupiškio g.	1992-07-07	Registrinis	VT	K	1045, 413/138 5	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);	
13.1	40806	Administracinių pastatų komplekso administracinis pastatas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus m., Kupiškio g. 15	2017-05-30	Registrinis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);	
13.2	40807	Administracinių pastatų komplekso daboklės pastatas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus m., Kupiškio g. 13	2017-05-30	Registrinis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);	
13.3	40808	Administracinių pastatų komplekso ūkinis pastatas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus	2017-05-30	Registrinis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			s m., Kupiškio g.							
14	254	Dailininkės Bronislavos Jacevičiūtės-Jėčiūtės tėviškės namas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Mazgeliškių k.,	1992-04-06	Registri-nis	REG	P	391, 413/1545	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 15450.00 kv. m
15	1476	Pastatas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Gedimino g. 2	1992-06-03	Valstybės saugomas	REG	P	S322, AtV479	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1700.00 kv. m
16	1477	Vėjo malūnas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Malūnų g. 9A	1992-06-03	Valstybės saugomas	REG	P	S458, AtV480	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;	KVR objektas: 1169.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 1169.00 kv. m
17	1478	Vėjo malūnas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Atgimimo g. 31	1992-06-03	Valstybės saugomas	REG	P	S280, AtV481	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 3987.35 kv. m KVR objektas: 1062.00 kv. m
18	1481	Gikonių kaimo kapinių koplyčia	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Gikonių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	P	S523, AtV484	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2200.00 kv. m KVR objektas: 2953.00 kv. m
19	1485	Svirnas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Svidenių k., Kaštonų g. 7	2009-11-18	Registri-nis	REG	P	AtV488	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 209.00 kv. m
20	1493	Grūdų sandėlis	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen.,	1992-06-03	Valstybės saugomas	REG	P	S279, AtV496	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 3516.15 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Subačiaus mstl.,							KVR objektas: 3820.00 kv. m
21	1494	Terpeikių svirnas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Terpeikių k., Girelės g. 11	1992-06-03	Registri-nis	REG	P	AtV497	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 3320.00 kv. m
22	1495	Terpeikių svirnas II	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Terpeikių k., Girelės g. 28	1992-06-03	Registri-nis	REG	P	AtV498	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 235.00 kv. m
23	1497	Svirnas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Pelyšių k.,	1992-06-03	Registri-nis	VT	P	AtV500	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 189.00 kv. m
24	17402	Kupiškio valsčiaus pastatų kompleksas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Gedimino g. 29, 31	2006-06-27	Registr-inis	VT	K	1742, 413/137 8, IR188	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
24.1	4110	Kupiškio valsčiaus statinių komplekso valsčiaus raštinės pastatas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Gedimino g. 29	1992-11-10	Registri-nis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
24.2	17403	Kupiškio valsčiaus statinių komplekso sandėlio pastatas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Gedimino g. 31	2006-06-27	Registri-nis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
24.3	17404	Kupiškio valsčiaus statinių komplekso	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen.,	2006-06-27	Registri-nis	VT	JK		Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		<i>daboklės pastatas</i>	<i>Kupiškio m., Gedimino g. 33</i>							
25	2098	Kupiškio linų sandėlis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Maironio g. 1	1992-07-07	Registri-nis	VT	P	1043, 413/1380	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1814.00 kv. m
26	2099	Sandėlis	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus m., Biržų g. 55	1992-07-07	Valstybės saugomas	REG	P	1044, S278, 413/1384	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 2414.00 kv. m
27	2121	Miliūnų kaimo jaunimo kryžius	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Miliūnų k.,	1992-07-08	Valstybės saugomas	REG	P	1067, D125, 413/1408	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Kraštovaizdžio;	KVR objektas: 5.00 kv. m
28	2123	Stogastulpis	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Stuburų k.	1992-02-07	Registri-nis	VT	P	1069, 413/1414	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 25.00 kv. m
29	2127	Adomynės kaimo stogastulpis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k.,	1992-07-08	Registri-nis	VT	P	1073, 413/1519	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 32.00 kv. m
30	2128	Biliūnų kaimo koplytėlė	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Biliūnų k.,	1992-07-08	Registri-nis	VT	P	1074, 413/1469	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 11.00 kv. m
31	2129	Šimonių miestelio koplytstulpis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl.,	1992-07-08	Registri-nis	VT	P	1075, 413/1561	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 18.00 kv. m
32	4776	Koplytėlė Vyskupo Motiejaus Valančiaus	Kupiškio rajono sav., Skapiškio	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2264, 413/1482	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 229.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		blaivybės draugijoms atminti	sen., Skapiškio mstl.,							
33	7967	Koplytstulpis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Punkiškių k.,	1993-01-26	Valstybės saugomas	REG	P	D150, DR718	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 131.00 kv. M
34	7971	Antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl.,	1993-01-26	Valstybės saugomas	REG	P	D122, DR722	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 0.90 kv. M
35	9600	Pedagogo Vinco Eiduko kapo antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m.,	1993-03-12	Registrinis	VT	P	DV1602	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 4.00 kv. M
36	9602	Antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Alizavos mstl.,	1993-03-12	Valstybės saugomas	REG	P	D124, DV1604	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 2.25 kv. M
37	9612	Stogastulpis su skulptūromis ir kryžiumi-viršūne	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavos mstl.,	2003-12-29	Valstybės saugomas		K	D126K, DV1614		KVR objektas: 25.00 kv. m
37.1	28156	Stogastulpis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavos mstl.,	2003-12-29	Valstybės saugomas		JK	D126K1		
37.2	28157	"Pieta" skulptūra	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavos mstl.,	2003-12-29	Valstybės saugomas		JK	D126K2		
37.3	28158	"Jėzus Nazaretis" skulptūra	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavos mstl.,	2003-12-29	Valstybės saugomas		JK	D126K3		

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
37.4	28159	Kryžius-viršūnė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Antašavo s mstl.,	2003-12-29	Valstybės saugomas		JK	D126K4		
38	9622	Stogastulpis	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Terpeikių k., Girelės g.	1993-03-12	Registrinis	VT	P	DV1624	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 9.00 kv. m
39	14831	Antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl.,	1993-04-21	Valstybės saugomas	REG	P	D123, DV3920	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 0.90 kv. m
40	15506	Architekto Lauryno Guceviciaus skulptūra	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Vytauto g. 21	1993-04-30	Registrinis	VT	P	DV4575	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 16.00 kv. m
41	15508	Antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl., Vienuolio g.	1993-04-30	Registrinis	REG	P	DV4577	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 4.00 kv. m
42	15815	Koplytėlė su Nukryžiuotojo skulptūra Pirmosioms Misijoms atminti	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,	1993-05-18	Valstybės saugomas	REG	P	D152K, AtV842	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 215.00 kv. m
43	15979	Uoginių kaimo kapinių koplyčia	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Uoginių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas	REG	P	S524, AtV1008	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 266.00 kv. m
44	16601	Kalbininko Prano Skardžiaus gimtasis namas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus	1997-10-24	Valstybės saugomas	REG	P	S303, IR351	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 388.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			s mstl., Šermukšnių g. 61							
45	16737	Namas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., P. Matulionių g. 18	1997-10-24	Valstybės saugomas	REG	P	S302, IV980	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 527.00 kv. m
46	16790	Glemžų šeimos namas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Maironio g. 12	1997-10-24	Valstybės saugomas	REG	P	S301, IV1033	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 3771.00 kv. m
47*	17305	Antkapinis paminklas	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,	1994-11-14	Registris		P	DV4580		
48	22850	Pedagogo, defektologijos pradininko, profesoriaus Jono Laužiko sodybos namas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Dūbliškių k.,	1997-10-24	Valstybės saugomas	REG	P	G58K1	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 8577.00 kv. m
49	30271	Koplytėlė	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynės k.,	2005-03-25	Valstybės saugomas		P	D151		KVR objektas: 100.00 kv. m
50	23819	Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnis su gyvenvieta	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Aukštupėnų k.,	1997-05-05	Paminklas	NAC	K	A525KP	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 33844.00 kv. m KVR objektas: 85847.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 470191.00 kv. m
50.1	5273	Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnis su gyvenvieta piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Aukštupėnų k.,	1992-10-06	Paminklas	NAC	JK	A525K1P, AR555	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
50.2	23820	Kupiškio, Aukštupėnų piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Aukštupėnų k.,	1997-05-05	Paminklas	NAC	JK	A525K2P	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);	
51	23821	Likalaukių, Astravų piliakalnis su gyvenviete	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Astravų k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas		K	A527K		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 12000.00 kv. m KVR objektas: 10.50 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 83000.00 kv. m
51.1	16279	Piliakalnis vad. Sypsala	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Astravų k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas		JK			
51.2	23822	Gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Astravų k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas		JK	A527K2		
52	23823	Papilių piliakalnis su gyvenviete	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Papilių k.,	1997-05-05	Paminimas	NAC	K	A530KP	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 6897.00 kv. m KVR objektas: 28596.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 85139.00 kv. m
52.1	5280	Papilių piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Pilimi	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Papilių k.,	1992-10-06	Paminklas	NAC	JK	A530K1P, AR562	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;	
52.2	23824	Papilių piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Papilių k.,	1997-05-05	Paminklas	NAC	JK	A530K2P	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;	
53	23825	Kerelių piliakalnis su gyvenviete	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Kerelių k.,	1997-05-05	Paminimas		K	A532KP		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 12000.00 kv. m KVR objektas: 23000.00 kv. m Vizualinės

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
										apsaugos pozonis: 887000.00 kv. m
53.1	5284	Kerelių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Kerelių k.,	1992-10-06	Paminklas		JK	A532K1P, AR566		
53.2	23826	Kerelių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Kerelių k.,	1997-05-05	Paminklas		JK	A532K2P		
54	23827	Vaduvų piliakalnis su gyvenvieta	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	1997-05-05	Paminklas		K	A533KP		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 10000.00 kv. m KVR objektas: 21000.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 697000.00 kv. m
54.1	5287	Vaduvų piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	1992-10-06	Paminklas		JK	A533K1P, AR569		
54.2	23828	Vaduvų piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Vaduvų k.,	1997-05-05	Paminklas		JK	A533K2P		
55	23829	Stirniškių, Skverbų, Palėvenės piliakalnis su gyvenvieta	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k.,	1997-05-05	Paminklas		K	A535KP		
55.1	5283	Stirniškių, Skverbų, Palėvenės piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis, vad. Skverbų kalnu	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stirniškių k.,	1992-10-06	Paminklas		JK	A535K1P, AR565		
55.2	23830	Stirniškių, Skverbų, Palėvenės	Kupiškio rajono sav.,	1997-05-05	Paminklas		JK	A535K2P		

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		<i>piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė</i>	<i>Subačiaus sen., Stirniškių k.,</i>							
56	23831	Gaigalių piliakalnis su gyvenvieta	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Gaigalių k.,	1997-05-05	Pamin-klas		K	A537KP	Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, netoli Šepetos pelkės R krašto. Aikštelė keturkampė, orientuota Š-P kryptimi, 29x27 m dydžio. ŠV, ŠR ir PR šlaituose, 3 m žemiau aikštelės yra 58 m pločio terasa. Šlaitai statūs, 9 m aukščio.	
56.1	5291	Gaigalių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Gaigalių k.,	1992-10-06	Pamink-las		JK	A537K1P, AR573		
56.2	23832	Gaigalių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Gaigalių k.,	1997-05-05	Pamink-las		JK	A537K2P		
57	5274	Bakšėnų piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Bakšėnų k.,	1992-10-06	Pamink-las		P	A526P, AR556		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 11000.00 kv. m KVR objektas: 20000.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 441000.00 kv. M
58	5279	Mirabelio įtvirtinta dvarvietė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Mirabelio k.,	1992-10-06	Pamink-las		P	A529P, AR561		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2300.00 kv. m KVR objektas: 40665.33 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 505000.00 kv. M
59	5285	Obonių piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Obonių k.,	1992-10-06	Pamink-las		P	A538P, AR567		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 10000.00 kv. m KVR objektas: 5900.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 317000.00 kv. M
60	5286	Kreipšių senovės	Kupiškio rajono	1992-10-06	Valstyb-ės	REG	P	M32, AR568	Archeologinis (Iemiantis reikšmingumą);Mitologinis	Apsaugos nuo fizinio poveikio

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistavimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		gyvenvietė, vad. Alka	sav., Skapiškio sen., Kreipšių k.,		saugomas				(lemiantis reikšmingumą svarbus);	pozonis: 428000.00 kv. m KVR objektas: 7737.00 kv. M
61	5288	Ilčiūnų pilkapynas, vad. Milžinų kapais	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Ilčiūnų k.,	1992-10-06	Paminklas		P	A534P, AR570		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 3000.00 kv. m KVR objektas: 3000.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 202000.00 kv. M
62	5289	Aluotų, Druskių piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Druskių k.,	1992-10-06	Paminklas	NAC	P	A536P, AR571	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio;	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 18223.00 kv. m KVR objektas: 45456.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 148987.00 kv. M
63	5290	Piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Bugailiškių k.,	1992-10-06	Registrinis		P	AR572		
64	6278	Girbučių pilkapis vad. Kapmilžiu	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Girbučių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas		P	A528, AV555		Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 700.00 kv. m KVR objektas: 600.00 kv. M
65	6291	Buivėnų kapinynas, vad. Milžinų kapais	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Buivėnų k.,	1992-11-09	Paminklas		P	A531P, AV568		KVR objektas: 7600.00 kv. M
66	12213	Druskių kapinynas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Druskių k.,	1993-04-02	Registrinis	REG	P	2347, 413/1533	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);	KVR objektas: 5122.00 kv. M
67	13016	Drūlėnų pilkapis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Drūlėnų k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas		P	A1733, AR1530		KVR objektas: 900.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 153000.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
68	16120	Noriūnų kapinynas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Noriūnų k.,	1995-06-12	Valstybės saugomas		P	3038, A28		KVR objektas: 900.00 kv. m
69	16162	Papilių piliakalnis II	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Papilių k.,	1993-05-24	Registris	REG	P	AV1993	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;	KVR objektas: 9637.00 kv. m
70	16255	Didžiagrašių kapinynas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Didžiagrašių k.,	1993-05-26	Registris	REG	P	AV2087	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);	KVR objektas: 4723.00 kv. m
71	25179	Pajuodupės dvarvietė	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Pajuodupės k.,	2000-08-11	Valstybės saugomas	NAC	P	A1566	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 6.00 kv. m
72	27094	Elniškių piliakalnis	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Elniškių k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas	REG	P	A1732	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 5609.00 kv. m Vizualinės apsaugos pozonis: 293600.00 kv. m
73	35168	Mituvos senovės gyvenvietė	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Mituvos k.,	2012-10-19	Registris	REG	P		Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);	KVR objektas: 2115.00 kv. m
74	38115	Kupiškio žydų senųjų kapinių kompleksas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Taikos g.	2015-04-14	Registris	NAC	K		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 8305.00 kv. m
74.1	38116	Kupiškio žydų senųjų kapinių komplekso žydų senosios kapinės, vad. Naujosiomis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Taikos g.	2015-04-14	Registris	VT	JK		Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
74.2	10997	Kupiškio žydų senųjų kapinių komplekso	Kupiškio rajono sav.,	1993-02-12	Registris	NAC	JK	IV399	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		žydų žudynių vieta ir kapas	Kupiškio sen., Kupiškio m., Taikos g.						(Iemiantis reikšmingumą svarbus);	
75	38342	Kupiškio laisvamųjų senųjų kapinių kompleksas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Pergalės g.	2015-06-22	Registrinis	NAC	K		Istorinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 3347.00 kv. m
75.1	38343	Kupiškio laisvamųjų senųjų kapinių komplekso laisvamųjų senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Pergalės g.	2015-06-22	Registrinis	REG	JK		Istorinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus);	
75.2	10994	Kupiškio laisvamųjų senųjų kapinių komplekso Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Pergalės g.	1993-02-12	Registrinis	VT	JK	IV396	Istorinis (Iemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą tipiškas);	
75.3	38344	Žudynių vieta ir nacių aukų kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Pergalės g.	2015-06-22	Registrinis	NAC	JK		Istorinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus);	
76	38345	Jutkonių kaimo antrųjų senųjų kapinių kompleksas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Jutkonių k.	2015-02-12	Registrinis	REG	K		Architektūrinis (Iemiantis reikšmingumą retas); Dailės (Iemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1100.00 kv. m
76.1	4742	Jutkonių kaimo antrųjų senųjų kapinių komplekso senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Jutkonių k.	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	JK	2230, L287, 413/1442	Dailės (Iemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (Iemiantis reikšmingumą svarbus);	
76.2	38346	Jutkonių kaimo antrųjų senųjų kapinių	Kupiškio rajono sav., Kupiškio	2015-02-12	Registrinis	REG	JK		Architektūrinis (Iemiantis reikšmingumą retas);	

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		<i>komplekso koplytėlė</i>	<i>sen., Jutkonių k.,</i>							
77	38483	Dominikonų vienuolių senųjų kapinių ir Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietos kompleksas	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,	2016-03-18	Registri-nis	VT	K		Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 5530.00 kv. m
77.1	12232	<i>Dominikonų vienuolių senųjų kapinių ir Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietos komplekso Dominikonų vienuolių senosios kapinės</i>	<i>Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,</i>	<i>1993-04-07</i>	<i>Registri-nis</i>	<i>VT</i>	<i>JK</i>	<i>2366, 413/1484</i>	<i>Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);</i>	
77.2	10998	<i>Dominikonų vienuolių senųjų kapinių ir Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietos komplekso Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta</i>	<i>Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,</i>	<i>1993-02-12</i>	<i>Registri-nis</i>	<i>VT</i>	<i>JK</i>	<i>IV400</i>	<i>Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);</i>	
78	2264	Lietuvos partizanų kapas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Adomynė s k.,	1992-07-16	Valstybės saugomas	NAC	P	1221, L172, 413/1518	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
79	4714	Lietuvos partizanų kapai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Stračinių k.,	1993-01-07	Registri-nis	NAC	P	2202, 413/1508	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 25.00 kv. m
80	4715	Subačiaus žydų senosios kapinės	Kupiškio rajono sav.,	1993-01-07	Valstybės	REG	P	2203, L372, 413/1497	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 6492.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Subačiaus sen., Paryžės k.,		saugomas					
81	4716	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Bražiškių I k.,	1993-01-07	Registrinis	VT	P	2204, 413/1492	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 1691.00 kv. m
82	4717	Ilčiūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Ilčiūnų k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2205, L399, 413/1493	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 415.00 kv. m KVR objektas: 245.00 kv. m
83	4718	Vėveliškio kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Vėveliškio k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2206, L397, 413/1514	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 566.00 kv. m KVR objektas: 500.00 kv. m
84	4719	Šaltenių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Šaltenių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2207, L393, 413/1511	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 596.00 kv. m KVR objektas: 610.00 kv. m
85	4720	Oniūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Oniūnų k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2208, L400, 413/1494	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 587.00 kv. m KVR objektas: 540.00 kv. m
86	4721	Pamarnakių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Pamarnakių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2209, L401, 413/1496	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 500.00 kv. m KVR objektas: 375.00 kv. m
87	4722	Šiaudinių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Šiaudinių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2210, L402, 413/1513	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 774.00 kv. m KVR objektas: 400.00 kv. m
88	4723	Žvirblionių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Žvirblionių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2211, L403, 413/1515	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 650.00 kv. m KVR objektas: 750.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
89	4724	Bajoriškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Radžiūnų k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2212, L398, 413/1491	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 280.00 kv. m
90	4725	Lietuvos valstybės veikėjo Vinco Karoblio kapas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus mstl.,	1998-12-30	Valstybės saugomas	REG	P	2213, L935, 413/1510	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 280.00 kv. m
91	4726	Buivėnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Buivėnų k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2214, L364, 413/1457	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 800.00 kv. m
92	4727	Atkočiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Atkočiškių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2215, L365, 413/1455	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 300.00 kv. m
93	4728	Puponių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Puponių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2216, L366, 413/1467	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 607.00 kv. m KVR objektas: 641.00 kv. m
94	4729	Maksvyčių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Maksvyčių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2217, L367, 413/1461	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 492.00 kv. m KVR objektas: 637.00 kv. m
95	4730	Paprūdžių kaimo senosios kapinės, vad. Milžinkapiu	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Paprūdžių k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2218, L368, 413/1466	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 570.00 kv. m KVR objektas: 532.00 kv. m
96	4731	Karaliūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Karaliūnų k.,	1993-01-07	Valstybės saugomas	REG	P	2219, L369, 413/1459	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1457.00 kv. m
97	4732	Akmenių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2220, L370, 413/1454	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 696.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			sen., Akmenių k.,							
98	4733	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl., Vienuolio g.	1993-01-08	Registris	VT	P	2221, 413/1464	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 143.00 kv. m
99	4734	Drūlėnų kaimo antrosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Drūlėnų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2222, L284, 413/1546	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);
100	4736	Drūlėnų kaimo pirmosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Drūlėnų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2224, L283, 413/1439	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 580.00 kv. m KVR objektas: 540.00 kv. m
101	4737	Žegunių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Žegunių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2225, L282, 413/1453	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 608.00 kv. m KVR objektas: 600.00 kv. m
102	4738	Bikonių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Bikonių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2226, L290, 413/1422	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 849.00 kv. m
103	4739	Didžprūdėlių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Didžprūdėlių k., Didžprūdžio g.	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2227, L289, 413/1433	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 344.00 kv. m KVR objektas: 451.00 kv. m
104	4740	Virbališkių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Virbališkių k., Lėvens g.	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2228, L288, 413/1452	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 155.00 kv. m KVR objektas: 171.00 kv. m
105	4741	Jutkonių kaimo pirmųjų senųjų kapinių	Kupiškio rajono sav.,	1993-01-08	Valstybės	REG	P	2229, L286, 413/1441	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 242.00

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		dalys, vad. Milžinkapiu	Kupiškio sen., Jutkonių k.,		saugo mas					kv. m KVR objektas: 250.00 kv. m
106	4743	Kauniškio kaimo sentikių senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kauniškio k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2231, L285, 413/1443	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2462.00 kv. m KVR objektas: 2632.00 kv. m
107	4744	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Biriečių k.,	1993-01-08	Registri-nis	VT	P	2232, 413/1423	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 16.00 kv. m
108	4745	Vėžionių kaimo senųjų kapinių dalis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Vėžionių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2233, L281, 413/1451	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 600.00 kv. m KVR objektas: 196.00 kv. m
109	4746	Kinderių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kinderių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2234, L276, 413/1424	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1317.00 kv. m KVR objektas: 3600.00 kv. m
110	4747	Bukėnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Bukėnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	P	2235, L275, 413/1425	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 400.00 kv. m
111	4748	Kikonių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kikonių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2236, L278, 413/1444	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1629.00 kv. m KVR objektas: 939.00 kv. m
112	4749	Skodinių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Skodinių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2237, L277, 413/1448	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 478.00 kv. m KVR objektas: 368.00 kv. m
113	4750	Kuosėnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kuosėnų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2238, L279, 413/1445	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1324.00 kv. m KVR objektas: 806.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
114	4751	Plundakų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Plundakų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2239, L280, 413/1447	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1823.00 kv. m KVR objektas: 3131.00 kv. m
115	4752	Didžprūdžių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Didžprūdžių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2240, L273, 413/1437	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 723.00 kv. m KVR objektas: 964.00 kv. m
116	4753	Dumbliūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Dumbliūnų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2241, L274, 413/1440	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 267.00 kv. m
117	4754	Astravų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Astravų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2242, L930, 413/1421	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 304.00 kv. m
118	4755	Kenigšteterių šeimos senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Kalkyno g.	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2243, L929, 413/1381	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 163.00 kv. m KVR objektas: 50.00 kv. m
119	4756	Klingų k. senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Klingų k.,	1998-12-30	Valstybės saugomas		P	2244, L925, 413/1405		
120	4758	Ratautiškio kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Ratautiškio k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2246, L921, 413/1389	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 813.00 kv. m KVR objektas: 1100.00 kv. m
121	4759	Akmenės kaimo antrosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Ratautiškio k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2247, L922, 413/1390	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 600.00 kv. m
122	4760	Pirmojo pasaulinio karo	Kupiškio rajono sav.,	1993-01-08	Registris	VT	P	2248, 413/1419	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis	KVR objektas: 150.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		Vokietijos ir Rusijos imperijų karių kapai	Alizavos sen., Zasinyčių k.,						(lemiantis reikšmingumą tipiškas);	
123	4761	Girsteikių kaimo pirmosios senosios kapinės, vad. Milžinkapiu	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Girsteikių k.,	1993-01-08	Registri-nis	VT	P	2249, 413/1397	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 339.00 kv. m
124	4762	Girsteikių kaimo antrosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Girsteikių k.,	1993-01-08	Registri-nis	VT	P	2250, 413/1398	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1596.00 kv. m
125	4763	Žadeikių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Žadeikių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2251, L928, 413/1420	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 450.00 kv. m KVR objektas: 300.00 kv. m
126	4764	Čečiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Žadeikių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2252, L923, 413/1392	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 5879.00 kv. m
127	4765	Mantvydų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Mantvydų k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2253, L927, 413/1407	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 977.00 kv. m KVR objektas: 653.00 kv. m
128	4766	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Juodinių k.,	1993-01-08	Registri-nis	VT	P	2254, 413/1399	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 937.00 kv. m
129	4767	Lietuvos diplomato, teisininko Jono Aukštuolio sodybos vieta	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Kalnagalių k.,	1993-01-08	Valstybės saugomas	REG	P	2255, G59K, 413/1400	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 5694.00 kv. m
130	4768	Kalnagalių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Kalnagalių k.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2256, 413/1404	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 700.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
131	4769	Dabramislių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Dabramislių k.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2257, 413/1393	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1005.00 kv. m
132	4770	Elniškių senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Elniškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2258, L924, 413/1396	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 566.00 kv. m KVR objektas: 531.00 kv. m
133	4771	Laičių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Laičių k.,	1998-12-30	Valstybės saugomas	REG	P	2259, L926, 413/1406	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 566.00 kv. m KVR objektas: 531.00 kv. m
134	4772	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai I	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Daukučių k.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2260, 413/1394	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 192.00 kv. m
135	4773	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai II	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Daukučių k.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2261, 413/1395	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 1348.00 kv. m
136	4774	Čivų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Čivų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	P	2262, L386, 413/1472	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 435.00 kv. m
137	4775	Mikiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Mikiškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2263, L387, 413/1480	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 690.00 kv. m KVR objektas: 659.00 kv. m
138	4777	Generolo Stasio ir rašytojo Petro Pundzevičių gimtosios sodybos vieta	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Laibiškių vs.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2265, 413/1475	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 7216.00 kv. m
139	4778	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos ir Rusijos	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Bajorų k.,	1993-01-11	Registri-nis	VT	P	2266, 413/1468	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 1000.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		imperijų karių kapai								
140	4779	Skapiškio žydų senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	P	2267, L389, 413/1483	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 4200.00 kv. m
141	4780	Žiogų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Žiogų vs.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2268, L388, 413/1490	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 829.00 kv. m KVR objektas: 486.00 kv. m
142	4781	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Mituvos k.,	1993-01-11	Registris	VT	P	2269, 413/1481	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 313.00 kv. m
143	4782	Rusijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Švedukalnio k.,	1993-01-11	Registris	VT	P	2270, 413/1486	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 504.00 kv. m
144	4783	Dzivoniškio k. senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen.,	1996-12-23	Valstybės saugomas		P	2271, L390, 413/1489		
145	4784	Duoniūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Duoniūnų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2272, L391, 413/1473	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 650.00 kv. m KVR objektas: 400.00 kv. m
146	4785	Tatkonių kaimo pirmosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Tatkonių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2273, L392, 413/1487	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 500.00 kv. m KVR objektas: 391.00 kv. m
147	4786	Puožo kaimo sentikių senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Puožo k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2274, L379, 413/1553	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1419.00 kv. m KVR objektas: 1748.00 kv. m
148	4787	Juodpėnų kaimo pirmosios senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2275, L378, 413/1539	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 345.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Juodpėnų k.,							
149	4788	Kairių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Butėnų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2276, L377, 413/1542	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 345.00 kv. m
150	4789	Butėnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Butėnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	P	2277, L380, 413/1529	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 392.00 kv. m
151	4790	Jurgeliškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Jurgeliškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2278, L376, 413/1540	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 680.00 kv. m KVR objektas: 667.00 kv. m
152	4791	Mielošių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Mielošių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2279, L375, 413/1548	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1320.00 kv. m KVR objektas: 520.00 kv. m
153	4792	Daukų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Daukų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2280, L356, 413/1532	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1100.00 kv. m KVR objektas: 300.00 kv. m
154	4793	Kurapkiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Kurapkiškių k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	REG	P	2281, L357, 413/1544	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 400.00 kv. m
155	4794	Bugailiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Bugailiškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2282, L381, 413/1528	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
156	4795	Sokonių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Sokonių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2283, L354, 413/1555	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 434.00 kv. m KVR objektas: 382.00 kv. m
157	4796	Geiminių kaimo	Kupiškio rajono sav.,	1993-01-11	Valstybės	REG	P	2284, L383, 413/1536	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis	KVR objektas: 447.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
		senosios kapinės	Šimonių sen., Geiminių k.,		saugo mas				(lemiantis reikšmingumą svarbus);	
158	4797	Puzionėlių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Puzionėlių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2285, L382, 413/1554	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 576.00 kv. m KVR objektas: 563.00 kv. m
159	4798	Beregų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Beregų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2286, L362, 413/1527	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 534.00 kv. m
160	4799	Vairiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Vairiškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2287, L359, 413/1565	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 460.00 kv. m KVR objektas: 324.00 kv. m
161	4800	Apirbų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Apirbų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2288, L360, 413/1526	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 100.00 kv. m
162	4801	Mieliūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Mieliūnų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2289, L361, 413/1547	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 500.00 kv. m KVR objektas: 1450.00 kv. m
163	4802	Puknių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Puknių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2290, L363, 413/1551	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 509.00 kv. m KVR objektas: 399.00 kv. m
164	4803	Šetekšnos dvaro senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Puknių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2291, L374, 413/1552	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 505.00 kv. m KVR objektas: 400.00 kv. m
165	4804	Vėderiškių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Vėderiškių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2292, L355, 413/1566	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 324.00 kv. m
166	4805	Visbarų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav.,	1993-01-11	Valstybės	REG	P	2293, L358, 413/1567	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis:

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Šimonių sen., Visbarų k.,		saugo mas					1000.00 kv. m KVR objektas: 225.00 kv. m
167	4806	Druskių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Druskių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2294, L373, 413/1534	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 532.00 kv. m
168	4807	Žeimių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Žeimių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2295, L384, 413/1568	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1244.00 kv. m KVR objektas: 3130.00 kv. m
169	4808	Jurkštų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Jurkštų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2296, L385, 413/1541	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 205.00 kv. m KVR objektas: 740.00 kv. m
170	4809	Butkūnų kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Butkūnų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2297, L394, 413/1530	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1469.00 kv. m
171	4810	Starkonių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Starkonių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2298, L395, 413/1556	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1548.00 kv. m KVR objektas: 772.00 kv. M
172	4811	Uldukių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Uldukių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2299, L292, 413/1564	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 500.00 kv. M
173	4812	Pelyšių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Pelyšių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2300, L396, 413/1550	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 381.00 kv. m KVR objektas: 902.00 kv. M
174	4813	Karaliūniškio kaimo senosios kapinės, vad. Kapų kalneliu	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Karaliūniškio k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2301, L371, 413/1543	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1437.00 kv. m KVR objektas: 674.00 kv. M

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
175	4814	Dapšių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Dapšių k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	REG	P	2302, L291, 413/1531	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 365.00 kv. m KVR objektas: 606.00 kv. M
176	4815	Lietuvos partizanų Juozo ir Rapolo Sakalų kapas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Inklizų k.,	1993-01-11	Valstybės saugomas	NAC	P	2303, L911, 413/1538	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 4.20 kv. M
177	11000	Subačiaus žydų žudynių vieta ir kapas	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Ilčiūnų k.,	1993-02-12	Valstybės saugomas	NAC	P	I56, IV402	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 415.00 kv. m KVR objektas: 57.00 kv. M
178	11001	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl.,	1993-02-12	Registrinis	VT	P	IV403	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);	KVR objektas: 260.00 kv. M
179	12231	Didžiagraščių k. senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Didžiagrašių k.,	1996-09-27	Valstybės saugomas		P	2365, L173, 413/1458		
180	12233	Kerelių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Kerelių k.,	1993-04-07	Valstybės saugomas	REG	P	2367, L931, 413/1474	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1178.00 kv. m KVR objektas: 400.00 kv. M
181	12234	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Šaukliškių k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	NAC	P	2368, L405, 413/1512	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 280.00 kv. m KVR objektas: 1259.00 kv. M
182	12235	1919 m. žuvusių kovose su vokiečiais kapinės	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Padembio k.,	1993-04-07	Registrinis		P	2369, 413/1495		
183	12236	Papilių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Papilių k.,	1993-04-07	Valstybės saugomas	REG	P	2370, L168, 413/1446	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1338.00 kv. m KVR objektas: 600.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
184	12237	Čiovydžių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Čiovydžių k.,	1993-04-07	Valstybės saugomas	REG	P	2371, L171, 413/1432	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1303.00 kv. m KVR objektas: 700.00 kv. m
185	12238	Uoginių kaimo pirmosios senosios kapinės, vad. Amžinybės kalneliu	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Uoginių k.,	1993-04-07	Valstybės saugomas	REG	P	2372, L170, 413/1450	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2411.00 kv. m KVR objektas: 2100.00 kv. m
186	12239	Svidenių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Svidenių k.,	1993-04-07	Valstybės saugomas	REG	P	2373, L169, 413/1449	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1033.00 kv. m KVR objektas: 800.00 kv. m
187	12240	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl., Svėdasų g.	1993-04-07	Registri-nis	VT	P	2374, 413/1558	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 1350.00 kv. m
188	12243	Migonių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Migonių k.,	1993-04-08	Valstybės saugomas	REG	P	2376, L933, 413/1549	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 295.00 kv. m KVR objektas: 234.00 kv. m
189	12244	Gaigalių kaimo senosios kapinės	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Gaigalių k.,	1998-12-30	Valstybės saugomas		P	2377, L932, 413/1535		
190	12245	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Ežerėlio g.	1996-12-23	Valstybės saugomas	NAC	P	2378, L404, 413/1375	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2007.00 kv. m KVR objektas: 998.00 kv. m
191	12246	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio	1993-04-08	Registri-nis	VT	P	2379, 413/1379	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 910.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			m., Kapų g.							
192	12247	Kupiškio žydų pirmųjų senųjų kapinių dalis	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Krantinės g.	1993-04-08	Valstybės saugomas	REG	P	2380, L167, 413/1376	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 770.00 kv. m
193	16526	Architekto Lauryno Gucevičiaus gimtinės vieta	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Migonių k.,	1993-07-01	Registritinis		P	IR276		
194	16599	Aktorės Unės Babickaitės ir publicisto Petro Babicko gimtoji sodyba	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Laukminiškių k.,	2009-11-18	Registritinis	REG	P	IR349	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 10000.00 kv. m
195	16791	Aktorės, režisierės Uršulės Unės Babickaitės-Graičiūnienės kapas	Kupiškio rajono sav., Noriūnų sen., Palėvenės mstl., Vienuolio g.	1993-07-12	Registritinis	NAC	P	IV1034	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 13.00 kv. m
196	16918	Kraštotyrininkų Elvyros, Stefanijos Glemžaičių ir etnografe Mikalinos Glemžaitės kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Kapų g.	1997-11-12	Valstybės saugomas	NAC	P	L470, IV1162	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 10.25 kv. m
197	16994	Lietuvos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Kapų g.	1993-07-15	Valstybės saugomas	NAC	P	L469, IV1238	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio zonos: 126.00 kv. m KVR objektas: 275.00 kv. m
198	16995	Lietuvos tautosakininko Jono Balio gimtoji sodyba	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Slavinčiškio g. 3	1993-07-15	Registritinis	VT	P	IV1239	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 9921.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
199	16996	1863 m. sukilėlių kapai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Daršiškių k.,	1993-07-15	Paminklas	NAC	P	L934P, IV1240	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 6758.00 kv. m
200	16997	Fiziko Povilo Brazdžiūno sodybos vieta	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Žižmariškio k.,	1993-07-15	Registrinis	VT	P	IV1241	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipišką);	KVR objektas: 25.00 kv. m
201	21160	Lietuvos partizanų kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Aukštupėnų k.,	1994-10-25	Registrinis	NAC	P	2752	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 140.00 kv. m
202	21539	Teisininko, Ministro Pirmininko Antano Merkio sodybos vieta	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Bajorų k.,	1995-04-13	Valstybės saugomas	REG	P	I70	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 2902.00 kv. m
203	23087	Knygnešio Kazio Buroko kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Kapų g.	1997-11-12	Paminklas	NAC	P	L471P	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 6.00 kv. m
204	31699	Lietuvos partizanų kapas	Kupiškio rajono sav., Šimonių sen., Šimonių mstl.,	2008-02-01	Registrinis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	
205	31763	Lietuvos karių ir 1941 m. birželio sukilėlių kapai	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., Kapų g.	2008-03-15	Paminklas	NAC	P	L469	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 15.00 kv. m KVR objektas: 86.00 kv. m
206	38501	Lietuvos karių kapai	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen., Subačiaus mstl.,	2016-07-25	Registrinis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 20.00 kv. m
207	42621	Lietuvos partizanų kapas	Kupiškio rajono sav.,	2018-05-10	Registrinis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis	KVR objektas: 6.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregis-travimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Kupiškio sen., Kupiškio m., Kapų g.						(lemiantis reikšmingumą svarbus);	
208	43046	Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Elniškių k.,	2019-03-21	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 150.00 kv. m
209	43296	Lietuvos partizanų kapas	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Gindvilių k.,	2019-03-13	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 5.00 kv. m
210	43297	Lietuvos partizanų slėptuvės-bunkerio vieta	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Likalaukių k.,	2019-03-04	Registri-nis	REG	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 184.00 kv. m
211	43986	Lietuvos partizanų Broniaus, Jono, Albino Šidlauskų kapas	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Alizavos mstl.,	2019-06-20	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 8.00 kv. m
212	44270	Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Salagalio k.,	2019-10-30	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 735.00 kv. m
213	45129	Lietuvos partizano Petro Staniko kapas	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Kepurių k.,	2021-12-29	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 3.00 kv. m
214	45171	Lietuvos partizanų Alfonso Naujiko ir Jono Naujiko kapas	Kupiškio rajono sav., Skapiškio sen., Skapiškio mstl.,	2021-12-29	Registri-nis	NAC	P		Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);	KVR objektas: 8.00 kv. m
215	16919	Vandens malūno liekanos	Kupiškio rajono sav., Subačiaus sen.,	1997-10-24	Valstybės saugomas	REG	P	S281K1, IV1163	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Inžinerinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 5962.00 kv. m KVR objektas: 1532.00 kv. m

PRIEDAS NR.1

Eil.N r.	Unika-lus kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statu-sas	Objek-to reikš-mingu-mo lygmuo	Verty-bė pagal sandarą	Seni kodai	Vertingųjų savybių pobūdis	Teritorijos
			Šaukliškių k.,							
216	22035	Šmito malūnas su technologine įranga	Kupiškio rajono sav., Kupiškio sen., Kupiškio m., S. Dariaus ir S. Girėno g. 12a	1995-06-12	Valstybės saugomas	REG	P	S27K	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Inžinerinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 0.49 kv. m KVR objektas: 4713.00 kv. m
217	5276	Akmuo su "Velnio pėda"	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Gyvakarų k.,	2010-02-01	Registris		P	AR558		
218	37465	Zasinių kalnas, vad. Dijokalniu	Kupiškio rajono sav., Alizavos sen., Bartašiškio k.,	2014-10-10	Registris	REG	P		Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą nenurodytas);	KVR objektas: 13399.00 kv. m

Objektų reikšmingumo lygmenys : nacionalinis -NAC, regioninis-REG, vietinis -VT.

Vertybė pagal sandarą: kompleksas-K, į kompleksą įeinantis – JK, pavienis objektas-P.

Duomenų šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/#/> yra 2023-01-16 datos duomenys .